

BIBLIOTECA CENTRALA
A
UNIVERSITAȚII
DIN
BUCUREȘTI

No. Curent 5192 Format

No. Inventar 7956 Anul

Secția Raftul

~~Inv. N. 15401~~

Inv. 5192.

DIMITRIE BOLINTINEANU

~~Cap. 33. 166.~~

POESII

1927202

Culegere ordinară de chiar autorul

CU O PREFAȚĂ

de

G. Sion

sub a căruia prevegHERE minuțioasă s'a tipărit această edițiune.

VOL. I

278210

Legende istorice. Florile istorului. Basme. Note.

4545

Donația Th. Rosetti

BUCUREȘTI

Editura Librăriei Socecă & Comp.

7, Calea Mogoșoai, 7

1877

7956

BIBLIOTECA CENTRALA UNIVERSITARA
BUCURESTI
COTA 5192

RC 89/04

1956

BUCUREȘTI
DIN STABILIMENTUL ÎN ARTELE GRAFICE:
SOCECŪ, SANDER & TECLU
39, Strada Academici, 39

B.C.U. Bucuresti

C7956

[4801]

CUPRINDEREA

VOLUMULUI I-iü

	Pagina
Prefaça	VII

Legende istorice

	Pagina		
Cea de pre urmă nópte a lui Mihai cel mare	3	Căpitanul de vênători	24
Pređa Buzescu	5	Mărióra	26
Mama lui Stefan cel mare.	7	Dómna lui Neagoe	29
Ferentarul, fragment din- tr'un marș vechiü	10	Cupa lui Stefan	31
Fata de la Cozia	12	Sora Ana	34
Un ostaș român închis preste Dunăre.	14	Daniel Sihastru.	37
Mircea la bătae	16	Fiastrüi.	39
Mihai scăpând stindardul.	18	Întórcerea lui Mihai.	42
Mircea cel mare și solü	20	Miron Costin.	44
		Monăstirea Putna.	46
		Ghînea grecul	48
		Stefăniță Domnul.	50

	<u>Pagina</u>		<u>Pagina</u>
Mihai la padurarul . . .	52	Corvin și Stefan	113
Cozia	54	Banchetul lui Tepeș	115
Ogogeni	57	Domna Ieremieii la batăe	117
Bogdan în Polonia	60	Radu Șerban	119
Năvala lui Tepeș	65	Rațu	121
Apa Bârsei	67	Domna țerii	123
Grozea vornicul	70	Puterea cânticului	125
Michaiu revenind de la Dunăre	72	Mânia lui Stefan	130
Domnul Mavrogheni	73	Aprodul Purice	132
Han-Tătar	75	Copilul din cassă la monă- stirea Putna	134
Rossandra	77	Petru Rareș	136
Bêrlad	82	Bărnoschi Domnul	138
Baia	85	Mihai și ucigătorul	140
Codrul Cosminului	88	Môrtea lui Mihai vitezul (lui C. Negri)	142
Stefan la mörte	91	Vissul lui Stefan cel mare	146
Dumbrava roșie	93	Radu Domnul și fata din cassă	150
Maria Putoianca	96	Tepeș și solii	152
Dragomir seü cetatea lui Radu negru	98	Mihai și calêul	154
Mama lui Mihai	100	Andreii seü luarea Nico- polei de Români	156
Popa Stoica	102	Sorin seü tăerea boerilor la Târgoviște	188
Domna lui Ieremia Movilă	104		
Mihnea și boerii (1659)	106		
Copilul din cassă	108		
Radu de la Afumați	110		

Florile Bosforului -

Esme	233	Sărutarea	246
Ghiaura	236	Leili	248
Rabie	237	Suspînul Bosforului	257
Almelaiur	243	Mehrube	259

	Pagina		Pagina
O noapte de vără	264	Idealul	323
Caieciul	267	Legivera	329
Odalisca	268	Se scaldă	331
Ciz-Culesi	271	Dilrubam	333
Fata de la Candili	278	Tu dormi	339
Furtuna	280	Blăstemul Dervișului	341
Insula Principo	281	Naide	343
Santa Sofia	283	Halalia	352
Sclavele în vîndare	290	Unde mergi?	353
Gulfar	294	Chiamă-mă	354
Sandalul	301	Fata popii	355
Ziule	302	O noapte de amor	356
Fatme	305	La o mică fată de grec	367
Dorința	308	Vermeliul	369
Mormîntul ei	311	Suspînul	370
Nu mai este	312	Întorcerea	371
Aplec ochii	314	Ți-aducî aminte	375
Singurătatea	316	Odă	377
Cercheza	318	Lasă-mă	379
Eû vin	320	La Dómnă I.	380
La Luisa	321	La Victoria Z.	381

B a s m e

Fata din dafin	385	N'aude, n'a vede, n'a greul pămîntului	422
Mihnea și baba	389	Făt-frumos	427
Dómnă și scutierul	398	Domnul Tighinei	431
O noapte la morminte	400	Seneslas	434
Mórtea	405	Peștera muscelor	436
Țina-Dómnă	408	Herol	439
Domnul de rouă	413	Pagiul bătrân	442
Cornul	416	Cerbul	444
Dómnă lui Negru și bardul	418		

	<u>Pagina</u>		<u>Pagina</u>
Umbră răsbunătoare . . .	448	Străinul	475
Capul Avarilor	452	Îelele	478
Mureșul și Aluta (Oltul) .	455	Bujorul	482
Dochia	458	Lăntarul	484
Fluturelul	465	Note	489
Cavalerul și fluturul . .	470		

PREFAȚĂ

I.

Când editorul m'a rugat ca să preveghiesc tipărirea acestei cărți, am avut intențiunea a face biografia autorului, cu care mult timp am fost în strînse relațiuni. Acesta am anunțato prin diare, rugând pe amicii și pe rudele sêle a'mi comunica notele ce vor fi avënd despre viața și activitatea sa; nimeni însă n'a respuns la apelul meu! Nimeni pare că nu s'a interesat nici de memoria nefericitului poet, nici de intențiunea mea!

Astfel, nu 'mă rămase de cât a pune pe hârtie ceea-ce mî-a mai rămas în suvenire despre dînsu, sperând că aceste note vor putea servi cel puțin pentru vre un biograf viitor al lui Bolintineanu.

II.

Pe la 1843, când numele lui Bolintineanu se făcu cunoscut prin frumoșa poesie: «O fată tînără pe patul morții» începusem și eu debuturile mele poetice. Ne stimam unul pe altul; ne trimiteam complimente reciproce; dar nu ne puteam vedea; căci distanță mare ne ținea depărtați unul de altul, și pe atuncea nu era ușor de călătorit de la Iași la București pentru omeni cari nu aveaî mijlôce materialî suficiente. Intr'un rând trebuia să ne întălnim la Paris, căci pre când el, cu ajutóarele societății literare, se duse (la an. 1847) spre a studia literele, și eu primisem invitațiunea tot de la acea societate ca să mă duc în același scop; dar împrejurări de familiă nu mi-aî permis a primi generósa propunere a acei

societăți patriotice.¹⁾ Tocmai în urma evenimentelor de la 1848, când poetul dupe mai multe peripeții ajunse a duce viața de proscris în Samos, intră în corespondență directă cu mine. La 1852 el îmi trimise o colecțiune de poesii, pe care le-am publicat în Iași sub titlu de cântece și plângeri. La 1856 el îmi mai trimise un manuscris de prosă, pe care l-a publicat sub titlul de Călătoria la Ierusalim în sărbătorile Pascelor și în Egipt. Până pe atunci era încă un public simpatic pentru scrierile literare: cărțile găsea cetitori și cumpărători; iar eu am avut fericirea a mângâia miseria proscrisului cu bunisore sume produse prin publicațiunile aceste.

III.

Bolintineanu reintră în țară sub căimăcămia lui Alessandru Ghica, pe la finele anului 1857. Atunci pentru prima oară ne-am cunoscut, și mult timp am locuit tot într-o casă, iubindu-ne ca amici vechi, împrumutându-ne ideile și simțimentele cu reciprocitate.

Dar divergențe de opinii și diferențe de temperament, după ore-care timp aduseră un fel de rătăcire între noi, și relațiunile noastre în cele din urmă au ajuns la politete.

Bolintineanu, măgulit, lăudat, respectat de tota lumea, necriticat nici odată de nimeni, îngâmfat pôte de talentul seü, ajunsese a se crede geniul neocomparabile al României, și nu suferia nici o discuțiune asupra ideilor seile. Popularitatea ce o avea ca om de litere, în timpii de transformare politică prin care au trecut Românii după îndoită alegere a lui Cuza, și-a deschis calea până la treptele cele mai înalte ale demnității sociale. Dar cu cât se urcă mai sus, cu atâta decepțiunile lui impresurau: atuncea pretul ministru vedea că visurile cele frumoase se ciocnesc cu neputință și că nu e destul a concepe idei frumoase, dacă nu are cine-va și spiritul practic spre a le putea realiza. In adevăr decepțiunile omului politic au ucis pe omul poet, Bolintineanu se întorçe pe valea Heliconului; voesce a urmări Musele seile rătăcite; se aruncă cu frenesiă la picioarele lor; scrie.... scrie.... dar cum scrie? cu până miuată în creeri turburați!

1) Este scint că acea societate se fundase de frații Golești, Costachiș Filipescu, C. A. Roseti, N. Balcescu, și alții.

În adevăr toate scrierile lui Bolintineanu de la data căderii sêle din ministeriu nu respiră de cât politică: fîă prosă, fîă versuri, accentele lui semănau cu sunetele unei harpe sparte. Nici un gen nu ăa scăpat: satire, comedii, drame, romanțuri, elegii, istoria, diatribe sociale, prin broșuri, prin diare, prin reviste, prin tot felul de organe, rezunau în toate ăilele și în toate părțile ca un echo momentan, cari însă n'ău lăsat nimic pentru memoria lectorilor de a doa ăi. Nefericirea lui Bolintineanu a fost că și-a ales intimii dintre ămenii politici, cari fôrte arare-ori sunt sinceri și devotați, și mai nici odată nu ăău spus adevêrul, ci din contra l'ăău escitat mereu, pentru ca sê-l tocêscă, sê-l pêrdă, sê rêmăe ei de-asupra.

IV.

Dar côrdele prea mult întinse ale acestei harpe sparte, ăău trebuit sê se rumpă și ele! Bolintineanu în cei din urmă doi ani ăi vieții sêle ajunse într'o stare de cele mai dure-rôse: durerôsă nu pentru sine, căci el nu mai simția nimic, dar pentru acei ce-l vedeau, pentru acei ce 'lău iubiau, pentru acei ce adorau talentul seă. Însăși familia amicului seă intim Al. Zane, în a căruia casă ședea de mai mulți ani, nu mai pūtu sê-l țină; căci în adevăr devenise o sarcină nesuferită, care avea necesitate de îngrijiri de spital. Rudele, amicii, interveniră spre a-l interna în ospiciul de la Panteleimon. Mă duseiă într'o ăi sê-l ved. Impresiunea ce m'ăa făcut vederea acelu om, care abia era încă un cadavru viu, m'ă inspiră următorele strofe:

Adio la Bolintineanu

Ne'nduplecata cósă a morții ne-învinsă
 Stă gata sê abată un langed muritor!
 S'apropie momentul.. a vieții lampă-ă stinsă...
 Șciința nu mai pôte sê-ă dea vr'un ajutor!

Dar cât de trist spectacol se 'nfățisêză aice!
 Când Musele staă încă la căpêtăiul seă,
 Când Armonia pare că 'n șapte încă-ă ăice:
 «Poete, cântă încă; tu ești alesul meă!»

Dar Geniul durerei asupra lui apasă,
 Tot una câte una simțirile-î răpind
 În creerii lui scurmă și for de voce lasă
 Un corp inert, viu încă, dar ne-ncetat murind!

Te-ai dus, Bolintinene, acolo unde poți
 Gusta o fericire, ce-aice n'ai aflat:
 Dar ții cu tine ore și visurile-ți toate?
 Și-a patriei iubire, idol ce-ai adorat?

Altarul Armoniei cui lași de moscenire?
 Frumosa Elegiă, creațiunea ta,
 Idila pastorale, frumoșele-ți delire,
 Vulcanul cugetării, cui vrei a le lăsa?

Devotamentul mare ce-aveai tu pentru țără,
 Și cultul Datoriei spre-a o regenera,
 Simțirile înalte, au doră or să peră
 Din inima română, ce-ai vrut a o 'nălța?

Călătoria asta ce vrei a întreprinde
 Ursita ți-o prescrie, se'u e din voia ta?
 Ce'i ce rămân în urmă-ți n'au dreptul a pretinde
 Și-ați dice: «Mai stai încă; nu-î timpul de-a pleca?»

Dar nu, pleiade mândre, etern strălucitoare,
 În regiuni eterne, te-asteptă cu viu dor!
 Și Musele-ți prepară cununii neperitoare,
 Și vesele-ți uréză venirea ta în chor!

Te-asteptă Văcărescii, Cârlova, Momulenu,
 Negruț, Sichleanu, Donici, Conache, Beldiman,
 Stamati, Chrisoverghe, Assaki, Mureșianu,
 Pan, Deparațianu, Aron și Fabian!

Ce lume, Dómnne sânte! ce spirite frumóse!
 Ce geniuri stau gata a te întîmpina!
 Și noi, geloși de tine, în melodii duióse
 Cântăm de înainte apotheosa ta!

Dar daca ție sórta îți face parte dréptă
 În sfera depărtată de globul pămêntesc,
 Și daca Pantheonul, locașul ce te-aștéptă,
 Nu este-așa departe de Tatăl cel ceresc;

Atunci ado-ți aminte, Poete nenítate,
 De Patria română ce 'n vieță tu iubiai.
 Te rógă să-ı acorde un traiú în libertate,
 Ca să ajungă mare și tare cum doriai.

Acéstă țéră mândră, abia venită 'n stare
 Să aibă nume 'n lume, și nume láudat,
 Să cađă din mărire, s'ajungă la perđare?
 O, asta nu se póte! ar fi păcat, păcat!

La dulce revedere, confrate 'n Poesiă!
 Primescă-ast ghirlandă senina fruntea ta!
 O suvenire dulce cântarea mea să-ți fiă
 Ca flórea Musei tale ce-ı đic: *nu mă uita!*

V.

Cu aceste accente am espres compătimirea mea pentru trista sórtă a poetului care a stimulat atâtea generațiuni tinere la amorul patriei, la cultură și la poesiă! Lampa vieții lui nu întârđia de a se stinge. La 20 August, 1872, la 7 ore și jumătate, Bolintineanu muri la Panteleimon. A doa đi corpul seú fu adus în capitală la biserica sântului George. Acolo puțin amici merseră și-ı deteră sărutarea cea din urmă, și apoi rudele 'lú transportară în satul Bolintinu, locul seú natal, unde 'lú îngropară.

VI.

Împrejurarea voi ca să aduc ultimele omagiuri memoriei lui Bolintineanu. D. Socecă veni și mă rugă să priveghiez imprimarea acestei colecțiuni, pentru care a fost învoit cu autorul încă în viață. Priimii cu cea mai mare mulțămire, considerând mai ales sacrificiile ce face acest onorabilă librar pentru literatura română, editând scrierile celor mai însemnați autori ai noștri pînă acuma.¹⁾

Aceste două volume nu copriind operele întregi ale lui Bolintineanu. Dreptul ce a dobîndit asupra unei mare părți din scrieri diferitele porsone cărora le-a cedat spre tipărire, apoi considerațiunea că o mare parte din acele publicațiuni fiind încă ne-epuizate, a pus pe editori în imposibilitate de a face o publicațiune completă. Însă spre a se cunoște laboriositatea lui Bolintineanu, cred că este aice locul a face o nomenclatură a operelor lui care va servi bine pôte editorilor viitori.

Călătorii în Moldova, tipărite într'un calendar. (Esemplarul ce posed 'i lipsesce data).

Doritoriî nebunî, roman original, un fragment.

Mânia cocónei Elenca, s'a publicat în „Albina Pin-
duluî” din 1868 și în ȧiarul Dâmbovița.

Vieța lui Mateiî Basarab, studiî încă inedit.

— Poesiî, tipărite de societatea literară, 1847. Tipografia Fr. Valbaum.

Poporul Suveran, 1848, 26 Numere în 4°.

Junimea Română, Revista politică literară, Paris 1851.

— Căntece și Plângerî, Iași, 1852 în 8°.

Les Principautés Roumaines, Paris 1854.

Manuil, roman național, publicat în „România literară” și în broșură separată, 1855 în 8°).

— Poesiî vechî și noi, cu o introducere de R. Ionescu. Bucuresci, 1855, în 8°. Tipografia bisericescă din Sânta Mitropolia.

1) D. Socecă a editat pînă acuma, în asemenea format, operele lui V. Alexandri și Negruți.

Turcia, Austria și Moldo-Români, biografiile boerilor Moldo-Români, Paris 1856. Opul este scris în limba franceză.

Călătoriile la Ierusalim în sărbătorile Pascilor și în Egipt, Bucuresci 1856 și 1867. Tipografia Lucrătorii Asociații.

— Melodii Române, Bucuresci 1858. Editor C. A. Roseti. — Dimbovița, ziar politic literar 1858—1865 și 1870.

Cântarea României, compusă în limba franceză de Alecu Russo, tradusă în românește de istoricul Nicolae Bălcescu și versificată de Bolintineanu. Editori Socecu și compania. Bucuresci 1858 în 8°. Este precedat de o scurtă biografie a lui Nicolae Bălcescu.

Călătoriile pe Dunăre și în Bulgaria, Bucuresci 1859 în 8°. Tipografia națională a lui Iosif Romanow et comp.

Biblioteca clasică universală:

Istoria lui Herodote, Bucuresci 1859. Tipografia națională a lui I. Romanow și comp.

Bătăliile Românilor, fapte istorice, în versuri, Bucuresci 1859. Tipografia națională a lui I. Romanow et comp.

Convențiune pentru organizarea definitivă a principatelor române, traducțiune din limba franceză, Bucuresci 1861, în 32°.

Nemesis. Satire politice, în două cartile, Bucuresci 1861. Imprimeria națională.

Elena, roman original de datine, politic-filosofic. Bucuresci 1862. Tipografia națională St. Rasidescu.

— Legende naționale, cu note din cronicile române, în versuri, Bucuresci 1862 și 1858.

Legende séeu basme naționale, în versuri, Bucuresci 1862 și 1858.

Călătoriile la Români din Macedonia și muntele Atos, séeu Sănta Agora, Bucuresci 1862. Tipografia ziarului „Naționalul”.

Miserabiliî, roman istoric, tradusă după Victor Hugo, în asociațiune cu Alesandru Zane și M. Costescu 7 volume, Bucuresci 1863 în 8°.

Călătoria I. S. Domnitorului Românilor la Constantinopol, 1864 Tipografia Cesar Boliac.

— Brises d'Orient, Poesies Roumaines, traduites par l'auteur lui-même, précédées d'une préface de M. Philarète Chasles, professeur au collège de France. Paris 1866.

— Poesiî, atât cunoscute cât și inedite 2 volume, volumul I Florile Bosforului, — Legende istorice, — Basme, 1865. Volumul II Macedonele, — Reverii, — Diverse, Bucuresci 1866. Tipografia Lucrătorilor Asociați.

Bolintiniadele, diar satiric în versuri. Bucuresci 1866, 2 broșuri în 8°.

Eumenidele, diar satiric în versuri. Bucuresci 1866 în 8°. 12 broșuri.

Călătoria în Asia mică, Bucuresci 1867 în 16. Tipografia Lucrătorilor Asociați.

Conrad, poemă în patru cânturi cu note espliative Bucuresci 1867, Tipografia națională.

Michaiū vitédul condamnat la mórte, dramă în 3 acte, Bucuresci 1867 în 12°. Tipografia națională.

Stefan Vodă cel berbant, dramă în 4 acte în versuri, urmată de poesii noi, Bucuresci 1867 în 8. Tipografia națională.

Alesandru Lăpușneanu, dramă în trei acte în prosă și după *bătălia de la Călugăreni*. Dramă în trei acte și în versuri, Bucuresci 1868 în 8°. Tipografia națională.

Stefan George Vodă, séū voiū face dómneî téle, ce ai făcut tu jupăneseî mele. Dramă istorică în 5 acte 1868 în 8°. Tipografia națională.

Mărirea și uciderea lui Michaiū Vitédul, dramă istorică în versuri.

Despot Vodă, prolog.

Michnea Vodă care 'și tăia boerii, dramă în versuri.
Postelnicu Constantin Cantacuzin, dramă în trei acte
în versuri.

Brâncovenii și Cantacuzinii, dramă în versuri.

Sorin, seû Tăerea boerilor la Târgoviște, poemă
dramatică în versuri. Bucuresci 1868 în 8°. Tipografia națională.

Cartea poporului Român, engetări filosofice și politice,
în report cu starea actuală a Românilor. Bucuresci 1869, Tipog-
grafia I. Weis.

Îelele, Grame și Epigrame politice. Bucuresci 1869.
Tipografia națională.

Nepăsarea de Religie, de Patrie și de Dreptate la
Romăni. Bucuresci 1869 în 12°. Tipografia Lucrătorilor Asociați.

11 Februarie seû Istoria de trei ani precedată de
domniî Regulamentari. Bucuresci 1869. Tipografia națională.

Vięta lui Traian August, fondatorul némului românesc.
Bucuresci 1869, în 12°. Tipografia națională.

Romănia róbă la Austro-Magyarî? 1869. Tipografia
Lucrătorilor Asociați.

Cleopatra Regina Egiptului. Bucuresci 1870. Tipografia
C. A. Roseti.

— Plăngerile Romăniei, ode la Patriă. Bucuresci 1870 în
8°. Tipografia C. A. Roseti.

Cămpul și Salonul, Poesii din tinerețe încă nepublicte,
Bucuresci 1870. Tipografia națională.

Vlad Vodă Ţepeș, și Mircea cel bătrân. Editura
Socecu și comp. Bucuresci 1870 în 12°.

Menadele, satire politico-sociali. Bucuresci 1870 în 8°.
Tipografia Curții (Lucrătorii Asociați).

Vięta și faptele lui Michaiu Vitédu; editura Socecu
și comp. Bucuresci 1870 în 12°.

Vięta și faptele lui Stefan Vodă cel mare; editura
Socecu și comp. Bucuresci 1870 în 12°.

Traianida, Poemă epică națională. Editura Socecu și comp. București 1870 în 12°.

Stefan Vodă cel tînăr; editura G. Constantinescu, București 1870 în 8°.

Vięta lui Cuza-Vodă; memoriu istoric. București 1873
 Librăria G. Ioanide și comp.

Anacreon, manuscrisul original se afla la d. Chr. Ioanin.

Poesia Romănă în trecut, Poeții: Văcăresciii, Cărlava care scrise „Marșul seü nemuritor la armata Romănă” Ruinele Tărgoviștei, „Păstorul întristat,” și altele. Alesandrescu, Paris Momulénu, Anton Pan, C. A. Roseti, care printr'o colecțiune de satire, aminti Romănilor pe Beranger și născoci satira politică în Romănia, I. Heliade Rădulescu, C. Negruți, Andreiü Mureșanu, V. Alessandri, N. Georgescu. Acest studiu interesant a fost publicat în Albina Pindului din 1868. Unele notięe asupra poetesei romăne Elena Steriade, în țiarul „Dămbovița” broșură din 1870.

Domniü Fanarioți, Autonomia Romăniei și Înriuririle străine în lucrurile năstre; studii publicate în „Albina Pindului,” din 1869. Despre Baladele populare, culese de Alessandri. Acest studiu interesant s'a publicat în „Albina Pindului” din 1875 No. pe 1 Iunie.

A mai scris diferite articole în „Romănia literară” în „Trompeta Carpaților,” în „Romănul,” în Albina Pindului și în alte foii periodice și politice.

G. SION.

LEGENDE ISTORICE

CEA DE PE URMĂ NOAPTE
A LUÎ MICHAIÛ CEL MARE

Ca un glob de aur luna strălucia
Și pe-o vale verde oștile dormia;
Dar pe-un vârf de munte stă Michaiû la masă
Și pe dalba'i mână fruntea lui se lasă;
Stă în capul mesei între căpitanî,
Și rechiamă dulce tinerii seî anî.
Viața noastră trece ca suava roă
Când speranța dulce ne suride noă.
Astfel astă dată viața lor cura;
Cugetele triste nu-î mai turbura.
Luna varsă rađe dulci și argintóse:
Austrul le sufă cómele pletóse;

Căpitaniî tórnă prin pahare vin,
 Și în sănătatea lui Michaiü inchin.
 Dar Michaiü se scólá și le mulțumesc
 Și, luând paharul, astfel le vorbesce:

— „Nu vë urez viață, căpitaniî mei!
 Din potrivă, mórte: étă ce vë cei!
 Ce e viața nóstră în sclavie óre?
 Nópte fără stele, diuă fără sóre.
 Ceî ce rabdă jugul ș'a trăi mai vor,
 Merită să-l pórté spre rușinea lor!
 Sufletul lor nu e mai presus de ferul
 Ce le 'ncinge brațul, iaü de martur cerul!
 Dar Românu nu va câmpurî fără flori,
 Țile lungi și triste fără sərbători.
 Astfel e vulturul ce pe piscurî sbórá:
 Aripele taic-î că ar vrea să móră!
 Astfel e Românu, și Român sunt cü;
 Și sub jugl barbar nu plec capul meü.“

PREDA BUZESCU

De trei zile lupta n'a mai încetat,
Și Tătarul pare c'a înaintat.
Dar Buzescu Preda vede cu durere
Flórea României ce pe vale pere.
Trece înainte pe un cal în joc,
Ce vërsa din ochi-î flacãre de foc.
Strigã cu tãrie cetelor sdrobite
Ce la glasu-î mândru se întorc uimite.
Etã cã nepotul Hanului tãtar
Trece pe-un sëlbatec, ager armãsar:
Unde se aratã pe întinsa vale,
Prin oștirea nóstrã își deschide cale.

Iar Buzescu Preda, cum îl întâlnește,
Îi eși 'nainte, și astfel îi vorbește:
— „Dacă nu 'ți-e frică, ș'ați credință 'n tine,
O, Tătare! vino să te bați cu mine!“

Ei descăleacă atunci amândoi,
Și se iaă la luptă ca doi junii eroi.
Ochiii tuturoră cată cu mirare
La Buzescu Preda și tătărul mare.
Ei se bat la raza stelei ceii de foc;
Flacărele-ii albe pe-a lor zale joc.
Vântul răcoresce fruntea lor udată,
Și mânia dulce sufletul le 'mbată.
Ei se bat în spade — spadele se fring;
Și se iaă la brațe — se smucesc, se string;
Când tătărul scôte o secure mică
Și lovind pe Preda pavăza îi strică;
Dar el cu măciuca astfel îl lovi,
În cât de odată cădu și muri.

Iar după acésta, óstea românească
Plécă și învinge horda tătărăască.

MUMA LUÎ STEFAN CEL MARE

I.

Pe o stâncă neagră, într'un vechiū castel,
Unde cură 'n pôle un rîu mititel,
Plînge și suspină tînăra domniță,
Dulce și suavă ca o garofiță;
Căci în bătălie soțul ei dorit
A plecat cu óstea și n'a mai venit.
Ochiī seī albastri ard în lacrimile,
Cum lucesc în roă două viorele;
Buclele-ī de aur cad pe albu-ī sîn:
Rosele și criniī pe fața-ī se 'ngân.
Însă Dómna sócră lîngă ea veghiază
Și cu dulcī cuvinte o îmbărbăteză.

II.

Un orlogiū sună nóptea jumătate.
 În castel la pórtă óre-cine bate.
 — „Eū sunt bună, maică, fiul tēū dorit;
 Eū, și de la óste mă întorc rānit.
 Sórta nóstră fuse crudă astă dată:
 Mica mea oștire fuge sfărāmată.
 Dar deschide-ți pórtă... Turciī mă 'ncongīor...
 Vēntul suflă rece... ranele mă dor!“

Tēnēra domniță la feréstră sare.
 — „Ce faci tu, copilă?“ ȕice dómna mare.
 Apói ea la pórtă atunci a eșit,
 Și 'n tăcerea noptīi astfel 'i-a grāit:
 — „Ce spuī tu, străine? Ștefan e departe;
 Brațul seū prin taberī miī de morți împarte.
 Eū sunt a sa mumă; el e fiul meū.
 De escī tu acela, nu-'ți sunt mumă eū!
 Înșā dāca cerul, vrēnd sē 'ngreueze
 Anīi viēței mele și sē mă 'ntristeze,
 Nobilul seū suflet astfel l'a schimbat;
 Dāca tu escī Ștefan cu adevērat;
 Apói tu aice fără biruință
 Nu poți ca sē intri cu a mea voință.
 Dute la oștire! pentru țērā morī!
 Și-'ți va fi mormēntul coronat cu florī!“

III.

Ștefan se întorce și din cornu-î sună:
Oștea lui zdrobită de prin văi adună.
Lupta iar începe... dușmanii zdrobiți
Cad ca nisce spice, de securi loviți.

FERENTARUL

(FRAGMENT DINTR'UN MARȘ VECHIÛ)

Nu e nici mândria, nu e nici mulțimea,
Care 'n batalie încunun oștimea;

Nu e nici noroc.

Cela ce se bate pentru ne-atârnare,

Are ștece brațe, ștece inimi are,

Inime de foc.

Roșiorul mândru și frumos ca crinul,
Când pe mal s'arată, tremură Vidinul

La vederea sa.

Face de se miră tótă arăpimea

Eniceri, Spahii, și Arnăușimea,

Și-î strigă: ura!

Ferentarul ager și cu lungă chică,
Intră în oștime fără nici o frică,
Tare ca un leu.
Iute ca săgéta, tabăra străbate,
Bate de ce singur, cincî-spre-dece bate:
„Ferentar sunt eu!”

Asfel Ferentarul scie ca să móră:
Pentru țera dragă, pentru soțioră,
Cine n'ar muri?
Unul ca acela blestemat să fie!
Nimeni să nu-l plângă! nimeni să nu-l scie
Când el va peri!...

Junele fecióre, tineri luptători,
Pe mormântul nostru vor culege flori!...

FATA DE LA COZIA

Trîmbița răsună sus pe cîsta verde;
Armia lui Tepeș printre brazi se perde.
— „Etă! strig vitejii, mîndrul căpitan
Ce-a ucis cu mîna-î Pașa musulman!“
Domnul îl sărută și cu bucurie:
— „Spune-mi, vrei tu aur, ranguri sau soție?
Dacă vrei avere, dați-voiu cît veți vrea.
Dacă vrei soție, dați-voiu fata mea!

— Dîmne! nu voiu aur, nici onori deșarte.
N'am venit în lupte să-mi trag așa parte;
Plîngerile țerei brațul mi-au armat;
Pentru-a ei scăpare astăzi m'am luptat.
Iar de este vorba să-mi dai soțioră,
Află că eu însa-mi sunt o fetișoră!“

La aceste vorbe, junele frumos
 Coiful își aruncă, përu-î cade-undos.
 Tôtă adunarea vede cu răpire
 O fetiță dulce ca o fericire.
 Domnul se răpesce de mândrețea ei.
 — „Care din boeri-mi, vreî bărbat să ei!

— Dómne, ȝise fata, vreî să fiú soție
 Unuí din ostașii care-mi place mie?
 Toți sunt braví la luptă; nu mă îndoesc;
 Ânsé pe-al meú mire eú voiú să-l iubescú.“

Domnul fiú s'aruncă l'ale ei picíore,
 Și cu o vorbire dulce rugátóre:
 — „Fii a mea domniță, și îți jur pe cer
 Pentru tine 'n lume sě trăesc, sě per!“

La aceste vorbe tinëra fecíoră
 Rumenind la față ca o rosișóră:
 — „Dacă vreî iubirea-mi să o dobândesci,
 Pentru țeră, dómne, sě mori, sě trăesci!“

UN OSTAȘIŪ ROMÂN
ÎNCHIS PESTE DUNĂRE

Porumbiță intristată,
Eū ca tine sunt strein!
Și 'ntr'o țeră depărtată
Tu cânți tristă, eū suspin!

Ânsă tu ai aripiore,
Poți te 'ntorce când vei vrea;
Iar eū plâng în închisore
După dulcea țera mea!

Tu ai póte-o sorióră
Ce te chiamă ne 'ncetat;
Iar eú am o drăgușóră
Ce în lacrimi am lăsat.

Ânsă tu ai aripóre,
Poți te 'ntórce când vei vrea;
Iar eú gem în închisóre
După mândrulița mea!

Sbóră, pasère curată!
Și te 'ntórnă 'n țera ta;
Iar eú, flóre aruncată,
Pe alt țerm mă voiú usca!

MIRCEA LA BĂTAE

Armia magiară țera a 'nvălit;
Sórele vėđénd'o, a îngălbenit.

Dar bėtránul Mircea nu se ínspăimėntă:
Cu o mică cėtă de voinici s'avėntă.

Nu că el voesce țera a scăpa;
Ci va sė 'mplinescă datoria sa.

Unde este timpul cel de bărbăție,
Când murea Românul pentr'o datorie?

Pe un cal ce mușcă spuma în zăbale,
Printre ȃi și nópte, el își face cale.

— „Frații mei! vorbește falnicul bătrân,
Dumneđeu voit-a ca să mor român.
Cel ce a sa viața țerei sale 'nchină
Pere ca lumina într'a sa lumină.
Ce e 'n viața țerei viața unui om?
Ce e 'n primăvară flórea unui pom?
Ceea ce prin stele este-o stelișórá
Și 'n nemărginire un minut ce sbórá!
Șóimul, când se vede prins de vênători,
Spun că își sfáramă cuib și puișóri.
Astfel, de cât lanțul brațul se le 'ncingă,
Ce-í român, ce-í nobil, astăđi se se stingă.“

Unde este timpul cel de bărbăție,
Când murea Românul pentr'o datorie?

7956

MICHAIUȘ SCĂPÂND STINDARDUL

Nóptea se întinde și din céna sa
Argintóse lacrimí peste florí vërsa.
Dar, setos de lupte, în văi depártate,
Un eroú în nópte încă se mai bate.
Singur el se luptă în acele văi,
Unde mâna morței a culcat pe-ai săi.
Dar sub mií de brațe trebuie să cadă:
Trece printre Ungurí, fără ca să-l vadă;
Și, stindardul țerei el înfășurând
Către sîn, îl strînge înapoi cătând.
Și în umbra nopteí armásaru-í sbóră
Ca o 'nchipuire albă și ușóră.
Spre o apă lată calul s'a 'ndreptat;
De magiari resboinicí fuge 'nconjurat.

Luna după deluri mergând să se culce,
Îi arată calea și-î suride dulce.

Cei ce îl preurmă se opresc pe maluri;
Dar Michaiū cu calul se aruncă 'n valuri,
Și, de ceea parte singur ajungând,
El îmbrățișează calu-î spumegând.

Apoi scôte friul încă alb de spume,
Și îi dice: „Liber mergi de-acum în lume!”

MIRCEA CEL MARE ȘI SOLII

Într'o sală 'ntinsă, printre căpitanî,
Stă pe tronu-î Mircea încărcat de anî.

Astfel printre trestii tinere 'nverđite.
Un stejar întinde brațe vestejite.

Astfel dupe deluri verđi și numai flori,
Stă bătrânul munte albit de ninsori.

Curtea este plină, țera în mișcare.
Soli trimiși de Pörtă vin' la adunare.

Toți staă jos, mic, mare, t ner și b tr n...
Era nobil omul când era Român.

Soli  da  firmanul. Mircea il citește;
Apoi, cu m rire, astfel le vorbesce:

— „Padi ahul vostru, nu mă indoesc,
Va să facă țera un p m nt turcesc.

Pacea ce-mă propune este o sclavie,
P n  c t Rom nul să se bată scie!“

La aceste vorbe sala-a resunat.
Dar un sol indată vorba a luat.

— „Tu, ce intr'ac st  nație crestin 
Str lucesc  ca  ioa intr'a sa lumină;

Tu, o, d mne, c ru  patru țeri se 'nchin,
Alah să te ție, dar esc  un hain!“

 n murmura surdă vorbele-  se 'necă;
Cavaleri  trage spadele din t c .

Mircea se 'ndrepteză iute către ei:
— „Respectați solia, căpitanii mei!”

Apoi către solii Porții el vorbesce:
— „Voii, prin cari Șahul astăzi mă cinstește!”

Mircea se inclină de ani obosit;
Ânsă al seii suflet nu e 'mbetrănit.

Ochii seii sub cene albe și stufóse
Cu greii mai îndreptă săgeții veninóse.

Dar cu tóte acestea feru-ii va lovi,
Ș'albele lui cene încă n'or clipi.

Cela ce se bate pentru a lui țeră,
Sufletu-ii e focul sórelui de veră.

Mergeții la Sultanul care v'a trimis,
Ș'orii ce drum de pace, spuneții că e 'nchis!”

Apoi către curte domnul se îndreptă.
— „Fericirea țerii de la noi s'acéptă...”

De deșerte vise se nu ne 'nșelăm:
Mórte și sclavie la străiui aflăm.

1 Viitor de aur țera noastră are,
Și prevăd prin secolii a ei înălțare.

Ânsé mai 'nainte trebuie să scim
Pentru ea cu toți martiri să murim!

Căci fără acésta lanțul ne va strânge
Și nu vom sci încă nici chiar a ne plânge!*

CĂPITANUL DE VÊNĂTORI

Lăutarii cântă, hora se 'nvirtesce,
Și un cal în spume d'odată s'opresce.
— „Pace voă, óspeți cu cenele albe,
Mume tinerele cu aure salbe!
Bună dioă voă, junī dântuitorī,
Voă copilițe, tinerī crinișorī!
Oștī nenumărate țera ne robesce,
Și pe unde trece câmpul inegresce.
Sórele e galben, noriī lū-invelesc,
Riurile albe în sânge roșesc.
Cum subt o secure cade-o dumbrăvíoră,
Flórea țerii nóstre sub fer se dobórá.
Daca e vre unul ce simte 'ntre voi,
Vie a combate ș'a muri cu noi!“

Sórele în abur ca un foc roşesce.
Lăutariĭ cântă hora se 'nvirtesce:
— „Peste ęece sute Căpitan sunt eű
Şi ca ęece sute bate peptul meű.
Céta mea-ĭ frumósă, ageră uşóră,
Şi pe cai în spume ce ca vĕntul sbóră.
Iar voĭniciĭ noştri se chem vĕnători:
Aű lăncĭ veninóse, iar la suflet flori.“

Lumea lű-incongĭóră, ęioa se sfirşesce.
Lăutariĭ cântă, hora sĕ 'nvirtesce:
— „Viaţa în sclavie este o povară,
Iarnă nesfirşită fără primăvară.
Ănsĕ ţĕra nóstră nu e scrisă 'n cer
Pintre cele sclave ce prin vécurĭ per.
Căci Românul încă scie a se bate
Şi urasce viaţa fără libertate.
Astfel o pădure, când s'a vestejit,
Pasĕrea suspină, chĭam'al eĭ sfirşit.“

Nu sciű Căpitanul daca-a aşteptat,
Dar cu douĕ sute voĭniciĭ a plecat.

MĂRIÓRA

— „Dragul dulce-al vieței mele
La óste s'a dus,
Și de-atuncea, sóre, stele,
Tóte aũ apus!

Mâna mea l'a lui plecure
Calu-î a 'nfrinat.
Și 'ntr'o dulce sãrutare
Inima mî-a dat.“

Astfel cântã Marióra
Dup' al eî iubit,
Și pe față-î lãcrimióra
Dulce a 'nflorit.

Ânsă étă că sosesc
Mândrul eî amor,
Și în nóptea ce domnesce
Spune al seü dor.

— „În câmpia sângerósă
Frații mî-am lăsat,
Și la tine-a mea frumósă,
Étä c'am sburat.

Căci, veđi tu, o dulce nume,
Anger ce iubesc!
Fără tine 'n astă lume
Nu pot să trăesc.

— Ce đici tu, o neferice,
Mândrul meü iubit!
Așa dar eü nu-ți voiü đice:
Bine ai venit!

— Dar de nu poți fără mine
În lume-a trăi,
La bătae eü cu tine,
Haide, voiü veni!“

Amândoî pe cai s'aruncă
Și prin nópte sbor,
Și trecënd prin verdea luncă
Cântă cu amor;

— „Dacă nu poți fără mine
În lume-a trăi,
Pentru țeră, eú cu tine
Dulce voiú muri.“

DĂMNA LUI NÉGOE

Négoe cel mare, în al său palat
Ce domnesce p'Argeș, ȃice întristat:
— „Monastirea noastră nu e săvîrșită
Și a mea avere este isprăvită!
Dragi ostași, ce ȃiceți? nu ar fi păcat
Ca să înceteze lucrul minunat?
— Biruri noi pe țără pot ca să se pue!“
Aũ răspuns ostașii ca să îl mângăe.
ȃic, și ei decide biruri pe Români,
De la cei mai tineri pân' la cei bătrâni.
Dămna intră 'n sală; graciile sclave
Împletesc cu rose ȃilele-î suave.
Ochii uȃi de roă spre pămînt se 'nclin;
Rumenind la faȃ, ea vorbesce lin:

— „Voï vreți biruri noue! Nègoe te teme!
Mâne totă țera o să te blesteme.
Astă monastire ce atât iubesci,
Pintre fum de lacrimi pôte s'o privesci!
Iată diamanturi! vinde-le, si-urmază
Nobila lucrare ce te inimază.
Căci aceste scule nu le pot purta,
Când femeii pe față lacrimi vor păstra.“
Duce, și arată un paner de aur,
Unde închisese gingașu-î tesaur.
Ea îl dă, și fața ca un frag cocând,
Rumenă suride drăgălaș și blând.
Un bătrân se scôlă și astfel le vorbesce:
— „Inima străbună încă viețuesce.
Țera care nasce astfel de femei,
Merită și viața și mărirea ei.
Căci să știți cu toții că un nēm se face
Mare sau se perde cum femeii place.
Și acum voiți dice: Dòmne! pot să mor,
Căci vedură ochi-mi mântuirea lor!“

CUPA LUI ȘTEFAN

Într'o monastire din trecut remasă,
În domnăsca sală se întinde masă.
Misail presidă ast banchet voios,
Și în timpul mesei dice dureros:

— „Ștefan după mörte lăsă moștenire
Arcul său și cupa l'astă monastire.
Cu Cantimireștii, Leșii au venit,
Și, prädând locașul, arcul au răpit;

Însă nu răpiră cupa minunată!
Ea trăsese încă; de mirare!.. étă!“
El arată cupa... toți s'au minunat.
Ea era săpată dintr'un matostat.

Servii vérsă 'ntr'ênsa dulce tãmâiósă.
 Fie cine 'nchină pentru o frumósă.
 Când la cel din urmă rîndul a venit,
 Misail ia cupa ș'astfel a vorbit:

— „Unde este timpul cel de vitejie?
 Timpul de mari fapte, vai! n'o sê mai vie?
 A cãdut Moldova, cãci ori ce Români
 Se roșesc la gîndul a mai fi stãpâni.

Ei îmbracã manta de înțelepciune;
 Dar ca sê-'și ascundã trista slãbiciune.
 Dar înțelepciunea fãr' a cuteza,
 E ca cutezarea, fãr' a cugeta.

Când vedem sfiósã patria românã,
 Ne-aducem amiute vorba cea bêtrãunã:
Cel ce 'i mai aprópe de mormêntul sêu:
La ideea morții tremurã mai rêu!

Ștefan nu mai este... însã o sê vie
 Alți Ștefanî cu viață și cu bãrbãție.
 Daca timpul d'astãdi ne apasã greú,
 Viitorul este al lui Dumnedeu!

Însă, pân' să vie lanțul să ne rupă,
Nu va mai bea nimeni din această cupă,
Când un suflet mare se va arăta,
Hârburile cupei le va aduna.“

Țice, aruncă cupa și o sparge 'n trei...
Nimeni n'a strîns încă hârburile ei!

SORA-ANA

De când a ucis prin scire
P'acel bun Cantacuzin,
Dómna Ghica 'n monastire
Se ascunde cu-al eï chin.

— „Sora Ana, Anióră!
Să nu 'ți vedă fața ta!
Gelosia eï omóră
Tot ce-o póte supëra.

Chipul tãu e rupt din sóre,
Sîmul tãu din criniori,
Përu-ți din a seriï bóre,
Buzele-ți din foc de ðori.

Ochiî i-aî răpit din mare,
 Sufletu-ți e smuls din vânt,
 De la flori a ta suflare,
 Gându-ți de la duhul-sânt!“

Sora nu dă ascultare,
 Vorbelor ce i s'a dis;
 Înaintea Dórnei pare
 Ca un fraged, dulce vis.

— „Spuneți, maică, fermecătoare,
 Fără frică de păcat:
 Pruncul meu cu cosicioare
 Cine mi l'a deochiat?“

Sora Ana cea plăvie?
 Sora Ana negreșit!..
 S'o zidescă în chilie!..
 Și chilia s'a zidit.

Sora Ana, Anióră,
 Astfel rógă pe zidari:
 — „Sè-'mî lăsați o ferestíoră
 În ferestrele maî mari.

Ca să nu se vestejescă
Fața mea ca 'ntr'un mormânt,
Până să se dovedescă
Că nevinovată sunt!

Eū sunt tēnēră, le spune,
Traiul mī-e atāt de drag!
Loc puțin eū țiū în lume,
Rēū puțin eū pot să fac.

— Nu se póte, copiliță!
Dómna astfel a voit.
Tacă-ți draga ta guriță!
N'aī nimic de dobândit!

— Spune'ți dară maicei mele
Că în lume nu maī sunt,
Ca să verse lăcrimele
Sē inece-acest pământ. . .“

DANIEL SIHASTRU

Sub o ripă stérpă, pe un riú în spume,
Unde un sihastru a fugit de lume,
Cu vërsarea serii un străin sosi.

— „*Stefan al Moldovei*, vine a-ți vorbi!

— *Stefan al Moldovei!* Daniel îi spune,
Să aștepte-afară! sunt în rugăciune.

— Bunule părinte! sunt rănit și 'nvins;
Însuși a mea mumă astăzi m'a respins!
Viú sê 'ți cer povața: dacă nu-'i mai bine
Turcilor Moldova d'astăzi sê se 'nchiue?“

Daniel Sihastru domnului a ȃis:

— „Mê înșelă-auȃul orî eú am un vis?

ȃapul ce se plécă paloșul nu-l tae;

Dar cu umiliuȃ lanȃul 'lú încovóe!

Ce e óre traiful, daca e robít?
Sërbátóre 'n care nimení n'a zímbit.
Viața și robia nu pot sta 'mpreună;
Nu e tot d'odată pace și furtună.
Dómne! tu ai dreptul a schimba 'n morménturí.
Pentru ne-atárnare, ómení și páménturí;
Dar nu ai p'acela ca së-í umilescí!
Poți ca së îi sfărămí; dar nu së-í robescí!
Daca mâna-ți slabă scepтрul ți-o apasă,
Altuia mai harnic locul tãu îl lasă!
Căci mai bine este supus lăudat,
De cât cu rușine domn și atárnat!"

Dup'-aceste vorbe, Stefan stränge-oștire
Și 'nvingënd păgânii, 'nalță-o monastire.

FI A S T R I Î

~~~~~

Sub Michaiü Vitézul s'a făcut unire ;
Dar fiastriü umblă pentru despărțire.
La Pêtrașcu domnul, al lui Michaiü fiü,
Într'o ñi s'arată și-ast limbagiü îi țiu :

— „Nu mai vrem unire noi cu țera vóstră :
Căci ea ne dëramă ne-atărnarea nóstră !“
Dar răspunde unul din cei cincî boeri
Ce Michaiü numise mari consilierî :

— „Turciî vë insufă astă cugetare,
Căci unirea face némul nostru tare ;
Și ei vor sê vadă pe acest popor
Slab, ca sê-l supue lanțurilor lor.

Sântă Românie! óre nu suspini?
 Carnea ta se vinde la barbari străini;
 Sângele și viața-ți sunt puse 'n vîndare,
 Și tu, dragă țeră, stai în nepăsare!

A slăbit poporul cel nebiruit?
 Sângele lui tîner óre-a 'mbetrănit,
 Ca să vedă astă-dîi, fără de simțire,
 Pe cei răi ai țerii dând'o 'n perire?

Și ce póte dînsul cât de tare-ar sta,
 Când cei mari lucréză la robia sa?
 Când cîrmaci molateci vasul duc spre stîncă,
 Astui vas, tăria, ce-î ajută încă?

Voï nu vreți unirea vechiului popor,
 Căci stăpîniîi vostri încă nu o vor.
 Dacă cu robia ce vă umilește
 V'ați dat, cât viața fără ea lipsese;

Cereți nîmul vostru a se despărți!..
 Mergeți, Lipovenii a vă stăpîni!..
 Țerile române orî vor fi unite,
 Orî vor fi în parte la străini robite;

Dar vor fi unite de nu astăzi, mâne:
Căci tiranul trece... patria rămâne!
— „Piară toți fiastrii!“ óstea a strigat.
Țera și poporul ânc' aũ reptat.

Dar fiastrii țerii fără de rușine
Merg s'aducă 'n țeră oștile străine.

INTÖRCEREA LUİ MICHAİŪ

De la lungi rēshōe, Michaiū cu mārire
Intrā 'n capitală cu a lui oștire.
El se urcă 'n tronu-î, mândru ocolit.
Ceî ce aū puterea astfel 'î-aū vorbit:
— „Dōmne! focul arde în acēstă țēră.
Âncă erî cu ură mulți se resculară.
Dar rēsvrătitorî s'aū întemnițat
Și prin zelul nostru țēra a scăpat.
— Voiū sdrobi rēscōla ce țēra urasce;
Dar voiū sparge âncă pricina ce-o nasce.
Daca astă țēră umbl' a se scula,
Este semn că n'aveți simpatia sa.
Lui Rudolf voi scris-ați că e rēsvrătire,
Că ai nostri cată cu a lui *unire*.

Daca cel ce o cere e resculător;
Țera mea, eú însu-mi sunt răsvrătitor...
Am învins păgâniî, 'i-am gonit afară;
Dar a lor sēmânță o găsesc în țără.
Ea 'ncongioră tronul pentru a'l răci
De inima țerii, apoi a'l lovi.
Neputând acuma tronul să loviască,
Ea îi urcă scara ca să il mânjiască.
Tronului nu-i pasă de loviri străine,
Ca d'acea trădare ce s'ascunde 'n sine.
Planta nu se teme de cei ce-o jienesc,
Ca de vermi ce 'n sinu-i nasc ș'o vestejesc.
Dac'ași sci că sceptra se robesce voue
Și ori cui să fie, eú 'l-așu rupe 'n doue!
Jugul celor barbari ore 'l-am spart eú,
Ca sub jugul vostru să-mi plec capul meú?
Prinșiî fie liberi! aú cuventu-mi dat.
Voi! intrați în nóptea d'unde v'am luat!"

MIRON COSTIN

— „Marî durerî, ai soriórá,
De-mî rupî inima gemênd?..
— Marî durerî mă înconglórá!..
Dice Marióra blînd.

Şi al mortîi vîl se 'ntinse
Peste faţa ei de crin.
Viaţa-î ténérá se stinse
Într'un dureros suspin.

Miron plânge cu suspine
Şi mai dice dureros:

— „Cui mă laşi aici pe mine,
Suflet dulce şi frumos!“

Dar în sală se arată
De la curte un trimis,
Să ucigă astă dată
Cronicarul cel proscris.

Marióra blîndă móre,
Miron cade înjunghiat;
Și în dioa viitoare
Doë cruci s'aũ rădicat.

Dar pe grópa lor cea sântă,
Cum dă vînt de primăveri,
Doë păserele cîntă;
Cîntă ale lor dureri!

X MONASTIREA PUTNA

Sub un chip de ânger, într'un vis ferice,
Domnul Vasile gândul rău îi dice:
— „Monastirea Putna, ast locaş plăcut,
S'a zidit pe aur de un Domn avut.
Mergi şi o dărâma până 'n temelie
Şi-ei găsi tu aur să faci alte-o mie.“

Iar Vasile Domnul, d'aur pătimaş,
Pune să dărâme ast frumos locaş.
Când ostaşii sapă până 'n temelie,
Un bătrân călugăr dice cu mânie:

— „Domniî mari nălţară sânte monastiri,
Së aminte ţerii ǒile de mării.

Tu le surpi, o dómne! tu nu le 'nţelegi,

Căci tu nu ai fapte la urmaşi së legi;

Când un domn la aur inima-şi robesce,

Tronul se degradă, ţera vestejesce.

Însuşi ca magnetul tragî şi însuşesci

Aurul orî unde poţi së il găsesci.

Dar te teme, dómne, së nu tragî la tine

Cuile de aur ce de tronu-ţi ţine.

. . . . .
. . . . .

Domnul nu ascultă în a lui orbie.

Sapele restórnă vechia temelie.

Domnul şi boeriî între ei se cert...

Însă ce găsiră? — un mormânt deşert!

Pe mormânt sunt scrise litere strébune;

Un tálmaciü citeşte şi la toţi le spune:

— „Din comori ce strângem pe acest pământ.

Iată ce-î al nostru: un tăcut mormânt!“

De atuncea Domnul pierde-a lui domnie,

Şi curënd în urmă móre 'n sárăcie.

GHINEA GRECUL

— „Dómnne! focul crește: dá porunci să pîară
Astăzi toți boerii ce-au născut în țeră!“
Astfel dice Ghinea lui Mateiū, rănit,
Asceptând la patu-î tristul lui fuit.
Dar Matei răspunde: — „Înțelege bine.
Când la cărna țerii te-am chemat pe tine,
Nu luaseși țera cu paloșul tău.
Tu erai în lume un netrebnic rău.
Nu ți-am dat eu cărna să aduci în țeră
Ura care schimbă fii săi în fără.
Cel ce de la cărmă bate 'ntr'un popor,
Este-o resbunare, nu cărmuitor.
Căci puterea cărnei cu cât e mai vie,
Cată se se plece spre mărinimie.

Unde tronul p'ortă urî și resbunări,
Mórtea se aședă p'ale séle scări.
Veî sê se 'njosescă tronul țerii mele
Făcându-l unélta resbunării tele?
Asta nu se póte! Domnul, iți đic eú,
Trebue sê fie drept ca Dumneđeú.
Ca să piard'o țeră cerul când voesce,
Unii către alții fii invrăjbesce.“

Đice; dar afară miî de voci blestem.
Dorobanții strigă: capul Ghinei vrem!

STEFĂNIȚĂ DOMNUL

Stefăniță domnul pe Milescu chîemă.
Cu aceste vorbe el îi cere sémă:
— „Tu erai de țără peste tot gonit:
Din uîtarea lumii eă te-am desvilit.
Eă ți-am dat avere, cinste și mărire:
Și mai mult ca tóte, chîar a mea iubire.
Dar când al meă suflet ți se deschidea,
Cugetai în sine-ți resturnarea mea!
Tronul dar se fie țarin'ardětóre,
Unde vestejesce a credinței flóre?
Spre-a avea prietenî tronul e prea sus,
Și 'ntre domni cu robii cerul ură-a pus.
Tu ai scris o carte Leșilor se vie,
Se coprindă țera și a mea domnie.

Fie-cine p^ote tronul a dori,
Daca simte dorul a o ferici;
Dar lovesce 'n față, căci un tron ce nasce
Printr'o mișelie. piere, vestejasce.
Însă tu, sermane, n'ai făcut cum esci!
Apărai corónă-mi ca să o sdrobesci!
— D^omne, n'am scris carte Leșilor să vie,
De va fi ac^esta, să mă perđi c'urgie!"

Domnu-arată cartea. El s'a spăimintat.
— „V^end^etor, nu meriți spre a fi tăiat!“
Đice și se 'nt^orce la calău ce-asc^eptă:
— „S^e-i r^ateze nasul despre partea dr^eptă!
Însuși cu hangeru-mi pentru că-i boer!“
Nasul lui s'abate sub tăiosul fer.

Stefăniță D^omne! d'ai veni tu iară
Câte nasuri încă n'ar cădea în țară?

MICHAIU LA PĂDURARUL

Michaiu perduse lupta. El umblă rătăcit,
Și omul și natura acum l'au părăsit.
E noapte, vijelie... vestmintele-î sunt ude.
— „Bine-ai venit streine!..“ o voce se aude...
O voce virginală... „Urméză-mî... ai scăpat!“
Și-o mână se întinde eroului mirat.

. . . . .
Într'o colibă mică la dece pași îl duce.
El intră; la lumină zăresce-o fată dulce.
Copila îi suride ca cele d'ântăiu flori
Ce-anunță primăvara la tristeii călătorii.
Părintele ei vine și amêndoi vegheză
Să aibă mulțumire acel ce-l ospetéză.

— „Tu ești Michaiŭ Vitézul!.. eŭ Ungur, tu Român.
Dar nu ai nici o témă! îi dice-acest bătrân.
Căci ospitalitatea în ceruri e născută
Când ura între ómenii era necunoscută.
Ea își deschide sinul la toți câți o doresc;
Altminterea, ar perde caracteru-î ceresc.
Sub simplele vestminte s'ascunde câte-odată
O inimă de ură și de trădării curată;
Precum sub manta d'aur a omului bogat
S'ascunde câte-un suflet de patimi degradat.
Așa dar, nu teme! nu te 'ndoi de mine!
Ca sufletu-ți și lutu-ți în pace să s'aline!“

Iar tînăra copilă cu buze de rubin,
Eroulŭi la masă turna în cupă vin.
Un plâns de tinerețe pe fața lui străluce
Și crede încă-odată că viața este dulce.

COZIA

I

Nóptea trece lină. Stelele voiose,
Scătură în aer cómele-auróse.
Dar pe lungul apeí, pe costiş întins,
Miriade focuri Ungurí-aú aprins.
Eí cu fericire somnul dulce cată,
Şi de line vise sufletul imbată.
Mai departe caii, nechiază duíos?
Codrul după codru sună sgomotos.
Dar sub cortu-í mândru, regele Maghíar:
Chíamă cavalerií, şi le díce-amar:
— „Máne domnul Mircea la bătae vine,
Cu-ale séle cete de tâlharí ca sine!

Este timp s'aducem la indeplinire
 Prin o noă luptă planul de mărire;
 Plan pe care regii marelui popor
 A 'ntărit cu viața, cu sângele lor.
 Până unde Istrul se aruncă 'n mare
 Totul se se plece armelor maghiare!"

II

Domnul chiamă capii și le dice 'ndată,
 Când frumósa-î cómă sórele ne-arată :
 — „Ađi tiranul țerei e creștin popor,
 Și d'aceea-mi pare mai spăimântător!
 Sub vorbirii creștine, pline d'omenie,
 El ascunde noă lanțurii de robie!
 Nu cătați ce nume, ce credință are
 Cela ce vă surpă sânta neatárnare!
 Câți străini ce calcă pe acest pământ
 Voitori de bine voă nu vă sunt.
 Ori ce-ar fi streinul ce vă calcă 'n țeră,
 Sub urgia vóstră trebuie să pïeră!
 Ómenii se plécă la apăsător,
 Când le putreďesce inimele lor.
 Dar un nobil popol pïere cu mândrie,
 Și, cât viețuesce, liber va să fie!

Tari au stat străbunii pentru acest pământ,
 Să urmăm în faptă cei ce nu mai sunt!

Cum au fost părinții, fiii n'or fi óre?
 Pirul nu cobórá dintr'o dulce flóre.
 Unde rosa móre, rosele 'nfloresc.
 Pe eroici urme, eroi strélucesc:"

III

Aerul răsună... muntele răspunde.
 Geme pretutindení prin strimtori profunde.
 Arme, coifuri, zale; vérsă rađe pline
 Ce prin nori pulberici răspindesc lumine.
 Astfel când dumbrava se încinge 'n foc,
 Printre fum, în aer, flacărele-í joc.

IV

Regele își perde, marea lui armie
 Și prin fugă, singur, scapă de robie.

După luptă, Mircea și cu-a lui oștime,
 Nalță monastire la Sânta Treime.

OGOGENII

I

Domnul șede 'n sala cea de sărbătore,
Iar alături pare Dómna-î gânditóre.
Cum mai multe magici și suave florí,
În buchet, se 'ngină cu-ale lor colorí,
Astfel sunt în fața-î, dulcea tinerețe,
Maiestate, graciî, rară frumusețe!
Peste përu-î pórtă regala cunună:
Din cunună cade cóma sa cea brună,
Rîurându pe sinu-î ca doă-aripóri
Ce un corb destinde iarna pe ninsorí.

Solii trimiși de Pörtă dau al lor firman...

Iată cum îi scrie marele Sultan:

— „Pentru că e datul, cei ce-mi servă mie

Țerile-mi supuse, trei ani să le ție,

Prin trimișii noștri te-am înscințat

Să depui puterea care ți-am fost dat!“

Mateiū se îndreptă către toți și spune:

— „Ne vom bate ore, sau ne vom supune?“

— Sabia străină, toți au cuvântat,

Să nu taie 'n țără nici un cap plecat!

Și d'a fi să cadă țera în robie,

Încă să ne facem sânta datorie!

Căci mai dulce-e noē liberī să perim,

De cât cu rușine robī să viețuim!“

Strigă și toți jură cu-armele să péră.

Pe câmpia luptei, pentru sânta țără.

II

Câmpul Ogogenii luce despre dorī,

Nu de turme grase, nici de dalbe florī,

Ci de multe corturī. Tabăra-ī tăcută.

Vasile-al Moldovei pe străini ajută!

Ura care p^ortă domnului creștin,
Pune 'n mână-î arme lângă cel străin,
Și îi dice: — „Dute! sparge cu turbare
Orî-ce simpatie sângele tău are!
Numai să ast^emperî al tronului dor,
Sclav al vanității, miser muritor!“

Matei^u Domnul vine cu cetele sale,
Sfăramă străinii r^es^pîndiți pe vale...,
Domnul de Moldova scapă rușinat
Și de consciință dureros mușcat.

BOGDAN ÎN POLONIA

I

Regele cu sora și cu muma ei,
Dintre toți oșpeții rămân câte trei.
Lampele revărsă valuri lucitoare
P'ale-acestor oșpeți fețe ginditoare.
Tânăra princesă, stă răpită blind:
Păru-î blond pe umeri cade rîurînd,
Ca un val de rațe ce se vîrs din sora
Pe o delicată, fragedă ninsora.
Briul ei albastru cu-aur semănat
Luce ca eterul dulce înstelat.
Gaz ușor, poetic, sinu-î învîlesce,
Provocând dorințe, dulce le 'mbrâncesce.

— „Sire! îi vorbeşte muma sa regină,
 De amărăciune inima mi-e plină;
 Suferi-vei încă, ast barbar Român,
 După ce înfruntă pe al său stăpân,
 Cerându-ne noă, mâna fiicei mele,
 S'ardă, şi să prade locurile tele?“

Regele-î răspunde: — „Vai! acest barbar
 Pretutindenî óstea mi-a înfrînt amar!
 Cererea făcută, să devie mire,
 Pentru noi, o maică, este fericire!
 Dulce soriórá! pentru-al ţeri-amor,
 Oh! primesce mâna astuí vingător!“

Dar Elisabeta plécă-a sa cătare
 Înecată 'n lacrimi şi în întristare;
 Şi, cu vorbă dulce ca inima sa,
 Fratelui său june îi răspunde-aşa:

— „Am jurat credinţă unuí altuí mire
 Şi cu vorba, dat-am inima mea, sire!
 — Sora mea cea jună! sufletele mari,
 Nobile, frumóse, generóse, tari,
 Prin mari sacrifice, cugete sublime,
 S'osebesc în viaţa din órba mulţime...
 Un eroú dá viaţa plin de fericire
 Pentru o frumósă, nobilă gîndire;
 Un martir, la umbra negrei închisorí,
 Vede cum se scutur ale víetei florí,
 Şi 'mbétat de gîndul că el face bine
 Prin a lui durere, patrii în suspine,

Uită greutatea lungilor dureri,
 Dilele-î ce cură fără de plăceri.
 Têra ta, prin mine, astă-dî dice ție:
 Dă-mi, a mea frumósă, pace, bucurie!
 Dar Elisabeta lacrimi vêrsa
 Și sub alba-î mână fața-și ascundea.

II

În aceiași nópte, Domnul trist s'abate,
 Vêrsă în tăcere lacrimi înfocate.
 Apoi cere calul. Cu o mie inși,
 Pasă către Liov, toți de ură-aprinși.
 Pórta este 'nchisă; dorul îl răpesce;
 Domnul cu-a lui lance, porțile lovesce.
 Pórta e închisă, lucru de mirat!
 O femeie 'n vèlu-î i s'a arătat.
 Ese ca din umbră, la Bogdan se duce,
 Își ridică vèlul ce în aur luce...
 Luna, dintre neguri, ese un minut.
 E Elisabeta: chipul ei plăcut
 Pare trist și palid ca o frumusețe
 Dintr'o altă lume; plânsu-î arde 'n fețe.
 — „Inima ta, dómne, sub turbarea sa,
 P'o fecióră slabă cat'a-și rësbuna.

Ai dreptate, póte; dar tu cađi pe țéră,
 Cu a ta turbare, crudă și barbară!
 Dar ce e 'ntre mine, și acest pământ,
 Ca să faci dintr'ensul un întins mormânt?
 — O fecióră dulce! vino lângă mine,
 Vino și-mi alină, tristele-mi suspine.
 Pentru ce-ți voiú spune cât te iubesc eú,
 Ce furtună geme în sufletul meú?
 Limba omenésca n'are astă dată
 Vorbe să esprime patima-mi turbată.
 Dar tu spune-mi mie óre nu te-ating
 Aste crude lacrimi ce-a mea viață sting?
 — Nu! răspunde fata, plină de 'ntristare...
 Ca să scap eú țéra d'a ta resbunare
 Și să nu calc vorba ce în viaț'am dat,
 Unui nobil june a'l lua bărbat,
 Chiar în astă nópte am bėut veninul.
 Veđi acéstă față unde rosa, crinul,
 Să 'ngînaú, ce tristă se arată ție?"
 Ea desface vélul, fața-í e plăvie.

— „Inimă, te rupe! brațe, vă 'nălțați!
 Iadurí! ură, sânge, mórte revėrsați!"
 Strigă el atuncea... Paloșu-í lucește;
 Ochi-í vėrsă sânge... fața-í gălbenesce.
 Spre Elisabeta calul a lăntat,
 Însă umbra dulce s'a evaporat.

Domnu 'nturnă fața ce sē 'negura
Și prin umbra nopții p'al lui cal sbura.

Maî un secol Leșii arētaû cu jale
P'a cetăței pôrtă urma lăncei sale.

NĂVALA LUI ȚEPEȘ

Nóptea-î furtunósă, și superbul Domn:
În deșert mai chiamă fugătorul somn.
O gândire mare sufletu-î îmbétă;
Printr'o faptă rară se triumfe cată.
Printre nópte plóie, tunete de foc;
Cu cincî miî de Roșii el își face loc.
Cum furtuna cade p'ape dormitóre
Și d'odată 'nalță valuri mugitóre,
În urdia turcă Roșii năvălesc...
Turcii se deșteptă, strigă, s'amețesc.
Sunetele d'arme, strigăte turbate,
Printre vijelie sbor amestecate;
Caii calcă rînduri de fărămăturî;
Sângele ca plóia cură din securî.

Mahomed sub cortu-î dulcea pace cată;
Vise gracióse sufletu-î imbată.
Ușele, la cortu-î, étă se smicesc,
Și pe cal apare Domnul românesc.
Mohamed p'o pörtă repede dispare...
Printre umbra désă caută scăpare.

Când pe fruntea noptii dîorile se joc,
Domnul cu Româniî las' al luptei loc;
Dar Sultanul cercă spaîmă-atât de rară
Cât la mieđul dîlei, fuge spre hotară.

APA BÎRSEI

Ca un fluviu d'aur, splendida lumină
Peste patru taberi, vîrsă luna plină.
Turcii și Tătarii, somnului se dau;
Ungurii la mese, grijele 'nșelaă;
Ast-fel prin furtună, printre nopți, pe mare,
Lopătarii vîrsă tinăra cîntare.

Dar Șerban nu dîrme: căci dulcele somn
Rar resfață cîna unui mare domn.
Grijele, în horă, turbure se duce
Încotro lumina mai splendidă luce.

Către astea, cântul pasărei prin flori
 Spune că se vîrsă splendidele ȕiori.
 Domnul către ceruri 'nalță rugăciune:
 Apoi dă semnalul buciîmul să sune.

Lupta se începe, cetele tătare
 Pasă înainte, strigă cu turbare.
 Turcii le dau sprijinŭ — Turcii și Tătari,
 Se indes, s'amestec... sprinteni armăsari
 Nechéză, spuméză... armele răsună;
 Tremură pămîntul... muntele detună;
 Sorele pălesce... apele roșesc...
 Pasăriile 'n aer sborul lor opresc.
 Omul se îmbétă d'omenescul sânge...
 Muma către siuu-î copilașul strânge.
 Ungurii resistă furiei ceî vii.
 Dar cum în suflarea negrei vijelii,
 Arborii resistă câte-va minute,
 Apoi își sfăramă crăcile bătute,
 Astfel staŭ Maghiarii cu 'nfocatul dor,
 Cu puterea dalbă sufletelor lor;
 Dar 'necați d'a nóstră crăncenă putere,
 Étă că se plécă, bărbăția piere.
 Dar atunci începe crudă măcelare.
 Furia scăpată urlă cu turbare;
 Caii calcă 'n sânge până la copiți,
 Calcă și sfăramă, morții și răniți.

Strigăte trufașe, celui ce învinge,
Se confund cu plânsul celui ce se stinge,
Astfel cum bachanta, l'al plăcerii loc.
Vine despletită, și cu ochi 'n foc.
Și cu voluptate și nesăturată,
De plăceri sêlbateci, și de vin se 'mbetă.
Secheli s'abate: dîilele-î se curmă;
Patru mii de nobili în morment îl urmă.

GROZEA VORNICUL

Iar prin lungul apei, prin dumbrăvi, s'arată,
Pasă pe tăcute o mărăță-armată:
Armia lui Rareș, domnul lăudat.
Luna p'a lor cale rađe-a semănat.
Unguriî cu smaîmă somnul dulce lasă
Și la datorie fie-care pasă. . .
La lumina stelei, cei armați s'opresc. . .
Din ambele taberi, bravii se privesc.

Lupta 'ncepe crudă; buciumele sună;
Caii lor nechéză, văile răsună.
Dorile se scaldă p'azurul ceresc,
Pe armele roșii de sânge-omenesc.
Dar lumina spune cetelor maghiare
Că numai prin fugă pot afla scăpare.

Zapolia aude cu plăcere vie...
La Moldavii nostri, pasă 'n bucurie.
Chiamă căpitanul care-a comandat;
Tinde mâna dreaptă și l'a sărutat.
Apoi dă lui arme rari și prețioase;
Aur îi oferă și săgeți frumoase.
Grozea, căpitanul, armele-a primit:
— „Iați eu arcu-acela la luptași doriți.
Dar auru-ți, dómne, nu mi se cuvine.
Domnul Petru Rareș m'a trimis pe mine
Să sfăram vrăjmașii într'acest resbel
Numai pentru stima care-ți pörtă el.

MICHAIU REVENIND DE LA DUNĂRE

Domnul României către țeră vine
Strălucit de 'nvingeri de prin țeri vecine.
Lasă să purcédă corpu-î de soldați
Și rămâne 'n urmă cu șese bărbați.
Dar le vine scire că 'n dumbrava desă
Îi pîndesc cincî sute Turci, ostire-alésă.

Printre-a serei umbră, cu-ai săi Scutierî
Domnu-atacă 'ndată cincî sute-Enicerî.
Turciî în bătae strigă cu putere:
Iar eroiî nostri se luptă 'n tăcere.
O minune mare! Turciî sunt învinși!
Numai Domnul taie patru spre-ce inși!
Apoi urmă calea-î. Iară luna plină
Le așterne drumul cu flori de lumină.

DOMNUL MAVROGHENI

Domnul Mavrogheni plécă cu oștire
Și chemând boierii, dice cu mărire:
— „Astăđi este timpul se vė resboiți,
Și prin dalbe lupte se vė nemuriți.
Cela ce roșesce a trăi 'n robie,
Către-o mândră mórte să-mi urmeze mie!”
L'aste sante vorbe, vai! boieri-aũ rıs!
Și cu ironie Dominului aũ đis:
— „Portul nu ne iartă, Dómue, a ne bate!”
Nobilă mánie sufletu'i strėbate,
Dar frângindu-și dorul iară le-a vorbit:
— „Ce? in țera unde viața a domnit,
Astăđi nu mai este nici un suflet mare
Ce sė bată încă de neatárnare,

Pe câmpia unde numerau pe flori
În trecut vitejii agerî luptătorî?
Nu mai e scăpare pentru ast pământ!
Inimile vóstre sunt un trist mormént,
Unde nici o flóre nu mai înflorece,
Unde nici o rađă nu mai strălucesce!
Să-mî aducă caii astor mari boieri!
Lor le daú eú ranguri pentru cavaleri!
Ei merg la bătaie, fără 'mpotrivre,
Numai lor se cade cinste și mărire.“

Astfel đice Domnul trist și abătut.
Însă din mulțime iată aú părut
Căpitani de frunte, plini de vitejie,
De amorul țerii și mărinimie.
— „În aceste locuri, de și suferim,
Însă pentru țéră mergem să murim!“

Ei plecară 'ndată să se resboască;
La Tismana bate armia nemțescă,

HAN-TĂTAR

— „Unde'î tânăra domuiță,
Flóre de ceresci visări,
Să mă 'mbete din guriță
Cu drăguțe sărutări?
Ciue póte cu tãrie
Pentru dânsa a lupta,
Cãtre mine-acuma vie
Lancea lui a sfãrãma!“
Astfel lepãdã cuvântul
Han-Tãtarul îngîmfat,
Și pe cal fugar ca vântul
Întrã 'n curte la palat.
Domnul geme de durere,
Cãci de când a'mbãtrãnit

A perdut a lui vedere,
Și-astfel toți 'l-aŭ părăsit!
Pe un cal cu cóma plină
Iată vine-un cavaler:
Fața'i arde de lumină,
Ochi'i sémău rupt'i din cer.
Ei se lupt cu agerime.
Valură fugarii lor
Și se mușcă cu cruđime;
Lăncile, în țândări sbor.
Spadele lucesc la sóre:
Se 'nvirtesc necontentit,
Se lovesc fulgerătóre.
Dar o spadă a roșit.
Cavalerul cel mai june
Se dobórá după cal;
Pěru-ı galben se depune
Cum sub sóre luce-un val.
Este téněra domnița.
Ochiı dulci se 'nchid în dor;
Iar pe mica sa gurița
Rosele cu vorba mor.

ROSSANDRA

I

Țera geme de-oști străine;
Sinu-î un mormânt.
Stefan trece în festine
Viața pe pământ.
La o masă strălucită
El se desmerda
Cu frumoasa lui iubită
Și suita sa.
— „Nu mai voi, o, draguliță,
Vinul de Cotnari;
Ci mă 'mbată din guriță
Cu ceresc nectar!”

Fața ei se rumenesce
Ca o rosă 'n florî;
Și cu mâna învelesce
Aste vii colorî.
Pe cosița-î vëlurósă
Negri fluturași
Cu-aripíoră negurósă
Tremur drăgălași.
Sinul ei îl învelesce
Valurî dulci de crin,
Când suspinul înflorește
Rotundíoru-î sín.
Doă flacări luminate
Ochi-î poleiesc;
Astfel negre diamante
La sóre lucesc.
Cine-o vede, se răpesc
De mândrețea sa,
Din suflarea ei doresce
A se îmbêta.
Dântuesce răpitóre:
Graciile-o 'nsoțesc,
Cum p'o rață din drag sóre
Fluturî ocolesc.
Și în danțul ce-o îmbată
Saltă gracios,
Ca o stea lin legénată
Pe un rîu fugos.

Apoi cade leșinată
Pe un môle pat,
Unde Stefan o desbată
Cu un sărutat.

II

Un poet cu plete albe
La masă ședea;
Și sub degetele-î dalbe
Cupa strălucea.

Când murmura contenesce
A cânta ceru,
Și 'n tăcerea ce domnesce
Astfel începu:

— „Moldova mea cea dulce! o, țeră mult iubită!
De ce cu vélul morței ți-e frantea coperită?
Nu esci tu semănată cu sânge vitejesc?
Pe luncele-ți ridende eroii infloresc;
Feciórele-ți sunt dalbe, plăcute, gracióse,
Ca stelele de aur în serî primăvēróse.
Cosíța ta bălae cu dulcí flori împletită
De ríulețe limpedi nu-î óre recorită?

O, țeră! ce-ți lipsese de-atât te-ai întristat?
 Dar ce strigare crudă tăcere-a turburat?
 Străinul intră 'n țeră, și arma vitejescă
 Nu se rădică încă pre barbari să sdrobescă?
 Ah! umpleți până mâine paharul meu cu vin!
 Să uit rușinea vóstră, să 'nec al meu suspin!
 Mă îmbătați pe mine de dulce frumusețe
 Ca să-mi aduc aminte de mândra-mi tinerețe.
 Atunci de dece brațe eú n'aveam nici o frică;
 Sburam la luptă dréptă ca fulgerul ce pică;
 Iar sângele din spadă cura ca un isvor!..
 Adî anii mă apasă cu greutatea lor,
 Și mâna'mi tremurândă abia mai cârmuesce
 Tambura ruginită ș'un cal ce 'mbătrinesce.
 Mai slab ca mine este poporul românesc
 Ce-a strălucit odată în câmpul vitejesc!
 Căci inima'mi tot bate la fală, vitejie;
 Iar el perdut-a tóte: credință, bărbăție;
 Amara moliciune, mirésa celor morți,
 Intrat-a în locașul vechilor mei consorti!
 Dar către cine óre durerea mea voiú spune?
 Ah! cine la mărire vr'un preț aici mai pune?

— „Ah! să fie blestemată
 Suspinarea ta!
 Strigă Stefan de-odată.
 Doru-lú ineca.

Țéra încă viețuesce:
Braviî n'au perit.
Tu, ce dorul te orbesce,
Bétrâne, ai mințit!-

Dar poetul de odată
Barba și-aruncă,
Și 'ntr'o albă dulce fată
Fața își schimbă.

Peste umeri ridétóre,
Cade cóma ei
Ce lúcesce 'n flóri din sóre
Și in dulci scânteî.

Este dulcea socióra
Domnului Ștefan;
E Rossandra-flórióra
Crinul Moldovan.

Atunci Ștefan, domnul mare,
La óste plecá
Și de ostile barbare
Țéra curăță.

BĂRLAD

Turcii intră 'n țără, trec, se grămădesc;
Alții tot d'odată la hotar murgesc.
Dar Stefan cel mare cu oștile sale
Spre Bărlad se duce, și-î ascéptă 'n cale.
Un boer îi dice: — „Dómne! mulți mai sunt!
Mulți se vérsă Turcii pe acest pământ!”
Stefan îi răspunde: — „Și mai bine-mi pare:
Nu vom sta noi nimeni fără de lucrare.”
Dice. Late valuri, cetele-î pornesc:
Pulberea se 'nalță, armele lucesc.
Domnul pune óstea sub trei capî de țără.
Avangarda plécă... lupta 'ncepe-amară.

Numărul lor mare pe Moldavii îi strânge,
Sórele s'ascunde sub un nor de sânge,
Nóptea împrumută dîlei vél de dor:
Negură și piclă pe pămént cobor.
Cum din munți cobóră doă repeđi unde,
Se 'ntálnesc pe cale, scot mugiri profunde.
Apoi preunate, pe un singur pat,
Spumegă, și-alérgă, și-alergând se bat,
Astfel se 'ntáluiră ambele armate;
Și d'a lor lovire par împovérate.
Ómenii puși se sune, prin adâncii păduri,
Sună din cimpóie, buciúme, tamburii.
Turcii stau și-ascultă larma depártată;
Cu trei alte armii cred că-aú se combată.
Riul îi constrânge; umbra ce s'a 'ntins
Índoiește spaíma; focul lor s'a stins.
Ceii mai mari s'adună... ce vor face óre?
Buciúmele sună, răspândesc teróre.
Unul ia d'a fuga... toți îl urmăresc;
Ca pulbera 'n vânturii toți se risipesc.
Stefan îi preurmă; fuga lor nu'í scapă.
Mulți, coprinși de spaímă, sar și per în apă.
Alți, între dênșii singurii se ucig,
Alți 'n spada nóstră, năvălind, se 'nfig.
Astfel multe paserii, prin furtunii turbate,
Sbórá rêsipite, par ínspáimántate!
Unele s'aruncă peste rîpi și mor,
Altele pe sinul celor ce le-omor.

*

Riul spumă sânge: turburele-î valuri,
 Strânse de cadaveri, se revêrs pe maluri;
 Stefan, pretutindenî îi dobórá-amar
 Dându-le gonire până la hotar.
 Cum pe calea cóseî, pe întinse crânguri,
 Maldărul cel verde zace rînduri, rînduri!
 Astfel pretutindenî, zac și morții lor.
 Corbiî cete late, peste dênșiî sbor.

Dar Stefan cel mare, capiî oști-unesce
 La voióse mese și-astfel le vorbesce:
 — „Rađ' acestei lupte petrecută 'n nori,
 Luce ca lumina sórelui la đori;
 Dar a sa lumina fórt lucitóre,
 Sê nu ne răpescă prin a sa vulvóre!
 Fala e un sóre mándru strêlucit,
 Ce orbesce ochiul care l'a privit.“
 Astfel đice Domnul. Cupele-aurite
 Chiamă, prin toaste, đile strêlucite.
 Tinere fecióre cununaî cu florî
 Cu-a lor dulce mână, bravîi vingători;
 Altele, pe harpe, cântă, dulce, lin,
 Gloria română și-al Moldoveî chin.
 Iar Ștefan ascunde fața-î strêlucită
 În regala-î mantă cu aur mándrită.

B A I A

I.

Trage-ți încă o dată spada fulgeroasă,
Țeără de mari fapte, țeără mea frumoasă!
Un minut în viață tu te-ai odihnit
Și pe pėru-ți mândru florile-aũ pãlit!
Dulcile surideri pe buze feciore
Stinsu-s'aũ la umbra grijei gãnditoare.
Peste tot rėsunã cãntece de dor
Cu suspine triste îngãnate-ușor!

II.

Cetele maghiare pe câmpii s'adun;
 La cetatea Baia tabăra lor pun.
 Mateiaș solește marelui Stefan
 Ca să-l recunoscă drept un suzeran.
 Dar eroul nostru încă-î dă de scire:
 — „Până ce Româniî, mândri de mărire,
 Pentru țără mórtea vor desprețui,
 Mănele de lanțuri nu-și vor umili!“

III.

În cetatea veche Unguri-au rămas;
 Și 'n plăceri molateci inimile las.
 Într'o nópte tristă, într'o sêrbătóre,
 Ei înșelă dulce grijea gânditóre.
 Viața, desbrăcată d'ale ei dureri,
 Cură pentru dênșii plină de plăceri.
 Dar p'atunci Româniî cu cel călător
 Nu béu dintr'o cupă viața țerei lor;
 P'a fecióreî frunte, aste sêrbători
 Nu punéu plăpânde și suave florî.

IV.

Nóptea tóte sémân mai spăimântătóre,
 Mórtea le 'mprumută vélul de teróre.

Congiurați d'odată, în orgia lor,
Ei se dau ca mieii la cei ce-î omor.
Stefan pune focul; flacăra s'unesc
Cu terórea morții și pe toți uimesce.
Diorile se vórsă. Pe cetatea lată
Către cer se 'nalță flacăra turbată;
Junele bachante, bete, despletite,
Mai cătând cu gura sărutări dorite,
Cu amanții tineri, spectacol amar!
Intr'un riu de flăcări, repede dispar.

Iar Corvin cel mare, rėvėrsând suspine,
Cu trei rănii și singur, fuge cu rușine.

CODRUL COSMINULUI

I

Venturile negre, în a lor turbare.
Nu bat fața mării fără încetare;
Iar tu, dragă țără, pace nu mai ai!
Nu se șterse bine sângele pe plai,
Și alt riș de sânge mâne o să-l ude!
Mâne alte lupte! alte doruri crude!
Fii tîi trec viața sub armele lor;
Pruncii lor îi uită părăsiți în dor!
Eată vîntul luptei geme cu turbare!
Un minut, o țără, cată desmerdare!
Crude aș să fie luptele ce vin,
Dar neperitoare fi-vor cel pușiu!
Ale tele lupte, splendide, sublime,
Te-or scăpa de mörte în viitorime!

II

— „Nu a geme numai, și-a vărsa suspine.
E lăsat la inimă nobile sublime!
Plângerea purcede din suflet robit
Unei vieți trândave ce l'a umilit!
Cel brav nu s'abate când cel rău îl frânge,
Ci cu arma 'n mână se îmbată 'n sânge.“
Astfel strigă Stefan și cu bravii săi,
Plécă cu urgie la Cosmin în văi.

Au intrat Polonii pe văi la Cosmin.
Între două măguri ei coboră lin.
Sórele răsare: focul splendid luce;
P'armele lor mândre, cade și străluce.
Liberă de grijă, mórte, sau robie,
Inima lor sbóră către bucurie.
Gândul lor întrece pasurile lor
Către dulcea țără alergând cu dor.

Dar mai sus de măguri cei din țără vin.
Herăstrez stejarii căți pe rîpi se 'nclin;
P'ale lor tulpine aninați îi lasă.
Iar mai jos de dênșii armiele pasă.
Un semnal, și-aceste cete vor peri.
Sórele dispare... ceru 'ngălbeni!

III

Munți 'nalți vechi, scutur cóma lor virgină:
 Arburii se mișcă, se 'nvirtesc, se 'nclină.
 Umbra se mărește... Aerul tăiat,
 Strîns, s'aruncă 'n valuri, vijie turbat.
 Muntele tresare! trăsnete, mugiri,
 Șuerări bizare, vaete, răcniri,
 Să rădic în aer, cresc, se variază,
 Și din munte 'n munte, trec, se repetază.
 Brađii vechi ca lumea, peste tot s'abat,
 Cad din ripă 'n ripă; orî și unde bat,
 Stâncile pe cale, gem, trăsnesc și saltă,
 Se sfăramă, plécă, bubuesc, tresaltă...
 Cerul și pământul par' că se lovesc,
 Par' că se confundă și se nimicesc;
 Și-unde se revarsă pe văile-adânci,
 Alți munți se forméază din copaci și stânci.
 Muntele rămâne negru desvilit;
 Rîul schimbă cursu-î, geme năbușit.
 Caii, cavalerii, cetele fâlóse,
 Armele, iaú forme crude și hidóse;
 Rîuri largi de sânge din pământ țîșnesc;
 Codri 'n fum și 'n umbră urlă, clocotesc!..

Stefan însă vine cu a lui armie,
 Ce mai e cu viață, sfăramă c'urgie.

STEFAN LA MÓRTE

Stefan, Domaul țerei, pe cei mai unesce
La Suciava veche, și-astfel le vorbesce:
— „Fiul meu cel june! voi Români doriți!
Mórtea mă culege dintr'aí meí iubiți!
Dorul pentru viață nu m'atristă fórte:
Omul chíar când nasce face-un pas spre mórte.
Viața-í ca fantasma cu chipul plăpând
Ce prin nopți s'arată și se stinge blând.
Omu-í ca un verme ce 'n țărână pare
Un minut vederei și, lucind, dispore.
Dar mă 'ntristă fórte norul furtunos
Ce pe cerul țerii trece neguros;
Soliman ce mâine póte se prepară
A lovi cu mórte draga nóstră țără.

Ungurul cel falnic se supune lui :
În Poloni credință nu mai poți să puî.
Un pilot cu minte prin furtuna tare
Nu desface tóte pânzele ce are,
Astfel pân' ce feru-î noi să-l încercăm,
Cu temeiri bune țera se 'nchinăm.
Iar de-ar vrea să surpe legi și dalbe date,
Să muriți cu toți pentru libertate!
Nimeni nu-e în lume mai desprețuit
Ca cel rob ce pórtă jugul multumit!
Nimic nu ne 'nsuflă hulă ca poporul
Ce doresce viața cu robia, dorul!
E mai demn, mai nobil, ómeni și pământ
Fața lor să'și schimbe sub un dalb mormânt,
De cât în robie némul se trăiască
Și de-a lui rușine lumea se roșescă!-

DUMBRAVA ROȘIE

I

Albert face scire lui Ștefan cel mare.
— „Să depui puterea și-armele barbare!“
Pentru-aceste dise Domnul îi scriea
Aste vorbe dalbe: — „Vino de le ia!“
Iar la-aî săi le dice: — „În această lume
Cât cerescul sóre va purta un nume,
Nimeni nu va spune, cât am viețuit,
C'a călcat streinul ast pământ iubit,
Și-a găsit în țeră cugete 'njosite,
Inimă degradate, brațe putredite!
Nu cătați mulțimea celor ce sosesc,
Și ascund în umbră sórele cerescă.
Inima la doruri e mai căldurósă,
Stéoa 'n nópte luce, e mai luminósă!“
Dice; cere calu-î... brava lui armie,
Spre câmpia luptei pasă cu mândrie.

II

Ce-ai făcut vitejii plini de bărbăție,
 O trufașe rege? Eri tu cu mândrie,
 Le 'mpărțiai al țerei laudat pământ;
 Astăzi n'au nici locul unui strimt mormânt!
 Plângi, trufașe rege! căci a ta mândrie
 A lovit cu mörte splendida Lehie!

III

Mii de pluguri ară. La fie ce plug,
 Dece câte dece robii Leși se 'njug.
 Astfel ară câmpul; iar prin arături,
 Tot cu densii Stefan sémănă păduri.

IV

Doi trimiși de unguri la Stefan sosesc.
 — „Dómne! toți creștinii ađi te fericesc
 Dar, ilustre Stefan! toți se rógă ție,
 Pentru robii voștri prinși în bătălie...“
 Astfel dicu trimiși; dar Stefan cel mare
 Étă cum răspunde plin de turburare:

— „La vecinii noștri prădăi noi nu cătăm ;
Însă când ne calcă, scim să ne-apărăm.
Nu-î în datul nostru cruda tiranie ;
Dar un aspru-eseplu am voit să fie.
Din această faptă nasce-vor dumbrave
Ce-or vorbi prin vécuri d'armele Moldave...
Noi scrim istoria, nu pe cărți ce per,
Ci pe frunți de popoli cu paloș de fer !

MARIA PUTOIANCA *cott*

Maria cade róbă. E dusă la Divan.
Acolo se presintă superbului Sultan.
E jună și frumósă sub ostășesci vestminte!
Frumósele-amazone, ea mândru ne aminte.
E 'naltă și subțire, ca bradul copilaș;
Pe albu-í sin, pěr negru se vérsă drăgălaș,
Cum plană întristarea pe cugete senine!
Iar gura-í e o rosă cu sânge și cu vine.
— „De ce-ai luat vestminte și arme de bărbat?
Ca să te lupți cu Turbií? Sultanul a 'ntrebat.
Urmata'ái tu în luptă vre un ostaș ce-ți place?“
Și a Mariei față mai rumenă se face.
— „Nu am urmat pe nimení, și, dacă arme port,
Voiú să'mí resbun prin sânge părintele meu mort.“

— „Mulți Turci ucis-ai ôre? eũ pot a'ți da ertare,
De n'ai ucis nici unul!“ La astã întrebare,
Maria îi respunde:— „Îți jur pe Dumneđeũ,
Ucis-am numai noe, și mult îmi pare reũ!
Îmi trebuia o mie ca sã resbun un tatã
A cãruĩ scurtã viațã fu de virtuți bogatã:—
Sultanul cu mirare pe fatã auđi:
— „Fii liberã, trãiesce! esci demnã a trãi!“

DRAGOMIR SAŪ CETATEA LUÎ RADU-NEGRU

Pe un pisc sëlbatîc și vijalios,
Unde urlă 'n póle Argeșul spumos,
Este o cetate. Armia maghiară
Va sê o supue printr'o luptă rară.
Acolo Româniî s'apără cât pot.
Dragomir comandă óstea lui Laiót.
Dup'o di de luptă se aședă mese
Cu plácute vinurî și bucate-alese.
La aceste mese toți Româniî vin,
Vêrsă vin în cupe și voioși închin.
Sórele în aburî âmblă sê se culce.
Grijele, învinse, las banchetul dulce;
Orele se scură împletite 'n florî.
Și ostașiî uită că sunt muritorî.

Dragomir vorbesce către adunare:
— „Étă, frați de arme, ultima mîncare!
Nu mai sunt merinde, tot s'a mîntuit;
Ce-a rēmas, de ripă eū am asvērliť.
Starea nōstră tristă cere mîntuința,
Orī prin mórtea nōstră saū prin biruința.
Mórtea nu spăimentă de cāt pe mārșavī:
Mórtea 'i logodită cu aceī mai bravī.
Cela ce nu móre pentru-al țerei bine,
N'are drept la viața, este mort de sine!
Sē eșim cu arme din cetate-afară,
Sē murim cu fală pentru sânta țeră!“

Đice și ostașii strigă și inchin.
Ale luneī rađe îi sārută lin.
Dragomir cobórá cu ostile séle,
Spulberă maghīarii tábărăți pe vale.

MUMA LUI MICHAIÛ

Lângă Olt, la Monastire,
Vine un ostaş din plaiu
Şi întrebă cu grăbire:
— „Unde-e muma lui Michaiu?”
Teodora se închină;
Rogă pentru fiul seü.
— „Maică schimnică, suspină,
Nu mai este fiul tãu!
Ce nu aü putut repune
Patru-deci de lupte mari,
Aü repus, vai! iüi voiü spune
Douë säbii de tâlhari!”

— Sub a morții grea lovire
El, cădend, s'a apërat?
— Prins în lance, cu mărire,
Scumpa viață el și-a dat.
— Adevër tu spuï... el este,
Fiul meü cel prea iubit...
Dar poți tu a-mi face veste
Pe Români de i-au unit?
— N'a putut el să-i unescă
Singurï nefiind uniți;
Toți voesc ca să domnescă,
Și-așteptând toți sunt robiți!
— Scirea ta e tristă förte,
Nu că fiü-meü a murit;
Dar că chïar prin a lui mörte
Pe Români n'a desrobit."
Astfel dice Dómna mare
Și 'n chilie s'a închis,
Până ce de întristare
Ochiü 'n lacrimi i s'a 'nchis.

POPA STOICA

Pe o vale verde, sub stejari bătrani,
Trece Popa Stoica cu trei mii Romani.
Luna plină 'nalță discul ei pe munte.
Stoica stă la masă cu cei mai de frunte.
Acolo eroul, ospetii, beu vin;
Pentru a lor țără ei pe rând inchin.
Un sol Turc ajunge, ș'astfel le vorbesce:
„Cu cincî-deci mii omeni, Pașa vă lovesce.
Armele depuneți, primiți a vă da,
Căci cu caii numai vă vor sfărâma.
Pađisahul viața voă dăruiesce.“
Însă Popa Stoica astfel îi vorbesce·
„Fiii României nu dați arma lor
„Fără să se bată. Ei cu densa mor.“

Dice, sună 'n coru'î. Ceî trei miî s'adună.
Eî se bat în nópte la rađe de lună.
Când pe cerul negru đforile resfir
Cómele de aur și de trandafir,
Caii peste câmpurî de Turcî învelite,
Înotaū în sânge până la copite.
Popa Stoïca luptă; mor bravii Români,
Însă ca vitejiî cu-armele în mâni.
Pașa đdice Popei: „Vino tu la mine,
Armele depune; un vitéz ca tine
E pecat să móră.“ Popa cu-arma 'n mâni
Móre cum muriră ceî trei miî Români.

DÓMNA LUI ȚEREMIA MOVILĂ

Dómna Țeremiei reintră în Iași
Pe un car, urmată d'Eniceri trufași.
Ea perduse lupta în potrivea Porței
Și acum căduse sub mânia sorței.
Poporul, boerii, ved nepăsători
Dómna țerei róbă la cotropitori.
Toți însă 'i admiră rara frumusețe.
Lacrimile se le curg p'ale ei fețe;
Părul ei în bucle, rađe de lumină,
Rîură în unde p'al ei sin de crină.
Ea zăresce 'n cale pe boerii țerei.
„Ascultați, le ȓice: voi, fii ai trădărei!
„Nefericii sunt domniii ce fac fapte mari
„Unde țera este țeră de tilhari!

- „N'ați venit la luptă: ați lăsat să peră
„Tronul; dar cu tronul pere-a vóstră țeră.
„Unde'i vitejia boerilor bravi?
„Nu mai sunteți nobili! Sunteți robi mârșavi.
„În a mea onóre aú fruntat păgânii
„Chiar onórea țerei, ș'aú tăcut Români!
„Pentru-acéstă faptă blăstemați să fiți,
„În urmașii vostri să vă înjosiți!
„Ale vóstre mame de virtute pline
„La păgâni s'ajungă róbe ca și mine!“

Đice, dar boeriî tremur ca mârșavi;
Nu mai erau nobili, ci turme de sclavi!

MICHNEA ȘI BOERII

1859

Mihnea armă țera; la boerî el ȝice:
„Vă armați de luptă! timpul e propice.
„Să unim Româniî într'un mare stat;
„Eû să vă fiû voă mândru împërat.
„Mulți creștiniî ne-ajută. Francia, Anglia,
„Aû să ne admire viața, vitejia.
„Sunt destule vécuri de când ast pământ
„Nu infățisédă de cât un mormânt.
„Să desmintem lumea crudă care ȝice
„Că plugariî, robî mărșaviî, locuiesc aice,
„Că ursita dulce popolilor braviî
„N'o merit Româniî, născuți a fi sclaviî.
„Să lovim cu mórte demoniî călcăreiî,
„Să sdrobim prin arme lanțurile țerei!

„Ca d'aici 'nainte numele român
 „Să resune 'n lume că este stăpân:
 „Să'l audă dulce, și la audire
 „Toți să'l înconjore de a lor iubire!“

Dice; dar boerii, uni se ascund,
 Alții cu nedemne vorbe îi răspund:
 „Astă vorbă, Dómne ne 'nteléptă pare.
 „Ea póte să pérđă ce ađi țera are.
 „Paloșul Turciei este fórte lung
 „Și e scurt al nostru, 'n cât nu s'ajung.“
 „— Sub aceste vorbe de înțelepciune,
 „Ascundeți a vóstră tristă moliciune,
 „Ascundeți vëndarea! Mergeți și cădeți,
 „Tot d'a-una d'arme frică o s'aveți!
 „Să nu luați arme de cât spre-a vă bate
 „Între voi pe tronul țerei ce s'abate!“
 Da boerii — alérgă și la Pașă 'l tradă,
 Însă nu putură ca să 'i dea dovadă;
 Pașă se încruntă, tăcere-a păstrat.
 Însă Mihnea domnul capul le-a tăiat.

COPILUL DIN CASĂ

Pe câmpia verde de lângă Focșani,
Mohamet în cortu'î stă 'ncărcat de anî.
Pașii lângă dînsul, cu genunchi plecate,
Ascultaî ferice ordinele date.
Lămpile lumină. Lupta 'ntre Români
Și 'ntre Turci urmédă. Eniceri păgâni
Îi aduc în cortu'î un ostaș de țeră,
Prins în bătălie, încărcat de fêră.
Mândru e ostașul și la față drag,
Pórtă lungă chică, e 'nalt ca un fag.
„ — Cine ești tu, spune, ghîaur al trădărei!
— Sint Copil din casă din oștirea țerei.
Suntem una mie, sub un stég creștin,
Unde este-Elena și cu Constandin.

Noi purtăm o lance arcuri și săgeți..."

— Alte cete încă ore mai aveți?

— Dorobanți ai țerei, sunt un număr mare,

Căți stejari, brazi, frasină, țera noastră are.

Roșiori de țără, Vânători semeți,

Sărăcei, Scutelnici, ageri Călăreți;

Ferentari, Aprodii și Lipcani mari cete

Ce, ca fagi sub frunze, se ascund în plete.

— Spune, unde'i Țepeș, de vrei a trăi!

Dacă nu'mi vei spune jur că vei muri!

-- Unde este Țepeș, eu cunosc prea bine,

Dar nu voi a spune; nu mi se cuvine.

E ceva în lume mai spăimântător

De cât mórtea: Viața unui vîndător

Care vinde țera și 'i ursesce ferul.

Fă să mor îndată, ca să merit cerul!"

El primesce mórtea, nu se imlădie.

Écă cum Românul mare a fi scie!

Dar Sultanul ȳice: „Ca ast om ce pere

Să am mulți, pămîntul aș lua 'n putere.”

RADU DE LA AFUMAȚI

Sta în tronu'i Domnul mare,
Radu de la Afumați.
Lângă dânsul Dâmnă pare
Dulce cu ochii plecați.

Astfel lângă bradul verde
Ce se 'nalță către nori,
Dulce-apare și se perde
Edera cu dalbe flori.

Solul turc așa vorbește:
„Dacă armele depui,
„Viața vi se dăruiește.
„Spune dacă te supui.“

Dómna ȝice cu mândrie:
„Domnii țerei, mari Români,
Nu plec fruntea în robie:
Mor cu armele în mâni.“

Căpitanii strig într'una:
„Țera facă-se mormânt.
Dar să fie tot-d'a-una
Al Românilor pământ!“

Domnul ȝice cu măria
Domnilor din timp sublim:
„Tronul cere datoria
Pentru țără să murim!“

Turcul țera ne robesce:
El miș cete-a ridicat.
Pe un pașă domn numesce,
Crucea țeri-a resturnat.

„Bulevard umanității
Fuse ast român popor: ✓
Sabia creștinătății
Ađi o frânge sub picior.

„Țera facă-se țerână!
Dar sub jug să n'o lăsăm!
Su murim cu arma 'n mână!
Nobil mórtea să 'nfruntăm.”

Astfel Țice și pe gânduri
Plécă: pe vrășmași distrug.
Bate Turcii 'n doă rânduri,
Scapă țera sa de jug.

CORVIN ȘI STEFAN

În cetatea Baia regele Corvin
Trece noptea dulce, bând din cupă vin.
Chiamă-acolo dame din înalte case
Ca să'î tórcă óre d'aur și matase.
Cum încins de stele luce-un cer senin.
Cu-ale lor ghirlande ele-aici lumin.
Regele le dice: „Eü vë voiü fi rege,
Și regină mie din voi voiü alege.
De aici 'nainte Moldova în lume
Numele 'și va perde într'un mare nume:
Pân' la Négra mare unde voiü domni,
De acum 'nainte toți maghiari vor fi.
Dice; căpitaniî mândri-aplaudară.
Vor domni maghiarii în acéstă țeră!

Toți rădic atuncea cupele cu vin,
 Și în nimicirea patriei închin.
 Toți înclină capul!... ȃile dureróse!
 Când dintre ghirlanda óspelor frumóse,
 Una ia paharul în mâna'í de nea;
 De cer însuflată, astfel respundea:
 „Omul își propune. Dar voiú ȃice eú:
 Cel ce face totul este Dumneȃeú.
 Sire! ai credinȃă că acésta țéră,
 Ori de unde vie, nu suferă féră;
 Căȃi au vrut să 'nvingă acest vechiú pămênt,
 'Și-au făcut dintr'ensul al lor trist mormênt.
 Braviú din Moldova când nu au putere
 S'apere prin arme patria ce pere,
 Se ucig ei însuși, cu mândrie mor,
 Și inec vrășmașii cu sângele lor.“
 ȃice, dar afară trómbiȃa resună.
 Strigăte de arme! este o furtună?
 Cerul se despică? fugeru-a picat?
 Mortii din morminte óre s'au armat?
 Fulgerul e spada lui Ștefan cel mare,
 Focul pe cetate trece ca o mare;
 Sângele se varsă, marele Corvin
 Fuge cu trei ómení áncă beat de vin.

Astfel el întinse cetele maghiare,
 Peste tótă țéra, pânu' la Négra mare.

BANCHETUL LUI ȚEPEȘ

Mahomet-Sultanul cu oștire mare,
Urmărind pe Țepeș vede cu mirare,
O pădure desă pe un câmp întins.
El grăbesce mersul, d'arșiță coprius.
Óstea lui doresce umbre pădurateci,
Aerul de arbori și de flori molateci.
Dar-când este-aprópe, el ce a dărit?
Căci de mare gróđă el a tresărit?
Arborii sunt țepe douě-deci de mií,
Turci tot în atâtea țepe, morți și vii!
Peste-aceste țepe este-o țepă mare
Unde-un mare pașă la vedere-apare!
Pe pădurea morței sórele lucea,
P'ale lor benișe vântul adiea.

Paseri prădătoare pe d'asupra sboră
Cârduri flămâzite, așteptând să moră.
— „Ah! dicea tiranul de fiori coprins,
Acest om nu pôte a mai fi invins.“

Dice și se duce în pădurea morței.
Țepeș stă la masă, ride 'n fața sorței.
Gemetele celor ce în țepă mor,
Îl imbată dulce și desfătător.

DÓMNA IEREMIEI LA BĂTAIE

Dómna Ieremieî ténără de anî,
Tabără cu óstea lângă Tătaranî.
Ea va să ia tronul lui Stefan ce 'n țeră
Cată domn să fie cu oștirî d'afară.
Diorile în cétă palide se 'ngân.
Pe un cal selbatec care mușcă 'n frân,
Dómna Ieremieî merge la bătaie:
Vântul dulce bate bucele'î bălaie ;
Luce ca un sóre sub vestmânt d'ostaș ;
Armele'î cu nuriî se 'ngân drăgălaș ;
Viață, bărbăție, nobilă asprețe
Se mărit ferice cu-a sa frumusețe ;
Pêrul ei bea aer, sinul ei bea vânt,
Sufletu 'î bea flacări d'ură de mormânt.

Ast-fel ea vorbesce filor de țără:
 — „Mórtea sê lovescă óstea mercenară.
 Hula sã se verse peste trãdãtori,
 Sã se rușineđe aĩ lor urmãtori!
 Dovediți prin arme, și lumea sê vedã
 C'astã-dĩ o femee a fost mai vitedã
 Decãt aste turme d'ómenĩ degradați,
 Și de cât femeea mai puțin bãrbați.“

Đice și cu calul spre vrãjmași s'aruncã.
 Riurã oștirea ca trímbe pe luncã.
 Caiĩ mușcã frênul, sbórã, tropãesc;
 Armele resunã, scãntee, roșesc.
 Dómna merge 'n frunte peste cãlãrime:
 Cãlãrimea fuge. Dorobanți mulțime
 Pãrãsiți se urcã pe un mal crãpat
 Și se apãr încă, apoi s'aũ predat.
 O femee bate pe boeri-ostenĩ!
 Rãse tótã țera, pãnã la Muntenĩ.
 Și când Stefan domnul, pãrãsit de sórtã,
 Tronul țerei cere încă de la Pórtã,
 Padișahul đice: „nu 'ți daũ eũ putere,
 Tu ce-aĩ fost odatã bãtut d'o muiere. → element

ostil f. puternic
 totuș...

RADU ȘERBAN

Aurora-așterne cosițele sale
D'aur și purpură p'a sórelui cale.
Sórele s'arată pe un pisc în foc;
Peste două taberi rađele lui joc.
Dar în cort la Bator pare o femeie:
Jună și formósă, sémână a ȕee.
Buclele'ı umbróse cad pe albu'ı sín,
Ca nóptea cu rađa ȕilelor se 'ngân;
Lacrimele udă fața sa curată.
Este a lui Radu Dómnă întristată.
Ea era captivă. Batori cânta:
— „Înaintea óstei mă vei săruta?“
Rîd mult căpitaniı. — „Nație barbară,
„Dumneđu sė arđu cu foc a ta țeră!“

— „Să lăsați pe Dómua fără alt vestmânt
 „De cât crini și ruje ce pe corpu'i sunt;
 „Ast-fel printre cete să o plimbe 'ndată!“
 Țice. O trompetă sună de o dată.
 Radu Șerban vine cu-ai săi Roșiori
 Ce-au în lance mórtea și în vorbe florii.

— „Da-voiü una sută servii, barbarul țice,
 „Cărui va aduce viü pe Radu-aice!“

Lupta se deschide. Centrul se pleca,
 Însă Domnul țerei inimă îi da.
 Cu cavaleria vine și lovesce,
 Ca cerescul fulger pe Maghiari trăsnesce;
 Cale de trei leghe este latul plaiü
 Coperit de arme, sânge, ómenii, cai.
 Bator de la coifu'i penele aruncă,
 Cu rușine fuge singur peste luncă.

*

Radu 'nalță-o cruce pe care scria:
 Că acestui sânge cauza era
 Batori, nu Radu Domnul cel din țeră.
 Țece miü de Ungurii aici se 'ngropară.

R A Ț U

Sechiel Moïse, mândru de ostile sale
Aștepta Româniî pe o verde vale.
Dar p'un pisc sêlbatic ce din nori eșia,
Ca o frunte d'aur luna strelucia.
Acolo s'aședă căpitanî la masă.
Dulcelor speranțe inima lor lasă;
Între ei acolo stă Radu Șerban,
Domnul României, mare căpitan.
Ast-fel printre nisce delurî mai mărunte.
Muntele înaltă gânditorea frunte.
Plosca lată 'n pânteci cu pelin spumând.
Ei la toți la masă o trecēju pe rând;
Fie-care ôspe care o primesce,
Către adunare un cuvânt rostese.

Când veni la Rațu, iecă cum vorbi:
 „Sechiel d'a mea mână trebue-a muri.
 „Am jurat acésta când Mihaiū cel mare
 „A cădūt cu viața prin a lui trădare.
 „Ca o frunte d'aur luna luce 'n plaiū,
 „În lumină 'i trece umbra lui Mihaïū;
 „Ea ne-arată 'n nópte biruință mare
 „Și ne cere noă sânta resbunare!“
 Domnul îi răspunde: „Fericit cuvânt!
 „Rațu, împlinesce al tēū jurământ
 „În acéstă nópte!“ Țice. Toți plecară.
 Și lovesc în nópte armia maghiară.

Crâncenă lovire! Ungurii cădēū;
 Primăiū întreită mórtea ce dădēū.
 Raț pe Sechiel vede și îl înconjoră.
 Sechiel cade... viața'i către iaduri sboră.
 Unguri mulți se 'nclină. Sufletele lor,
 Părăsind pământul, fac pe cer un nor.
 Biruința noastră e acum deplină.
 Ca o frunte d'aur luna sus lumină.
 Valuri dulci de rađe plouă peste plaiū,
 Iar în rađe 'i trece umbra lui Mihaïū.

DÓMNA ȚEREÎ

Basarab incheie pace rușinosă :
La Maghiari închină țera sa frumósă
Și a lui corónă. Dar atunci erea
Când pentru-a sa țără un Român murea ;
Brațul lui de lanțuri nu se umilise,
Sufletul în vițuri nu se înjosise.
Ungurii se 'nturnă în pământul lor :
Printre stânci ripóse se urc, se cobor.
Însă Dómna țerei oștile adună :
Unde trec Maghiarii la rađe de lună,
Printre stânci ripóse, prin adânci strimtori,
Unde urlă apa, d'unde es deși nori,
Dulce ca lumina ea păru călare.
Trece printre rënduri. Sórele resare.

Ochiî eî sub gene ard d'un nobil foc;
 Buclele sub coîfu'î larg în aer joc.
 „Fii ai Țereî nóstre! fără a ne bate,
 „Țéra nóstră perde sânta'î libertate.
 „Un popor ce singur vrea a se robi,
 „Nu mai are dreptul liber de a fi.
 „Un mormânt resună încă sub lovire.
 „Inimele vóstre nu mai aũ simțire?
 „Pentru ce noi arme încă mai purtăm,
 „Daca noi cu ele nu ne mai luptăm?
 „Aruncați din brațe armele fâlóse
 „Și luați îndată lanțurî rușinóse;
 „Va ședea mai bine brațului trândav
 „Lanțul de cât arma ostașului brav.
 „Să lovim Maghiarii ce în țéră pradă;
 „Să scrim istoria cu româna spadă
 „P'a acestuî popul frunte spre a sci
 „Ș'alți ce-aũ să afle vrënd a ne robi.“

Ast-fel ea vorbesce. Toți recunoscură
 Pe a țerei Dómnă. Mult eî se bătură.
 Luptă patru ȓile; patru ȓile iar
 Riurile cură cu sânge maghiar.
 Regele ia fuga, blestemă-a lui sórte;
 Tot Maghiaru 'mbracă doliul de mórte!

PUTEREA CÂNTECULUI

Domnul stă pe tronu'î cu mândrețe mare,
Dar pe fruntea'î luce palida 'ntristare.

Într'o mantă neagră el e coperit
Și e trist ca plopul ce s'a desfrunzit.

Împrejuru'î tineri cavaleri veghédă;
O semi-ghirlandă damele formédă.

Însă Dómna nu e în mijlocul lor!
Într'un turn închisă plânge ea cu dor.

Domnul lasă ochii peste adunare.

„Unde 'i cântărețul? ȕise cu mirare.

„Cum de roa serii câmpul intristat

„Are trebuință de a fi udat,

„Astfel al meu suflet plin de intristare

„Are trebuință d'o dulce cântare.“ —

Cântărețul ese dintre căpitanî:

Are plete albe și opt-ȕeci de anî.

— „O cântare, Dómnue, póte stinge dorul

„Număi într'un suflet unde e amorul;

„Pentru tine însă în darn voiú cãnta:

„Ca mǎrgénul tare e inima ta.“ —

— „Tu vorbești de Dómnua... nu'mi aduce-aminte:

„Lasă, lasă morții ș'ale lor morminte!

„O altă soție voiú alege eú

„Printre trandafirii palatului meu.“ —

Cântărețul tace; dar harpa întună
Și de dulci armonii palatul resună.

„Un Domn odată avea soție
„Jună frumoasă, cu suflet blând.
„Ce de fericire și bucurie,
„Din și într'alta trecea cântând.

„La Curte însă atunci gema
„Un june nobil, pentru o fetiță
„Pe a cărei mică, dulce guriță.
„Sărutări dulci el culegea.

„Însă de față vrea s'o iubească:
„Nobilu'i suflet nu îl erta
„Acastă florie s'o vestejescă
„În ochii lumii ce'l conjura.

„Dar e în lume o lege grea
„Care la unii dă: aveți toate!...
„La alții însă: nimic se poate!...
„Amor și lacrimi, el alt n'avea.

„Astfel la Dómna merge odată,
„O rógă, lacrimi de foc vărsând,
„Să'i dea soție ténăra fată;
„Și în genuche cade rugând.

„Atunci în casă Domnu-a intrat.
 „Și în genunche un om el vede:
 „Își sterge ochii, nu poate crede...
 „Apoi, trădare! el a strigat.

„În darn ei însă se îndreptă,
 „Nu pot să fie nici ascultați;
 „Nimeni la curte nu vru să 'i credă,
 „Și 'n închisóre fură-aruncați.“ —

Cântărețul tace; Domnul îl privesce
 Și cu nerăbdare astfel îi vorbește:

„Tu, ce nici odata nu m'ai amagit,
 „Cu ce 'ncredințare astfel ai vorbit?“ —

— „Dup'a mea voință cavalerul june
 „A 'ndreptat Domniței a lui rugăciune.“ —

La aceste vorbe Domnul s'a schimbat:
 Palida sa frunte s'a rebucurat.

Cu un semn ce face, étă Dómna vine;
 Genele'i aurie cad în lacrimi pline.

Apoi lângă dânsul loc pe tron 'i-a dat.
Și pe alba'i frunte dulce o a sărutat..

Apoi cavalerul și fetița jună
Fără 'ntârziere Domnul îi cunună..

MÂNIA LUI ȘTEFAN

Ștefan al Moldovei la Vaslui sosese;
Chiamă pe miniștri, ast-fel le vorbesce:
— „Morți erați în viață și v'am înviat!
Cu a țerei cărmă cinste vi s'a dat.
Să se fac plăcerea fără mărginire,
Am lipsit pe rude de a mea iubire;
Am jertfit prietini și ostași mei
Ce-au lucrat cu țera, la mărirea ei;

.....
.....
.....
Numai se domnescă pacea p'ast pământ
Și se pociu a dice: pentru toți domu sint!

La mărinimia care am avut
Pentru toți, răspundeți ce fel ați făcut?
Voi primirăți cârma ca să o slăbiți!
Apărați coróna ca s'o umiliți!
Ca să cadă Domnul, ați voit să piară
Cu neatárnarea-î sânta nóstră țără.
Ați cătat mărirea, cinstea să-î luați,
La străini hulită s'o ingenuchiați!..
Căci a ei mărire dată 'n al meu nume,
Mici și fără merit vă făcea în lume.
Neputînd să mergeți unde suntem noi,
Ați voit să cadă Domnul pân' la voi.
Dar Ștefan cel mare încă viețuesce!..
O Arcași! îmi spuneți țara ce dorește?"

Móрте! Strig Arcași... Sălile răsún...
Trei ministri mândri capul lor rēpun. ?

APRODUL PURICE

S'aprinsese 'n luptă *Hroit* cel tiran,
Când s'abate calul marelui Stefan.
Purice 'i oferă calul său indată.
Domnul nu ajunge scara rădicată.
— Dómnne! Moviliță mă voiü face eü,
Ca să poți să 'ncaleci după gütul meu?
Dice și se plécă. Stefan fără muncă,
Prin mijlocu-acesta pe fugar s'aruncă.
— Purice sărace! de voiü câstiga,
În Movilă 'naltă eü te voiü schimba.
Omul este mare, nu prin al său nume,
Nascere, avere, ci prin fapte bune;
Faptele sunt nobili, nu țărina sa
Ce de o potrivă vermii o vor mânca.

. . . . .

Și acum, Movilă, aidă a ne lupta!
 Căci urmașii noștrii nu ne-or semăna!
 Mulți Români chiar astăzi la străini alérgă
 Și prin ei astéptă țéra ca să mérgă.
 Și cum vreî ca viața la ei a afla,
 Când tu nu o afi în inima ta!
 Cel străin nu'ți face nici o dată bine
 Fără să câștíge drepturí peste tine.
 Nu dic c'o să píară némul românesc;
 Dar sunt timpí în care popolií slăbesc;
 Cum sunt aní în care pomul ce rodesce,
 Nu dá nici o ródă, de și înflorește.
 Populií se plécă când maí marií lor
 În descuragiare cu inima mor!..
 Când sunt robí ei însuși l'a lor slăbiciune,
 Cum vor face liber un popor în lume?
 Popolul acela este ca sfírșit,
 Este cel din urmă: e la robí robit.
 Căci în tot d'auna un popor se face
 Mare, orí nemernic, celor mari cum place.
 Și se scii, Aproade, că vor trece aní
 Până se maí vie Dragoși și Stefaní.“

Dice, plécă, învinge. Hroit se umilă.
 Purice aprodul s'a făcut *Movilă*.

COPILUL DIN CASĂ
LA MONASTIREA PUTNA

Trage cu săgeța Scutierul mare;
Unde-atinge face pórta de intrare.
Un copil din casă apoi a venit:
Turla se clădesce unde a lovit.
Domnul Stefan trage: unde-atinge, face
Biserica Putnei ce 'ntre déluri zace.
Alt copil din casă a 'ntrecut pe Domn,
A atins în délul ce'l chemaü *Sion*.
Însă Domnul Stefan ȃice cu asprime:
— „Un copil din casă m'a remas pe mine.
„Umilit de dënsul, domn nu mai pot fi:
„Orî eü las domnia, saü el va muri!“

Un bătrân îi dice: „Domniî din vechime
„Ar fi dat lui cinste căci a tras mai bine.
„Dómne al Moldovei: tu l'ai pismuit,
„Domnul pân' la șerbuî adî s'a coborit!
„Daca dai tu morțiî ceî cu hărnicie,
„Cu aceî nemernici ce-ar putea să fie?
„Vrei să fii domu mare printre ceî mai tari?
„Pe supuși 'nainte fă-î să fie mari!
„Farul cât de luciū, focul lui dispare,
„Daca nu se pune p'o nălțime mare.
„La o curte unde meritu 'î gonit,
„Mórtea și căderea scara 'î-aū suit.
„Daca prin răsboaie Domnul este tare,
„Numai prin dreptate va ajunge mare.“

Stefan se gândesce; apoi a vorbit:

„O bătrân cu minte! bine ai grăit.
„Sé se ierte dară cel copil din casă
„Și de adî se ședă la domnésca masă!“

Mulți vrăjmași aū Domniî, însă cel mai rău
Este chiar mânia sufletului său.

PETRU RAREȘ

Rareș l'ai săi dice: „Marele Sultan
A jurat să nu-mi dea tronul Moldovan
Până nu va trece de trei ori călare
Peste mine... Spuneți, asta cum vă pare?”
Un bătrân îi dice: „N'a jurat de loc:
Va să te-umilască cu acest mijloc.”
— Să mă umilască? asta nu mă-amână...
Măne-oî fi în țară și cu arma 'n mână!“
— Măne-'i fi în țară, cel bătrân 'i-a spus;
Însă nu sub arme; ci ca Domn supus.
La străini domnia cela ce o cere,
Dă dovedî că n'are viață și putere.
Tu ai fost o dată Domn neatârnat
Căci ai fost de țără pus și apărat.

Ađi te pune Turcul; ađi nu mai domnesci.
Dintre toți Româniî singur tu rob esci.
Nu poți să fii altfel fără de trădare;
Și ea nu e arma sufletului mare.
De-î primi domnia c'umilința ta,
Iară c'umilința tu o vei lăsa.
Mulți au ăis ca tine pân' la tron să vie;
Ș'apoî toți cădură sub a lui robie:
Tronul are lanțul cel mai greu de spart.
De cât cel ce Domniî la supuși împart.
Unul e de aur, cel alt de-acióie:
Unu-abate trupul, cel alt gândul móie.
Rareș, daca astfel Domnu 'î umilit,
Ce va fi poporul? óre ai gândit?
Orî mai jos ca tine el o să cobóre,
Orî tu vei ajunge l'ale lui piclóre.
Nu primi domnia și rămâi supus,
Dar cu suflet mândru și cu fruntea sus.“

Rareș nu ascultă. Merge Domn în țară,
Și domnia-î scurtă, viața 'î-e amară.

BARNOSKI DOMNUL

O sëracă țară! Turcii cei mai răi
Judecă și-omóră Domniî mari ai tîi!
Încă ađi Barnoski Domn cu nume mare,
La serai purcede între Turci călare!
Sala e întinsă; sfatul numeros
Chiar Sultanu-ascultă prin cafas umbros.
— „Iată omul! ȃice satrazanul mare.
Toți privesc la dînsul prinși de admirare.
— „E 'nțeles cu Leșiî țara sê predea,
Astă carte spune în potriva sea.
— „Cer sê se ucigă el și toți ai sîi!
A mai ȃis vezirul marilor călîi.“

Dar Mufti răspunde: „Capul daca pere,
Glótele reintră în a lor tăcere.

— „Móră! strigă pașii — este osândit!“

— „Voi mă dați la mórte. Domnul a vorbit.

Voiu muri cu fală cum Românul móre

Pentru țara sântă! nu-s Român eu óre?

Nu voiu să mă apăr căci nu voiu să dau

Turcilor în țară drepturi ce ei n'aũ.

Dreptul vè lipsește. . . patria română

N'a învins'o nimeni cu armele 'n mână:

Ea plătesce voă să o apërați;

Nu ca să o spargeți, nu să-o 'ngenuchiați.

Mândri de puterea cea materială,

Peste țară drepturi vè luați cu fală.

Dar acea putere fără de cuvînt

E ca vasul mândru părăsit la vînt.

Dumnezeu răpescce sânta cugetare

Popolilor barbari supuși la pierdare.“

Mórte!.. strigă Pașii. Domnul jos pe piață

Cu virtute rară perde a lui viață.

Dar când cade capul, calul seũ ce-l port,

Nichéză, tresare, apoi cade mort.

Turcii se 'nspăimëntă. Ei 'și-aduc aminte

A le lui Barnoski agere cuvinte.

MICHAIŪ ȘI UCIGĂTORUL

În cetatea Clujul, într'un vechiū palat,
Stă Michaiū Vitezul rege coronat.
Ungurii, Româniū, Sașiū, i se 'nchină:
Dacia revarsă vechia sa lumină.
Dar atunci s'aduce capul lui Andrei*)
Ce fugind din luptă fu ucis d'ai sēi.
Uciḡașul pare; crima il mândresce;
Lauda mulțimei încă o măresce.
Capul se espune. Domnul gânditor,
Cu aceste vorbe varsă al sēu dor:

---

*) Cardinalul Andreiū Batori.

- „Crima când se face chiar spre-al nostru bine,
„Ea rămâne crimă, merită asprime.
„Cela ce o iartă este vinovat
„Pe cât cel ce-o face este degradat.
„Cela ce în umbră pe vrăjmașu omórá
„Dumnezeú și omul insultând, cobórá.
„Piară ucigașul! voi inmorméntați
„Pe acest om mare și onóre 'i dați!“

Ucigașul piere. Și cu pompă mare
Batori primesce sânta morméntare.

MORTEA LUÎ MICHAIU VITÉZUL

LUÎ C. NEGRI

~~~~~

Pe câmpia Tordei pe un verde plaiu,
Tabără oștirea marelui Michaiu,
Acolo, în cortu'i Domnul se gândesce:
Fericirea țerei inima'i răpesce.
Are-o presimțire ce l'a turburat;
Și pe mâna'i mândră capul a plecat.
În deșert speranța inima'i resfață,
Lacrămile udă gânditorea'i față.
Înaintea celor ce îl ocolea,
Cu o mantă d'aur el se ascundea.
Către căpitani'i ce îl înconjoră:
— Dragii mei! ertati'mi astă lăcrămioră!

Mihaiu

E o slăbiciune de care roșesc
Toți câți aū un suflet tare, bărbătesc;
Însă sunt minute când natura cere
De la cel mai tare partea'î de durere...
Astăđi pociū să număr mai la noă anî
De când noi ne batem cu atăți dușmanî.
Este adevărul... am făcut, în lume,
Neamului acesta cel mai mare nume:
Însă, ce'î mărirea, fără de folos?
Ceea ce'î în nópte focul minciunos!
Singură mărirea nu'î destulătore:
Nu voiū foc de stele, ci voiū foc de sóre.
Câte miî de inimî mórtea n'a 'nghețat?
Și în câte case dorul n'a intrat?
Țera este 'n lacrămî și se pustiesce;
Flórea tinerimeî câmpul învălesce!
Și în raza slavîi unde strălucim,
Văđ pe nesimțite noi ne mistuim,
Astăđi lupta nóstră orî ce luptă curmă;
Ea va fi lovirea cea mai de pe urmă...
Astăđi este timpul ca să isprăvim.
Saū Români ne perdem, saū Români trăim!"

Astfel le vorbesce... dar doi soli sosiră
Doi trimiși ai Bastei... capiî toți eșiră.

— Basta vă trimite? spuneți ce dorește!
 Basta, iară Basta!.. nu mai isprăvesce!“

— Ce dorește? ȳice unul din calăi,
 Basta poroncește la vasalii săi!“

— Să pornesci îndată banda ta în țără!
 ȳi răspune cel-alt cu o vorb'amară.

— Mergeți, ȳise Domnul, l'al vostru stăpân!
 Spuneți'i că nu e încă un român
 Care să dea arma pân'a nu se bate!..
 De-ȳi bărbat, aice vie a combate!“

— Este timp!.. șoptesce un ucigător.
 Cel-alt trage ȳute paloșul ușor,
 Și c'o lovitură repede și tare,
 ȳl implântă 'n sinul eroului mare.
 Căpitaniȳ ȳute sar și'l inconjor.
 Dar Michaiu le ȳice: „Fraților, eȳ mor....
 Spuneți Dómneci mele să nu se mâhnescă.,
 Și 'n ȳubirea țerei fiȳ mei să'ȳ crească:
 Când vor fi în vȳrstă să le spue ea
 Că nu voiȳ resbună pentru mórtea mea;
 Numai pentru țără și neatárnare
 Sinul lor se simȳă sânta resbunare!
 Eară voi tovarăși, mie imȳ juraȳi
 Nicȳ odată mâna cu străin să daȳi!“

La aceste vorbe cade 'ntr'al sėu sȳnge;
 Tót'a lui oștire cu durere 'l plȳnge.

Apele pe cale staŭ ŝi se opresc;
Paserile 'n aer triste ciripesc.
Mórtea cu-a eî mână faţa luî atinge;
Inima'î inghiaţă, vorba i se stinge:
Ear viaţa'î mândră sbóră către nori,
Ca mirosul dulce unei stinse florî.

VISUL LUÎ STEFAN CEL MARE

Séra respândesce umbrele'î ușóre,
Și melancolia trece gânditóre;

Dar Stefan cel mare, rătăcit prin văi,
Dintr'un corn de aur chiamă braviï săi.

Inima'î sdrobită ca a lui oștire,
Țéra'î întristată ca a lui gândire!

Pe un colț de pétră șede el în dor;
Vântul suflă përu'î lung fluturător.

Pentru 'ntâia oră inima lui plânge;
Ochiul lui revărsă picături de sânge.

Acolo dă capul somnului mijind
Ce'i închide ochii cu-aripe'i d'argint.

Eată că'i apare o fecioră jună,
Ale cărei plete strălucesc la lună,

Negre și bogate sub cununii de flori;
Ochii ei asupra'i cad pătrundători;

Cad cu două rose, dulci și căldurose;
Mâna ei atinge cómele'i undóse.

„Ce? eroul mare, umbra a grăit,
Însuși el suspină și s'a îndoit?

Înțeleg fricosul ce ascuns lovesce;
Robul ce sărută jugul ce'l strivesce;

Dar un suflet mare, suflet de bărbat,
Nu 'nțeleg, o Ștefan, cum s'a întristat?

Mergi pe a ta cale, nu sta nici odată!
Urmă datoria care'ți e lăsată!

Orî ce 'mpedicare, stavilî, vor peri;
Cu-orî ce 'mpedicare țer'a ta va fi!"

Pe un nor de aur sbóră ea cu fală;
Un parfum de rose pasul ei esală.

Ștefan se deșteptă, sterge fața sa
Unde-o lăcrimîoră dulce se scura.

Luna argintósă rîde printre norî;
Dulcea filomelă cîntă între florî;

Iar la focul luneî, cînd mi se deșteptă;
Vede-a lui oștire, care îl așteptă:

Vede căpitaniî ce îl înconjor.
În tăcerea nopței le vorbește lor:

„Fraților de arme, fala românescă!
Dacă o să péră țera părintéscă;

Dacă 'n cartea sôrtei este însemnat
A peri poporul cel mai lăudat;

Cel puțin atuncea péră vitejesce
Remușcând toîégul care il lovesce;

Ca un ager șarpe ce lovit și 'nvins
Caută să mușce pe cel ce l'a-atins!

Astfel e românul, și 'n a lui cădere,
Cine îl rănesce, după dânsul pere!

Astfel e românul, astfel să perim,
Și 'n căderea noastră chiar să ne mărim!“

Mîi de glasuri strigă... luna bucurósă
Dintr'un nor de abur pare mai voiósă;

Stelele de aur măi cu foc lucesc
Și 'n adâncul noptîi văile mugesc:

„Astfel e românul, astfel să perim,
Și 'n căderea noastră chiar să ne mărim!“

RADU DOMNUL ȘI FATA DIN CASĂ

„Vin de mă sărută, dulce copiliță,
Și'ti voi face ție salbă și rochiță.“

— Salbă și rochiță, pentr'un sărutat,
Nici odată Dómne, eú nu am purtat.“

— Dă'mi o sărutare, mândză fetișórá,
Saú te leg de códa unui cal ce sbórá.“

— Printre cai sêlbateci tu mă vei lega
Dar pe tine, Dómne, nu te-oiú săruta.“

Calul se aduce; suflă, bate, sare...

— Dragă copiliță, dă'mi o sărutare."

— Pe-acest cal ce sbóră tu mă vei lega

Dar pe tine, Dómnne, nu te-oiu săruta!"

Radu Domnul însă curtea sa adună,

Și cu mândra fată vesel se cunună.

ȚEPEȘ ȘI SOLII

Țemerea domnesce peste București;
Poporul înecă curțile domnesci;
Căci doi soli veniră de la 'mpărăție
Și aduc lui Țepeș ștréng și mazilie.
Toți boerii țării veseli i 'nsotesc,
Și cu pompă mare spre palat pornesc.
Țepeș îi primesce într'a sa mândrie.
Soliș înaintéază... „Dómne, pace ție!
Însă incetéză de a mai domni.
Său te pregătesce astăzi a muri!“
Cu aceste vorbe toți sunt în unire,
Și toți trage pala spre a lui lovire.
„Ce? și voi? răspunde Domnul turburat,
Cu dușmanii țerei mórte 'mă-ai jurat!

Ascultați, voi, care mai aveți simțire
De români, și lacrimi în nenorocire!
Viața și domnie le nesocotesc:
Ale mele lupte voă-o dovedesc;
Însă țiu la țără, țiu la ne-atârnare;
Țiū ca să'mi fac neamul lăudat și mare!
Am fost foarte aspru și ale mele mâni
Aū vĕrsat atăta sânge de Români;
Dar al vostru sânge ce mi se tânjesce,
Îl plătea cu lacrimi cel ce vĕ vorbește:
În mijlocul celor ce mă 'nconjuraū,
Și pe o corouă țera lor trădaū,
Nu putĕm într'altfel face eū unire,
Ca să scap Româniī de a lor robire.
Dară, brațul-acesta este sângerat;
Însă-aī țerei dușmanī nu l'aū cumpărat!"

La aceste vorbe cĕta ostășĕscă
Strigă cu poporul: Țepeș să trăĕscă!
Speriați boeriī, prin ferestre scap;
Iar pe solī îi bate cu pirone 'n cap.

MICHAIU ȘI CĂLEUL

Este ora ceea când un fluturel
Scutură de roă capu-î tinerel,
Și lăsându-și patul cel de florișore
Pe o rază dulce sbóră către sóre.

Dar Michaiú Vitézul șéde 'ngenunchiat
Și își plécă capul spre a fi tăiat.
Lângă el se vede ténăra Domnița
Tremurând de spaímă ca o porumbița;
Printre geana'î négră aî eî ochișorî
Ard ca doă stele ce lucesc sub norî.

— De ce plângi? întrebă bravul cu mirare.
Eū mor pentru țără și neatárnare ;
De aceea, dragă, să te veselești
Și cu flori cosița să 'ți-o impletesci.
Cel ce pentru lege, pentru țără móre,
Își privesce mórtea ca o sərbătóre!“

— Plécă capul! strigă palidul calēu,
Iar Michaiū întórece spre el capul sēū.
Ferul se rădică... poporul șoptesce ;
Vē uitați!.. călēul se impletecesce ;
Ferul sēū aruncă, cade fermecat
Sub căutătura mândrului bărbat.

Cine îi sfărâmă lanțurile sale
Și cu fală 'l duce pe 'nflorita cale?
Fetele 'ncunună pērul lor cu flori,
Tot Românul strigă de mai multe ori:
„Cel ce pentru lege, pentru țără móre,
Își privesce mórtea ca o sərbătóre!“

A N D R E I Ū

saŭ

LUAREA NICOPOLEI DE ROMÂNĪ

PARTEA ÂNTAIA

I

De ce plângi tu ôre, o dulce Marie?
Ce abur umbresce voiôsa-ți junie?
Uscatus'a rosa ce eri ai sădit,
Și 'n zîmbetu-ți tînér ađi a in florit?
Perdut'ai vr'o cruce de mǎrgăritare,
Saŭ paserea verde cu mǎndră cǎntare?
Vădut'ai în cale vr'un chip mai frumos,
C'un zîmbet mai tînér, c'un pěr mai undos?
Copilă! dar este în lume fetiță
C'o fața mai dulce și mai drăguliță;
Cu geană mai lungă pe verđi ochișori
Ce flacăra 'și stinge în lungi lăcrimiori?

II

Ca salbă de aur steluța zimbesce.
 Ce fantasmă dulce în nopțe albesce,
 Și trece subț arbori cu pasuri ușori
 Călcând în picioro plăpânde florî?
 A'ți dice-o suavă și blândă părere
 Ce 'n vise de nopțe apare 'n tăcere.
 E dulcea Marie ce-aștéptă p'Andrei,
 Pe care 'l iubesce ca țilele ei.
 Andrei se pornesce, de astăzi în lume,
 Să'și facă, prin arme, avere și nume,
 Căci, pôte Mariei să fie el drag;
 Dar lumea'î ciudată... Andrei e sărac.
 Andrei se pornesce, și cine nu scie
 Câți plécă la arme, să nu mai revie?

Spre séră, noi țioa mai mult prețuim;
 Când viața ne lasă, mai mult o dorim;
 Așa, o durere! l'a lor despartire,
 Nimic nu egală e fetei iubire.

În séra aceea era mai frumósă
 De cât tot-deauna, nebun' amorósă.
 Vorbind, făr' să scie, ce'î vine în gând.
 Îl strânge pe sinu'î rîdend și plângând;

BIBLIOTECĂ CENTRALĂ

UNIV. R. FARĂ

BUCUREȘTI

Şi alba ei mână cosiţa 'i răsfată,
 Înclină pe buze-î suava ei faţă;
 Suspină pe sinu'î, 'necat de oftări,
 'L-înécă, 'l-îmbată de lungi sărutări,

„Tu pleci, drăguliţă?... Vai! nu mă iubesci!...
 — O dulce Marie! ce vorbă grăesci?
 Frumósă copilă! veđi, cerul o scie!...
 Dar tu esci, drăguţă, a mea bucurie!
 Ah! dacă junie şi viaţă iubesc,
 Iubesc, pentru tine, o nume ceresc!

În rađele d'aur ce pică din sóre,
 Eú veđ a ta faţă; în rouă pe flóre,
 Eú veđ al tēju zîmbet; în vântul cel blând
 Suflarea ta dulce aud eú trecând;
 În cântul mîerliţei, cerésca-ţi cântare;
 În frémătul florii, a ta sărutare!
 Dar ce vei, Marie? veđi tu, de pornesc,
 Mă duc ca să merit să-ţi đic: te iubesc!“

— Ah! đise copila de plâns inecată.
 Dar tu mergi la mórte!... o tată! o tată!“

— La mórte, Marie? nu, ingerul meú!
 Nu'í mórtea de care mă turbur ađi eú;
 Căci mórtea e dragă, când cel ce se duce
 E sigur să'l plângă o inimă dulce;
 E-o mórte mai crudă, o suflet curat...
 E viața, e viața, când omu 'í uítat!"

— O mândrul meú dulce! să te îndoesci
 De stelele d'aur ce tu le privești,
 De privighetórea ce cântă 'n câmpie;
 Dar crede, dar crede în dulcea'ti Marie!"

Atunci păsărica lumina vestea.
 „Rēmăi sănătósă, o inima mea!"
 — Ah! dacă ursita așa risipesce
 Orí ce fericire ce 'n viață'mí zimbese,
 Purcede! îi ăise copila cu dor;
 Dar când te 'í întórce, o dulce amor!

În dar căuta-vei pe mândra-ți iubită:
 Căci vântul va geme pe piatra'í negrită!
 În dar întreba-vei, o dragă Andrei!
 În dar întreba-vei de numele ei!
 Căci florile vieței or să veștejescă,
 Și ochi-ți în lacrimi or să se topescă!..."

III

„Porunca e dată... când dragile dorii
 Vor pune 'n cosițe ghirlande de flori,
 Vom trece pe ghiță, și vechea cetate
 În foc și în sânge, gemând, se v'abate.
 Michaiu de oștire'i va fi mulțumit,
 Or cum se va 'ntorce norocul cumplit;
 Căci ori cetățuia ne cade în mână,
 Sau totă oștirea se face țărăna!
 Dar noptea e lungă și gerul cumplit...
 Să facem să sune paharu-aurit!
 Căci cine ne-a dice, de ați într'o lună.
 De ați până mâne, de-om fi împreună?
 Durerile noastre dar să le 'mpăcăm!
 Și 'ntăi, pentru țără, cu drag să 'nchinăm.
 E dulce, e dulce să móră neștine
 Spre-a țerei scăpare, mărire, și bine!
 Ah! cerul aude! de cât a peri
 Pe pat de mătase, topiți din ți 'n ți,
 Și viața trândavă cu lacrimi a plânge;
 Mai bine, peri-vom pe câmpul de sânge,
 În crâncene lupte sub ferul păgân,
 Cu armele 'n mână cum móre-un Român!“

În chipul acesta, la focul cel mare,
 Vorbeau căpitani, lovind în pahare.

E geru. Lăcrimióra, pe fața curgênd,
 Se schimbă 'n ninsóre; iar stéoa trecênd
 În aerul rece, voiósă și plină,
 Înecă câmpia de dulce lumină,

E mijlocul nopței. În aeru-umbros
 Tăcutele stele clipesc mai voios,
 Așa cât s'ar crede că-și dau o mișcare
 Ca să se 'ncăldescă în frigul cel mare.
 Ostașii la focuri spăl armele lor;
 Iar uniî modulă un cântec de dor;
 Un altul adórme și lauri viséză,
 Un altul vorbesce c'un cal ce nechéză,
 Un altul, din fluer, sunând lingă foc,
 Privesce alături alți dece ce joc.

IV

De ce, o copilă cu păr gălbeor,
 Când toți bucuriei dau inima lor,
 Tu numai pleci capul, și in suvenire,
 Destepti, cu durere, o dulce gândire?
 Mărire, copile, tu póte visezi?
 Dar scii, o sěrmame, in ce deî tu cređi?
 Mărirea 'i lumină; iar cei ce-o adóra
 Sunt fluturi de aur ce nopți o 'mpresóra:

Vedî colo 'n lumină acei fluturii?
Per toți căți s'aventă în flacăra ei!

.
Andrei! unde este a ta bucurie?

Ți-aduci tu aminte de dulcea Marie?

Ți-e dragă ea încă?.. în dar te feresci,

Vedî tu, l'acest nume, te schimbî și roșesci!

▼

Blând, nóptea închide stufósele-î gene
Pe ochi-î de aur și trece a-lene.
În vechea cetate tot pare-adormit;
Abia câte-odată, Neferul, trezit,
Ici, colo, pe zidurî, ședînd la veghere,
Precurmă prin glasu-î a noptii tăcere.

Cu tóte acestea, se fac pregătiri
Să 'nfrunte în ziua ghiaurele-oștiri;
Dar mute ca mórtea ce fără durere
Se 'ntinde cu 'ncetul p'o viață ce pere.

Da Pașa cetății, d'ai sêi conjurat,
În somnul cel dulce era cufundat.
El nu se gândesce la lupta ce vine:
Mai multe miî pale lucesc lângă sine.

Şei-đeci ani de viaŭă rėsboiŭ a urmat ;
Cŭ-al armelor gemăt atăt s'a dedat,
Că trebue-a crede că 'n pace, tăcere,
El nu intălnesce aceeaşi plăcere :
Aşa şi vulturul pe piscul uscat,
De tunet, de crivėŭ, de ploŭ, îngănat,
Ťintănd orizontul ce 'n foc se 'nvelesce,
Mai dulce se 'mbată, mai lesne-aromesce.

Ca viŭa-amorósă p'un arbor uscat,
Pe sinu-ŭ o sclavă căpsoru-a plecat.
Vedeŭi favorita, cât e de frumósă ?
Vėđėnd'o, aŭi đice o flóre voiósă
Născută alături d'un trunchiŭ vestejit,
Ce-opresce să vėđă un sóre iubit.
Ea dórme tăcută, uşor coperită
De cóma-ŭ bogată, căđėnd despletită,
Şi de o maramă de albă reŭea
Ce pare o pată alături cu ea.
Ea dórme... suflarea-ŭ atăt e de blăndă,
Că fără parfumul ce sinu-ŭ respăndă,
Aŭi crede că viaŭa-ŭ, ca fumul de crin,
S'a stins într'un tŭner şi dulce suspin.
Dormŭ! ce-ŭi pasă ŭie de lupta ce vine?
Înalŭă-se aburi de plăns şi suspine!
Înece-se câmpul în sânge omenesc!
Ce-ŭi pasă, ce-ŭi pasă, imagin ceresc?

Aşa fluturelul, când vântul mugesce,
 Când plóia se vérsă, când norul trăsnesce,
 S'ascunde în flóre, şî-acolo, răpit
 D'amor, el adórme voíos, fericit.

VI.

Dar cine 'i fecióra cu perî castaniî?
 Cu gene bogate, cu ochi verđi şî vii
 Ce arde în lacrimî? sprincene rotunde
 A căror codiţe în përu-î s'ascunde?
 Pe mica-î guriţă un zimbet seuin
 S'arată şî pere gonit d'un suspin?
 Ah! cine 'i fecióra a cării mândreţe
 E dulce ca visul voiósei junete?
 E óre-o fameie saŷ ânger d'amor
 Ce plânge pe ómenî şî lungul lor dor?
 Orî cine 'i fecióra, nimic maî frumos,
 Nimica maî fraged, maî drag, amoros:
 Şi iară nimica ca mândra-î junie
 Nu are un fermec de melancolie!
 O flóre suavă născută în ăi
 Să-şî lase mirosul şî 'n sér' a peri:
 Un dulce imagin ce 'n vise divine,
 Poetice, trece 'necată 'n suspine!

E fîca lui Paşa. — Ea şede a-lene;
 O lacrimă lină îi pică în gene;
 Iar mâna ei mică, pe frunte-î trecînd,
 Părea că gonesce un cărd dulce, blând
 De tinere vise. . . sorbită 'n gîndire,
 Prin lacrima-î lină, se 'ngân'o zîmbire.

Pe creştetu-î pîrul udat d'a ei plîns,
 În ace de aur cu gracie 'î strîns.
 O candelă arde; fumînda-î vulvóre
 Se vîrsă pe faţa frumósei fecióre.
 În casă s'esală un mîndru miros
 De lemne d'aloés, ce arde frumos,
 Şi într'o căţuie de aur turnată,
 Apururea pune a Istrului fată.

Păreţii odăii aci se 'nvêlesc
 În scumpe covóre pe care lucesc
 Câmpii roditóre, dumbrăvi inverđite
 De dafinî, şi chitri cu róde-aurite.

.
 Aprópe de fată, la pólele ei,
 O tîneră róbă cu ochi frumuşei
 Stă ca să mîngăe frumósa-î stăpînă;
 Decî ia mandolina, şi córda suspînă

În mânele sale micuțe-albișori,
Ca vântul cel dulce ce trece pe flori.

„Sărutarea se destéptă
Tremurând pe buza mea;
Ea pe tine te așteptă,
Unde esci, lumina mea?

„Tu esci tinerețea gândurilor mele;
Anii tîi întunec focul dulcêi stele;
În lumina feți-ți zorile pãlesc;
Lâng' a ta iubire, pere-orî ce iubire;
Sórele e rece lâng' a ta zîmbire:
Îngerii din ceruri chiar te pismuesc!

„Buza mea e dulce ca un foc de miere:
Sinul meú albesce ca un crin în sere:
Trandafirî pe buze-mî vecinic înfloreasc;
Mirtul nu miróse ca a mea suflare;
Lacrimile-mî pică ca mǎrgăritare;
Lasă la picîóre-ți să le răspândesc!

„Călduróse lăcrămióre
Cură lin din géna mea;
Unde esci, al vieți-mî sóre?
Unde esci, inima mea!“

Aşa cântă róba, dar dulcea-í cântare
Adaog' a fetii ascunsă 'ntristare.

— Bulbulă! Bulbulă! tu aí un secret?
Íi dice acésta ce p'albul eí pept
C'o buz' amorósă íi dá sárutare.
Ah! nu te ascunde! acéstă schimbare,
Aceste lungí lacrimí, veđi tu, te-aú vëndut...
Sub alba ta mână tambur' a tăcut
De câteva đile... tu nu eşı din casă:
Şi viaţa ta dulce cu somnul te lasă!
Tu nu mai acoperi în dragi sərbători
Cosiţa ta mândrá cu petre şi flori!
Nimic nu-ţi mai place, şi 'n visele tele
Aflând mulţămire, reversí lacrimile!
O dulce Bulbulă! de ce-mí tăinuescí
Durerile tale? nu mă mai iubescí?
Vai! unde sunt încă acele dragi đile,
Când una şi alta, voióse copile,
Dorinţele nóstre cu drag le spuneam
Şi una de alta nimic n'ascundeam?..“

Bulbula, răpită d'o vie gândire,
N'aude nimica... stréină şoptire!..
Ascultă ce dice!.. „O sufletul meu!
De ce nu sunt óre o pasere eú,

Să sbor spre acela ce inima-mi cere,
Să-l ved' înc' odată, să mor de plăcere!"

Atuncea un zîmbet ferice și lin
Trecu p'a sa frunte gonit d'un suspin,

— În ce loc porți gîndul, frumoasă fetiță?
Ce vorbe șoptesce micuța-ți guriță
Și nimeni n'aude? căci orî ce 'i șopti,
Nu pôte să fie, veđi tu, Bulbuli,
O rugă de nópte... ah! temete fóрте!
Ce ڊici tu, copilă, te-ar duce la mórte,
S'auđă urechea eünucului rău!
Căci nu este crimă ce 'n sufletul tēu
Se rostogolesce; o crimă 'i ertată;
Tu poți a ucide, tu poți tot d'odată
Urî cu putere... dar nu a iubi,
Și amorul în sînu-ți s'a 'nfipt, Bulbuli!

Dar cine 'i acela? ce ochi vre odată
Prin vėlu-ți, fetică, putu să străbată?
Chipșorul 'ți-e vergin de orî ce cătat
Ca gîndul ce încă nu s'a esprimat...
Ah! cine 'i acela, ființă ceréscă!
Urméză el óre credința turcéscă?

E Timariotul al căruia fer
Lucesce 'n batalii ca fulgeru 'n cer?
Zaimul cel june a căruî albețe
Întunecă crinul în prima-î junețe?
Un Beiū saū un Pașă, un șef, un Spahiū,
Și cum, până astădî, el încă e viū?
Nu; crima ta este de trei ori mai mare;
Femeea adultă tot are scăpare;
Dar tu, vai! nimica nu e pe pământ
Să nu te-osândescă îndată 'n mormânt!
Căci... cine-o să credă? o crimă cumplită!
Nu; mórtea n'ajunge să fii osândită!

VII

Bulbula iubesece un june străin,
Un om făr de lege, un câne crestin!
Eșind la plimbare cu sclavele sale,
Bulbula 'ntâlnise ghîauri p'a sa cale;
Ca róbă, voinicii o pörtă cu ei
În tabăra nóstră la hatmanu-Andrei.
Acesta, nu numai îi dă libertate;
Ba încă dă ordin s'o ducă 'n cetate.
D'atuncea, în lacrimi se scur ochii ei;
D'atuncea iubesece pe junele-Andrei.

Ca robul ce zace în négra 'nchisóre
Şi lasă departe gândirea-î să sbóre
La cei ce iubescé şi pot a'l uíta
Aşa Bulbulica le el cugeta.

„O vânturî! o vânturî cu line-aripele!
Duceţi către densusul suspinele mele!
Iar voi, norî ce treceţi subt vesela stea,
Departé, departé, duceţi viaţa mea!“

Dar vorbele fetiî rêmân spânzurate
Pe buze-î ca nisce bobîţe rotate
P'o mică rësurră când plóea a stat:
Căci tunul, de luptă semnalul a dat.

PARTEA A DOUA

I

Voîos aurora în aer zîmbind,
Punea florî de aur în përu'î d'argint.

Cu razele dîlei Ali se trezesce,
S'ucigă toţi robiî ghîaurî, poruncesce.

„La arme! la arme! Zaimi, Iurucleri!
 Voi Timarioții, Azapi, Eniceri!
 La arme! la arme!... iar voi, ulemale,
 Rugați pentru Șahul și oștile sale!
 Nainte Delii!... să bată, să bată,
 Aici tembelicul!... ghiarul s'arată!...
 Să ardă fitilul! topcii la loc!...
 Odată, de două, a treia ori, foc!...“

Alarma se dete, toți sbor l'apărare;
 Bătrânii și junii, cel slab și cel tare.
 Femeia cu pruncii rămâne plângând;
 Iar spaîma, pe strade, alérgă țipând.

II

Răsboiul, strig uni, dar e barbarie!
 Nu numai atâta, ci chiar nebunie;
 Cu toate acestea ori care resboi
~~Își are o țintă: saŭ ca să despoi,~~
~~Saŭ să se păstrede aceia ce are;~~
 Un mijloc s'ajungem un țel óre-care.
 Dar ce folosesce că tunul e mut,
 Că pala adórme, că flint' a tăcut?
 Prin alte mijlóce noi tot ne slujim
 S'ajungem la țelul ce atâta dorim!

Mijloce mai barbari căci ele s'arată
 Sub masca iubirei ce İuda odată
 Luă să înşele p'al său Dumneđeş,
 Şi alţii în urmă, luară mereş!
 Să péră răsboşul, căci e barbarie:
 Dar' péră înainte acea lăcomie
 Ce, când nu armédă pe ómenş ca fiare
 İmparte veninul printr'o sărutare!...

.
 Miş anş se scurară, şş acéstă-omenire
 Nu s'affă pe drumu-ş de înaintire.

.
 Răsboşul, imş place să cređ că odată
 O să inceteze; dar când? cu ce plată?
 Cu jertfe, cum đise un vechiş Ateneş,
 Cu jertfe, demni numai de un Dumneđeş.

III.

Ca cele nisipuri ce în vijeliş
 La póle de déluri se strâng în pustii,
 Aşa şş Romăniş s'avent spre cetate;
 Iar bómbele roşii înuntru s'abate
 Şş unde se lasă, ard, stric, înspăiment.
 Şş fie ce casă o schimbă 'n morment.

Ca gemete d'omeni ce 'n mări furiate
Se 'nec în mugirea de vânturi turbate,
În vuetul crâncen al bombeii de foc,
Orî ce-altă strigare se 'necă pe loc.

O plõe de glouțe în vânt vijiesce:
Înecă Pandurii; ninsorea roșesce.

Dar cine'i acela ce s'a ridicat
Pe pórta cetății, și ce a strigat?
Apare și pere ca o nălucire!...
Ah! pórta se crépă!... a noastră oștire.
Alérgă acolo și află p'Andreï
Ce pórta deschide și intră cu ei.

O spaïmă adâncă alérgă 'n cetate;
Aci Musulmanii vin toți a combate.
O luptă amară... miï săbiï lucesc,
Și locul se 'necă de sânge-omenesc.
Acolo bētrâniï, copii și neveste
Cu petre și apă arunc din fereste.
Un Danu Spătarul, călare trecând,
În drépta și 'n stânga pe trupuri călcând,
Un june turc, falnic, aci 'l întelnesce
Și, vrând să'l lovescă, pe cal îl rănesce.

Vitézul respunde: iar mândrul Osman
 S'abate sub brațul Spătarului Dan.
 Cadîna îl vede, și de la fereste,
 Ochește!... Spătarul cădu fără' de veste.
 Româniî vîd glonțul de unde-a venit,
 Turbați, la femee mai mulți s'aũ suit:
 Ca leiî 'n mînie o sfișie 'ndată;
 Iar casa 'ntr'o clipă cădu sfărămată.

În capu-unei strade stă Pașa cu-aî sei
 O mie, din cei bunî mai falnicî flęcăi.
 O cėtă de Roșiî aci se opresce;
 Andrei, cu mândrie în frunte'î pășesce.
 O ageră luptă începe 'ntre ei;
 Din pala tăiósă se vérsă scănteî;
 Iar sângele cură și flinta trăsnesce,
 Și calul turbéză, voiñicul răcnesce.
 La pepturî se luptă, se strâng, se lovesc;
 Cu dințiî se sfișiũ, cu pumni se isbesc!

Doi fii, la o parte se lupt lâng' un tată;
 E Pașa. În sânge 'î-e pala muiată.
 Odin căpitanul alérgă spre el.
 Sub brațul seũ cade un fiũ tinerel.
 Bětrânul seũ tată geme cu turbare...
 Dar óstea Română se face mai mare,

Înecă tot locul... și Pașa cu dor,
S'aventă 'nainte pe calu'i ușor.
Fugind armăsarui mai colo s'abate
Lovit de un glonte ce cōsta 'i străbate.
Betrānul cobōră, aci adăstānd
Cu sabia 'n mână să mōră luptānd.
Dar hatmanul Udrea acolo sosesc;
Rădică baltacul, pe Pașă lovesce;
Acesta se 'nelină, iar pân' a muri
Ursita voise amar a privi
Cădānd lângă dēnsul, în prima junie,
Doi fii în morminte și o fată 'n robie.

Îndată ce cade betrānul Ali,
Oștirea turcescă începe-a fugi.

Ici calul înfige potcōve ușore
În fruntea și 'n peptul aceluī ce mōre,
Și care, 'n durere'i, ca șerpe călcat,
Piciorul ce'l calcă, scārșnind, a mușcat.
Un cal mai colo, vērșānd cavalerul,
Al cărui braț fabnic tăiatu-l'a ferul,
În voia'i turbată, ici colo-alerga,
Și o mână tăiată de friū se 'ncleșta.

Ici unu 'n ninsore da dila sale;
 Iar altul, din fuga 'ntalnindu-l pe cale,
 Se 'mpiedica cade si alti sosesc,
 Si toti se restorna si se 'nvalmasesc.
 Iar alti, dand arme, isi cer ertacune;
 Un altul prefera, de cat a depune
 Jos armele sale, si a se preda,
 Sa-si spintece sinul cu sabia sa.

IV

Andrei, catre-acestea, mergea mai nainte.
 Pe cale Bulbula ii vine in minte:
 Se teme de sorta ce-ar fi 'ncercand:
 Deci, catre seraiu'i pornesce sburand.

Seraiul e 'n flacari. Soldati 'n turbare,
 Ard, surpa si taie mai tot ce le apare.
 Acolo afla frumose femei
 Ce, fara galcava, le 'mpart intre ei.
 Cadine sfiose, plangande, gingase,
 Cu fata-albisoră si mult dragalase,
 A caror picioare nu au fost calcat
 De cat pe covorul de flori semanat;
 A carora buze micute, rumore,
 Abia sarutase o raza de sore,

Acum, prin ninsóre, prin sânge omenesc,
 Alérgă desculţe, şi plâng, şi roşesc:
 De ger îngheţate, de spaímă uímite,
 În braţul oştirei leşin despletite!
 Andrei se arată în mijlocul lor.
 — Ce? nu mă 'nşel óre? le đice cu dor.
 Un şérpe nu muşcă pe cât îi dai pace;
 Nu suntem mai barbari, căci ce réu ne face
 Aceste fiinţe!... tovarăşii mei!
 Cruţai slăbiciunea acestor femei!"

v

O tu ce poeţii, în vise ceresci,
 İţi dară coróna mândreţii-omenesci;
 Iar tu, spre resplată reversi p'a lor liră
 Parfumul juniei ce drag îi inspiră!
 O tu, ce noi nu scim de unde'ti ei sborul,
 De nasci ca o rosă când suflă amorul,
 De vii ca un zîmbet ce o điuliţă
 Ne lasă să pice din mândra'î guriţă!
 O tu, ce suflarea'ti esală miros,
 Ce 'nécă parfumul de crin graţios!
 O tu, ce privirea'ti lumina ímbie,
 Pálind primăvara la dulcea'ti junie!
 O tu, ce suspinul ai ténér şi lin
 Ca vântul de séra ce suflă pe crin!

Femeie! femeie! de unde vii óre,
 Din cer, sau din iaduri, din umbră, din sóre?
 Tu nasci, o femeie, pe tristul pământ,
 Ca flórea ce crește pe negrul mormânt!
 Nimic nu'í mai ténér c'a ta tinerete,
 Nimica mai dulce c'a ta frumusețe!
 Precum statuarul antic s'amora
 D'o Venere mándră ce mána'í sápa,
 Așa creatóru' l'a ta sávêrsire,
 Zímbi de plăcere, d'amor, fericire!
 Dar spune, o fermec al vieți-omenesci!
 La ce zeitate fatală slujesci,
 Și care se jócă cu inima'ți blândă,
 Ca crivêțul tómpnei cu unda plăpândă?
 O dulce ființă! o chip íngeresc!
 Tu esci, o femeie, un flutur ceresc,
 Ce după o flóre pe alta s'avêntă
 Și ceea ce luce mai mult o încântă!

||
 → dacă
 e prostă

VI

Acel ce se duce, se uită îndată:
 E dișă cam próstă dar adevărată;
 Și trebuie-un suflet ce 'n lume e rar
 Să nu bea-al uitării prea rece pahar.
 Vai! omul nu este și nici n'o să fie
 Cum visul juneții adesea 'l descrie!

Maş mare durere e-atunci când perdem
Iluzia dulce în care credem!
Orî cine va şice aceia ce-î vine;
Dar viaţa acesta nu este un bine!
Întrebă pe-acela ce a suferit
Şi vede cu lacrimi, perind ce-a iubit?
Nu, nu, viaţa este o grea datorinţă
De gemete, plângerî şi de suferinţă;
Iar dacă vr'o dată ferice gustăm,
E, ca suferinţa maş crud să 'ncercăm.

Andreî era însă o rară fiinţă;
O inimă plină d'amor şi credinţă,
Gândind ca fecióra ce în junî ochişorî
Se 'mbătă de tóte, de vise, de florî.
Maria 'î ocupă gândirea-î senină;
Ea e pentru densus virtutea divină;
Şi nu 'î vine 'n minte să-l pótă uita
Acea ce domnesce în inima sa.
Acéstă uitare ar stinge îndată
A lui tinereţe de vise 'mbătăta.

VII

Andreî, către-acestea bogat, fericit,
Având şi un nume ce 'n glóte rostit,

Acel ce 'l aude, se 'ntôrce, şoptesce,
Se duce 'n Moldova la cea ce iubesce.

Andrei p'a sa cale era însoţit
D'un june rob negru de care 'i iubit,
Cu care împarte a lui întristare,
A lui bucurie, a lui nerăbdare.

VIII

Dar séra se 'naltă tăcută din văi;
Andrei e 'n pământul părinţilor seî.
Prin umbrele nopţii, el vede 'n departe
Lumină jucătore în vechia-î cetate,
Cu albele-î turnuri pe care se joc
A lunii-argintose cosiţe de foc.

IX

E timpul acela când stéoa ceréscă
Privesce în faţă planeta luméscă;
Când apele cură în lungi lăcrimîori!
Când paserea cântă speranţa în florî:
Când totul re-nvie şi însufleţesce,
Şi inima sbórá la orî ce doresce.

Cărsteiul ce 'n roă voios se scâlda,
Ici colo, prin tufe, pîriu 'ngâna;
Iar ceru 'mbrăcase cămașă cusută
Cu flori aurite. . . o aură mută,
Purtând pe aripă-î parfumul de flori,
Îmbată ai serii tăcuți călători.

Andrei întâlnește o dulce plăcere
Și tot de-odată o vie durere,
Vedînd târgușorul în care-a născut.
Nainte să intre, la porți a stătut.
O lacrimă dulce pe față-î coboră
Și gându-î alérgă la-acea ce adoră.

El intră 'n cetate. . . Ajunge a-casă.
Betrâna lui mumă ședea lângă masă:
Ea nu îl cunósce pân' nu 'i-a vorbit.
— Vin! dise betrâna, o fiu prea iubit!
Căci întârdiesem aicea 'n viață,
Să ved' anc'odată drăguța ta față!"

Tăcerea și umbra domnesc în cetate:
Iar stradele de-ómenî erau deșertate:

Abia câte-o dată, câte-un trecător
 Lasă să s'auđă un sgomot uşor.
 Doi inşi trec p'o stradă... ici colo s'arată
 O mare ogradă c'o casă 'ntristată,
 Pe care mulţime de umbre trecea
 De câte orî luna din abur eşea.
 Asupra cetăţii se 'nalţ tristătore
 Vechi turnuri cu formă 'nspăimântătoare:
 Ca geniuri triste cetatea domnesc;
 L'a lor tinereţe se par că gândesc.
 Aici cucuvéoa, în nópte, cobesce:
 Poporul, pe ziduri, adesea zăresce
 Fantasme uşóre ici-colo trecând
 Ce 'n nópte adincă s'aud suspinând.

Andrei, la aceste vederi cunoscute,
 Şi-aduce aminte minute plăcute
 Din copilărie, iar ténëru-î dor
 Îi smulge din ochi-î un plîns ardător.

Aprópe de casa Mariei străbate,
 Şi-opresce cu mâna al seü sin ce bate.

XI

Ce muzică dulce eü am audit?
 Ce mare lumină în ochi m'a isbit?

Ah! póte că mórtea a stins al ei nume!
 Saú ce va să dică aci acea lume!..
 „Vai! dacă ursita așa risipesce
 Orí ce bucurie în viață-mă zimbesce,
 Purcede! 'i dísesse Maria cu dor,
 Dar când te-í întórce, o dulce amor!
 În dar căuta-vei pe dulcea-ți iubită:
 Căci vîntul va geme pe pîtra-í negrită!“

Așa gânda mândrul, cu temere stând
 Și multele focuri din casă cătând.

.
 Andrei, prin feréstră înuntru-a privit...
 Ce vede el óre? căci a 'ngálbenit!
 Ce vede el óre?.. făclii numerose
 Révérșă o undă de raze voióse
 Ce 'n speculí răsfrânte, lumin indoios
 Și fac să străluce în pèrul undos
 Al junelor dame și tineri fecióre,
 Ca nisce ridênde și dulci lăcrămióre,
 Cununi de brilante, de roze și crini,
 Și zîmbetul dulce acestor virgini.

Aci tinerimea, nebună-amorósă,
 S'avéntă în danțuri săltând grațioasă,
 Și-uitând orí ce chinuri ce aní înconjor,
 Pe sinul plăcerii, descarc viața lor.

În ochi-î atunce Maria s'arată
Voiosă, rîdendă, de flori coronată.
Alături stă mândru-î și tîner bărbat,
Subt draga-î privire cu drag fermecat;
Nimic nu umbresce a sa fericire,
Andreî nu mai vine 'n a sa suvenire.
Ea nu îl mai crede aici pe pămînt;
P'acest vis d'o noapte s'a 'nchis un mormînt,
Pe care frumoasa copilă lăsase
Gîndirea din urmă și 'ndată 'l uîtase,
Precum pe mormîntul a tot ce-a 'ncetat
O ultimă flóre s'e cađ' am lăsat.
Andreî, la acéstă fatală vedere,
Cređu că încercă un vis de durere.
El perde d'odată pe cea ce iubea
Mai mult de cît viața. Ah! inima sa
Era generosă, și acéstă lovire
Putea s'o primescă cu indiferire,
Ca multele jertfe ce 'n viaț' a făcut
De tot ce dorise de cînd s'a născut!
Dar el avea încă credință 'n iubire
Ca cea mai din urmă a sa fericire,
În cît, pentru dînsul, în lume a fi
Era de acuma, a crede, a iubi...
Așa dar ideea c'amorul în lume
Ca alte dragi vise, nu fu de cît nume,
În inima-î jună atît a lovit,
Cît pîrul pe capu-î d'odat' a albit.

XII

El intră în sală pe când se 'ncepu
O horă voiósă... Maria 'l vëdu.
Andreï lângă dënsa se prinde îndată;
A ei mână 'n mână-î era înghețată.
— Marie, Marie! de ce m'ai vëndut?
— Ce dicit?... nici odată eü nu te-am vëdut!
Rëspunse mirësa... Andreï se uimesce:
S'abate, și mórtea îndată 'l răpesce.

XIII

La Iași, pe o stradă trece un convoi
De junî, cu cai agerî. Un car cu doi boi,
Cu córne-aurite, urma acea turmă;
Mulțime pe popol mergea mai pe urmă.

Flăcăii descarcă pistólele lor,
Și caii se spariü, necheză și sbor.

Lăute, cimpóe, în aer rësună;
Iar lumea, pe poduri, din ce 'n ce s'adună.

În car e Maria cu nunele mari;
Aprópe de ele mai mulți lăutari.

.
Cu tóte acestea, nuntașii s'opresc:
Un mort p'alor cale, aci întâlnesc.

Naintea aceluî ce plécă din viață,
Acela ce vine, inclin' a sa față.

Nuntașii fac cale, se string, se abat,
Și lasă să trecă al mortului pat.

Cu tóte acestea, în sgomotul mare
Al nunții, se 'necă funebra cântare.

Un june rob negru coșciugul urma,
Tăcut ca durerea, și lacrimi vërsa.

Pe lângă mirésă convoiul pornesce.
Maria din caru-î, pe mort îl privesce:
Dar repede 'ntórce atunci ochii ei,
Căci ea cunoscuse în mort pe Andrei.

XIV

Într'una din zile, într'o sêrbătore,
O cêtă de tineri și june fecióre,
Mergênd la mormentu-î, aflare aci
P'Arap făr de viață... era Bulbuli.

S O R I N

saŭ

TĂEREA BOERILOR LA TÂRGOVIȘTE

P R O L O G

MEDICUL.

(O casă rău mobilată ale căreia ferestă dau peste riș. Pe o masă cărți risipite și o hârcă de mort. E noapte. O candelă luminează când și când).

Herman, singur.

Nimic, nimic... Lumina mi se ascunde mie!..

O studiu fără rodă ce m'ai inveninat,

Tu 'mă-ai răpit plăcere și viață și junie,

Și nu 'mă-ai dat nimica în loc ce 'mă-ai luat!

A trebuit a trece cincă-deci de ani de trudă

Plecat pe cărți, să aflu că nu pot sci nimic... .

•Căci, Belzebut din Tartar să-mă fie mie rudă,

De sciū mai mult ca prostul ce n'a 'nvățat nici pic!

Am căutat misterul în lumi necunoscute:
 Pe ómenî, pe natură, pe toți am întrebat;
 M'am coborît în lumea mormintelor tăcute.
 Și pe țărâna lumei adînc am meditat;
 Am despîcat țărâna precum și cugetarea;
 Și nu știu cugetarea e care-ar fi urmat
 Materiei, s'eu lutul a urmărit suflarea
 S'au alt-fel cugetarea (să fiu mai acurat?)
 Mai bine jucam ursul la porțile străine!
 Căci cel puțin ursarul tot crede în ceva;
 Dar eu nu cred nimica și nu știu de fac bine
 Să nu cred; nu știu iar de fac eu rău cumva?..
 Dar am aflat că nu e mai mare bogăție
 De cât credința noastră, ș'atunci am pismuit
 Pe prostul care crede și trece 'n bucurie,
 O viață 'n care nu scim la ce am mai venit...
 Cîndată, Dómnue, este ființa omenescă!..

(După o pauză, luând hârca de mort în mână)

Ah! eată ce rămîne în lume după noi!..
 Ce-ai fost în astă viață, țărână pămîntescă?
 Tu pôte-ai fost ca mine, împînsă de nevoi?
 Orî pôte-o frumuseță l'a căreia picîóre
 Ca pulbere-aurită junimea a călcat?
 Ai fost fericite pôte? și mândră, riđetóre,
 Ca zisul tinereței din lume ai sburat?
 Dar unde e mîndrețea și dalba ta junie?
 Voi, care ați fost iubit'o, vedeți ce ați iubit?

Vedeți tot de-odată a vóstră nebulie,
 Vis dulce ce se stinge îndată ce-ați gândit!..
 Dar ce ție?.. el fu póte, vr'un domn aici în lume:
 Acéstă hărăcă póte ce vĕntu-a trențurat
 Nu s'a plecat în viață; și póte l'al ei nume
 Mai multe milióne de sclavi aũ tremurat?
 Dar unde 'ți este tronul, corona și mǎrire?
 Ah! unde 'ți-e mǎndria, poporul credincios?
 Un cap de sclav alăturı, nu este osebite
 Din tine și dintr'ĕnsul; — aveți acelaș os.
 Copii rĕi se jócă cu mâna-ți ce odată
 Țiind un sceptru jalnic popóre cǎrmuea;
 Iar hărăca-ți ce fusese odată curonată
 E adăpost de șóreci care adorm în ea!..

(După o lungă reflecțiune).

Dar eată nóptea trece!.. bălăia diminéță
 Trimite înainte-ı un dulce foc ceresc,
 Să stingă lampa d'aur ce ardea încă 'n cĕță,
 Norósă cóm' a nopteı ce visele împletec...
 Colo se sparge unda de undă alungată;
 Colo din frunđă sună ai noștri călĕtori;
 Colo privighetórea suspiună 'namorată,
 De vĕnturi legănată pe patul ei de florı...
 Rĕsai, o diminéță! și fie ca să paie
 Ca tine bucuria 'n sufletu-omenesc!
 Desfășură în aer costița ta bălaie
 Pe care florı de aur și roze strălucesc!

Sburații, minute blânde, cu arip' aurică!
 Versați-vă, o flacări, dintr'al dulei sin!
 Iar tu corona lumei, o sóre! te rădică
 În calea-ți semănată cu mândre flori de crin!
 Vin, vin de dă lumină la cei ce vor viață,
 La cei ce fericirea în lume moștenesc!
 Cât pentru mine, sóre, tu n'ai nici o dulcătă;
 De-aceea de la tine nimică nu voesc!..

(După o pauză).

Ași da eú ori ce bunuri pe-o clipă de credință,
 De dulce fericire, speranță și amor...
 Dar, vai! deșerte vorbe! căci nu mai e putință!
 Unica-mi mângâere ar fi numai să mor...
 Ca pulbere de aur ce tómnă răsipesce
 Din cóme-î, de ce ani-mi bêtrâni nu se avânt?
 Ah! dac' al nostru suflet ca visul se topesce,
 De ce nu caut pacea îndată în mormânt?..
 Dar dacă din potrivă, spărgând a lui prinsóre,
 Nemuritor, s'avântă... eú încă voiú să mor...
 Și p'ale vântulețe cu line aripóre
 Ca un miros de rose în spațiu voiú să sbor...
 Și ca acele stele ce scânteie 'n lumină
 Pe bolta cea cerescă voios să mă inclin;
 Să mă îmbăt de viață în aria senină,
 D'amor și de plăcere, și dulce să suspin;
 La sgomotul ușure de-aripi de vântulețe,
 La frémățul cel vesel al sărutărei lor,

La fațara suavei, eternei tinerețe,
Răpit de fericire într'un suspin să mor!..

HERMAN, SORIN.

Herman.

A! eatăte, copile!.. ce vii să faci la mine
Așa de diminută? Ai pôte vr'un necaz?
Vin, vin! A ta vederea îmi face mie bine...
Dar ce vîd? întristarea ți-e scrisă pe obraz
Esci bolnav?

Sorin.

Nu, stăpâne. Dar de un timp încóce,
Nu sciū de ce, mă crede, că ași voi să mor...
E turbure-al meu suflet... n'am un minut de pace...
Și aflu tot odată plăcere 'n al meu dor...

Herman.

Dar care e cuvîntul?

Sorin.

Cuvîntul? n'am cuvinte...

Herman.

Tu te ascunđi de mine... Ascultă, fiul meu!
Tu poți a-mi spune tóte ca la al tîu părinte...
Ce? nu mai are credet învățătorul tîu?

Sorin.

De ce îmi vorbești astfel, iubitul meu părinte?
Cum n'ai avea tu credet la cel ce, aruncat
La poarta casei tale, gol, fără de veșminte,
A fost cules de tine, crescut și învățat?

Herman.

Nu îmi vorbi de asta!.. și spune-mi ce povoră
Ce verme îți ródé flórea plăpândeii tineretii?

Sorin.

Tu vrei? Eii bine, ascultă!.. Mí-e dragă o fecióră
Frumósă ca lumina aceștii dimineții...
Nu mă mustra, stăpâne!.. căci m'am luptat eú tare
Cu inima-mi aprinsă; dar nu am isbutit...

Herman.

Și care-i al eii nume?

Sorin.

Fiorița... cum îți pare?

Herman.

Fiorița? o sěrmâne! ce nume ai rostit!
O, jună nebunie! cum ai cređut vr'o dată
Un vis atât de dulce? să aibii inima sa!
Tu ce n'ai loc în lume la masa cea bogată,
Ce între-ai seii, roșesce de tine mândra ta?

Dar tu ai ȃis: ce-mi pasă de sunt strein în lume?
 Cu cei mari eă prin suflet de o potrivă sunt...
 O inimă frumoasă nu-i cât un mare nume?
 Săracul și bogatul nu merg tot în mormânt?
 Dar inima de ânger ascunsă 'n sărăcie
 Este ca diamantul în bulbere 'nglodat
 Ce lumea în picioare îl calcă făr' să 'l scie,
 Și 'l prețuesce numai vedându-l la bogat.
 Scii tu ce va să ȃică, Sorine, sărăciea?
 Ea este mai amară de cât și mórtea chiar.
 Ea degradéză omul... Durerea, bucuria,
 În mórte-s de-o potrivă, căci una ș'alta iar
 Sunt amuțite! mortul nimica nu mai simte,
 Iar tu sărac, ai voe, și nu poți a voi;
 Ai ochi, dar n'ai vedere; ai gură, n'ai cuvinte;
 Ai inimă 'nfocată, dar nu poți a iubi;
 Sărac, tu nu ai parte la nici o fericire.
 Sărac, tu porți pe frunte al ursitórei semn;
 De tine întorc capul făr' de compătimire;
 Toți ómenii de dênșii te socotesc nedemn
 Cnád nu află în tine un interes orí care...
 A omenirei lege de ast-fel a voit...
 Și cel ce 'ți strânge mâna... dar fie-un suflet mare...
 Făr' interes, copile, mi te-ăr fi ocolit!
 Amorul de femee, sărmanul meă Sorine,
 E ca acele paseri ce nu se las din sbor
 De cât pe 'nalte vêrfuri de mândre stânci șenine,
 Și-i scurt la faricirea de-un vis amăgitor...

Sorin.

Nu, nu... Fiorița nu e cum ție ți se pare.
 Ea are suflet mândru și de iubire plin...
 Ah! sufletu-î e plânsul cădută din întemplantare
 Din géna unui ânger înamorat de-un crin.
 Sufletul ei e rađa ce-o mândră diminéță
 Șeđend lăsă să cađa din sinisorul seú;
 Și 'n lume-î rătăcită ca steaoa seri 'n cetă,
 Ca đimbetul cel dulce pe-o față de om reú.

Herman:

Aceste sunt frumoșe în cărți de poezie
 Ce fermecă o fată de deuce anișori...
 Iubesc a ta țără ce geme în robie!
 Ori ce iubire alta, aici la muritori,
 Afară de iubirea a toatei omenire,
 Pe lângă cea a țerei se află mai pe jos.
 Ascultă, o Sorine! a numei chiar iubire
 N'are nimic de mândru, de rar, de generos.
 Acésta o sě-ți pară ciudat, amar, crud póte,
 De n'ai gândit mai bine la ceea ce 'ți vorbesc.
 Dar este adevărul... Ah! de le-am sci noi tóte
 Greșelele ce facem!.. ascultă ce 'ți vorbesc!
 O muma-iubesc fiul căci este al ei sânge,
 Căci l'a purtat în sinu-î, căci este viața sa;
 Dar inima-î e rece când fiul străin plânge...
 Aceluia î-e sete, el póte însetoșă;

Aceluia ȳ-e f6me; ȳ-e frig; p6te s6 m6r6!
 Ce ȳi pas6? el nu este un fruct din viața sa:
 Nu este al ei s6nge și doru-ȳ n'o 'nfi6r6...
 Iubirea țereii ȳns6, Sorine, nu-ȳ aș6...
 C6ci ea ne 'nsufl6 no6 o nobil6 simțire
 Ce-avem pentru dreptate... Sorine, f6tul meu,
 Iubesc6 a ta țer6, și uit6 o iubire,
 Ce inima-ȳi usuc6 și ȳȳi face traiul greũ!
 Și c6nd at6ția 6meni se daũ la moliciune,
 Subt jugul unei m6ndre ca robiũ l6nțuieȳ,
 Pe c6mpul nemurirei te du s'adunȳ cunune!
 E dulce-a șterge pl6nsul la cei nefericiȳi!
 Pe țera ta, copile, c6nd laș6 a ta c6tare
 Și vede ștr6inul barbar subt feru-ȳ tot trec6nd,
 C6lc6nd ale ei drepturi ȳn 6rba lui turbare,
 Și ale b6tr6neței albi plete insult6nd;
 Nu ai tu lacrimi6re ȳn inima-ȳi r6nit6
 S6 verși pentru dreptate și pentru cei trudiȳi?
 Ce? o femce numai ȳȳi este mai iubit6
 De c6t o țer6 mare ș'at6ȳi nefericiȳi!

Finele prologului.

FIORIȚA

Pe malul Ialomiței, eterne lăcrimióre
Ce din Carpata gênă se vérsă cetinel,
În fundul unei silve cu dese frunzişóre
Se înălța o dată, un mititel castel.
Acolo subt o lésă, pe mânăi rezemată,
Ca flórea ce se plécă pe lăstărica sa.
Fiorița se gândesce, și 'n gêna sa bogată,
O lină lăcrimiórá, plăpând se legăna.
Era momentu-acela, când paserea răpită,
S'ascunde 'n cóma verde a câmpului roos:
Când cerul se prevede 'n valea înflorită,
Său valea înflorită în cerul cel stelos.
O aură suavă juca pe floricele
Și răspândea 'ndeparte mirosul dulce al lor;
Iar und' armoniósă, ridënd pe petricele,
Vérsa în sinul sereí un vuet plângător.
A sereí aripiórá, muíată 'n lăcrimióre,
Pe pletele câmpiei ici colo se lăția.
Departe unde dioa apune după sóre,
Pe nisce stânci de abur o radă mai lucia,
Ca un crater ce arde și 'uécă în vâpae
De felurite fețe, vecinií munțişorí.
Ghirlandă de flori roşii pe cóma-í cea bălae
Ce dioa după sine, las' a tiri prin nori.

Fiorița-î jună, mândră, și cresce 'n fericire ;
 E jună ca 'nceputul a tot ce-î grațios !
 Iar frumusețea-î dulce ca tânăra gândire
 Ce fermecă un suflet de fericiri setos.
 O frumuseță rară, streină, îngerescă,
 Pe care, osebind'o din alte chipuri miî,
 Stă ochiul cu plăcere ca să se odihnescă
 Ca pe stejarul verde ce-apare în pustii.
 O cômă resfățată de dalbe vântișóre,
 Părea că-î împletită cu gălbóre florî ;
 Bogată și rebelă, rupea a eî prinsóre,
 Și ca o plóe d'aur, cădea adese orî.
 Subt fruntea eî rotundă s'arcau douë sprincene
 Ca douë salbe d'aur, iar ochi-î limpeđi, viî,
 Ardéu sub ale feteî stufóse mândre gene,
 Cât fluturul ce-alérgă prin spațiü și câmpii.
 Cătând să întălnescă modesta viorică,
 Védënd aî eî ochi mândri, pe față-î se lăsa,
 Și hét de voluptate, gurița lui cea mică,
 Să fure-o sărutare din ochii eî, căta.
 E albă ca cea spumă de valuri fugătóre
 Ce vântul risipesce p'al mărilor pustii.
 Gurița eî descrisă pe florî de lăcrimióre,
 Essală tot d'odată mirosul lor cel viü.
 Ea este fericită, și 'ntémpină 'n viață
 Orî care auroră ce vine a'î zimbi ;
 Ca și amantul care ascéptă cu dulcétă
 Să cadă-o sărutare din gura ce-ar iubi.

Dar de o ȃi dŭrerea pe faȃa ei s'abate!
 Sorin turburŭ traiu-ŭ senin ŝi riȃȃtor.
 Ea 'nȃelesese pŭsul ce pe Sorin strŭbate,
 Ŝi nu putea rŭspunde la tŕneru-ŭ amor.
 A stelelor reginŭ se 'nalȃ cu mŭndreȃe
 Pe calea-ŭ infloritŭ cu aur ŭn azur,
 Vŕsŭnd luminŭ dulce p'ale copileŭ feȃe,
 Pe ochii ei albastri, umbriȃi d'un blond samur.

Sorin stŭ la picioru-ŭ. . . Sorin cu lŭcomie
 Priveŝce faȃa-ŭ dulce, precum un cŭlŭtor
 Ce vŕntul rŭtŭcesce p'a mŭrilor pustie,
 Ŝi-aruncŭ cŭtre ŝŕmuri un ochiu cuprins de dor.

— „O viaȃ' a vieȃii mele, a vieȃi'mŭ turburatŭ!
 Ŭi ȃise cu cŭldurŭ Sorin cel intristat.
 Eŭ voiŭ pleca pe-o cale. . . pe-o cale depŭrtatŭ,
 De unde nu mai vine acel ce a plecat. . .
 Sunt de prisos aice, sunt chiar o greutate
 Ce turburŭ ŭn lume ai tŕi dulci aniŝori. . .
 Lipsirea mea va ŝterge genele tale-udate,
 Ŝi pe frumŭsa-ȃi faȃŭ va semŭna ea florŭ.“
 — „Creȃi tu cŭ escŭ povŭrŭ ŭn viaȃa mea, Sorine?
 Nu, nu! dar dacŭ 'n lume tu vrei ŝŭ rŭtŭcesci,
 Ŝi dacŭ creȃi cŭ dorul ce simȃi tu pentru mine,
 Cu mijlocul acesta tu poȃi ŝŭ 'l risipeŝci,

Te du atunci îndată! iar soră-ta rămasă
 Gândi-va l'al ei frate în lume 'nstrăinat:
 Ea îi va tórce strae de aur și mătasă,
 Pe când el va străbate pământul depărtat.“

Sorin atunci răspunde: „în țera depărtată
 În care mă voi duce, o ânger prea curat!
 Nu este trebuință de manta ta bogată;
 Acolo al meu suflet, de venturi legănat,
 Se va 'nveli în aer ca în mărețe strae;
 Iar florile de aur cusute pe vestmânt,
 Vor fi acele strae frumoșe și bălac...“

Fiorița plcă capul și cată în pământ.
 „O dulce copilă! urmă cu tinerețe,
 Tu singurică viața făcuși să o iubesc.
 Tu singură-î dai fermec, plăcere și blândețe,
 Și mă 'ndemnai pe mine în lume să trăesc.
 O viaț' a vieței mele! de mă iubiăi tu ore,
 Sub dulcea ta privire, ani-mi ar fi 'nflorit;
 Dar vai! aici în lume amara ursitoare
 A scris de mai 'nainte: al morții logodit!“
 — „Ah! dise Fiorița, de-ași fi avut putere!
 Dar inimei, Sorine, nu poți a porunci.“
 — „Nu, nu, răspuse încă copilul cu durere,
 Ori-care e ca mine, nu-î locul lui aci...“

Frumósă copiliță! eă voiă pleca din lume,
 Și după mine nimeni, nu va mai întreba.
 Lua-voiă după mine și umbra mea și nume.
 Și nimeni nici odată nu mă va mai chiema!
 În urmă-mi nu va plânge nici o ființ' iubită:
 Căci lacrima ce udă mormântul de strein,
 E roua dimineței pe miriști risipită;
 Iar glasul care 'l plânge 'i-al vântului suspin!
 În dioa ducei sale d'aici, în nici o casă,
 Cu vëluri negre pragul n'o fi acoperit,
 Și cupele de aur suna-vor l'acea masă
 În mânele acelor ce-atâta a iubit.
 Când crivățul sufla-va în văile-ofilite,
 Ei plânge-vor cel arbor ce timpul a uscat!
 Își vor aduce-aminte de dăile 'nflorite;
 Dar călătorul singur va fi de toți uitat!"

Așa vorbi copilul, dar plânsul îl înecă...
 Fiorița simte 'n sînu-i un dor sfâșiator:
 Se împle ochi 'n lacrimi și capul i se plécă:
 În sinul unei roze, s'unesc plânsul lor.

 Sorin purcede 'n gânduri; iar mândra Fioriță,
 Rêvêrsă singurică un plâns rëcoritor.
 A stelelor regină sărut' a ei guriță.
 Și austrul resfață bogatu-i perisor.

MISTERUL.

(O sală la curtea Domnului).

Ghinea Vistierul, *singur.*

„Ferice mă numesce acel ce nu mă scie!
 El are drept a dice, căci eă sunt fericit.
 Eri încă n'avem masă, trăiam în sărăcie,
 În umbra neaverei ascuns, desprețuit.
 Un câne chiar, un câne, nu fu mai rău ca mine.
 Iar astă-dî veneticul ce n'avea ce mânca
 Nu numai are stare și gustă orî ce bine;
 Dar cârmuesce țera și face orî ce va.
 Acei ce mai 'nainte nu vrëu nici să-mî vorbescă,
 Acei ce în picîore ieri încă mă strivea,
 O, ris al omenirei! ađi, mândri să-mî vorbescă,
 Cu laudă, cu fală, ascept la scara mea.
 Am aur, am putere: și cu o vorbă, stare
 Și viață fie-cărui pot da și pot răpi:
 Voința mea în cale-î nu află 'ntimpinare,
 Și prostul se grăbesce spre a mă pizmui.
 Ei bine! dac' aceste se chiamă fericire,
 Ei aă cuvënt să dică că eă sunt fericit.
 Nu sciă în ce 'ntunerec se perde a-mea gândire,
 Căt viața mî-e amară, căt traiul mî-e sucit.

(Își vede chipul într'o oglindă.)

Ah! fața mea cea slută, gonesce-orî ce privire!
Eû insumî în oglindă privind mă înspăimânt!
O clipă, s'am o față ce-ar însuffla iubire,
O clipă, și-a mea viață apue în mormânt!
Orî care-î fi, Putere, tu, ce mî-ai pus pe frunte
Ast semn ce mă 'nfióră, ce nu 'l am meritat;
Tu, ce sub florî ascuns'ai năpârcî spurcate crunte,
Și viața omenescă cu bóle-ai întristat;
Tu nu escî, nu, dreptatea!.. Saû tóte-acele rele
Produsu-s'aû în lume fără de scirea ta!
De sunt aceste tóte făpturî de ale tele,
Nu, nu, eû nici odată, tămăe nu-ți voiû da.
Când nu cunosc pricina, din care nasc în lume
Nici erburî veninóse, nici șérpele-otrăvit,
Nici bóle, nici ah! spune, misterióse nume,
Făr' de aceste rele ființ'ar fi perit?
Printr'insele se ține a lumeî armonie?
A fost trebuincióasă neapărat aici?
Ca binele prin rele să pótă să se ție
Precum ne-a spus atătîa filosofî multămițî?

Dar tu, pe-a căruî voe a 'naintat ființa,
Tu, care le faci tóte, din chaos, din nimic!
Ce stavilă fatală ți-a 'mpedecat voința,
În cât fără de rele binele-ar fi nimic?
Dar ce ȓic? spre a ține a lumeî armonie,
A trebuit ca forma să mî-o batjocorescî!

O lume! esci ferice, și mulțămese mie,
Căci prin a mea slujire, tu misci și viețuesci!

Dar vorbele, sunt vorbe! eū ce voiū face ore?
Ce am să fac? aice nu vine astădi ea?..
Nu o să fie nunta-ī la curte astă séră?
Căți-va voinici în umbră... Fiorița este-a mea."

GHINEA, DOMNUL MIRCEA.

Mircea, intrând pe gânduri.

„Tu esci, sărmane Ghineo? ce vrei să-mi spui tu mie?
Eū am a-ți spune multe; veđi tu, voiū a sfiși...
Făcutu-ți-am vr'o dată, vrënd saū nevrënd rău ție?
Asupra mea nimica tu nu ai a cărti?
N'ascunde, ci imi spune, ai să te plângi de mine?

Ghinea.

Nu! nu, din împotrivă, prea 'nalt stăpânul meū!

Mircea.

O taină ce 'mī inghiață sângele meū prin vine,
Ce-mī depărtéză somnul și 'mī face traiul greū,

Voiu să descoper ție... dar ca otrava vie
 Ucide pe acela ce umblă rău cu ea!
 O taină ce tot omul, 'nainte să o scie,
 Ar trebui să róge, și-a se cumenica!
 Dar nu; tu nu'mi esci omul, cu tót' a ta credință...
 Acela vroiú să n'aibă nici gură a vorbi,
 Nici ochi ca să zărască, nici inimă să simță,
 Nici voe... ca cuțitul ce trebuie-a lovi...

Ghinea.

Stăpâne, fă cu mine tot ce mi se cuvine...
 Sdrobesce-mă 'n piclóre, și ți așa vdiú eu!
 Voiu săruta picioru'ți, ținând: ucis de tine,
 E dulce să las viața, o scump stăpânul meu!

Mircea.

Atunci ascultă, Ghineo, și fie-a ta credință
 Să nu-ți răpue viața... ce știu? ce ți-am vorbit?
 A! știu... dar mai 'nainte, arunc' a ta voință!
 Arunc' a ta gândire! fii rece, amuțit!..
 Fii rece ca o stâncă; dar mă pricepe bine!

Pe când al meu părinte domnea p'acést pământ,
 Câți va boeri din ură porniră către sine
 Și 'i dară-un fel de apă ce 'l duse în mormânt;..

O apă care-adorme, dar care nu omóră;
 Și bunul meu părinte fu îngropat de viū...
 Ce? tu nu tremuri, Ghineo? nimic nu te 'nfióră!..
 Dar întemplarea face în țară Domn să viū,
 Căți-va pe la ureche sunară córda morței
 A celor ce-l ucise... tu scii? l'am desgropat...
 Și bunul meu părinte, acéstă pradă-a sorței,
 În grópă'i, în cosciugu'i pe față-era culcat!
 Semn cum că se bătuse în chinurī, în durere,
 Pe când în sinul morței d'o dată s'a trezit!..
 Tu înțelegi, o Ghineo, ce sete, ce plăcere,
 Eū simțū de răzbunare?.. minutul a sosit...
 Acei ce or să péră sunt peste doispredece...
 Veđi, numele lor tóte le-am însemnat aci!..
 De-séră este nunta... tu înțelegi? fii rece:
 Acei ce or să vie d'aici n'or mai eși!..

Ghinea.

Măria ta, dă-mi voe s'adaug două nume...

Mircea.

Ce? tu cunoscī și p'altii? ȃi, ȃi, să 'i scii și eū!

Ghinea, la o parte.

E vreme... unul și-altul imi sunt urăți în lume;
 Și făr de ei mai lesne ajung la țelul meu.

Cetesce! toți aceștia eri séră s'adunase;
Vorbiră să te surpe... veđi lista tuturor!..

Mircea.

Ah! să'mi răpescă tronul! mânia mă apasă!
Ah! să'mi răpescă viața! și ei încă nu mor!
Sorin, și Filip încă!.. ciudată întemplantare!
Sorin crescut la curte-mi, și Filip ce 'l cunun!
Ei încă mă înșelă!.. o lume! o turbare!
Mânia mă abate... să mor ori să'mi răzbuu!
Ah! vino, vino iute, amară răzbuinare,
Și-adapă cu-al tău sânge setos sufletul meu!..

Ghinea.

Stăpâne, la piciorc'ți eă sunt în aseptare...
Di, și a ta poruncă îndeplini-voiă eă...

Mircea.

Să 'ncépă nunta 'ndată!.. da, preoții să vie,
Și 'n umbră tot d'odată săpați mormânt cu zor;
Sub ale sərbătorei corone ridetore
Șerpi veninoși și negri s'ascundă limba lor“.

SMARALDA.

Sorin o ȃi ș'o nópte nu reintrase-a casă.
El rătăcea 'mpregiurul castelului numit.
Acolo întristărei el inima își lasă,
Acolo chiamă mórtea de viață obosit.
Dar órele se scură... El trebuie-a purcede.
Plecă dar spre locașu-î, trist, iusă liniscit.
Urmédă lungul apeî în care se prevede
Ȝiucând al luneî pline imagin' aurit...
Maî nicî odată séra nu 'î-a părut maî dulce.
Nicî lună maî voîosă, nicî stele maî sglobiî:
Nicî dulcea filomelă 'nainte să se culce
Nu a ținut concerte maî tinere maî, viî!
Tăcută lină séră, pășind maiestuósă,
Și aerul cu-aripe'î icî-colo despicând,
Scula miî vântulețe în aria serósă,
Ce după dēnsa tóte veneaũ ușor săltând.
În trecătul lor dulce, aceste vēntișóre
Se legănaũ p'aripe în spațitul undos,
Saũ se ȝiucăũ cu-a sereî cosițe plutitóre,
Orî adunaũ pe vēnturî al florilor miros.
Iar unele din ele, fiind maî indiscrete,
Mergeaũ ca să surprindă în umbră doî iubiți;
Ȝiucăũ cu resfățare în lungele lor plete
Ridēnd de nebunia acestor fericiți.

Pêriul lin și dulce mugind în calea'î lată,
 Unea a lui murmură cu-al paserei suspin,
 Cu fremătul de frunze, în vânturî legănată...
 Aceste îmbătară pe junele Sorin.

El caută în apa în care luna vie
 Și stelele de aur apare luminând;
 Acest tablou essală prea dulcea'î nebunie,
 Îl fermecă, 'l încântă, înaltă al său gând.
 „— Aicea apa este măréță și curată,
 Ca plânsul de feciôră ce cură p'al ei pept;
 De pulbere de stele 'î-e fața semănată!
 P'aici dulci păsărele prin cântece se cert.
 Ah! unde pot să aflu o séră mai frumósă?
 Și a'mî depune anii, mormânt mai ridător?
 Aici dar să se curme junia'mî viforósă!..
 Veđi! stelele de aur mă caută cu dor,
 Și apa murmurândă în cale'î se opresce;
 Îmî ȓice: vino! vino! de mult eú te doresc!
 Veđi, cât sunt de curată în luna ce lucește,
 Așa sunt credincióasă cu cei ce mă iúbesc!
 Rămâneți sănétóse, voi ȓile tinerele,
 Dar pline de 'ntristare, și tu, o cerul meu!
 Nemurítóre carte cu litere-aurele,
 În care învățații cetesc pe Dumneȓeu!
 Și tu, și tu luniță, lumină argintósă!
 Ce mă 'necaî adese cu dalbe sărutări,

Și voi, o floricele cu tinere miróse,
 Și voi, o filomele, cu mândre, dulci cântări!
 Ah! dacă a mea viață fu scurtă, o ursită!
 Și-a trebuit a trece făr' de a fi iubit,
 De ce nu fuse óre incaltea strălucită
 Ca stéoa care cade; dar dacă a lucit?
 Aflați'mi, o! aflați'mi necađurile mele,
 Voi, marturii acelor ce în ascuns suspin!
 Eram eú ténér încă, o luminóse stele!
 Dar nu plâng tinereța ce s'a curmat în chin.
 Nu plâng nici mândrul nume, lumină trecătoare,
 Ce fermecă ș'orbesc pe cei ce o-aú privit.
 Imi pare réu d'un lucru: în viața'mi gemătoare
 Și scurtă, niminî încă, niminî nu m'a iubit!
 Eú pot trăi, dar viața'mi e întristată fórte!
 Se dice că sunt ómenî ce úit ce aú iubit;
 Eú pot trăi, dar colo pătruns'a cruda mórte,
 Și eú voiú fi în lume un arbur trist pârlit.
 A cărui uscăciune va fi periculósă,
 Va întrista dumbrava de tineri copăcei...
 O lume! crudă lume! rămâi dar sănétósă!
 Ca véra cu flori dalbe, mă duc eu anii mei!"

Așa Sorin gândește. Tot pare că se plânge.
 Se stinge luna 'n aer și stelele se joc;
 Câmpia se preface în ocean de sânge;
 Și florile 'n șopirle, și aerul în foc.

Șerpî se rădic pe cõde și limbele arată;
 Eî fug ca să se scape și 'n sinu'î se strecor,
 Și inima'î se simte de eî înfiorată!
 Iar bufnițe țipânde se las pe el din sbor.
 Nori negri se rădică, și foc și ață vërsă,
 Cât nu încape locul aice pe pământ.
 Pământul se despică în inima lui arsă,
 Și morții își scot capul și strigă din mormânt.
 Iar riul cură dulce cu undele'î spumõse.
 Ca vërsta tinereței ce trece în cântări;
 În sinul lui s'aude suspine amorõse
 Ș'armoniõse șopte de calde sărutări.
 Din sinul apei esă o horă grațiosă
 De tinere feciõre, frumõse, ridători,
 A căror cõmă cade pe sinul lor undõsă.
 A căror gurî essală parfümul cel de florî.
 Sorin urmat de hiară, de foc și de vâpae,
 Era să se arunce în iazul recoros...
 Sub forma Fioriței, frumõsă și bălae,
 Eși din apă mórtea. „Vin', mândrul meü frumos!
 Vin', vin', de încäldește cel sîn străin și rece
 Și mâna'ți înghiețată la sinu'mî călduros!
 Și buza ta uscată pe care setea trece,
 Pe buza mea ce arde cu sórele focos.”
 Așa perdut în nóptea închipuirei rele,
 Copilul șovăesce... voesce a s'arunca
 În apa strălucită de lună și de stele;
 O ridere amară trecu pe fața sa.

Un pas și 'n sînul apei ar fi aflat scăpare,
 Când, o suavă umbră, trecînd ca un suspin,
 C'un vîers plăpînd și dulce, dar plin de tremurare,
 Îl strigă și îi dice de două ori: Sorin!

O jună copiliță îl chîamă pe-al său nume.
 — Te caut, ȕise-acésta, de când a amurgit,
 Prin târg și pe acasă... am auzit din lume
 Că te-a zărit pe-aice... și fuga am venit,
 Să'ți spun a nu te duce de séra pe a casă...
 Tu nu scii ce se trece acolo la palat.
 Pe de o parte nuntă, petreceri, danțuri, masă,
 Iar pe de altă parte, tot pare turburat!
 În umbră se lucrédă sicrie de morminte.
 Popi vestmêntați cu sfînto în casă stau pitiți!
 Ostași, pe la fereste, cu lungile lor fiinte
 Pîndind prin întuneric, abia șoptesc sfiți!..
 Eșiam de la Domnița; un Cîohodar imi ȕise
 Că o să curgă sînge și lacrimi de foc;
 Că 'n cartea crud' a morții sunt multe nume scrise
 Acelor ce de Domnul ȕic rêu său își bat joc.
 Eû m'am temut de tine, ce ȕici adese-óre
 Că Domnul și Bocrii despóce țera lor.
 Ce ai să te amesteci într'astea, dragă Séro,
 De ce nu esci cu-minte, s'ascultî pe a ta sor?"

Smaralda orfelină, de-o rară frumusețe,
De mică o luase Domnița lângă ea.
Aci i se formase a vieții tinerețe.
Aci, în pace dulce mândrețea'i înflorea.
Era datore viața amicului ei june.
De-atunci ea îl iubesce cu călduros amor.
El nu scie nimica; nimica nu îi spune
Că dorul ce'i arată nu'i alt de cât de-o sor.
Ea este-o frumusețe de-acele ce răpesc
Ori care ochiū o vede... un chip fermecător:
O talie subțire ce vântul îndoese,
Un păr bogat și negru d'eben strălucitor;
O față ce nici sóre nici vânt nu sărutase;
O frunte rătunjoră; ochi negri, mari, focoși,
Umbriți de nisce gene stufóse de mătase;
Obraji, de și nu rumeni, dar frageți și voloși:
Micuțe buzişóre cu purpură 'ndoite,
Și albi ca cele fulguri cădute pe Carpat,
Și mici ca nisce bóbe de roă risipite;
Un sîn ca ghiocelul cel alb nesărutat
De arșițele verei, și care juna fată
Temându-se ca vântul ce 'n plete îi juca,
Cu sărutări ce'i fură, să nu'i iea tot d'odată
Secretul ce ascunde, cu grije acoperea.
Purta o rechie-albă cusută cu mătase;
Pe capu'i o măramă cu dese flori de-argint
Cădea cu-a sa cosiță ce 'n doă înodase,
Ca două aripi linse ce corbu 'ntinde 'n vânt.

La gût purta 'nodată o salbă aurôsă ;
 O lésă de mătase intrepelită 'n fir,
 Cu doă pafte de-aur pe talia'î mlădiôsă,
 Se prevedeaă prin vëlu'î cel alb și rar la fir.

Sorin l'a eî vedere rëmase în rëcëlă.

„Îți mulțumesc, Smaraldo, îi dîse însă el.

Dar viața mea nu face acéstă ostenelă

Ce tu îți-ai da cu dënса, o mândru ingerel!

Eü pot muri și nimeni să nu se întristeze:

Și lipsa mea pe nimeni să fac' a întreba!

Eü pot muri și nimeni să nu mă cerceteze:

Și nici un sîn să bată, saü lacrimî a versa.

Căci fără de-o iubire de-o sémă între tóte,

Viața'î o povóră, o inger răpitor!

Îbesc cu înfocare, cu nebunie póte:

Dar ómeniî prin ură răspund l'al meü amor.“

— Tu dîci că nimeni încă nu te iubescе, Sóre?

Că pentru-aceea traîul îți-e dureros și greü?

Dar tu, tu însuți, spune, pe cine iubescî óre,

Ca să te plângî de alții, o Sorinelul meü?“

Așa vorbi Smaralda c'un aer de mustrare:

O vie ruminelă cuprinse fața sa.

— Smaraldo, îi răspunse Sorin cu înfocare

Lăsând din a lui gênă o lacrimă a pica,

Vedut'ai tu în visuri o dulce frumusețe
 Ce nu veđi nici odată aevea pe pământ;
 Ardend de frăgeđime, dulceta tinerete.
 Un inger blând și dulce, vorbind într'un cuvânt?
 Și poți tot de odată să'ți faci inchiuire
 Cât póte că să simța un suflet îndrăgit?
 Un suflet ce 'nseteză de dulce fericire,
 Un suflet ce iubesce și nu este iubit?
 Eî bine! astfel este acéstă frumusețe
 Pe care o iubesce ast suflet turburat.
 Dar vai! acéstă dulce, străină tinerete
 E rece la iubirea ce ea mî-a insuflat!
 Tu o cunosci, Smaraldo... de séră se mărită
 La Curte unde-a merge voiaî să mă opresci!
 — Fiorița! đise fata cu inima rănită,
 Turnând a eî cătare spre bolțile ceresci.
 — Fiorița, îi răspunde Sorin ce mâna'î strânge.
 Ah! plânge-mă, copilă, căci sunt nefericit!
 Ah! plânge-mă, Smaraldo, cu lacrimi de sânge;
 Și versă mângăfire în sufletu'mî sdrobot!
 De când iubesc, Smaraldo, veđi sórele e rece,
 Și stelele în aer s'aũ stins și aũ perit;
 În darn se face đioă și nópte, timpul trece;
 Nimic nu mă descéptă din visu'mî fericit...
 N'aud, nu ved nimica de cât a eî faptură,
 A cării frumósețe mă 'mbéta de amor,
 Și vorbele'î de mîere ce cad din a eî gură
 Ca florile de aur din mândrul pomișor.

C'o vorbă ea ar face să cure al meu sânge.
 Pe-un zîmbet al ei numai ași da eă viața mea.
 Ca slabă floricea ea sub picior m'ar frânge.
 Ucigător, copilă, m'ar face dac'ar vrea!
 Când ochiul meu o vede arđând de frăgeđime,
 Din creștet până 'n talpe mă prinde un fior
 Ce m'arde și mă 'nghetă, m'apasă cu cruđime,
 Și gura mi se 'nchide, și capu'mi pare 'n nor!
 Atuncea al meu suflet, cu sufletu'i de-odată
 Lăsând a lui țerână pe țermul pământesc,
 Ași vrea ca două rađe să se cufunde 'ndată,
 Și să s'avente dulce în légănul ceresc!

Smaralda 'necă doru'i, și vėrsă lacrimiore.
 Al căror curs ferice alină pasul seă.
 Ea a simțit în sinu'i, și pentru prima ore,
 O crudă gelosie ce'i face-un mare reă.
 — La Curte este nuntă; iar témă'mi este fórte.
 Că sub acele danțuri, plăceri sėrbătorești
 Și cantece voióse, s'ascunde cruda mórte.
 Tu poți scăpa mirésa pe care o iubesci;
 Ia dar inelu-acesta cu pajură domnescă,
 Ce spre a ta scăpare chیار Dómna mi l'a dat!
 Cu el ori cine póte ori ce să uneltescă;
 Tot lui i se supune, tot este lui plecat.

N U N T A.

Mii de făclii lumină în sala spațioasă.
 Dar nu lucea nimică mai mândru mai voios,
 Ca ochii celor dame ce 'n hora sgomotósă
 La sunetul viórei s'avéntă grațios.
 Dar ca să descriu danțul, vai! musa mea nu are
 Nici grația cerută, nici bucuria lor!
 În dar o chem la horă! ea stă în nemișcare,
 Și gându'î în departe s'avéntă după dor;
 Căci de un timp încóce ea este gânditóre,
 Și sgomotu'î desplace, rari lucruri o răpesc;
 Marchisa scăpătată, așa 'î supărátóre;
 Lumina, fumul, danțul, îndată-o ostenesc!

Lăsând dar tinerimea s'aduce bucurósă
 Pe sîmul desmierdărei plăpândeale ei florî,
 Veđi! muza mă invită atât de grațiosă
 Ca să salut mirésa cu perii gălbiorî.
 Fiorița cununată, trecus' aici în sală,
 Cu tótă adunarea ce-acum o admira.
 Frumósă 'î dulce față era puțin cam pală
 Dar umbra întristărei un fermec noî îi da.
 Pe capu'î de o parte, saricu'î de velură,
 Roat de petre scumpe, lăsa pe sîmul ei
 Să cadă 'n resfățare o fundă lat' aură,
 Ce atárnând sărută rotunđi-î umerei.

Cosița'î impletită cu mărgăritărele,
 Se despica în doă cădënd pe spete'î strâns,
 Ca doă ghirlândițe de flori de micșunele,
 Ca doi șerpî lungi de aur, stropiți de-al sereî plâns.
 În sinul ei, a căruî albețe răpitoare
 Se prevedea prin vĕlu'î de gaz ce'l coperea,
 Ca marmurul în fundul de ape limpedițore,
 Ca crinul printre roă, își infipse ea
 C'o grație eschisă, buchet de floricele
 Ce essala în préjmă'î un răpitor parfum,
 Și nu sciaū orî ochi'î, ploate viorele,
 Saū gura'î răsuriică, născeaū dulcele fum?
 Pe brăul ei de aur, astrânsă cu 'ngrijire,
 Se mlădiea ca flórea pe rămurica sa;
 Și semăna, copila, c'o dulce 'nchipuire
 Ce 'n visele junieî vine-a ne fermeca.

E fericită dioa când junele vergine
 Încep ca să iubescă de faț' amaniți lor!
 Căci din acea și numai pot ele să esprime
 Cât inima lor fuse 'necată de amor.
 Dar astă fericire nu 'mbétă pe Fiorița:
 O presimțire-amară o turbură mereū.
 Acolo, în tăcere, suspină copilița,
 Și lăcrimând se uită la soțiorul seū.
 Femeile gelóse de-a feteî frumusețe,
 Găsesc c'acele lacrimi anunță un mister:

Că umbrele intristărei pălise-ale ei fețe,
 Că fata n'ar fi tocmai un ingeraş din cer.
 Dar printre toate una, și jună și frumoasă,
 Soția unui Stroe ce-era biv-vel Spatar:
 Dar rea, nesuferită, zuliară, vanitósă;
 Cređându-se născută de némuri foarte mari;
 Natura însă 'i dase o formă foarte rară
 Diametral opusă cu caracterul ei;
 În față'îi frăgeđimea de serî de primăvară,
 În ochii sei dulcéta de ochi de columbei!

Acésta ia chip dulce și vorbă prefăcută.
 — În dioa nunței tale, îi dise fetei ea,
 Eú nu pot înțelege să fii tu abătută.
 În loc să fi voiósă, tu plângi, copila mea!
 Barbatul, copilița, e séra ce umbresce
 Ș'ascunde de-ochii lumei pe cei ce noi iubim,
 Când fața pentru inimî se 'ntêmplă de roșese.
 Ia spune, Fiorișo, ce s'a făcut Sorin?"

Copila se roșese. Rivala'î triumfătoare
 O vede cu plăcere, și sub piciorul seú,
 Sdrobesce-a ei mândrie precum sfărâm' o flóre,
 Și face să zimbescă ascultătorul reú.
 Pe o sofa prea scumpă, sta Dómna conjurată
 De mândre jupănese, prin care s'osebia,

Priu rara'i frumusețe, Smaralda, juna fată.
 De-acolo copilița rivala își privia.
 Ah! mult e mândruliță! ȕicea copila în sine.
 De ce, o Dómne sfinte, n'am chipul ei frumos!
 Și ochii ei albastri, și genele'i blondine,
 Și fața'i bălăioră, și përu'i auros!
 Atunci, ah! cine scie? putea c'a lui iubire...
 A më iubi?... o dulce, fermecător cuvënt!
 Iubirea lui e viața... unca'mi fericire!
 E tot ce'mi face bine! e dorul cel mai sfânt!
 De ce nu më iubesc? el mi-ar fi drag mai tare...
 Căci făr' să më iubescă atâta îl iubesc!
 'L-ași fi iubit atâta, cât ura mea e mare
 Asupra Fioriței ce nu pociu s'o privesc!...
 Și iar nu pociu a ține aști ochi să o privească,
 Ca când mă trage-un fermec...“ Aci ea se opri.
 Și ochii s'așintară pe fața ingerescă
 A tinerei mirese, pe când o umili.

Smaralda le ascultă. Vorbirea lor îi place;
 Se simte rësbunată... apoi iar se gândi:
 — El nu e drag Fioriței... femeea dar rëu face
 Cu-atâta rëutate pe fat'a umili!
 Dar pôte jupănësa; chïar ea pôte 'l iubesc.“

Fiorița, am ȕis, roșise; ea n'are-apărător,
 Nicï chïar o căutare ce-ades îmbărbătesce;
 În dar cu ochii cată pe' dragu'i soțior!

Căci toți, mai toți boerii eşiseră afară,
 Lăsând pe jupânese uitate 'n jocul lor.
 Din ordinea lui Vodă cu toții s'adunară
 În altă sală mare, în sala de omor.

A ospetilor voie se răsipescă 'ndată,
 Și spaîma 'nfiorăză pe privitorii uimiți!
 Căci de fustași cu flinte e sala inecată,
 Și câți voesc să easă la uși se ved' oprîți.
 Aici s'aduce-o masă, pe care'i aședată,
 O carte și o cruce, mai multe cununii;
 Și popi cu patrahire, în sală se arată
 Urmați de o mulțime de slugi și ediclii.

Înmărmuriți de spaîmă, toți tac în adunare,
 Și nimeni nu 'nțelege acest amar mister.
 Aici rămâne mută ori care întrebare;
 Nimic, nimic nu scie, nici gardă, nici chîiar cler.

Dar Ghinea et'apare în sală cu trufie.
 Sinistra lui rânjire pe toți a infiorat:
 Pe fața lui lucesce aceeași bucurie
 Ce a simțit Satana când pe-omeni a 'nșelat.
 — Bărbații vostri, (dise femeilor uimite,
 Spuind tot de o dată numele tuturor.)
 Aū tras spre dênșii mórțea cu crime dovedite!
 Myerele d'acuma și tot avutul lor,

Le vor lua ciocoii ce în cǎdă le slujesc...
 Mueri! étă bărbații ce voă se cuvin!..“
 El dice-și un vuet în sală se lățește,
 Femeile strig... țipă, și unele leșin.

.....
 Femeile, la urmă, vedënd că nu'î scăpare,
 Se hotărâsc la tóte cu sufletul curagios.
 Apoi, aceeași sórtă n'aveau fiește care?
 Chîiar a muri 'mpreună cu alți'i mângăios.
 Dar unele zîmbiră!.. căci scena durerósă
 Și crudă tot d'odată avea comicul ei.
 Esemplu Spătărița, cea mândră și frumósă
 Ce-a fost privit boerii ce'i-alți ca pe lachei;
 Ea se vedu redusă, în marea ei mândrie,
 Să iea de soț ciocoiiul bătrên și uricios;
 Iar altele din ele trecute 'n ilichie,
 (Cum dice într'acésta un cronicar voșos)
 „Nu sciú de ce pricină la față se roșise?“

Din tóte Fiorița priimi mai cu amar
 Acéstă lovitură!.. Sörmana, mai murise!
 Pe soțul ei cu țipăt îl chîamă în zadar!
 Ea tremură, și plânge, și perde-orî ce simțire.
 Vedënd tradus în faptă decretul pronunțat.

.....
 Doi Cîohodari profită de lînga-î amortire,
 Din ordinul lui Gina, cu ea s'au depărtat.

SILA ȘI MOARTEA.

(O cameră abia luminată de o lampă. Fiorița leșinată pe un pat.)

„Acea ce-a mea formă pocită, uricioasă,
Să-mi dea nu fu în stare, imi dăte capul meu,
Căci eată-mă la țelu-mi... vedeți acea frumoasă,
Cea mândră ne-'mblanzită ce-atât o iubiam eă?
Ce-o apără? nimică... și nu mai e scăpare;
Nici o putere 'n lume nu pôte-a o scăpa!

.

.

Vedeți cât e de jună, de albă de frumoasă?
Ce gură mititică! ce pěr lung și bogat!
Din gênă-î cură încă o rouă căldurosă.
Și sinu-î saltă dulce, și chiam' un sărutat!
Ea dórme... o, plăcere! ce mă opresce óre?

Așa vorbesce Ghinea, cu capul ametit
De fumul unei patimi brutale și-ardetóre.
El perde minte, vorbă... obrazu-î e pãlit,
Și ochii lui acumia sunt incruntați în sînge,
Ca ochii unui tigru ce prada și-a găsit.
O mână infernală se pare că-l împinge;
Se clatină pãmântul... lumina-a dispãrut.

Abia 'și atinge mâna turbatul de feciôră,
 Acésta de o dată atunce s'a mișcat.
 Mișcarea copiliței măi mult il infiôră
 De cât un șerpe negru pe care ar fi călcat.
 El geme 'n a lui sete vedându-și cupa plină;
 Dar când la gur' o pune, paharul a secat!
 Mânia lui e mare, și furia-î streină...
 Nimic nu 'l măi opresce... Fiorița a țipat!

O luptă ne-egală... ca vulturul cel tare
 C'o dulce porumbică ce va a o sdrobi...
 Pericolul dă fetei putere atât de mare,
 Cât două trei minute ea se împotrivi;
 Dar brațu-î ostenesce, puterea sa slăbesce;
 Bărbatul înțelege... adaoge-al sêu zor...
 Când Ghinea-țipă, cade, subt ferul ce 'l rănesce...
 Lovit în pept de-o mână ce vine 'n ajutor.

El cade 'n al sêu sânge... o fată tinerică,
 Naiutea Fioriței atunci s'a arătat.
 Acésta e Smaralda!.. intrând pe-o ușă mică
 Ascunsă în părete... „Copilă te-am scăpat.“
 — Dar care-î interesul ce iaî tu pentru mine?
 Întrébă Fiorița luându-î mâna sa.
 Îți sunt datóre viața... ah! ce dic? fără tine,
 Măi mult de cât viața, barbarul imi lua!

Smaraldo, voiü fi ție o soră călduroasă;

Voiü face pentru tine ori ce tu vei voi."

— Ah! ȃise copilița cu gēna negurōsă,

Ce voiü? dar ce voiü alta de cât a mi'l iubi!..

Dar-spune, Fiorițo! o, spune-mi, dragă mie

De ce esci rece óre la dorul lui Sorin?

El, ce iubescē viața căci ție-este dragă ție,

Ce-ar da ȃilele sale să 'mpace-al teü suspin?

Dar de un timp încóce, e trist, îngălbinesce;

Pe gânduri tot-deauna, el umblă adincit;

Nimică nu-ı mai place; il veȃi că se topesce,

Ca flórea diminetei ce brumele-aü lovit;

În sufletu-ı se trece gândiri spăimintátore...

El vrea să se ucigă... o dulce ingerel!

Tu, care esci frumósă și blândă ca o flóre,

Tu, care te iubescē, îndură-te de el!"

— Ce pot să fac, Smaraldo? mi-e inima 'nghetată:

Nu simț nimic vėȃȃdu-l: lipsind, nu il doresc.

Dar spune-mi, copilița, e óre adevărată

A mirelui meü mórte? sau eü mă amăgesc?

— Ah! cel puțin, îi ȃice Smaralda gânditóre,

Tu poți să-l scapi de mórte, o Fiorița mea!

Ea ȃise, și din ochi-ı curg calde lăcrimióre...

— Poți, să-l întorcı la viața, îi ȃise încă ea!

Apoi luându-ı mâna o udă 'n lăcrimióre,

Și-o 'ncarcă tot d'e dată de calde sărutări.

— Ah! scapă-l, ȃise fata cĂdĂndu-ȃi la picĂore.
 Nu sciĂu vorbi, o dĂmne! Ńi n'am de cĂt oftĂri
 Ńi lacrimi! ah! copilĂ, sĂ fi putut a-ȃi ȃice
 Cum simte al meĂu suflet. la slabul meĂ, trist graiĂ,
 Cu lacrimi de sĂnge tu Ă fi plĂns aice! . .
 CĂci inima-ȃi e caldĂ ca sĂrele de MaiĂ!“
 — Dar ce te intristĂzĂ? intrĂbĂ Fioriȃ,
 AtinsĂ pĂu la suflet; ce pĂs Ă de Sorin?
 Esci Ăre a lui sorĂ? mai ȃise copilĂȃ.
 El imĂ spusese-o datĂ cĂ 'n lume e strĂin.“
 — EĂ, sora lui? rĂspunse Ńoptindu-ȃi al lui nume.
 AscultĂ. surĂȃicĂ, Ńi aflĂ ce sunt eĂ:
 N'am nici pĂrintĂi, nici frate; pe nimeni n'am in lume.
 Dar el le ȃine locul la toȃi, ingerul meĂ! . .
 Urechea-mĂ de 'l aude, Ńi ochiu-mĂ de 'l privesce,
 Perd graiul Ńi cuvĂntul, Ńi mĂnele imĂ frĂng:
 Ńi sĂngele in sinu-mĂ ardĂnd se grĂmĂdesce;
 Vorbesc orĂ ce imĂ vine, Ńi plĂng, Ńi rĂd, Ńi plĂng!
 Ah! scapĂ-l de la mĂrte! o vorbĂ mĂngĂicĂsĂ,
 O cĂutĂturĂ dulce pe ripĂ 'l va opri. . .
 MĂngĂe-l cu cuvinte, surata mea frumĂsĂ!
 MĂngĂe-l cu cuvinte, de nu poȃi a'l iubi.“
 ȃicĂnd aceste vorbe, Smaralda 'ngenuchĂtĂ,
 PicĂĂrele Fioriȃei, plĂngĂnd le 'mbrĂȃiŃa;
 Iar tĂnĂra frumĂsĂ, rĂpitĂ Ńi mirĂtĂ,
 Pe lĂngĂ dorul fetei uĂta durerea sa.

INCHISOAREA.

(Un becii: paie ascernute).

Stroe Spătarul; Códă Vornicul; fratescú Radu Comisul; Dragul Stolnicul; Vintilă Comisul; Filip Caminariul mirele Fioriței, și alți boeri hotărâți la morțe.

Filip (cătrec Stroe).

Cu tóte-aceste nunta se începuse bine;
 Mirésă frumusică și ginere voios!
 Horí, musică și masă, pahare cu vin pline...
 Dar dracul viră códa, și totul cade gios!
 Dar cui să-í trecă 'n minte, Spătare, mare-nume,
 Că morțea 'n ziafete de-al d'astea ascundea
 A eí sbărcită frunte?... Dar trebuie a spune:
 Ideea este rară, ba încă nu e rea!
 Și dacá 'n ceea lume o fi să mă însóre.
 Spre-a nu mai cădea 'n cursă lua-voiu măsurí tarí!
 Acum remâne numai, în viața viitoare
 Să sciú de este nuntă, și domni și boeri mari?...
 Dar tu escí dus pe gândurí! ca popa ce remâne
 Ne-ales de parohie la tronul păstorese.

(Boerí se cériă în fund).

Heí! cine strig' acolo?... ascultă, o stăpâne!
 Pe marginile gropei, eí încă se sfădesc!

Stroe.

Ce cređi tu despre suflet în viața viitoare?

Filip.

Nu te grăbi, Spătare... mai rabdă și vei sci.

În viața ce-o să vie, ca 'n viața trecătoare,
 Cât pentru mine, frate, tot vesel am a fi.
 Tot ce mă ne-odihnesce e temerea cea mare
 Ce am să nu mă pue în raiul cel ceresc,
 Să staū cu umbre triste ca tine, o Spătare!

(Părta închisorii se deschide: intră Sorin repede).

A! eată unul însă cu care să glumesc...
 Ce! și tu vii, Sorine? pe Dumne-de-ū, bādītă,
 De sciū ceva din tōte ce ochiul mī-a vėdūt...

sorin trāgāndu'l la o parte.

Ascultă-mē, Filipe! Sērmāna Fioriță
 În māna lor spurcată se dīce c'a cādūt...
 Ia, ține inelu-acesta, și manta de la mine;
 Și sboarā spre scāpare'ī... doī caī afarā sunt...
 Să vė ajungā dīoa în țērile streine!..
 Ia, ia inelu, dute! și nu dī un cuvīnt...

Filip.

Îți mulțumesc, o frate! dar tu, ce-o fi de tine?

Sorin.

Nu te 'ngriji de mine... acēsta'ī trēba mea.

Filip.

Nu, nu! orī staū aice, orī veī eși cu mine!

Sorin.

Te du, te du, grābesce; și sbōrā către ea!..

(Fi i). Ia inelul și manta: plēcă, apoi iar se întorcee).

Ascultă-mă, Sorine; dă-mi mâna a-ți o strânge.
Îți jur pe al meu suflet să fiu fratele tău.

Sorin.

Dar, du-te! mergi; o clipă mai mult, și al tău sânge
Va curge... sbóră, sbóră, de esci fratele meu.

(Filip arată inelul, și gardele 'i fac loc de ese).

Acuma vie mórtea! mă va afla în pace...
Fiorița e scăpată... acuma pot să mor.
Să mor ca să trăească aceea ce îmi place...
Îți mulțumesc cu lacrimi, stăpâne ziditor!...

INCHEIERE.

A doua zi Fiorița, cu soțu-îi împreună,
Trecuse în Moldova, voioși și mulțumiți.
Boerii se tăiară; și chiar Sorin cel june
Perise de o dată cu-acei nefericiți.
Iar într'o diminéță, mulțimea curiosă
Pe malul unei ape s'adună a privi
Cadavrul unei fete... Smaralda cea frumósă
Se asvîrlise 'n apă, neavînd ce mai iubi!

FLORILE BOSFORULUI

ESME

Ca Esme mai dulce flóre
Cu desmerdător parfum,
N'a mai strălucit sub sóre
De la Tunis la Batum!

Sub privirea'i s'auresce
Unda lină din Bosfor,
Și vedënd'o, Gul roșesce.
În grădină la Nichor.

Ca mărgăritarul albă,
Și cu părul de Ebin,
Ochi de foc, și mână dalbă,
Gura, gracios rubin;

Naltă, delicată, fină;
Dar cu brațul rotunzilor,
Sinul ei, sin de vergină,
Unde dulci mistere sbor;

De un an e măritată:
De ghiauri, de musulmani,
Și de frenci e lăudată;
Are opt-spre-dece ani!

Când o vezi la preumblare
Sub iașmacu adus din Șam,
Ca o stea prin nori apare
Dulcea fic' a lui Osman.

Feredjéoa-î se 'mlădie
Pe kiahîl, bogat cerkez,
Cu dalga de selemie,
Cu șalvarî largi de geanfez.

Când ea lasă cu dulcetu
Velul ei a flutura,
S'ai trei zile-aici în viață,
S'o vezi astfel tu, le-ai da!

Când Esme umblă prin casă,
Cόμεle-î de talpe trec,
Și 'ntr'o mie codi se lasă
P'al ei sirmali-elec.

La plimbare când ea ese,
'Nódă përu-î elegant
Peste cap, în valuri dese
Cu un ac de diamant.

Oh! amar cui o privesce
Un minut făr de iașmac!
Mai amar cui o iubesc!
Dorurile nu'î mai tac!

De la frunte, la picióre,
E un farmec gracios!
Sufletul ei e un sóre,
Corpul ei un crin frumos!

A sa inimă se duce
În secret dup' un ghiaur!
Patimile, strânse dulce
În arđându-î sin, murmur.

G H I A U R A

~~~~~

Sub verdea lésă,
Unde se 'ndésă
Visele 'n chor;
La umbra lină,
Unde suspină
Linul Bosfor;
Când rađa bétă,
Ca o săgétă
Cade mereü;
Sub négra stâncă
Aș vrea, da, âncă,
Să m'aflu eü,
Pe florï molateci,
Verđi și sêlbateci
Florï de pădurï,
Cu frunte-ardëndă,
Pe bucla blândă,
Uneï ghiaurï!

R A B I E

E ora când s'aprinde a lui Lial făclie
Și vârsă valuri d'aur pe marea azurie,
Lăsând ca să se vadă mișcând din aripiorî,
O pulbere-argintósă de miî de pescisori;
Frumóse mosaice, divine, infinite,
Ce schimbă ale lor forme bizare strălucite!
Lucrare minunată, tablou desfătător,
Ce ne amintă încă p'al vieții autor,
Facând ca să se uite durerea ce d'erâmă!
O fiu al periciunii! om, miseră țerână,
Ce într'o ȝi trăesce și un fatal minut
Cobóră în morminte nestabilul t'eu lut!
Grăbesce-te de gustă, cât viața ta lucesce,
Acele frumusețe ce dulce ne răpesce,
Ast fermec fără mórte, acele străluciri,
Ce, resfătându-ți dulce ardênde simțiri,
Îmbetă al t'eu suflet și-l face de tresare
Sub mâna providinții, d'amor și desfătare!

Oh! mână a ta țerină de vânt se va răpi!
 Căci morțea stă-ascunsă sub flórea ta d'o ȃi.
 Alături cu lumina e umbra care ȃace;
 Alături cu o stâncă prăpastia se face!
 Dar să te bucuri numai nu este de ajuns:
 Căci robul ce trăesce de lanțul seú pătruns,
 Tiranul stând pe tronu'í, aú tot aceea durere,
 Unul să porțe lanțul, cel alt a sa putere,
 Și toȃi de o potrivă se bucură aci
 De réul ce pot face 'nainte d'a peri.
 De crimă-í ucigașul, vai! e fericé áncă!
 Și orbii chiar se bucur în nóptea lor adâncă.
 Tu, bucură-te însă d'aceste dulci vederi
 Ce fac de o potrivă pe omul de dureri
 Cu ȃei! Fii fericé, când ai putut în lume,
 Prin fapte generóse, să-ȃi lași un dulce nume!

~~~~~

Sultana favorită, în kioskiu'í răpitor,
 Cu ochii uȃi de lacrămi, se uită pe Bosfor.
 Nici șopta sărutării suavei aurele
 Pe unda semănată de pulbere de stele,
 Nici dulcele suspine ce 'n pomii la Iscudar
 Essalá 'n sinul serii fiia lui Ilbahar,
 Nici cântul ce modulă pescarii 'n depărtare,
 Nici splendida lumină ce scânteie pe mare,
 Nimic nu respândesce din sufletu'í rănit
 Ideia rėsbunării ce 'n doru'í a ȃimbit.

Dar ea era frumoasă și jună și plăcută!
 Când cu atâtea grăcii de Ceruri fu născută,
 Ea fuse destinată să stêrgă cu amor
 P'a ómenilor frunte al patimilor sbor,
 Așa precum o flóre cu bucurie vine
 Și 'n lacrimile nóstre s'amestecă cu bine.
 Dar lumea îi schimbase destinele-í ceresei:
 Căci omul e ca focul din care îți urđesci
 Unéltă ce omórá saú care trebuesce.
 O lume! dacá suferi chiar ție-ți mulțumesc!
 Dar valul ce se sparge pe 'ntinsa Marmara
 În nopți de vijelie, nu are-albețea sa,
 Și bolta instelată nu e strălucitóre
 Ca ochii favoritei, Rabia, dulce flóre!

Un om stă în genunche, și-ascultă cu tăcere.
 — „Ali, tu nu scii încă adânca mea durere?
 Întrébă favorita pe vechiul ei hadin.
 — „Nu scii nimic! respunde fățarnicul bătrîn.
 — „Toți vor ca să mă pérđă! Allah! toți mă înșelă!
 Căslar-aga imi dete în fine o rivală...
 Scii tu ce 'i o rivală? E mórtea mea, Ali!
 Ambițiunea mică de a putea domni,
 Il face să urască a mea înriurire
 Și prin mijlóce crude să cheme-a mea peire.
 Rivala ce-mi dá mie usurpatorul meu
 Se đice că 'i frumoasă! nu cred nimica cú!..

Voiu sângele, voiu viața acei ce mă dobóră!
 O crimă! veđi, eú tremur! dar trebuie să móră!
 Sultanul de trei ȓile în kiosk la Candili,
 Petrece cu Cerkeza... tu o cunoști, Ali.
 Almeea ce în danțurí atát de rușínose
 S'arată, cu talentul și formele-í frumóse!
 Bogazul curge iute sub kíoskiul ce am numit,
 Și care, despre mare, nu este îngrădit...
 Cerkeza dănțuesce c'un negru óre-care,
 P'a cărui față scrie: *minciună și trădare!*
 Cinci-ȓeci de pungí de aur... pricepí ideea mea?
 O răpede săltare ne va scăpa de ea.
 Sultanul o s'o crédă 'necată din tímplare,
 Tu, ca să faci să uíte acéstă inecare,
 Veí pune foc îndată pe mal la Scutari!
 — Íntocmai se va face! respunde-atunci Ali.

În kíoskiul seú cel verde, la Candili, pe mare,
 Sultanul se îmbétă de dulce desfátare,
 Privind când focul ȓilei pe delurí strélucind,
 Când luna se 'nalță ca salbă de argint,
 Când alba baiaderă ce 'n danțurí gracióse
 Arată ale-eí talente și forme voluptóse.
 Mărețul kíosk își udă picíóarele 'n Bosfor,
 Și 'n unda fugétóre se miră cu amor.
 Sub kíosk curentul trece cu vie repejune,
 Iar murmura-í invită la dulce moliciune.

O sală octogonă forméz' acest local
 În care strălucesce tot lussū oriental.
 O grupă d'odalisce apar aici în sală
 Ca visele juneții ce inima essală.
 Colo, fumând tăcută, o ténără hanimă
 Se plécă visătore pe mica-î albă mână;
 Iar rumena-î guriță ca fragul pãrguit,
 Din narghelea essală un fum îmbălsămit.
 Mai colo o cercheză se jócă c'un handjer,
 Și pare ca fantasma ce a venit din cer,
 Când lupta încetéză la bravul adormit,
 Și jócă cu armura și coifu'î aurit.

Dar étă baiadera! ca stéoa în lumină,
 Ea arde 'n frumusețe lumescă și divină!
 Cosițele-î se scutur pe umerii de crin
 Muiate'n diamante, ca focul cel divin
 Al stelelor de aur, ce 'n umbră și tăcere
 Cu umbra împreună tresare de plăcere.
 Doi ochi focoși, dulci, negri, frumos se recorîau
 În umbra unor cene, prelungi ce-o coperîau,
 Ca rațele de sóre ce printre nori vèdute,
 Își perd vioiciunea, făcându-se plăcute.
 Dar Mahomet o chiamă, alături o invită.
 — „Vin! dice Padişahul, copilă fericită!
 Esci tu o muritóre d'aici din astă lume,
 Saū hurie eşită din ale mării spume?”

Orî escî o dulce flóre ce tinerele dorî.
 Jucându-se, perdură din sânul lor de florî?⁴
 La sunetul tamburei, copila răpitóre,
 S'avântă înc'odată pe scumpele covóre.
 Hadânul o preurmă. . . Ea cade câte-odată
 Pe brațele lui negre, în aer legănată,
 Și sémănă, pe brațe-î, un farmec virginal,
 Ca o stelută dalbă în fruntea unui val.
 Dar musica 'ncetéză. S'aude o strigare.
 Frumósa baiaderă alunecă în mare!

.
 Din lunga-î amortire Sultanul desteptat,
 Caicul să-î presiate la robî a ordonat.
 Cât pentru baiadera ce unda o răpise,
 Sultanul când se duse, femeilor le dîse:
 „Era o flóre dulce ce tinerele dorî
 Jucându-se, perdură din sinul lor de florî,
 Și cu apusul dîlei, se 'ntórce către sóre
 Așa precum venise, frumósă, ridětóre!“

ALMELAIUR

Pe unda poleită de miriade stele
Se lĂgĂnĂ 'n murmur,
În horĂ grĂciĂsĂ, suave aurele,
Se joc cu resfĂtare în bucla dulcei mele,
FrumĂsei Almelaiur.

Colo suspinĂ valul sub malurĂ cununate
De kĂoscurĂ de porfir;
Colo delfinul saltĂ în jocuri resfĂtate
Pe undele încinse de briurĂ colorate
De rađe dulce de fir.

Și cerul, și pământul, și marea fără punte,
 Saraiuri, toate sbor;
 Și luna cu chip d'aur se lăgână pe munte;
 Iar dulcea mea hanimă ascunde alba frunte
 În sinu-mi ardețor.

Cu vorbe amoróse, cu ténără muștrare,
 Îmi dice ea duios:
 „Cu mult e mai plăcută a noastră resfățare
 „De cât acele rađe ce scânteie pe mare,
 „Amantul meu frumos!“

Ea dice, și suspină, și două lacrimele
 Se scură tremurând
 Pe ale feței albe garófe dulci junele,
 Ce tremură sfíose ca rađe din stele
 Pe valul mării blând.

Eú, ca s'adorm suspinul ce încă rătăcesce
 În sinu-í delicat,
 Rădic atunce vèlu-í ce fața eí umbresce.
 P'o mandolină d'aur ce dulcea mea iubescce
 Eú ast-fel am cântat:

„Vino, dulcea mea iubită!
 Valul dórme liniscit.
 Vedí, caicul meü invită
 Cu catartul aurit!

Córdele-í sunt de mătase:
 Velele-í sunt de atlaz,
 Printre unde, de vînt trase.
 Să plutim drag pe Bogaz!

Pentru muncă, flóre dulce,
 Eü alt aur nu primesc
 De cât aurul ce luce
 Printre përul tëü ceresc!“

Aşa cântam pe mare şi alba mea frumósă
 Pe braţu-mí adormea,
 Şoptind cu resfăţare: „O nópte graciósă,
 Opreşte sborul dulce pe lumea mincinósă,
 Pe fericirea mea!

Laura
Advernal
 O temps surprenant
 ton vol, et vos
 heures propice

SĂRUTAREA

— „Sus pe stâncă luna luce,
Valul pare-adormitor,
Lasă-mă, hanimă dulce,
Să-ți dau un sărut d'amor!”

— „Nu voiŭ vorbă ce ne minte!
Caidji, nu! nu voiŭ eŭ!
Când iubim, să fim cu minte!
Ce privesci tu, dragul meu?”

— „Ved un val de vijelie,
Altele în urmă-î vin!
Ce îmi pasă însă, mie?
Noi mai iute-o să plutim!“

— „Să ne 'ntorcem! mor de frică!
Vântul vine... a sosit!
Simț că valul ne rădică!
Oh! sărută, crud iubit!“

L E I L I

O străine, vino, și te desfătă
Pe aceste maluri pline de încântări,
Unde tinerețea încă se păstrează
Unde-amorul are încă dulci visări,
Unde hurióra edenului dulce,
L'ale halaicii cântece de dor,
Vine și resfată până să se culce,
Florile ridende dup' acest Bosfor;
Unde o femeie are frumusețea
Stelilor de aur ce în nopți lucesc,
Și fecióra dulce are tinerețea
Roselor sêlbateci care ne răpesc;

Unde ziua 'i albă, noaptea instelată,
Și-aerul bea dulce roua dupe crin.
O eden al lumii! fața ta curată
Cu atât ne 'ncântă cu cât te privim!
Cât de mult copiii lui Osman cel mare
Cată să blasfeme frumusețea ta,
Causă de lupte și de turburare
Ce-a făcut și face lacrimi a vërsa!
D'astă frumusețe, dar fatal și dulce,
Spiritele noastre le-am vădut slăbind!
În locașul vieții mórtea se 'ntroduce,
Ea le țese viața cu aur și argint.
Nu! nimic nu schimbă cruda ursitoare!
Tot ce fu prea mare, cată a slăbi!
Pretutindenî unde Dumneđeū, sub sóre,
A creat o țéră demnă d'a răpi,
Popoli suspină sub a lor durere
Și tăresc cu lanțul viața de amar!
Crimele virtuții urmă cu plăcere,
Peste tot în lume relele resar!
Am putea să đicem, viață și lumină
S'a făcut, viadă de la început,
Numai ca s'ajute a se face-o crimă,
Și cu tóte astea sórele'i plăcut!
Totul favoréză pe cei răi în lume!
Nu mai e speranță pentru ast pământ!
Libertatea fuse însuși ea un nume?
Nici aceea speranță fică de mormânt,

D'a vedea odată într'o crudă oră
 Aste triste rele fără de finit,
 Nedreptăți amare ce ne înconjură
 Dispărând cu lumea care le-a hrănit?

Aurele line trec cu resfățare
 Înflorind suprafața latului Bosfor
 Și formând o cale 'n mosaici bizare
 Care încântă ochii cu lumina lor.
 Pe această cale unde se îngână
 Ale lunii rađe c'umbra desei serii,
 Scântei pescișorii, splendidă țerină,
 Cum în visul dulce sboră dulci plăceri.
 Albe odalisce se cobor pe mare
 Pline de plăcere din al lor serai,
 Ca un cârd de paseri ce cu resfățare
 Sbor la focul dulce sórelui de Mai.
 Sgomotul lor însă umple de plăcere
 Și de gelosie dalba Bulbuli
 Ce l'aceste șopte cânt' a sa durere
 Printre chiparișii de la Candili.

O sultană jună se uita pe mare
 De la o ferăstră din al ei seraiu,
 Care miră 'n unde formele bizare;
 Mâna sa resfață pěrul ei bălaiu.

Un caic sosese în tăcere-adâncă
Și pe sub ferestre la seraî a stat.
Luna se ascunde dup'un virf de stâncă
Și o voce dulce astfel a cântat :

„Eû nû am seraî pe mare
„Cu colóne de porfir,
„Ca s'atrag a ta cătare;
„Nu sunt pașă, nici vizir.

„Dar ce este-un mare nume
„Și averi ce noi dorim?
„Cine-a moștenit a lume
„Ca și noi s'o moșcenim?

„Ca o dulce sărutare,
„Ca un val p'acest Bosfor,
„Omul rădăcină n'are
„Pe pământul cel de dor.

„Gustă dulcea bucurie
„Astădî când ea ne-a suris!
„Mâne dorul a să vie
„Să-și ia locul lui promis.

„Cum o flóre e ursită
 „A 'nflori, a se usca.
 „Viața nóstră e trăită
 „D'am iubit pe cineva.

„Vin și dá-mi să béu cū dulce
 „Roua de ceresci plăceri,
 „După flórea ce străluce
 „P'ale tale primăveri!“

Cântă. — Dar o umbră blândă și ușoră
 Din seraiuri ese 'naintând spre mal.
 Dice două vorbe, în caic coboră;
 Iar caicul plécă legănat p'un val.
 Marea își încinge fața-î încrețită
 Într'un briu de aur dulce a privi
 Și a seriî bóre cu aripa 'nflorită,
 Resfăța costița albei Leili.
 Unde mergi, sultană, singură c'un june
 Pe aceste valuri, sub un cer stelat,
 Tu ce garda négră, nópte, și supune
 Privigherei sale ce i s'a 'nsemnat?
 Oh! cât de arđendă trebuie să fie
 Flacăra ce arde sufletu-ți d'amor,
 Când sdrobesci tu astfel viața și junie
 Și onori ce-ți dase tronul răpitor!

Ea iubesc! Eată ce esplică tóte.
 Înțelepți ai lumii, fruntea înclinați!
 A înțelepciunei carte de se póte,
 O rupeți îndată și o aruncați!
 Dumnedeu pe fruntea omului ce móre
 Scris'au aste vorbe prin trăsuri adânci.
 „Dumnedeu 'i amorul!“

În a lor amóre
 Să urmăm amanții într'aceste stânci!
 — „Ali-bei, ea dice cu nespusă-ardóre,
 Lasă-mă a sórbe ochi-ți infocați!
 Tu esci vântul serii și eú sunt o flóre,
 Vin și sterge-mi ochii de amor roați!
 Caldă-ți e privirea! dulce-ți este fața!
 Dragă-ți sunt, oh! spune?“

— „Te iubesc cu foc!
 Și pot face alt-fel mai ales când viața
 Și a ta junie tu le puí în joc?
 Tu ce lași mărirea, ca să vii cu mine!..“
 — „Oh! de sacrifice nu voiú sê-mi vorbesci!
 Fericirea vieți-mi este lângă tine;
 Unde e mărirea, amor nu găsesci.
 Fericirea este o ființă dulce
 Ce-și deschide pórtă numai de amor!
 Auđi tu, o dragă, tu ce fața-ți luce
 Mai plăcut ca focul dílelor ce sbor!
 Esci frumos, esci dulce printre dulci fecióre,
 Brav printre vitejii ce te înconjor,

Cum prin stele dalbe a lucit un sóre
 Tu lucesci în ochi-mi, visul meu d'amor!
 Sórele meu dulce! rosa se exprimă
 Prin al ei ferice și plăcut miros,
 Paserea prin cântu-î, stéoa prin lumină;
 Eă, n'am vorbe-a spune doru-mi amoros!
 Inima-ți dau ție, corpu-mi al tée este,
 Eă sunt a ta róbă, poți să mă sdrobesci!
 — „Spune, spune mie, ca cerésca veste,
 Vorbe amoróse, di-mi că mă iubesci!
 Tu nu esci, nu, róbă! ci a mea amantă;
 Tu esci fericirea, Dumneđeul meu!“

Luna și cu nóptea, dulce, odorantă,
 Inunda sultana și p'amantul seă.
 Kioscuri și seraiuri după douě maluri
 Ca fantastică umbre după dênșii sbor;
 Iar delfini sprinteni trec ușori prin valuri
 Urmărind caicul și al lor amor.
 La Isar pe maluri ei s'opresc, cobórá.
 — „Am scăpat!“ îi đice Ali-bei, răpit.
 Înșă tot d'odată iată-î inconjóră
 Garda ce-î urmase de când aă fugit.

~~~~~

E ora de-amoruri, când în horă lină
 Viele dorințe ne 'nctat plutesc

Pe vergine simuri ce d'amor suspină,
 În aceste țermuri unde înfloreșc.
 Stelele de aur peste marea lină
 Se preved coquette, dulce infaist!
 Din azurul mării luna nasce plină,
 Ochiul vede dulce discul aurit
 Și prin albe valuri pare și dispore
 Ca suris ferice p'un chip suferind;
 Ochiul se îmbătă; vă uitați pe mare,
 Valul alb de spumă trece clocotind.

Cinci hadini toți negri în caicul mare
 Merg pe Propontidă unde se cobor!
 Printre denșii însă o hanimă-apare
 Este o sultană, flóre de Bosfor!..
 Un mister, o crimă! Să fugim îndată!
 Pêru-î este d'aur, fruntea-î e de crin!..
 Unde mergi, Leili! Ochiî tîi, vai! cată
 Printre umbra nopții visul tîu divin!
 Printre valuri, rađe, umbre și tăcere
 Caută sê vadă pe al eî iubit.
 Ca un gând ce sbóră prin anî de durere
 După fericirea ce ne-a părășit.

— „Aî făcut namazul astă diminătă?”

Strigă capul bandeî c'un ton rece, sec;

Și cu mâna nêgră paloșul resfată.

Ordinul meû este ca să te înec.“

— „Ale tele vorbe inima-mî sfăramă.

O hadine! nu sciū ce vreī tu să ȃciī.
Fruntea-ȃi e umbrōsă!..“

— „Tenără sultană!

Veī muri ĩndatā ĩnecatā-aici!“

— „O hadine, mōrtea-ī plinā de durere!

Eū sunt junā ĩncā, voiū să viețuiesc!

Aerul e dulce, viața e plăcere... .

Am puțini ani ĩncā, lasă să-ī trāesc!

Eū murind acuma, plinā de junie,

Sōrele de māne, cānd va rēsāri,

Credī tu c'o să aibā rața sa mai vie?

Ale lumiī rele se vor ĩdulci?

Nu ai tu o mumā? sorā nu ai ōre?

Eū mē daū lor rōbā numai să nu mor!

Voiū scālda cu lacrimi ale lor piciōre,

Dacā n'ai pe nimenī, eū itī voiū fi sor!

Cānd de bātrānețe viața ta s'o stinge,

Pe mormēntu-ȃi negru voiū depune flori!..“

Dar hadinul aspru brațul ei atinge.

— „A sosit furtuna... . trebuie să mori!“

— „Oh! hadine-ascultā, poțī tu spune mie

Ali-bei ce face?“ — „Astāđi a murit.“

— „L'a ucis! murmurā ea cu bucurie.

Mort, și dupā dēnsul eū am mai trāit!

Iartā pe Leili, sufletul meū mare,

Dacā dupā tine am trāit o đī... .

O hadine, vino și m'aruncā 'n mare... .

Cu amantu-mī dulce, eū voiū a muri!“

**BIBLIOTECA CENTRALĂ
UNIVERSITĂȚII
BUCUREȘTI**

SUSPINUL BOSFORULUI

Ai vërsa pe mare luminele'î în valuri,
Strélucitóre florî,
Formând un pod de aur, unind ambele malurî,
Ca când erau să trecă ai deilor amorî.

Acest frumos pod d'aur, vëdut din depărtare
P'o parte de Bosfor,
Părea că ne 'nsoțesce, și sta tot într'o stare!
Era senină séră și plină de amor!

Pescariî în caice, ușure legănite,
Veghiaă neîncetat
Pe valurî, în tăcere, cu frunțile plecate,
Cu inima aprinsă d'un pescuit bogat.

Pe cstele 'nflorite, cântări melodise
 In aer se vrsa;
 In umbra de seraiuri, suspine amorse,
 Profunde câte-o dată nscu i se stingu.

Acolo halaica, frums, dulce flóre
 Ca crinul din Tabor,
 Cu fruntea pe `briliante, se vestejesce, mre,
 Su Bosforul o srbe cu dulcele-i amor.

La o ferst pare o halaic dulce!
 Cafasul a deschis:
 Privesce peste mare pe care luna luce,
 Sorbind profumul nopti, poetic, magic vis!

Suspina i se plc: se lasă ca să ca
 Ferice in Bosfor.
 i marea srbe viaa-i precum ar srbe-o ra:
 Era senină séra i plină de amor!

MEHRUBE

Asta e Bosforul d'unde s'aripcă,
P'al lor car de rose fragedele țori,
Din a căruî undă și-a făcut mirază
Bolta azurată, aurând de flori.
Ale sale fiice sunt strălucitoare
Ca stelele d'aur rătăcind prin nuori;
Dulcea frumusețe este fugătoare,
Piere ca o roă dupe dalbe flori.
Pe aici domnesce blânda poezie
Ce din cupa-î d'aur vearsă drăgălaș
Un profum de rose și de ambrosie
Care 'mbătă dulce sufletul gingaș.

'Î ora când tresare lina Propontide
 Sub al aurelii tinerel sărut,
 Scănteind la focul stelelor splendide
 Semănite 'n fundul cerului plăcut.
 Colo se arată nisce insulițe
 Strălucind la rața stelei lui Lial.
 Astfel ca un negru cuib de alunițe
 Care încunună sinul virginal.
 Muntele Olimpul cu a lui cunună
 De ninsori eterne se dăresce 'n fund:
 Albele-î cosițe strălucesc la lună,
 Se răsfrâng pe sinul golfului profund.
 Însă cadrul dulce care ne răpesc
 Peste Propontide, se schimba 'n Bosfor:
 Arta cu natura acolo s'unesc
 Să formeze cadrul cel mai răpitor.
 Căci Selim Sultanul merge de primesce
 La gîamia mare de la Top-hane
 O feciôră jună ce îi dăruesce
 Pe tot anul încă vechia Valide.
 Orî și ce lumină ce 'n Bosfor se frînge,
 Își alungă forma ca un plop de foc;
 Iar când vîntul sereî marea o restrînge,
 Acesti plopi de flacări, se sdrobesc, se joc.
 Peste fața mării, dalbe caicele,
 C'odalisci cu vîluri trec și se deșir,
 Ca acele vise dulci și tinerele
 Ce lucesc în fundul unui souvenir.

Aerul resună de strigări voióse.
 Augusta mirésă trece... vè 'nclinați!
 Ochií sè nu védă graciile frumoóse!
 Și sã nu profane fermecií curați!

Sórele apune peste Propontide:
 Ínsã la suflarea valului cel lin.
 Pare cã se légãn bolțile splendide
 Dulce poleite d'aur și rubin.
 Uda, încrețitã d'aurele line,
 Scãnteie sub briul stelei purpurat,
 Cu colorí suave, magice, divine,
 Ce încãutã ochií, inima ímbat.
 Dar Selim se uítã, din seraiú, pe mare,
 Unde-aruncã bóbe de mãrgãritar,
 Ce picãnd, formézã fãrã încetare
 Mii de grațioóse cercurí ce dispar.
 Lãngã el se vede favorita nouã:
 Capul eí pe mãnã cade gãnditor,
 Ochií seí de flacãri 'nótã 'n dulce rouã;
 Un surís aurã chipu-í rãpitor.
 — „Sterge aste lacrimí, resfãțatã flóre
 Ce-am cules din munții vechilor Carpați!“
 La aceste vorbe alba plãngëtóre
 Cãtre el înturnã ochií lãcrãmați.

„Strălucite Dómnne, lacrimile mele
 Cură pentru țera d'unde m'ai răpit... —
 — Daca pentru asta riuréză ele,
 Stergele îndată, farmec înflorit!
 Mehrube! aruncă dulcea ta privire
 P'al acestor unde fraged legiver!
 Numai focul ténér din a ta privire
 Póte fi mai magic pe pământ și 'n cer!
 Uită țera vóstră unde nu 'nfloresce
 Sicomorul verde! unde nu vedem
 Alcovanul ténér care respândesce
 În havuzu-mi d'aur apa care bem! —
 — Colo unde rađa unui dulce sóre
 Peste stânci uscate nu s'a spulberat,
 Unde ca fecióra într'o sərbătóre
 Cu flori dulci de aur câmpul s'a 'mbrăcat;
 Unde limba dragă, ténér' amorósă
 Sună ca suspinul vântului ușor,
 Prin dumbrava verde, fragedă, umbrósă,
 Printre flori ridénde, eú aș vrea să sbor!
 — Dar sub ceru-ți rece, omul nu iubesc:
 Inima înghiață de al ernei vânt;
 Dalba-ți frumusețe care ne răpesc,
 Trece ca o flóre lângă un mormént.
 Împărtesce amoru-mi! el e o comórá
 Ce tot resăritul s'aibă ar voi!
 Ai tu vr'o dorință? Cine vei să móră?
 Cine să trăiască? spune, și va fi!

— Colo unde limba dulce și-amorosă
Sună ca suspinul vântului ușor
Prin dumbrava verde, fragedă, umbră,
Inima mea sboră la un alt amor!

— Dacă numai astă perlă albioră
Face-atâtea cercuri pe acest Bosfor,
Câte nu ar face tînăra feciără
Ce în altă țără are alt amor!“

Unda se despică geme cu turbare;
Valurile albe cresc și se topesc;
Nisece late cercuri se resfrâng pe mare,
Și la focul lunei gracios lucesc.

O NÓPTE DE VÉRĂ

Suave aurele se légănă voióse
Pe luciul Bosfor
Ce, treerat de delfiní cu aripe lucióse
Revérsă ici și colo torente de fosfor.

În umbra ce domnesce pe lumea adormită,
Steluțe rétăcite scănteie ne 'ncetat
Ca hora aurită
A viselor ce sbóră p'un suflet întristat.

Atunce de o dată resună 'n depărtare
Pe Bosforul senin
O șoptă de lopată, și-o tână ră cântare
Pe vânturile nopții lăsă acest suspin:

„Ah! sbóră de la mine, speranță-amăgitóre!
Din cupa-ți înflorită, eü nu mai voiü să beü;
Din cupa desperării, a morții precursóre,
Eü hrana voiü să-mi iéü!

Te du și amăgesce o inimă iubită
Ce-adórme legănată de tinere plăceri,
Și scutură asupra-ı aripa aurită!
Iar eü voiü trece viața în lacrimi și dureri!

Un șir de suferințe a fost a mea junie:
O di frumósă 'n viața nu pociü să număr eü;
Singurătatea tristă chiar din copilărie,
S'a aședat în lacrimi la căpétaiul meü.

Și nimeni nu cunósce durerea ce m'abate!
Suspinele-mi amare pe vânturi aü sburat!
Și lacrimile mele, în rîuri turburate,
Cu sânge aü picat!“

Dup'un cafaz, în umbră, ascultă o hanimă
aceste dulci cântări!

Deschide lin cafazul și, cu o albă mână,
Îi aruncă o flóre umidă 'n sărutări.

Iar vasul se ascunde prin marea adormită
La umbra unui mal.

Și cântecul se stinse p'o lacrimă zdrobită.
Zefirul dulce-al nopții se legăna p'un val.

CAICCIUL

Caiciu! veđi, nótea vine
Dupe délurı fumegând;
Ca o salbă de rubine,
Luna trece luminând?
Caigiu! veđi! să mână bine!
Valul geme spumegând;
Este óra când suspine
Omul vérsă lacrimând!..
Mergi spre stânca negurósă
Unde 'i kioskiul răpitor,
Unde dulcea mea frumósă,
Plănge dulce de amor!

ODALISCA

»Sub o durere-adâncă sermanu-mî suflet geme
Şi ochi-mî vîrsă lacrimî! d'ar fi s'aleg din dor
Şi din mormîntul negru de care tot se teme

Maî bine-aşî vrea să mor!

În fundul astei inimî deşertul se 'ntroduce.
Şi nimenea nu scie! şi cui voiî spune eî?
Şi cine mă ascultă, o Dumneđeul meî!

Ce suflet bun şi dulce!

Ilusiunî de viaţă, d'amor ce ne imbată
Pe sufletu-mî adesea se lasă şi plutesc
Ca focul dimineţîi pe marea azurată;

Dar vai! se risipesc!

Adâncă intristare pe viaţa mea, vai! zace!
Şi nici o mînuă dragă nu sterge plînsul meî!

Și cine p^ote stinge un dor atât de gre^u?

Ferice a m^e face!

Dar tu puteai a face să piar' ac^{es}tă c^{et}ă,

Să 'ntorcⁱ inimei mele ilusiile dragⁱ,

Să dai plăcere lumⁱ, chiar mortⁱⁱ să dai via^ță,

Un de^u chiar să m^e faci!

În darn e^u voi^u a stinge, o dulce neînvin^{să},

Amorul te^u ce 'n sinu-mⁱ m^e arde ca un foc!

Nimic nu-l p^ote stinge! vai! via^ța mea e stinsă!

El însă stă pe loc!

E^u nu cunosc, o dragă, nimic de cât durere

Din patima frum^osă ce-mⁱ dai, sufletul me^u!

Unic dar ce-mⁱ faci mie la câte sufer e^u,

În no^pte și 'n tăcere!

Tu care cu plăcere m^e legănai in lume

De graciⁱ infinite, de vise dulci d'amor,

Oh! trebuit'a ôre, să faci, o dulce nume,

Din via^ța mea un dor?

Nu! nu mai e speran^ță să gust e^u cu plăcere

Odibna ce-mⁱ lipsesce de cât într'un morm^{en}t?

Și numai m^ortea p^ote la cruda mea durere,

Să plângă pe pământ!"

Asa cânta pe mare sub dalbele seraie

În umbra no^pții dese un june trecător,

Și luna v^{er}sa dulce lumina ei bălaie

Pe luciul Bosfor.

O voce din feréstră, suavă ca o miere,
Uniindu-se ferice cu al tamburei sun,
Lăsa să se audă ast cântec de durere

Ce munții drag il spun:

„Dar inima mea are atâta trebuință
D'amor, de fericire! ca tine sufer eă!
Dă-mi sufletu'ți ce arde de foc și de credință.
Să arđă cu al meu!“

Ea cântă și natura păru că se imbată
A nopții stea de aur în sinul unui nor,
Și marea azurie și nóptea parfumată
Tresar d'un sănt amor!

CÎZ-CULESI

»Sciți ce-va mai dulce de cât o ȝimbire
Ce s'arată 'n lacrimă, spunetți, muritori!
Mai frumos ca arcul cel de strelucire
Dupe ploă, ce-șă lasă rađe pe flori?
Ce voiă eă a ȝice, nu'ă rađa dulce
P'aripele d'aur a lui Ilbahar;
E Sultana jună, Suade ce luce,
Și 'nfloresce 'n turnul de la Iscudar.
V'aduceți aminte, fiă voioși ai vieții,
Cruda profetie ună invetăat,
Că la cinci-spre-dece ană ai tinereții,
Va muri d'un șerpe crud și veninat?

Chiar d'atunci Sultanul, vrënd ca s'o ferescă,
 O depuse 'n turnul unde astăđi stăm.
 Însă mâne sórta va să se 'mplinescă. . .
 Pentru-aceea, dulce noi să ne 'mbětăm!
 În acéstă nópte mulți aũ ca să móră! . . .
 Însă ce ne pasă cine va peri?
 Cu fatala mórte cine nu s'e 'nsóră?
 Astăđi, mâne, mórtea trebui a veni.
 D'astăđi până mâne, vai! e lungul vieții!
 Eată ce cu lacrimi plângem mulți aci!
 Ah! să sórbem încă roua dimineții
 Până miezul ȕilei n'o va risipi!
 Care om în viața crudă cât și dulce
 Gustă fericirea, numai un minut,
 O secundă numai, póte a se duce!
 Nu se mai întórce cele ce-aũ trecut!
 'Temerea de mórte mérgă 'n locuința
 Fiilor robiei care 'n viața lor
 N'aũ sorbit din cupa ce dă biruința
 Celor care 'n lume pentru lege mor.
 Pentru noi toți frica e necunoscută
 Iar amorul vieții este mult mai jos
 De cât o voința lui Alah plăcută.
 Astfel musulmanul móre bucuros! "

Astfel printre fumul cupei ridětóre
 Cuvěntaũ în nópte gardii Ianiceri.

Tănăra dorință cu dulci aripiore
Scutura pe dinșii vise de plăceri.

Un veghetor.

„Cine-î îndrăsnetul care 'n vijelie
În caic se luptă cu turbatul val?
Vă uitați în umbră!.. mi se pare mie
Său că 'naintéază colo către mal?
Dar, p'Alah! el cântă!.. cântul lui e dulce
Ca mirosul Ghiuliî, fiia lui Omar;
Amoros ca plânsul dragii bulbuluce
În grădina verde de la Iscudar!..“

Asfel veghetorul c'un pahar în mână,
La feréstră 'n turnu-î, socilor vorbea.
Ospeții cu pace înc'o dată 'nchină,
P'a lor génă somnul aripa 'ntindea.

Dulce și frumósă ca lumina vieții
Pentru cel ce vede viața-î declinând,
Apărea Sultana, visul frumuseții!
Cincî-spre-dece rose anii drag formând.
Însă vijelia care dură încă
Turbură Sultana de la Iscudar.
„Marea încă muge, nóptea e adâncă...
Iară n'o să vie, dulcele Omar!“

Asfel își vorbește amorósa fată:
 Două lacrimi udă céna-í d'abanos;
 Dar d'odat' o voce dulce, adorată,
 Íi gonesce grija din sínu-í frumos.
 „Nu veni! íi strigă Saude cu témă.
 Tremur să te vadă venind servií meí!“

Vocea-í îl respinge, inima-í îl chiamă.
 Aruncă o scară pe feréstra eí.

Cine póte spune dorul și plăcerea
 Ce simțea Sultana când Omar sosi,
 Și-í căđu 'n genuche, și sorbía vederea?
 Oh! atuncí furtuna chiar se linisci!
 În acéstă nópte ea e răpitóre:
 Ochií eí aú focul cel Dumneđeese
 Ce revérsă ochií dulcelor fecióre
 Stând în rugăciune în estas ceresc.
 Briul eí lucește p'un mijloc subțire
 Ca un cerc de rađe p'aerul umbros;
 Pêrul lung pe sínu-í cade 'n negre fire,
 Și maí alb íi face sínu-í gracios.
 „Iată-mé, o jună și frumósă flóre!
 Dice-amantul ténér, 'naintând spre ea.
 Dar de ce se scură aste lăcrimióre,
 Pe frumósa-ți fațá, Suadika mea?“

— Pentru ce se scură lacrimele mele,
 Viața vieții mele! ce? tu nu ghicesci?
 Mă întrebî tu încă? cum n'ar curge ele
 Când de lângă mine de cincî nopți lipsesci?
 — Astfel tu mă mustri, dulce Saudică?
 Îți retrage vorba! melaicul meu!
 N'am venit, scii bine, o mai dic, de frică
 D'a te compromite... jur pe Dumnegeu!
 — Mórtea? și ce-mî pasă? Mórtea este viața;
 Viața fără tine! Auđi tu Omar?
 Vino tot d'auna! tótă diminéța!
 A muri cu tine, e un fermec rar!
 Nu! tu nu scii încă cât fără de tine
 Viața-î durerósă, suflet dulce-al meu!
 Însă tu te afli tot atât de bine
 Pretutindenî póte unde nu sunt eu.
 Ce? nu sunt frumósă? spune, spune mie!
 — O transport! o farmec! ce stai de gândesci?
 E ce-va mai dulce cât a ta junie?
 Cât aceste grácii, frumuseți ceresci?
 Mult mai drăgălașă și mai delicată
 De cât fluturelul, ce sburând din flori,
 La lumina dîlei, vie, și curată,
 Scutură de rouă dalbele-aripiori;
 Încă mai curată ca o sărutare
 Ce pe buđi fecióre pãrguesce lin,
 Ca Gun-agarmasi ce ridënd resare
 Și se sparge 'n aur pe al nopții sîn;

Asfel vii și scuturi roua graciósă
 Viselor de rose ce ai secerat. . .
 Curgî în dulci torente, flacăr' amorósă,
 Și răpescce-mî viața într'un sărutat!
 — Vai! aceste vorbe, nu! nu le mai spune!
 Ori de fericire trebuie să mor!"

Brațu-î alb ca crinul gracios ea pune
 Dupe gîtul celui ce iubîa cu dor.
 Și cu mîni de rose dulcea voluptate
 Îi reșfață valul părului noros.
 Vorbele pe buze-î mor întretăiate
 Și un riă de lacrimi vîrsă amoros.
 Resfățări plăcute, plîngerî tinerele,
 Fragede suspine dulce se urmau!
 Iar în vijelie două cucuvele
 În apropiere dureros cântau.

În seraiul splendid pe costișe malurî,
 Padișahul șede între curtezanî.
 Ochi-î cu plăcere rătăciau pe valurî.
 Părul lui scînteie înălbit de anî.
 „Mare și întinsă fie a ta putere
 În acéstă lume! dise-un om sosit.
 Dulce și eternă fie-a ta ședere
 În Eden la drépta celui fericit!"

Dar a ta copilă a încetat din viață :

Astă noapte încă șerpele-a venit

Când *Gun-agarmasi* scutură de căță

Și de roua nopții përu-î aurit.

— Ați ucis pe șerpe? întrebă Sultanul,

Pricepënd ce șerpe fiica i-a mușcat :

Și cu mâna-î dalbă, mângăie-lataganul.

— „Sângele lui negru turnul a scăldat.“

FATA DE LA CANDILE

Cunoscî tu pe alba fată,
Ea pentru care Biulbiul
Tóte nopțile se 'mbată
În grădina din Stambul?

Cu păr negru, față albă.
Ca un crin dupe Burgaz,
Și suride lumii dalbă
Ca lumina pe Bogaz.

Sub ardênda ei cătare
Muguriî imbobocesc;
Și pe câmpuri, și pe mare,
Stelele se amuțesc.

Astfel viața mea 'ntristată,
Caicci, s'a amețit,
Oh! de când frumoasa fată
Cu dulcătă mi-a ținbit.

Și-a mea inimă se duce
Unde cântă Biulbiuli,
Pentru draga mea ce dulce
În grădini la Candili.

FURTUNA

N'auđi tu acele valuri
Jos sub stâncă suspinând?
Către-aceste negre maluri
Mână, caicciū, curând!
Iar tu, alba mea iubită!
Lasă pe gurița ta,
Să citească ta ursită,
Dacă ne vom ineca!

INSULA PRINCIPO

„Scii tu, lopătare, o insulă verde,
Eden bălsămit,
Ce 'n valuri de spumă și d'aur își perde
Picioru 'nflorit?
Acolo 'nfloresce frumoasa mea dulce,
Un vis răpitor!
Acolo în nópte eă voiă a mă duce,
În vasu-ți ușor.
— Sunt insule multe ce 'n marea spumósă
Prin nópte privesci;
Dar spune-mi cum este acéstă frumoasă,
De care-mi vorbești?

— Pentru dalba mea fetică,
Roua luce peste florî,
Şi un fluturel ridică
Graciósele-aripiorî.
Cerul a făcut miradă
Din albastri-î ochisorî,
Diminéta cu-a sa rađa
Unge dulcii periorî!“

SANTA SOFIA

Pe câmpiile senine
Ce Bizanțul înconjur,
Pe un cal spumegător
Mahomet Sultanul vine,
Cătră séră, gânditor.
El oprindu-se, privesce
Cadrul serii îndeit,
Sinul mării înflorit.
Sânta Sofia 'l răpesc
Cu-al ei crestet aurit.
P'acel crestet dulce plană
Rađe rumpte în scântei,
Ca un cârd de fluturei
Cu aripă diafană
P'un buchet de brebenei.

Iat' o tînără fecióră
 Pare înaintea sa;
 Pe fugarul ce sbura,
 Ca o pasăre ușoră
 Ce pe vînt s'ar legăna,
 Fața-î are frumusețea
 Aurului de la dori
 Ce se vérsă printre nori;
 Iar divina-î tinerețe
 E ca roua de pe florî.
 „Ce vii tu să faci aici?
 Dîse fiica de 'mpérat
 Padișahului mirat.
 — Să te iéú! Sultanul dîce.
 Sunt de tine 'namorat.
 Umbră dulce, spune mie,
 Spune, spune, mă iubescî?
 Pentru ochii tei cerescî,
 Dareași viață și junie,
 Și tesaurî omenescî.
 — Fugî, tirane, și mă lasă.
 Cum te voiú iubi, vai! eú!
 Martor este Dumnedéú!
 Mâna ta de fer apasă
 Têra și poporul meú!
 — Umbră dulce! mâne póte
 Eú Bizanțul voiú prăda;
 Róbă mie te-oî lua;

Voiu călca 'n picióre tóte,
Însași frumusețea ta!"

Đice, apoi el s'aruncă
Către dînsa transportat;
Umbra dulce a sburat;
Și alérgă peste luncă
Cu fugaru-î ne 'nfrinat.
Ale sale cosicióre
Drag în aer fluturau,
Și în urmă aruncau,
O lumin' amăgitóre,
Rađe ce pe toți uimiau.
Ca bălaie stelióră
Ce declină scânteind
Și se sparge strălucind,
Pare ténăra fecióră
Printre neguri filfiind.

Mahomet nu s'odihnesce:
L'Adrianopol, în palat,
Chîamă somnul ne 'ncetat;
Însă somnul părăsesce
Al seü suflet intristat.
O dorință îl străbate!
Printre lacrimi a dărit

Visul lui cel fericit:
 A Cesarilor cetate
 Ce ferbinte l'a răpit.
 El se plimbă prin odae.
 Gândul seǔ este aprins;
 Fruntea-ǔ arde 'n foc nestins,
 Și o undă de văpaie
 Peste ochi-ǔ s'a destins.
 „O Bizanțe răpitoare!
 Dare-aș viața, sceptrul, eǔ,
 Un minut să fii al meǔ,
 Cu-ale tale dulci feciore,
 Dulci ca foc de curcubeǔ!
 Dar o sǔrtă ne 'mpăcată!
 Nu pociǔ scopu-mǔ să-l ating;
 Și ca visele se sting
 Dulci dorințe ce mă 'mbată
 Și cu focul lor mă 'ncing!“

În a dorilor albețe
 Ce prin umbre străbātu,
 Umbra dulce-ǔ repăru
 Strălucind de frumusețe;
 Mahomet o cunoscū.
 Astă umbră graciosă
 Fața drag și-a desvălit,
 În lumin' a strălucit

Ca planeta radiósă
Sub umbrosul resărit.
„Vino, sântă 'nchipuire!
Strigă juncle 'mpêrat
De suspine inecat.
Vino, dalbă fericire,
Ce-a mea viaț' ai turburat!
— O dorință răpitóre,
Mahomet, de s'a 'mplinit.
Tot d'odată a perit
Ca un fulger de ninsóre
Ce pe apă s'a lovit.
— Piară via mea dorință,
Numai ca să mi 'mplinesc,
Tot ce 'n viață mai doresc!
Piară chiar a mea ființă!
Lumea n'am să mostenesc!“

Dar fecióra graciósă
Răpede a dispărut
Ca un vis frumos, plăcut;
Brasdă, dulce, luminósă,
Dupe dînsa s'a vëdut.

Peste marea ce spuméză
Trece valul săngerat,

Și se sparge 'infurat:
Val pe val însucinteză
Că Bizanțul s'a predat.
Constantin, c'o gardă mică
Se mai luptă p'un rempart:
Dupe coiful seŭ cel spart,
Scuți de sânge încă pică
Și pe përul lui se 'mpart..
Sórele se culcă 'n mare
Sub un nor întunecos
Și resfață gracios
C'o duiósă sărutare
Përul bravului frumos.
Turcii intră prin cetate,
Mórte, foc ei respândesc,
Sfarmă orî ce întilnesc,
Și 'n a lor crudelitate
Nimic ei nu prețuesc.
Mahomet mergea 'nainte
La Palatu 'mpërătesc:
Ianicari il însoțesc;
Peste strade de morminte.
Pași lui se rătăcesc.
Când d'odată el dăresce
Chiar in pórtă la palat
Pe fecióra ce-a visat.
Iașmac negru invelesce
Chipu-î dulce și 'ntristat.

Mânele-î sunt lănțuite,
Ochiî seî lăcrimători,
Siniî eî sângerători,
Cosiciórele-aurite
Umede de lărimiori.
„Vino, sântă 'nchipuire!
Strigă junele 'mpêrat,
La vederea-î turburat.
Vino, vis de fericire,
Ce-a mea viaț' ai fermecat!“
Dar fantasma plângătóre
În iașmac s'a învelit,
Și p'un abur aurit
A sburat strălucitóre
În eterul înflorit.

SCLAVELE ÎN VÎNDARE

Oh! veniți, cumpărători!
Eată sclave delicate,
Ce aū genele plecate
Cum sunt nopțile pe dorī!

Eatā cele vîndătoare:
O negresă, corp frumos,
Negru ca un abanos
Ce d'amor se 'mbată, móre!

Eatā Copta din Misir
Albă sub ferbinte sóre:
Frumusețe fugătoare
Ce incântă pe Șair.

Eată una cu drag nume
Dulce crin din Iemen;
Sînu-î alb ca un Eden,
Cuîb al viselor din lume!

Alta de la Ispahan,
Gene negre, mână dalbă,
Tîneră, suavă, albă
Ca o flóre din Liban.

O Cerkeză cam nebună,
Ochi albastri, pîr de fir:
Ea combate pe beghir,
Şi-î frumósă, blîndă, bună.

Fiica de la Curdistan,
Tip de rară frumuseţe,
Rosă cu arđende feţe
Din munţi de l'Aderbaidjan.

Guega vie şi plăcută
Arde 'n ură şi 'n amor.
Oh! amar cui o sărută
Şi o lasă 'n al ei dor!

*

Gréca dulce, spirit fin,
 Cu pérfidă frumusețe,
 Rîde cu lacrimi pe fețe,
 Plóia veriî din timp lin!

Sërba și Bulgara blândă,
 Viorele ce înflor:
 Cumpërați cea mai ridëndă.
 Vê 'mbëtați d'al lor amor!

Dar n'atingeți nici de cum
 Pe frumósa mea Iónă,
 Pe Româna Macedónă
 Flóre cu plăcut parfum,

Ea mē costă... scumpă fórtē!
 Vr'o trei-deci miî de madjarî:
 Dece miî askerî la mórte,
 Și trei-deci de palikarî!

Are 'n meși piciorul eî,
 Nud, alb, mic, ca o Diană,
 Sub al persiciî tuleî,
 Sub șalvarî de sultană!

Anteriù de selemie
Cu dalgal de fir deschis!
De se vede, credeți mie,
Sinu-î fraged ca prin vis!

Din frumosul eî fakiol
Cu bibilurî aurite,
Cad cosițe împletite
Cum se pórtă 'n Anadol.

Pórtă sóre pe figură,
Gracia pe viața sa,
Gura-î mică picătură,
Sânge ce a picat pe nea!

GULFAR

P'o cóstă riđendă ce 'n mare își perde
Picioru 'nflorit,
Apare prin arbori cu crescetui verde
Un kiosk aurit.
O mie de lampe revérsă lumină
În kioskul lucos,
Pe care maslinul și mirtul se 'nclină
În nópte voios.
O grupă de sclave în kiosk se adună
Și tóte lumin,
Bălae și brune, ca rađe de lună
Pe valul senin.

Dar cine precurmă a lor desfătare
Și cântecul lor?
D'odată resună o dulce cântare
Pe linul Bosfor.

„Prin Iașmacul feții tele
„Am vădut un foc ceresc,
„Doi ochi dulci ca două stele
„Ce p'albastru val plutesc.
„Doă cóme bălăióre
„Peste sinu-ți rotundior,
„Aripă ce un dulce sóre
„Poleiesce cu amor.
„Ele chiar în nopti lumină!
„De atunce fața ta
„Vine 'n nóptea vieți-mi lină
„De amor a mă 'mbëta.
„Blânda Ai se cobóra
„Peste valul poleit.
„Dormi, frumósă hurióra,
„Dormi sub lanțul aurit!
„Cela cărui esci iubită
„Astă nópte va sosi:
„Din prinsórea-ți inflorită,
„Te-o scăpa sau va muri!“

Cântarea ce lasă aceste dulci șópte
 De ténér amor,
 Se stinge cu 'ncetul departe în nópte
 P'azur în Bosfor.
 Prin grupa de sclave, ghirlandă suavă
 A cestuí harem,
 Lucía prin mií gracií o ténără sclavă,
 Un vis din Eden;
 Buchet drag și fraged format de delicií.
 Bétránul vizir
 Iubía pe cerkeza cu dalbe capricíi,
 Cu bucle de fir;
 Frumósă ca valul ce 'n nópte lumină
 Sub focul divin!
 „El este!“ își díse gentila hanimă
 Cu sínul de crin.
 Și fruntea-í se plécă ca frageda flóre
 Visând amoros.
 Ea este frumósă și desfătátóre
 Lăsând ochi 'n jos.
 — „Vizirul!“ strigară timidele sclave!
 Pașa Baraictar
 Prin albele hurií cu gene suave,
 Vědu pe Gulfar.
 Cerkeza-í suríde; se 'nclină tăcută
 La vechiul Vizir;
 El mâna-í întinde și apoi sărută
 Cosița de fir.

În ochii lui însă o lacrimă luce.

„Eü nu m'amăgesc. . .

Ai tu vr'o dorință, o suflete dulce,

Ca să-ți implinesc?

Oh! di! și să fie chiar sceptrul puterii

În mână de Șah,

Va fi împlinită, o flóre a plăcerii!

Îți jur pe Alah!

— Nu! nici o dorință acum nu mă 'mbătă,

Pașa Baraictar!“

Și alba sa mână se jócă distrată,

Pe albul handjar.

L'aceste cuvinte, umbrósa lui față

Reintineri

Sub mâna cerkezii ce fruntea-í resfață!

Eí șed a vorbi.

„Frumósă copilă, tu nu ai în scire

Cât eü te iubesc?

Dar esci tu ferice d'acéstă iubire,

O farmec ceresc?

— Ferice! se póte! . . .“ Gulfar îi respunde.

Și 'n mânele-í albe ea fața-și ascunde

Și tace gândind.

~~~~~  
Tambura resună sub mâna norósa

A unor eüuuci;

Iar danțul înflóră ghirlanda voiósa

A sclavelor dulci.

Văduta-ți voi óre pe faț' azurată
 A splendidei mări
 Când sórele vérsă o plóie-argintată
 De dulci sărutări,
 Cum scânteie dulce aceste suave
 Torente de foc?
 Așa pe tapete frumósele sclave
 În danțurí se joc.
 Șerbetul cel dulce în cupe-aurite
 Se vérsă spumat:
 Din ambru s'essală sub buze 'nflorite
 Un fum odorat.

Iar nóptea purcede pe calea 'nflorită
 De stele cerescí
 Și pare străină la tot ce agită
 Pe fií omenescí.
 Făclia de aur se légână încă
 Pe linul Bosfor;
 Pe urmă dispăre sub umbra de stâncă,
 Perdută în nor.
 Audí tu departe o surdă strigare
 În aeru-umbros,
 Ca gemet de vânturí ce 'nalță pe mare
 Un val furios?
 Ascultă! nu este geménda furtună
 Pe mările-adâncí;

Nici djiniî fantastiei ce 'n nópte s'adună
 Sub negrele stânci;
 Ei sunt ianicerii! pe negrele strade
 Ei rinduri se 'nşir,
 Şi plécă s'atace, să ardă, să prade
 La vechiul Vizir.

~~~~~

În kiosk sərbătórea îmbétă, aprinde
 Pe dântuitorî,
 Şi mólea plăcere, pe viaţa lor tinde
 Aripa de florî.
 Dar garda albană, d'afară, vestesce
 Pe vechiul ostaş
 Că óstea rebelă, armată-ocolesce
 Măreţul locaş.
 „Să tacă tambura! şi róbele mele
 Să urce 'n harem!
 Tu dulce copilă, să nu ai grijî rele!
 O să ne vedem!“
 El dice. S'arméză, sărut' a ei frunte
 Şi simu-î de florî.
 Şi ese cu garda în nópte să 'nfrunte
 Pe conjurătorî.
 Acei ce pe Paşa voiesc să 'mpresóre,
 S'abat la pământ,
 Şi sub a le sale giganteci piclóre
 Găsesc un mormânt.

„Plângi, Paşa bătrâne, cu lacrimi amare,
Căci trebui să mori!
Dă-mi alba ta sclavă cu dulce cătare
Cu sinul de flori!
Ea-mi este amantă!“ Aşa îi vorbesce
Un crud Ianiciar.
Iar Paşa aude insulta, pălesce,
Şi geme amar.
Se 'ntorce în kiosku-î la dulcea frumoasă,
O află plângând.
„Hanimă! îi dice cu vorbă ferosă,
Bătrânul gemând.
Jurî tu pe profetul al lumii părinte,
C'ast om a minţit?“
Iar sclava răspunde: „Bătrân fără de minte,
Poţi tu fi iubit?“
El vearsă un răcnet; luând o făclie,
Aprinde-acel loc;
Îndată dispăre cu alba-î socie
În valuri de foc.

SANDALUL

Peste unda aurită
Ce adôrme cu murmur,
Peste brasda înflorită
În câmpia de azur;
Caicci! nu veđi tu ôre
Printre umbre un caic?
Pe cărarea plutitóre
Crini de aur se despice?
Caicci! de mẽ veđi duce
Către visul meũ cel dalb,
Biulbiuli hanimă dulce,
Cu pěr negru, cu sfin alb;
Îți voiũ da bacșis sandalul
Ce întrece 'n fugă valul
Când alérgă pe Bogaz!

Z I U L E

È timpul când pe valuri eterul instelat
În tot' a sa podobă, se scaldă în tăcere;
Cu murmur dulce vântul adorme legănat,
Iar inima-mi e plină d'amor și de plăcere!

Și timpul urmă cursu-î de rose împletit.
Oh! să sorbim din unda plăcerii ce se duce!
Veđi, nóptea e frumoasă, Bosforu îmbălsămit?
Să ne 'mbetăm de viață, amanta mea cea dulce!

Amoru-ți mă răpesc! iar ochii dulci ai tei,
Mă 'mbetă de plăcere. robesc a mea cătare;
Sufierea gurei tale, e frageda suflare
Ce respândesc gura amabililor ței.

Plăcerea se 'nsocese cu crude suferinți,
Așa cum pe mormântul frumóselor fecióre
Cu lacrimile calde ce vërs tristii părinti,
S'amestecă ghirlande de flori desfatătore;

Dar florile se fană! dureri ce ne deșir,
Și lacrimile calde remân cu-a lor tristețe...
O lacrimă lucește pe genele-ți de fir;
Să sórbem dar plăcerea o dulce frumusețe!

Îmi place ca să turbur frumosul incarnat
Pe fața ta cea albă, prin vorbe tinerele;
Să vëd nălțându-ți sinul sub gândurile mele,
Și përul tresărindu-ți, simțind un sărutat!

Ca mâne se va stinge amorul teú divin.
De astăđi până mâne, vai! timpu-o să lipsescă!
De astăđi până mâne nu are timp un crin
Să nască, să suriđă și să se vestejescă!

Atât el trece iute! un dulce sărutat
Mai lungă urmă lasă pe buza virginală
De cât nu lasă omul, ce đilele înșală,
P'acéstă vale tristă pe care-i esilat.

De este loc în lume, e numai pentru dor:
 Să gemă, să suspine, să sufere într'una,
 Să spargă doru 'n lacrimi, e timpul tot d'auna.
 Oh! vin, a mea frumoasă, să ne 'mbetăm d'amor!

(Din sinul teü d'ivoriu de vise dulci plutit,
 Permite mie-a trage complângerii amoröse,
 Să väd surisul candid cu focu-ï aurit
 Jucând cu resfätare pe buzele-ï frumoşe!

Când am bät plăcerea, oh! fie un minut!
 Ursita-ï împăcată, și viața implinită,
 Atuncea mörtea vie! mormântul e plăcut:
 Ce mai rămâne vieții la patimă ursită?

Frumoșii tei tesauri ce ai adus din cer
 Peri-vor cü-a ta viață și tu vei fi uitată,
 Și sórele tot dulce va arde în eter,
 Îmbetă-mă d'amoru-ï, copilă adorată!

F A T M E

Ca o copilă blondă, frumoasă diminetă
În undele-azurate se scaldă cu dulcetă.
Într'un serai ce-și perde piciorul în Bosfor,
Fatme abia născuse un prunc desfătător;
Pe patu-î de mătase din somnu-î se trezesc;
Sciind că este mumă, ea fericit ținbesce,
Și dice să-î arate copilul ei iubit,
Ce 'n lăgăn sub vâl mândru e încă adormit.
În vise ea își face copilului seû dulce
Un lăgăn splendid d'aur cu-un diamant ce luce
Ca sórele; vesminte curate ca un crin,
Și gracios cusute cu petre de rubin;
O sută halaice, tot fete de mușiri
Să-l legene prin cânturî de tinere iubirî,

Și ea, sërmana muma! să ședă lângă el,
 Să vedă și să sórbă surisu-î tinerel;
 Să nu-î dea timp a plânge, nici să se înspăimânte,
 Să cate o femeie ce scie să descânte
 Deochiul, ca să ședă în casă lângă el,
 Și când s'o face pruncul ce-va măi măricel,
 Să-î facă-o cărucioră cu róte aurite;
 Să-l tragă porumbițe cu pene poleite,
 Pe care să le măie o fată de vizir
 Cu buzele de rose, cu cómele de fir.
 O palidă hanîmă încet îl desvêlesce.
 Sultana cu ardóre pe pruncul ei privesce
 Și brațele-î întinde ferice, surîdend...
 Dar vai! copilul dórme, de somnul de mormént!
 Când muma-adormise, o palidă bătrână
 Se strecură în casă, fiind un stréng în mână:
 Ea sugrumă copilul, și astfel, sugrumat
 Cu stréngul de mătase, îl lasă înodat.
 „E mort!“ strigă sultana. Durerea sa de muma,
 Frumósă-î jună viață d'odată o consumă.
 „Sultană! ai putere de 'nfrână al teú dor!
 A curții vóstre lege făcu acest omor:
 Copii din vița vóstră, din parte bărbătéscă
 Avénd drept la domnie, n'au dreptul să trăéscă.“

Așa vorbesce manca; iar muma, suspînăud,
 Pe pruncul mort resfață, dulci lacrime vêrsând.

Resfăturile sale sunt dulci și gracióse :
 Acei ce le ascultă, vërs lacrimi călduróse.“
 Ea chiamă pe Sultanul; el vine, și Fatma
 Salută p'al seú frate și îi vorbesce-áșa :
 „O Dómnne strălucite și fratele meú mare!
 Vedí fiul meú în légân? e mort prin sugrumare.
 O mână protegiată de datine, gazi!
 A stins acéstă flóre născută de o úi.
 Acéstă crudă mórte ucide-a mea viață.
 Eú mor! pe ani-mí tinerí se 'ntinde trista cétă
 Și nici un sóre dulce n'o póte risipi!
 Vrem să te ved, o Dómnne, 'nainte d'a muri.
 Nu ca să-ți fac mustrare că aí lăsat să fie
 O lege-atát de crudă sub blânda ta domnie;
 Dar ca să vërs în sinu-ți amarele-mí dureri
 Ce-mí stinseră o viață frumósă de plăceri,
 Si să te rog cu lacrimi, murind în mare trudă,
 Ca mórtea mea să schimbe o lege áșa de crudă!..
 — Íți jur! strigă Sultanul, nimic eú n'am sciut!
 Acéstă crudă leg: de astăúí a căđut,
 Ca cel puțin în urmă-ți, o soră, al teú nume,
 Prin mórtea ta amară să viețuie în lume!“

El úice; dar sultana, luându-í mână blând
 Și sărutând'o dulce, adórme suspinând.
 Sultanul ține vorba și datina trufașă,
 Se stinse prin martirul Fatmei drăgálașă.

DORINȚA

Eu așu vrea să fiu sultană
În seraiu la Padișah!
Pe ghiaură, musulmană,
Să le vedg gelóse, Alah!

Voiu să am eu halaice
Cum au cei mai mari sultanî;
Talicî d'aur și caice
Cu caicciî musulmanî.

Să mă plimb, tot însoțită
De hadinî, la keat-hanea
Și pe marea poleită
Să plutesc cu curtea mea.

Să privesc de la seraie
În deniz, pe când Lial
Vérs' a dragosteî văpaie
Până 'n sinul virginal.

Să ascult p'amanți, ferice,
Ce 'ntârdie pe Bogaz,
Géna unei halaice
Ca s'o vedă prin cafaz.

Să depuiū pe florī vestmântul,
Să-mī desfac cóma de fir,
Și să 'not ușor ca vântul
În havuzul de porfir.

S'am cercei, rubine dalbe,
Demue de al meū sultan;
Să am djarurī, negre, albe,
Ce ne vin din Ispahan;

Să fiū róbă fericită,
Odaliscă m'ați vedea;
Chiar Sultana favorită,
Mumă de un șah-zadea;

Și-așu goni aceste turme
De femei de la seraiu,
Flori ce mor fără de nume,
Fără d'a iubi incai!

E rușine să mai fie
Aste datine, e rău!
Numai eu cu bucurie
Voiu servi sultanul meu!

Vai! dar sunt o biată fată
N'am cificuri, nici seraiu;
Am o inimă 'nfocată,
Am un păr lung și bălaiu!

MORMENTUL EI .

~~~~~

Colo unde se închină
Sicomorul plângător
Când a lui Lial lumină
Cinge marea cu amor;

Unde 'n serile curate
Valurile murmuiesc
Pe sub maluri întristate,
Ca suspinul omenesc;

Caicci, acolo mână,
Îndrepteză vasul teă,
Căci pe dulcea ei țerină
Voiu să vërs, vai! lacrimi eă!

X

NU MAI ESTE

Eată stânca cu furtuna
Unde barca mă ducea
Când în nori s'ascunde luna,
Ca să văd pe dulcea mea!

Stelele, ca d'altă dată
Scaldă cómele 'n Bosfor;
P'al ei pat d'azur plecată
Luna rîde cu amor.

Însă dalba mea frumósă
Nu mai vine sus pe mal
Când în rađa luminósă
Vasu-mi lunecă p'un val;

Căci pe anii vieții sale
Mórtea mâna și-a întins;
Și d'atunci p'acéstă cale
Fericirea mea s'a stins!

APLEC OCHII

„În caicul meu coboră
O frumósă hurióră,
Hurióră din eden
Cu cosite de eben!

Caicci! poți a mă duce
Unde viața este dulce,
Cerul lin neconținut
Și amorul infuit?

— Te voiŭ duce cu plăcere
Dacă tu l'a mea vedere,
Veŭ roși, d'acum frumos
Și-ŭ pleca dar ochiŭ jos!“

Iar hanima se uimesce:
Drăgălașă, ea roșesce
Ca un trandafir născând,
Și-ochiŭ dulci ea plăcă blând.

SINGURĂTATEA

În nopți d'amărăciune, în zile de plăcere
De când în umbra vieții, străin, mă retăcesc,
Vădut-am pretutindenî o tîneră părere,
Frumosă ideală, cu chipul fecioresc :
Divina-î frumusețe pe privitori înbătă
Ca dulcile dorințe ce prin suspine trec ;
Cosița-î e umbrósă și fruntea î-e curată ;
Dar palidă î-e fața și lacrimile-o 'nec !
Când ea mi se arată prin serî de desfătare,
O vîd plecându-și capul pe mîna sa visînd :
În locurî singuratecî fantasma dulce-apare ;
În serbătorî voióse ea vine lăcrimînd.

Adesea plcă fruntea pe fruntea-mi abătută
În sinul ei vërs lacrimi și mă răpesc d'amor!
Atât e de frumoasă, poetică, plăcută,
Când lacrimile mele pe față-î se strecor!
Voi ce de fericire vă bate sinul fôrte,
D'amorul ei cel ténér, o frații mei, fugiți!
În sufletele nóstre amoru-î pórtă mórte,
Când ați iubit pe dënşa, mai mult nu mai iubiți!
Eu am iubit acéstă divină frumusețe
Și de atuncea lumea mereu o părăsesc;
Pe sinul ei se stinse frumoşa-mi tinerețe.
Singurătatea este fantasma ce iubesc!

CERCHEZA

Ab! daca fie-care din lacrimile-mă line,
Curgând, răpesc mie o ȃi din viața mea,
Atunci te sparge 'n lacrimă, o inimă, măi bine!
Căci altă resfățare eă nu măi pociă avea.

Când rosele se 'nclină de vijeliă suflate
Poeticele paseri se risipesc și sbor;
Eă sunt c'aceste paseri, de ce iubesc private,
Cu dinsele in lume eă voiă acum să mor!

Amăgitore vise! dorinți dulci și frumoșe,
Plăceri cu aripi d'aur, angelici fericiri,
Plutiți in calea vieții! surideți amorose!
Încingeți fruntea vóstră cu magice răpiri!

Acea ființă dalbă, angelică și dulce
Ce vieții dă ferice un farmec răpitor,
Perit'a pentru mine; nimic nu mă produce
Acea voiósă flóre ce vindecă-al meu dor!

Când dorile se 'ngână cu lacrimile mele
În nopți d'amărăciune în sufletu-mi gemând,
Imaginea-î cerescă cu dîile-î junele,
Cu dulcea-î frumusețe mi-apare lăcrimând.

Ved cóna sa umbrósa pe sínu-î alb ca crinul
Jucând cu resfățare sub florile-î ceresci,
Aud suava-î voce ce plânge ca suspinul
Și-mi dice cu durere: „de ce nu te grăbesci?“

EŪ VIŪ

Luna dórme amorósă
Peste rose peste crinŭ,
Iar tu, dulcea mea frumósă
Esci destéptă ŝi suspinŭ!
Chŭamă somnul ce adie
Geneleŭi a săruta;
Iar de nu va el să vie,
Eŭ viŭ cum mă veŭ chema.

LA LUISA

Ah! dac' a mea cântare avea acea dulcătă
A frémëtului undeî când bórea îi resfață
 Cosița de argint,
Și gracia ceréscă de fluturî ce în sóre
Își scutură de rouă arđindele-aripióre
 În aer scănteind;
Atunci aceste versurî, mai dulcí mai tinerele,
Ar fi putut să spue buchetul vieții tele
 Cât este răpitor;
Dar lira mea perdut'a cerésca poesie,
Și inima-mî străină de orî ce bucurie
 Se 'nclină către dor;

Când voiü să cânt un cântec de dulce desmerdare,
Vai! umbra țerii mele d'odată îmi apare

La căpătâiul meu ;

Cu ochii plini de lacrimi și întristată fórté,
Îmi cere mie cântec de doliü și de mórte,

O Dumneđeul meu!

Dar tu, suavă flóre, care-ai păstrat ferice
Profumul teü din ceruri, de unde vii aice

Pe carul aurit,

Cu hora graciósă a viselor divine,

Cu đorile, cu roua, cu aurele line

Ce viața-ți a 'ndulcit?

De ce, frumósă-ți frunte se 'nclină întristată?

Oh! crinul nu gândește la vântul ce-a să bată

Să plece fruntea sa!

Pe riul vieții tele, ferice legănată,

De vise, de junete, te lasă și te 'mbătă

Uitând a suspina!

IDEALUL

Ridătoare, blândă ca o suvenire
Din frumoase timpuri în nefericire;
Dulce ca un vis,
Ce în faptul zilei dând din aripore,
Își răpede sborul către ceruri, sóre,
Către paradis;
Dragă ca murmura ce sărutul dulce
De amor, ferbinte și curat produce
P'al feciórei sín;
Pură ca lumina ce cu resfățare
Stelele de nópte scutură pe mare,
Peste valul lin;

Numai ast-fel póte să aveți idee
Cât de răpitoare este o femeie

Ce p'acest Bosfor,

Pe aceste maluri verzi și rîdătoare.

Aă adus'o 'n carul fragidelor óre,

Viselor d'amor.

Cum o flóre smulsă din a ei grădină,

A păstrat parfumul dup' a sa tulpină,

Ale ei colorii,

Ast-fel al ei suflet încă respândesce

Roua ce în ceruri face de 'nfloresce

Miriade florii.

Brăul ei e splendid, fața 'i este dulce,

Bucla sa în valuri bălăioare luce,

Riură ușor;

Ochi-i port azurul, și a ta cătare

Versă bucurie, versă întristare

Și ceresc amor.

Care 'i a sa țără? Nu voiți sci a spune.

Angerii poetici aă ei națiune?

Patima de foc,

Visele de aur ce ne incongióră,

Dulcea fericire ce pe viață sbóră,

Pot avea un loc?

Într'o séră lină ea veni cu mine

Pe Bosforu-albastru ce cu dulci lumine

Luna 'l auria;

Un caic despică undele gemânde,
Malul cu seraiuri și grădini ridende
Dupe noi fugia.

În tăcerea nopții dulcile-aurele
Resfătau ferice căma dragei mele;
Stelele sglobii

Revărsau pe mare valuri de lumine
Și formau fantastici, splendide grădine
Cu-ale lor scânteii.

Valul geme dulce sub o căstă verde
Unde, printre dafinii, un seraiu se perde
Cu-a le lui luminii;

Unde miii de paseri cu voce suavă
Fac ca să resune vesela dumbravă,
Magice grădini.

Vis de fericire! Eă priviam pe mare
Rađa și cu umbra dându-și sărutare,
Cadru ce răpea

Și în care-acéstă dulce bălăioră,
Ca o flóre d'aur, ca o stelișoră,
Dulce se perdea.

Ea ca când ghicise gândurile mele,
Că înclină dulce genele-aurele,
Rumenind ușor!

O iubiam ca viața când acéstă viață
Ni s'arată încă plină de dulceta,
Plină de amor.

Eū visam ferice. Alba mea frumósă
Scutura de rađe cōma sa undósă,

Ca un val spumos

Ce eșind din umbră fulgeră la sóre,
Saū ca crinul care roua lucitóre

Scatur' amoros.

„Cine ești tu óre, tu ce 'n ȃile rele
Îmī aparī în umbra lacrimelor mele

Și cu resfățări

Facī ca să suridă inima-mī sdrobită,
Și mă 'mbeți în vise, dulcea mea iubită,

De dulci sărutări?

Porți în ochi-ți focul ce imī arde viața,

Porți pe a ta frunte rađa și dulcēța,

Porți pe sīnișor

Rosele și criniī vieței ce se duce,

Porți p'a ta cosiță ce în umbră luce

Visele d'amor!“

La aceste vorbe, pe frumósă-ī față

Purpura 'n ivoriū 'nótă, se resfață,

Riură senin.

„Eū sunt Idealu-ți. Ceru 'ī al meū mire.

Dalba-mī locuință e într'o gândire,

Ca o rađa 'n crin!

— Dacă al teū suflet ți-e gentil ca fața,

Lasă-m' a-ī culege gracious dulcēța,

Flóre de o ȃi!

Vin'o și mă 'mbătă cu a ta amóre,
Vis de tinerețe, flacăre din sóre,
 Vin a mă răpi!"

Dulcea mea frumósă tace trei minute,
P'a sa față cură lacrimi tacute!

 Ochi-î plângători
Se 'nălțau la ceruri plinî de voluptate,
Pe acele plaiuri d'azur semămate
 Cu-aurite flori.

Stelele se scaldă în a lor vulvóre.
Austrul ne suflă pletele ușóre
 Cu dulci sărutări.

Murmura ne 'ncântă, valul ne conduce,
Și amorul magic ne îmbătă dulce
 Cu ceresci visări.

Iar la rađa d'aur a divinei stele,
Eú unesc cu plânsu-î lacrimile mele,
 Doru-mî cu-al ei dor;

Și p'a sa guriță cu înflăcărare
In tăcerea nopței pun o sărutare
 Și mă 'mbăt d'amor.

O! curați, torente dulci și voluptóse!
Vé 'mbétați, vé stingeți, stele auróse,
 Pe albastrul cer!

Când se stinse visul ce mă fărmeCASE,
Dulcea mea frumósă sborul își luase
 În suav eter;

O veduî prin umbre, o veduî prin stele,
Şi simţiiu pe frunte-mî lacrimile sele!..

Din acel minut

Viaţa pentru mine nici un farmec n'are,
Ceru 'i fără stele şi Bosforu 'mî pare

Un mormânt tăcut.

LEGIVERA

Către Carsa depărtată
Unde șese lunii e nea,
Ca o flóre esilată,
Piere Legivera mea!

„Pe la tine cine merge
În deșertul înghețat?
Lacrimile cine-ți sterge
Suflet dulce, delicat?

Cine cóma-ți aurată
O resfață gracios?
Gura ta pe cine 'mbătă
Cu nectaru-î amoros?

Cine, micel-ți picior
Le 'ncăldesce 'n mână sa?
Pe ce buze ardetore
Tremură gurița ta?

Sufletu-ți cu bunătate
Îmi răspunde pritre vânt;
Palida singurătate
Mă resfață pe pământ!"

SE SCALDĂ

Vedeți voi la umbra plină
Unor sălcii ce se 'nclin,
Pe acéstă mare lină,
Un corp dulce ca un crin?

O ghiaură, albă, jună,
Ce se scaldă, o vedeți?
Venerea eșind din spumă
Cu cosiți de aur creți.

Unda bea cu voluptate
Corpul ei amăgitor;
Ea o sparge și o bate;
Face spumă din picior;

Ear prin spumă, capu-î dulce
 Coperit de pěr bălaiu
 Pare luna, vrënd sę ~~culce~~ *scumă*
 Dupe codrii nșși ~~pe~~ *pe* plaiu.

Apa face garofițe
 Peste corpu-î răpitor
 Și îi sörbe din cosițe
 Aurul strălucitor.

Când pe undă se dăresce
 Dréptă, cóma-î tresărind,
 Când pe spate s'odihnesce
 Ca o pavăză d'argint.

Graciele o 'nconjóră;
 Dulcele dorinți d'amor
 O preurmă turmușóră;
 Pescii mici o înconjor.

Singurele ei vestminte
 Este apa de cristal,
 Ear amorul cű-ochiũ ferbinte,
 Stă sub florĩ ascuns pe mal.

DILRUBAM

I.

„Cine-î tănăra hanimă
Ce pe fiul mosaic,
Redemată lin pe mână,
Bate apă din fântână
Cu piciorul alb și mic?
Ochi-î, dalbe bobióre
Adunate din Bosfor:
Aurite 'n dulce sóre
Vérsă rađe arđetőre
Prin azurul dulce-al lor;
Eî îngân cu voluptate
Genele-î de abanos

Și sprincenele-î arcate,
 Negri, lucii, velurate,
 Farmec dulce și frumos.

Dilrubam învăluită
 D'al ei pěr desfătător,
 Ca o dulce stea sub nor,
 Într'o lespede 'nflorită,
 Se prevede cu amor.
 Lângă dēusa o feciōră
 Cu ochi dulci și amoroși
 O sărută, o devōră,
 Când pe lunga-î cosiciōră,
 Când pe sâniî graciosi.
 Dar frumōsa esilată
 Scōte iute din canal
 Apa rece și curată
 Și stropesce juna fată
 Peste sinu-î virginal.
 Una p'alta se stropesce
 Și 'n resbelul lor voios
 Printre arborul apos,
 Număi aburu 'nvelesce
 Corpul lor cel gracios.
 Dilrubam, indestulată,
 Cere pace, se predă
 Cu gurița-î parfumată

Pe învingătorea fată
Cu căldură sărută.
Astfel juna favorită
A marelui Şeik-Islam,
Graciósa Dilrubam,
Trece 'n Brusa liniscită
Viaţa în esil d'un an.
Printr'o frumuseţe rară
Dilrubam a fost născut
Gelosia cea amară
În selbateca ghiulnară
A Sultanului Mahmud.

II.

L'ale-Olimpului picîóre
Se întinde-un verde plaiú,
Printre florî desfătătóre
Mii de păserî cântătóre
Cântă 'n sórele de maiú.
Cu-ale sale minarele
Ce se 'nalţă strălucind,
Brusa pare, predominind
Délurî verđî cu verđî vâlcele
Cinse 'n riurî de argint.
Pe torentul ce mugescé
Printre chiparişi şi brađî

Pe când sórele sântesce
O talică se opresce
Ocolită de cavazî.
Servi-alérgă cu covóre
Ce le-aşterne lângă riû;
Iar o grupă rîdětóre
De hanime răpitóre
Viu să şedă la pîriû.
Una drag îşi împleteşte
Perii săi strălucitorî,
Altele adună florî,
Alta 'n apă îşi privesce
Ohîi negrii, arđetorî.
Dar frumósa esilată
Fumă dintr'o narghilea,
Şi guriţa-î purpurată
C'un parfum de florî ce 'mbétă;
Fumu 'n aer respândea.
Grupa lor se risipesce
Printre iarbă, printre florî;
Dilrubam le însoţesce
Cu-a sa róbă ce iubesce,
Şi cu negrii veghetorî.
Dar frumósa hanimică
Urmă-un flutur aurit
Ce în sboru-î ameţit,
Îi luase-a sa gurică
Pentru fragul părguit.

Grațiosă și ușoră
 Fuge 'n câmpul însmăltat;
 Desfăcut de cosicioră,
 Vêlul ei se desfășoră,
 D'aurele legănat.
 Dintr'o lésă înflorită
 Ese șeful veghetor
 Ce urméză al ei sbor.
 „Fața-ți este desvălită,
 Te-a vedea v'un trecător!“
 Dilrubam se învêlesce
 În iașmacu-î suptirel,
 Căci hadinul ce-î vorbesce
 Cu cavaziî seî sosesc
 Și-î vorbesce 'ncetinel.

„Când al vîetîi sóre dulce
 Dupe munte va sântî,
 Vîața ta va vesteji.
 Eată sórele se duce
 Dilrubam tu vei muri!“
 Toți cavaziî cu ardóre
 Iataganul ridicău.
 Dar hanima plângétóre,
 Le aruncă la picîóre,
 Vêlii ce o coperîău.
 Frumusețea sa divină
 Fermeacă p'ucigétori.

Din albastrii ochişori
 Cade-o lacrimă senină
 P'ale feţei sale flori.
 Ei lăsară să le cadă
 Ferul lucitor, încet,
 Şi jurară pe profet,
 Faţa lui se nu o vedă
 De-ar zdrobi accl alb pept.
 Vai! dar şeful se răpede,
 Strânge gâtul ei de crin,
 Că-al ei lung păr de ebin.
 Printre arbori se prevede
 Âncă sórele senin.
 Séra vine parfumată
 Lóngă-un corp ne 'nsufleţit,
 Şi de flori acoperit!
 Plânge-o róbă 'ngenuchiată
 Sub un arbor înflorit.
 La a stelelor lumină,
 Vine crudu-ucigător.
 „Care fuse a sa vină
 Dice fata ce suspină,
 S'o ucideţi fără dor?
 — Astă mórte, căzuliţă,
 De la mine n'am făcut.
 Dacă traiul ţi-e plăcut,
 Fă ca mica ta guriţă
 Să nu spuie ce-ai vedut!“

TU DORMI

Séra-î dulce și senină,
Aerul îmbălsămit;
Luna poleită, plină;
Umbrele s'aū aurit.
Rosa, drag simbol al vieții,
Respândesce-al ei parfum;
Ear tu, fiica frumuseții,
Dulcea mea, tu dormi acum?
Tu lipsesci și tot lipsesce!
În deșert a nopții stea
Cu dulci rațe strălucesce,
Tu lipsesci, o! dulcea mea!
Vai! tu dormi, când timpu-duce
Un minut atât de rar,
Și când gura ta cea dulce
Arde plină de nectar!

*

Și când eă cu întristare
Însoțesc un imn de dor
Cu plăcuta suspinare
Dulcelui privigător?
Uiți că timpul trece iute?
Uiți că traiul e un vis
Ce pe florile născute
Orî ce diminet' a scris?
Măne juna-ți frumusețe
Fața ta va părăsi,
Risuri, graciî, tinerețe,
Orele le vor cosi.
Cóma ta cu spicuri d'aur
Se va scutura sub nea,
Și al sîmului tesaur,
Va seca, frumósa mea!
Fluturatica junime
De la tine va fugi,
Numai genele-ți divine
Lacrimele vor stropi.
Alta póte să-ți ia locul.
L'alta rosă va zimbi;
Pentru tine siminocul
Singur va măi înflori.

BLĂSTEMUL DERVIȘULUI

„În totă viața voastră p'a voastră tristă casă,
Să cânte baibuh!

O rudă să vă mără, cu orî ce an ce pasă
Și voi să trăiți încă, domniți d'al morții duh!
Durerile trecute să le-aduceți aminte!
Uitarea, dorul vostru să uite a împăca!
Flămânzi să ródeți iarba ce nasce pe morminte!
Ghiaurul să refuze mormânt a vă săpa!
Să vă vedeți voi vița prin alții rădicată!
Căduți la bături,
Să vă mușcați și brațul și mâna deșirată!
Din lacrimile vóstre să v'adăpați, ghiauri!

Să vă tiriți pe strade cu brațele rănite
Pe hărburi, ne 'ncetat!
Ca să simțiți ce chinuri, ce suferinți cumplite
Acastă seminție în lume a 'ncercat!
Să auziți în nópte pe bórele selbateci
O șoptă ca de lanțuri ce robii 'n lume port!
Pe ce veți pune fruntea în visele fantastici
Să vi se pară voe că-î capul unui mort!
În casa unde puneți piciorul vre odată
S'aflați v'un adăpost,
Să între cruda mórte de bóle conjurată,
Să nu mai fie pace, să nu mai afile rost!
Pe orî ce-ți pune mâna, țărână să se facă!
Să vestejescă flórea de care v'ați atins!
Să se usuce vinul ce grijele vă 'mpacă,
Sau să se schimbe 'ndată în plâns de foc nestins!"

N A I D E

I.

„O, veniți la rugăciune,
Credincioșilor iubiți!
Căci mult rău e încă 'n lume,
Mulți sunt încă rătăciți!“

Peste Brusa domnitore
Ast-fel cânt' un muegin;
Paserile cobitore
Îl îngână c'un suspin.
Dar prin nópte și furtună
Nisce umbre se strecor,
Și, tăcute, se adună
Într'un loc întristător.

Fulgerul c'o vie rađă
 Șerpuesce printre nori:
 Tună; face să se vadă
 Preoți turci conspirători.
 Unii intră 'ntr'o ȝiamie;
 Alții pe la porți pândesc;
 Alții printre vijelie.
 Printre arbori rătăcesc.
 Dar îndată ce s'adună
 Un șeh mare le vorbi:
 „Mahomet ne împreună
 Pentru lege a muri. . .
 Astă nópte printre vise
 Ângerul lui Mahomet,
 Se arată și imi ȝise:
 „Fiú al marelui Profet!
 „De-ti lăsa mai mult în lume
 „Și pre tron, pe Soliman,
 „Va peri al vostru nume
 „Din pământul lui Osman.“
 Umbra dulce și frumoasă
 Către mine se uita;
 Ear pe fața-í luminósă
 Dalbe lacrimi riura.
 Pe cerésca-í cingătoare
 Mií de rađe străluciaú;
 Două splendide-aripióre
 Dulce 'n nópte scânteiaú.

Lacrimile își ascunde,
 Aripele-a desfăcut,
 Și 'n eterul ce pătrunde
 Prin flori de-aur s'a perdut."

Astfel șehul le vorbesce.
 Toți imamiï aș strigat:
 „Mahomet ne poruncesce;
 Pađișahu-ï condamnat!“
 Și pe vesele covóre
 Eï în horă se 'nvêrtesc,
 Și cu arii de teróre
 Urlă, saltă, dântuesc.

II.

O femee coperită
 În gămie a intrat,
 Porumbică rătăcită
 Ce 'ntre vulturi a picat.
 Toți imamiï cu teróre
 Pórtă mâna la hanger:
 Iar hanîma, gânditóre,
 Naltă ochii către cer.
 „N'aveți temere, le dice
 Cu glas dulce fecioresc,
 Căci eü n'am venit aice
 Pacea vóstră să răpesc!

Sunt o jună esilată;
 Mă descoper. . . vă uitați!
 E o crimă; dar ertată
 Către voi, divini bărbați!
 Ce-așteptați și nu dați semnul
 Perderii lui Soliman?
 Voi aveți a da îndemnul,
 Voi onórea lui Osman!
 Și cu úensul voiú să móră
 Însuși crudul seú Vizir.“
 Dice; vélul se cobórá
 De pe pèrul eí de fir.
 „O, splendidă tinerete!
 O, minune!“ toți striga,
 Căci o rară frumusețe
 Înfloresce fața sa.
 Pèru 'n valuri riđetőre
 Rîura pe sinu-í alb,
 Cum se vérsă pe ninsóre
 Focul sóreluí cel dalb.
 Ochi-í aú acea dulcétă
 A feciórelor cerescí
 Ce promit în ceca viață
 Sufletelor vitejescí.
 Apói, ca un vis de nópte
 Ea în umbră dispărea,
 Ale vijeliei șópte
 Âncă 'n nópte s'audía.

III.

„Caicciî, veniți la masă!
Viața-î dulce pentru noi:
Grijele ce pe-alți apasă
Nu aū lacrimi pentru voi!
Dulce este-a trece 'n lume
Liber și neatârnat;
Dar mulți port un mândru nume;
Scim mai mult de un bogat
Care-ar da chiar avuție,
Libertate chiar ar da,
Caicciî ca noi să fie
La Viziru-Ahmet-Pașa.
Dar, pe viața ce-a să fie!
Unde-î albul Abdulah?
Nebunésca lui mândrie
Ne înfruntă, pe Alah!
Nu ia parte nici o dată
L'ale nóstre desfătări;
Duce viață retrasă,
Pradă crudei întristări.
Astă nópte el se duce
Cu vizirul, prefăcut,
Către alba lui cea dulce
Cu caicul cel tăcut.
Sadrazanului îi place;
Asta este un favor:

Dar acésta nu ne face
Să-l urîm, pe ziditor!“

Astfel la o masă mare
Caiciei cuvânta.

„Abdulah! caicu 'n mare!“
Óre-cine îi striga.

IV.

Umbrele misterioase
Se cobóră pe Bosfor;
Rađe dulci și argintóse
Luna vérsă dintr'un nor.
Valurile spumegânde
Sub al stelei briu de foc,
Scutur cómele ridênde
Și pe fața mării joc.
Malurile colorate
De seraiuri și grădini,
Miră 'n undele spumate
Milióne de lumini.
Aurele frăgețele
Pórtă încă din grădină
Un parfum de viorele
Floră de rose și de crini.

Tot răpescce și imbătă
 Simțurile omenesci:
 Cređi că viața-î transportată
 În câmpiile ceresci.
 Dar în umbra unor malurî,
 Lângă un măreț sălaș,
 Aștepta, jucând pe valurî,
 Un caic și un vislaș.
 Eat' o umbră se strecórá
 Și s'apropie de mal;
 Intră 'n vasul care sbórá
 Vesel legănat de-un val.
 „Abdulah! de mă veî duce
 Printre valurî sănătos
 Către alba mea cea dulce,
 Dați-oiú sufletu-mî voios!“

Luna palidă dispare
 Dupe vârful unui mal;
 Vântul geme 'n depărtare,
 Vine 'n fruntea unui val;
 Stelele scânteietóre
 Printre nori acum lucesc;
 Valurile plângëtóre
 Se fac mari și se albesc.
 Iar caicul e departe:
 El alérgă gracios;

Și se 'nelină de o parte
Tras de vĕlu-î fluturos.

„Caicciù! te uità bine;
Vĕntul geme pe Bosfor!
Vijelia urlă, vine;
Valul este 'nșelător!
— Mai pucin el ne-amăgesce
De cât omul cărui dăm
Inima ce ne sdrobesc,
Viața ce-î încredințăm!
Nu m'ai înșelat pe mine?
N'ai sdrobit sufletul meu?
O! dar étă mórtea-ți vine;
Rógăte lui Dumneșeu!“

Dice; luna dupe munte
Luce încă un minut
Și revĕrsă pe-a lor frunte
Un torent de foc plăcut.
Abdulah atunci cobóră
De pe cap turbanu-î greú,
Și o cómă gălbióră
Riură pe sinul sĕú.
„Naide!.. o, fi-mi bună!..
Cer ertare... te iubesc!..

— Dupe crimă, și minciună?..
Mori!.. Eă nu te măi voesc!“

Đice: trage o supapă
Ce 'n caic a fost făcut;
Vasu 'nótă plin de apă,
Și sub unde-a dispărut.
Ea aruncă o cătare:
Vede pe Vizir perind;
Apoi singură dispore
În torentul de argint.
Dar un vas sosese 'ndată:
Pórtă patru musulmanī;
Scapă alba inecată;
Scăpătorī sunt imamī.

HALALIA

Cântă, biulbiuliță bună,
Prelungesce somnul tău;
Tu frumoasă, blondă lună,
Treci pe noriorul tău!

Căci pe marca azurie,
Într'un kiosk dalb de porfir,
Dorme dulcea halalie
Cu cosițele de fir!

UNDE MERGI?

În această dumbrăvióră
Ce în nori s'a învelit,
Nu cunoșteți o căscioră
Cu colóne de granit?

Acolo eũ mă voiũ duce,
Acolo eũ voiũ să sbor,
Și pe sinul ei cel dulce,
Dulce legănat să mor!

CHIAMĂ-MĂ

Luna dórme sus pe stâncă
Și p'aceste verđi grădină,
Ear tu, dulcea mea, esci încă
Desteptată și suspini.

Chiamă să-ți sărute ție
Somnul géua d'abanos;
Ear de nu va el să vie,
Chiamă pe al teú frumos!

FATA POPII

De-așu fi Pașă sau Vizir,
N'așu avea siléf de fir,
Nici seraiul de granit
Cu pridvorul aurit;
Nici bogate caicele,
Nici eunăci privighetori,
Nici harem cu cadinele,
Nici grădini cu scumpe flori;
Dar mă jur pe prooroc,
Să mor fără de noroc!
Așu veni la voi aici,
Cu o cétă de voinică,
Și-așu fura, făr' de păcat,
Fata popii din Galați,
Cu păr negru și bogat
Cu ochi dulci și lăcrimați!

O NÓPTE DE AMOR

I.

În fundu-acestui cadru ce ochii ne îmbătă
Eterul și cu marea unesc azurul lor;
Ear sórele ce-apune, pe marea azurată
Revérsă-un fluviu d'aur, măreț, desmerdător!
Pe luciul orizonte acolo unde cerul
Cu marea se îmbină, apare luna blând;
C'un pas ușor pătrunde din ce în ce eterul,
Și stânca se 'nvelesce sub umbre, negurând.
Îmbălsămitul aer ce câmpul respândesce,
Cu aerul de mare s'amestecă plăcut;
Sub malul singuratec un val abia mugesc;
Zefirii dulci alérgă și undele sărut.

Eram pe fața mării în barca mea ușoară,
 Perdut sub rađa d'aur cu ceea ce iubesc,
 A căreî dulce buză atunci ântâia órá,
 Trăda cu fericire amorul eî ceresc.
 Vai! ale nóstre simțurî eraū ca îmbătate!
 O flacăr' amorósă în inime curgea.
 Speranța și 'ndoiala, cu patima 'ngânate,
 Din sufletele nóstre suspine-adâncî scotea.

II.

Cine escî, sufletul meū?
 Sórele are o soră?
 Auror' altă-auroră?
 Dumneđeū alt Dumneđeū.
 Rađa este-a ta zîmbire,
 Crinul lacrima-țî de dor:
 Aurea a ta gândire,
 Și suflarea ta d'amor!
 Ieî surîsul de la dorî,
 Strălucire de la stele,
 Și în rađa feții tele
 Nasc ale plăcerîi florî.
 Rađa sórelui poleie
 Buza-țî mică de rubin.
 Lacrimele, o femeie,
 Îți daū fermecul divin!

III.

Oh, te iubesc! și 'n focul ce sufletu-mi aprinde,
 Când eū te vĕd cu dor,
 Simț voluptatea care p'o flacără coprinde
 Când ea are să ardă un crâng desfătător.
 Cu cât voiū să astĕmpăr acĕstă sete-adâncă
 Prin calde sărutări,
 Cu-atât ea se 'ntăresce și se măresce încă,
 Căci sufletu-ți revĕrsă comorī de desfătări!

IV.

Ca un fluture ce sbóră
 Prin deșertul azuros
 Legănat pe aripioră
 În eterul luminos,
 Sufletu-mi la tine sbóră
 Printre valuri de amor,
 Ca o profumată bóră,
 Beat ferice d'al sĕu dor.
 Esci un farmec de 'mbĕtare,
 Spune blând, sufletul meū?
 Esci tu, sânta resfătare,
 A acestuī Dumneđeū?
 Graciele vĕrsă dulce
 Trandafirī sub al tĕu pas,
 Și pe fruntea ta ce luce
 Viscele din cer se las.

V.

Cât de frumósă și dulce esci!
 Ochi-ți se umple d'un riú de rouă,
 De blânde rađe, rechiamă nouă
 Visele vieții cele ceresci!
 Cómele tele, umbre curate,
 Par c'ar fi vélul graciilor dulci!
 Pe sinu-mi capul ténér când culci,
 Cóma-ți tresare de voluptate!
 Ca vița verde și mlădiósă
 Ce 'ncinge-un arbor cu brațul ei,
 Pe viața-mi tristă, pe anii mei,
 Te plecî tu blândă și amorósă!
 Când al tēú suflet arde d'amor,
 Sinu-ți essală vorbe-adorate,
 Ceresci tesauri de voluptate,
 Necunoscute de muritor!
 Viața cu rose se încunună
 Ca o fecióră in sêrbători
 Aceste inimî, ca douê flori,
 Ca douê flacări ard, se consumă.

VI.

Vin' iubita vieții mele,
 Respândesce ne 'ncetat
 Cupa tinereții tele
 Cu nectarul parfumat!

Vin' te 'mbétă de plăcere
P'al meŭ sîm ce arde 'n dor,
Unde, vai! ca tot ce piere,
Va peri al meŭ amor!
Oh! amoru-î vînt de nópte,
Inimele sunt un lac!
Vîntul cade fără șópte,
Undele d'odată tac!
Vin' la cel ce te adóră;
Nu maî perde un minut;
Căci pe fie care óră
Fuge farmecul plăcut!
Cînd din viață te vei duce
Sufletu-ți va fi 'ntrebat
Ce-ai făcut parfumul dulce
Anilor ce aŭ sburat?
Caută a face scire
C'ast parfum desfătător,
L'a sorbit cu fericire
Gura dulcelui amor!

VII.

Vorba-ți desfătări mî-aduce,
O, amantul meŭ plăcut!
Voiŭ să lupt; dar fața-ți dulce
Cum o vîd, eŭ m'am perdut!

Dulci sunt ochi-ți pentru mine!
 Domnul meu! amantul meu!
 Dulci ca dorile divine!
 Dulce cată să-ți fiu eu!

VIII.

Tu mă iubesci? Ți încă acest cuvânt frumos!

El dulce mă învinge!

Vai! pentru 'ntâia oră cuvânt așa voios,

Așa plăcut, ferice auđul meu atinge.

La aste vorbe luna suride voluptos

Și de amor tresare!

Și florile pe vânturî revérs' al lor miros

Și sufletu-mî s'aprinde, suspină cu 'ntristare.

Suspină! dragă suflet, te temi c'al ei amor

Ca roua ce străluce

Când sórele resare, periva 'n viitor?

Nu risipi, o sórtă, credința mea cea dulce!

IX.

Când veduiú 'ntâia dată

Chipu-ți dulce și plăcut,

O, frumoasă adorată,

Chipu-ți mî-era cunoscut!

Printre vise ideale
 Ce pe viața-mă aș plutit,
 Prin imagini virginală,
 Tot d'auna te-am zărit.
 Ce mi-aduci, o, bucurie!
 Din locașul tău cereșe?
 Vino și îmi spune mie...
 Esci frumoasă, te iubesc!
 Adu-mi sîmul tău ca crinul
 Unde dulci dorințe cresc,
 P'a ta buză chiar suspinul
 E un sun Dumneșcesc!
 Oh! dă-mi mie, dulce nume,
 Aste daruri ce aduci,
 Căci prin suferință în lume
 Merit aste bunuri dulci!

x.

Tu mă iubesci, o dragă, și temerile mele
 N'aș fost de cât părerii?
 Tu n'ai avut pe altul în gândurile tele,
 Și nimeni n'a dis ție cuvinte de plăceri?
 Te superi, mi se pare? vai! ochi-ți lacriméză!
 Suspini, o dulce dor!
 Amorul meu iartă! și lasă ca p'o rață
 Să mi te sôrbă ochi-mi sau lasă-mă să mor!

XI.

Fruntea ta din negru-ți păr
Ese ca o diminetă
Din a nopții desă cetă
Revărsând lumini din cer:
Dar pe buzele-ți arde
Sărutări divine cresc;
Unele se părguiesc
Ș'-altele se nasc plăpânde.
Peste sinul tău de crin
E o vale ce pătrunde
Sub o umbră ce-o ascunde,
De mistere loc divin!
Nimenea nu desvêlesce
Ast frumos, cereșe locaș!
Nici o umbră nu umbresce
Rađa-amorului gingaș!

XII.

Tot de amor se 'mbetă pe undele plăcerii
Și dice: „să iubim!“
Pe mare focul lunei, pe rose vântul serii,
Și buza mea pe buza-ți, o, suflete sublim!

XIII.

Ceru-î semănat de stele,
Aerul îmbălsămit,
Nóptea, dulcea vieții mele,
Cursu-î dulce și-a oprit;
Rađa seri 'mbălsămită,
Respăndesce al ei parfum...
Vino, dulcea mea iubită,
Să béú sufletu-ți acum!
Orele-ale tele sclave
Îți deschid frumosul sin,
Și cu degete suave
Vérs' amorul téeu divin.
Ție-amorul impletesc
Verđi cununî de desmerdări!
Fericit cel ce răpesc
Tinerele-î resfătări!
Veđi tu nóptea e nebună,
La suspinele d'amor,
Cer, pămênt. eter și lună,
Aîuréză, se 'nfior!
Timpul vestejesce tóte;
Măine nu te va cruța!
Dulce flóre, măine póte,
Tristă te veî scutura!

XIV.

Vino, sinu-mi astă dată
Ți-e deschis, amantul meu!
Vino iute și te 'mbătă
De plăceri ce-ți dau drag eu!
Te grăbesce, dulce sóre!
Orele se schimbă 'n sbor!
O femeie este-o flóre,
Flóre este-al ei amor!
Astăzi ne suride nouă;
Dar se 'nturnă despre vânt;
Vin pe sînul meu de rouă,
Apoi stingete 'n mormânt!
Siniî mei sunt dragi grădine
Ce amorul, numai el,
Le deschide pentru tine,
Pentru tine singurel.
Timpul chinurî ne urdesce,
O, amantul meu divin!
Ora trece, se topesce
Și ne dice: să iubim!
O, ceréscă desfătare!
Ochiî mei în foc se scald,
Mor! și corpul meu tresare
Ca un crin sub vântul cald!

xv.

Veđi tu pe orizonte azurul mării line
 Cũ-azurul cel din spaciũ unindu-se, perind?
 O rađă cu o rađă, lumină cu lumină,
 Și umbrele cu umbre, ființa lor unind?
 Așa să se unescă în astă nópte-ardëndă
 Amourile nóstre, ce 'n flacări se consum!
 Suflarea-mi cu suflarea-ți cerescă, îmbetândă,
 Sărutu-mi cu sărutu-ți, și fumu-mi cũ-al teũ fum!
 Dar pentru ce plângi ore, o, dulce adorată!

De ce framosu-ți sin

Revérsă dulci suspine în nóptea parfumată?
 — Oh! sunt prea ferită, amantul meu divin!
 — Tu esci prea fericită! o fericire lină

Revérsă-inima mea

În inima-ți ardëndă ca flacăra divină;
 Și-a sărutării tele dulcétă va să bea.
 Mě lasă, al teũ suflet s'e-l béũ cu fericire
 Într'un sărut de foc!
 Mě lasă-a ta suflare s'o béũ eũ cu uimire
 Apoi să mor pe loc!

LA O MICĂ FATĂ DE GREC

Îmi ceri a-ți face versuri, a poezii flóre,
Născută 'n vânturi calde, în țări de desfătări,
Ce-alese aurora să-și mire ridetóre
În ale vieți-ți rose cerescele-î colorî.
Să cânt copilăria-ți? ah! cată dar a-ți spune:
Ar trebui un cântec mai dulce mai curat.
Ca șopta sărutării ce zefirul depune
Pe sînul dalb al mării de stele sărutat.
Și lira mea perdut-a parfumul tinereții!
Și daca câte-odată am mai versificat
Acele versuri sémău, sub umbrele tristeții
Ca nisce flori ce 'n iarnă aũ fost întărdiat.

Copilă, când buchetul ce anii junii formeză,
Va străluci pe frunte-ți cu focul său cel sânt,
Peri-vor ale vieți-mi flori ce mă desfăteză,
Și viața-mi, și cântarea-mi se vor răpi de vânt.
Atunci, fericite perlă, dupe-aceste maluri,
De-î fi tu întrebată de bardul călător,
Ți că el suferise pe-ale vieții valuri,
Dar că iubia copila chemând'o mică sor.

VERMELIUL

Oh! cât e de răpitóre
Rosa impletită 'n criu!
Cât sunt de strălucitóre
Rađele p'al serii sîn!
Fluturul dormind p'o flóre,
În frumóse dimineti;
Lacrima udând cū-amóre
Géna dulciî frumuseți!
Dar eü sciü ceva mai dulce:
Përul tëü pe sînu-ți alb,
Fermec rar, ceresc, ce luce!
E vermeliul cel dalb.

SUSPINUL

Auđi tu pe lina mare
Cântecul cel trist și blând?
Cu ardândă căutare
Veđi un om în vas trecând?
Ca o stea ce se privesce
În Bosfor, pe anii mei,
Prin cafaz veđi ce lucește?
Este ochiu-unei femei.
Vântul suflă cu plăcere,
Valul trece mut și lin;
Prin cafaz și în tăcere
N'auđi tu un lung suspin?

INTÓRCERA

Lea umbra pădurósă pe măgura bătută
De valurile mării, de zefiri trecători,
Cu fruntea visătoare, ea, dulce și plăcută,
Venia de multe ori!

Acolo 'n al meu suflet ea sufletul vărsase,
Și lacrimile sale cu plânsu-mi s'au încins;
Și inimile noastre ce-amorul îmbătase
Aū ars în foc nestins!

Acolo stânca pare de silve cununată;
Acolo geme riul pe patu-ī spumegos;
Și rațele și umbra pe marea azurată
Se joc delicios!

Acolo diminéța vëđ marea cristalină
 Posomorându-și fața sub cerul aurit,
 Vestind că vine bórea cu resfățare lină
 Din malu 'mbălsămit.

Acolo ochiul vede când sórele dispore
 Azurul cum se 'nsmaltă d'un splendid vël de fir,
 Ce tremură, scântilă, la dulcea sărutare
 A dulceluï zefir.

Îmă pare că sunt încă în timpul vieții mele
 Când eă veneam adesea în ast frumos locaș
 S'aspir a eï suflare, avënd martori pe stele,
 Și-amoru-ï drăgălaș!

Ea singură lipsește, și dorul mă 'nconglóră!
 În darn cat a sa umbră, prin umbre, prin lumnă,
 În darn o cer la graciă, la farnece ce sbóră
 P'aceste verđi grădină!

Nimica n'o întóree dorinții și tandreții!
 Vaă! unde pot să aflu acest tesaur sânt,
 Pe care timpul aspru răpit-a tinereții
 Pe durerosu-ă vënt?

Și cine 'n al meu suflet va 'nchide ran' adâncă?
 Și cine șterge urma durerii ce-a bătut?
 Nicî inima ta dulce, nu pöte, dragă, încă
 Să-mî dea ce am perdut.

Căci suflul crud al lumii ast suflet vestejesce!
 Prin cântecele-mî pline de vise de amor,
 Nu veđi tu ce 'ndoială de mörte se dăresce?
 Nu veđi adâncu-mî dor?

Din flacăra credinții amorul s'aripéză;
 Dar santa sa făclie s'a stinș, sufletul meu!
 Și cruda îndoială a stins ultima rađă
 Pe tot ce iubesc eü!

Nu! sufletu-mî nu pöte cu lumea să se 'mpece:
 Prin ómenî, el se crede străin și sficioș;
 Cătat-am făr' să aflu în lumea asta rece
 Ast bine mincinos!

Orî unde pasul trece, el cată să 'ntălnescă
 O urmă de lungi lacrimî ce populiî presar,
 O crudă nedreptate, o crimă omenescă,
 Și un destin amar.

Nemeritul de fală ferice se 'ncunună,
Și vițiul asupra virtuții triumfând,
Și răul peste bine domnind ca tot d'aună;
Ah! iată-acest pământ!

Nu! nu mai e scăpare în cugete frumoșe!
Visări ceresci în lume, amici, nu semănăți!
În loc de flori divine, vai! lacrimi dureroșe,
Odat' o s'adunați!

Tu nu mai ești aice, o umbră fericită!
Dar pentru ce în sboru-ți, desfătătoare stea,
Nu ai luat cu tine și viața mea zdrobită,
Luând inima mea!

ȚI-ADUCI AMINTE

Ți-aduci aminte séra când noi plutiam pe mare,
O suflet gracios!

Torente d'aur luna vërsa cu rësãfãtare,
Și 'n përul teũ zefirul se legãna voios!
Iar valul s'alinasã sub cõsta 'ntunecatã:

Abia se audea

Ca sgomotul de pasurĩ pe valea depãrtatã
Ce móre cu incetul in nõpte, dulcea mea.
Se audeãũ dulcẽ cânturĩ trecãnd p'acele unde

De spumã și d'azur.

Noĩ nu vedem amantĩĩ ce nõptea ã ascunde,
Și se pãrea, sub valurĩ, cã vocele murmur.
Cãnd terminarãm cursul vorbireĩ amorõse,

Tãcutĩ, noi am visat.

O lacrimã lucise in genele-țĩ umbrõse
Și sufletu-țĩ de dorurĩ pãrea inconjurat.

Tu ridicaseși ochii ardând de tinerețe
 Spre cerul strălucit;
 Și când veduși că-mi cură o lacrimă pe fețe,
 Strigași cu întristare: „Oh! de ce m'ai iubit!
 — Oh! Dumnezeu voiesce, și singur, dragă, scie
 De ce te-am iubit eu.
 — Și ce Dumnezeu óre atât de crud să fie
 Să vrea ca să sdrobescă amar sufletul meu?
 Acela ce cu suflu-i crează-o dulce flóre
 Ca să se stingă 'n vânt,
 Ca să parfume viața cu drăgălașa-i bóre
 Și 'n urmă ca o rosă să lase-acest pământ;
 Ce te-a făcut frumoasă ca să iubesci în viață,
 O fericirea mea!
 Ce învelesce peru-ți cu aur și dulcétă
 Și degetele tele cu rose și cu nea.“

În lacrimi amoróse i se 'nvălea vederea;
 Și vântul bălsămit,
 Și umbra și lumina ce respândesc plăcerea,
 Te resfătau pe frunte, o farmec fericit!
 Tu blestemași în gându-ți aceste eleminte,
 Complici misterioși,
 Ca când simțiai asupra-ți tot farmecul ferbinte
 Ce respândiau în siuu-ți și 'n perii tei undoși.

O D Ă

Cerescă frumusețe, o, tu ce vener eă!
Ascultă cântul dulce al celui ce te-adără!
Moderă-a ta mânie! mândria ta cobără!

Respectă dorul meu!

Alin' aceste-amare și crude suspinări!
Veđi viața mea în lacrimi se schimbă și declină;
Acele crude lacrimi, o dulce mea le-alină,
Cu dalbe sărutări!

Tu, Dómne, ce pe peru-ı puı aurul ceresc,
Și verși in căutarea-ı angelică langóre,
Ce semenı pe gurița-ı parfum și rosióre,
Ce dulce părguesc;

Deu ce-mi insuflă cântul, tu singur ai aflat
Ce cauză produce durerile-mi sublime;
Deschide-mi la cântare-mi și tinere suspine
 Al ei sin adorat;
Ascultă plânsu-mi dulce, prea strălucite deu!
Suspinele s'essală prin cânturile mele,
Dă-mi inima-î curată ca nisce floricele,
 Său curmă traiul meu!

L A S Ă - M Ț

Ventul nopții respândesce
Un profum îmbălsămit;
Valul mării murmuesce
Și se stinge adormit.
Cerule semănat de stele
Cură 'n aur peste val,
Lasă dulcea vieții mele,
Să beu suflu-ți virginal.

LA DÓMNA I.

O, tu ce frumusețea divină, poetică,
Essală farmec dulce ca fumul dupe flori,
Esci tu ilusiune dulce, melancolică?
Saű rađa dimineții ce trece printre nori?
Din hora înflorită a viselor de ângerî

Tu póte ai venit.

Cu mâna ta suavă să ștergî amare plângerî
Și să reverși lumină la cel ce-a rătăcit?
Vin', recoresce dulce pe bardul ce suspină,
În față cu durerea ce lumea a coprins!
Fă să se uite răul, la dulcea ta lumină,
Ce 'n viață s'a întins!

LA VICTORIA Z.

O, tu ce n'ai, copilă, alți inimi în viață
De cât acele rose ce nu văd cu ochi bun
Pe nimeni ce le 'ntrece prin farmec și dulcătă
Și tânăra parfum;

D'o și femeie numai, bea, jună adorată,
Aceste fericiri

A căror dulci resfrângeră pe fața ta s'arată
Ca zimbetele rosei în dulcele-i iubiri.
Când se va 'ntinde norul pe fruntea ta senină,
Nu ține socotă, el este trecător.
Mai dulce printre umbre e-a soarelui lumină.
Și omul nasce 'n lume, să sufere în dor.

Dar dorul e deparre de inima ta jună.
Ghirlanda vieții tale lucesce gracios
Sub roua și lumina ce dulce o 'ncunună
O dulce diminéță cu sinul amoros.
Pe fața ta frumósă, amara întristare
Florí nu a secerat;
Și gura ta păstrează divina sărutare
Din raiul ce-ai lăsat.

BASME

FATA DIN DAFIN

I.

„Deschide-te, dafin! eü voiü a më duce
Spre riul senin,
Căci stelele d'aur se lęgână dulce
Pe valul cel lin.“

Aşa se complänge fecióra frumósă
Ca viața din raiü,
Închisă 'ntr'un dafin p'ö vale pletósă,
Cu plete de malü;

Ear fata cobóră voiósă din laur,
 Alérgă prin florí.
 Și luna ce pare, ca bulgăre d'aur,
 Lucește prin norí.

Alérgă prin valurí de florí virginalé
 Cu vèntul ușor;
 Și bórea o 'mbétă; privirile sale
 O turbur d'amor.

II.

„Cosítele tele ce cad bálăióre,
 Íi díse-un drumăș,
 Lumină pe sínu-ți ca focul de sóre
 P'un crin drăgálaș!

Dar fie réu dísa cerésca-ți mândrețe,
 O vis fericit!
 Căci inimă, viață și dulce junețe,
 Acum mă-a răpit!“

Atuncí rumenéla plăcutei fecióre,
 Pe față-í luci
 Ca sângele mierlei, ce alba ninsóre
 Voíos ar stropi.

El dice și-alérgă spre fata sfíosă
 Cu chip purpurat;
 Dar dalba copilă se duce voiósă
 Pe plaiul cel lat;

Alérgă prin érbă și când e departe
 De Domnul frumos,
 Íși ostie pasul și șéde 'ntr'o parte
 Cătând amoros.

III.

„Regina bălae cu dulcele stele
 Adórme pe nor!
 Adormi, o mirésă, pe brațele mele
 Uitând al téeu dor!”

Iar vergura dórme pe brațele séle
 Șoptind amoros:
 „O Dómne din ceruri! fă să nu mă 'nșele
 Străinul frumos!”

Adórme fecióra; dar când se trezesce
 În darn l'a chemat!
 Buchet de florí dalbe sub capu-și găsesce;
 Dar el a plecat.

IV.

„Deschide-te, dafin, acum pentru mine-
Să m'adăpostesc,
Căci noaptea purcede și sórele viue
Și-o să mă topesc!

— Te du, copiliță cu cóm' aurită,
Cu chipul plăcut,
Căci dup' a ta frunte cununa 'nflorită.
Acum a cădút!”

MIHNEA ȘI BABA

(DUPE O TRADITIUNE).

I.

Când lampa se stinge la negrul mormânt
Atinsă de aripă, suflată de vânt, —
Când buha se plânge prin triste suspine —
Când reii fac planuri cum aș a reține
În barbare lanțuri popoul gemând, —
Când demoni și spaime pe munți se adună
De urlă la stele, la nori și la lună,
Într'una din peșteri în munte răpos,
Un om ore-care intră curajos.

II.

În peșterea Carpaților
O oră și mai bine
Vezi templul Pacinaților
Ce cade în ruine.

Aci se fac misterele
De babe blestemate
Ce scot la morți arterele
Și hârcele uscate.

Aci se ferb și ósele
În vase aurite,
Aci s'adun frumoșele
Când nu mai sunt dorite.

O flacăra mistică
Dă palidă lumină;
Iar stâlpii în biserică
Păreú că se înclină.

Și liliecií noptilor
Ce aú aicea locul
Ascunși în hârcea morților,
Umblău să stingă focul.

O babă ce orórele
 Uscaseră în lume
 Tot rescoalea vulvórele,
 Șoptind încet un nume.

III.

S'aude un sgomot de pași pe aprópe,
 Cum calcă strigoii când va să desgrópe
 O ténără fată... — Colo... ascultați!
 Să fie Satana cu ochii de focuri?
 „Hei! cine să calce în negrele-mi locuri,
 Se 'ntrebă bătrâna... aici nechemați?...“
 Ea ȝice, și 'n umbră un om se arată
 Cu ochii de sânge, cu fruntea uscată,
 Teribil ca locul în care intra.
 „Bătrână, el ȝise, iȝi fă datoria!
 Și vorba-ȝ cum geme în zid vijelia
 Din colțuri în colțuri grozav resuna.

Bătrâna.

„Ascultă-mă, dómne! avem în ostime
 Un fiú óre-care vestit în multime
 Prin luptele séle; era fiú meu;
 Plăcut ca seninul, frumos ca o flóre,
 Și pentru acésta mai stam eú subt sóre;
 Era pentru mine al meu Dumneȝeu,

Și pentru acésta m'am dat în perđare:
 Să-l fac între ómenī fericite și mare,
 Am dat al meu suflet la negrul tartar.
 Tu scii mai departe. Ce? gemi de turbare?
 Veī sângele mumei, tu veī resbuare?
 Lovesce! na sinul, tirane barbar!
 Căci viața imi este acum blestemată.
 Oh! cum nu pot óre să sorb astă dată
 Și dīlele tele și sângele tēu!
 Dar nu pot. că fiu-meu în ultima-ī stare
 Opri ori-ce mână a da resbuare,
 Tirane! veđi prada-ți, veđi cugetul sēu.
 Pe urmă c'o mână uscată și arsă
 Într'una din hârce un sânge ea vérsă,
 Și dându-l lui Mihnea îi dīse: „să beī!
 E sângele fiu-meu, na! sórbe-l mai tare;
 E cald și e tēnēr, cum veī tu, barbare!
 Na, sórbe, saū eū sorb p'al tēu, de nu veī.“

IV.

Toți morții din mormēnturi,
 Cu ghiăarele 'nceștate
 Ca frunđele uscate
 Ce sbor când suflă vēnturi,
 Spre Michnea alerga;

Iar vârcolacii seri
 Ce chiar din lună pișcă
 Când frunzele se mișcă
 În timpul primăverii,
 Tipând, acum sbura.

Șoimanele ce umblă
 Ca vijelii turbate,
 Colóse deșirate
 Cu forma ca o turlă,
 Din munți în văi călca.

V.

Un glas în mulțime teribil gemu
 Și céta infernă îndată tăcu.

VI.

Blăstemul.

„Orî unde vei merge să calcî o, tirane!
 Să calcî p'un cadaver și 'n visu-ți să-l veđi!
 Să strângi tu în mână-ți tot mâini diafane,
 Și orî ce ți-or spune tu tóte să cređi.

Să-ți ardă plămônii d'o sete adâncă,
 Și apă, tirane, să nu poți să bei!
 Să simți tot d'auna asupra-ți o stâncă!
 Să 'nclinî a ta frunte la cine nu vrei!
 Să nu se cunoscă ce bine vei face!
 Să plângi! însă lacrimi să nu poți vërsa,
 Și orî ce dorință, și orî ce-ți va place
 Să nu poți, tirane, să nu poți gusta!
 Să cređi că ești geniū, să ai ȑile multe,
 Și toți ai tēi móră, iar tu să trăesci!
 Și vorba ta nimeni să nu o asculte
 Nimic să-ți mai placă, nimic să doresci!

VII.

Așa vorbi bētrâna
 Și Michnea tremură:
 Ear naiba, ce fântâna
 O sôrbe într'o clipă
 Și tot de sete țipă
 La drepta lui sbură.

El are cap de taur
 Și ghiare de strigoii,
 Și códă de balaur,
 Și geme cu turbare

Când baba tristă pare;
Ear cõda-î stă vulvoiu.

Ear nagodele-urâte,
Ca un mistreț la cap,
Cu lungi și strâmbe rite
Cu care de pe stâncă
Rim marea cea adâncă
Și lumea nu le 'ncap;

Și șese legiõne
De diavoli blestemați
Trecuî ca turbilõne
De flacări infernale
Călări toți pe cavale
Cu periî vulvoiați;

Și miî de miî de spaîme
Veniau din iad ridând
Pe Michnea să defaîme
Căci astfel baba are
Midloc de resbunare
Pe mort nesupărând.

VIII.

Michnea încalecă, calul seü tropotă;
Fuge ca vântul;
Sună pădurile, fișie frunzele;
Geme pământul;
Fug legiunile, sbor cu cavalele,
Luna dispăre;
Cerul se 'ntuncă, munții se clétenă;
Michnea tresare.
Fulgerul scânteie, tunetul bubue;
Calul seü cade;
Demonii riseră; o ce de hohote!
Michnea jos sare.
Însă el repede iară încalecă,
Fuge mai tare;
Fuge ca crivățul; sabia-î sfirte
În apărare.
Aripă fantastice simte pe umere;
Însă el fuge;
Pare că-l sfășie guri însetabile,
Hănelc-î sugă;
Baba p'o cavală iute ca fulgerul
Trece 'nainte
Slabă și palidă, pletele-î filfte
Pe osăminte;

Barba îi tremură, dinții se clătină,
Muge ca taur;
Geme ca tunetul, bate cavalele
Cu un balaur.

IX.

O, ce de hohote! riseră demonii;
Iadul tot rise!
Însă pe creștetul munților, dorile
Dilei venise.

DÔMNA ȘI SCUTIERUL

„O, scutiere frumos și june!
De ce verși lacrimi neîncetat?
Vai! a ta viață s'a intristat
Ca și senină ce 'n nor apune!

Care e vântul ce suflă rece
În aste ziduri dragele florii?
Ca o ghirlandă de sărbători
A ta junie apune, trece!

Stinsus'a flórea ce coronase
Cu tinerețe acest palat;
De când tu capul ai inclinat
E tristă viața în aste case!

Cupa-mî de aur și de rubine
Nu se mai umple de pagiuł meu ;
Fața lui dulce n'o mai vîd eu
Surîdînd vesel pe lângă mine.

Séra când vine luna-aurósă
Pe bucle-mî lină a se jucă,
Nu mai resună ghítara ta
Pe stîncea maltă și negurósă.

Dar spune mie a ta durere,
Ah! spune dómnei de ce suspinî,
De ce de lacrimî ochi-ți sunt plinî,
Și 'n plîns se 'nchide, o scutiere?"

Tîneru-ascunse a sa 'ntristare.
Dar spre ferésta dómni, 'ntr'o ȃi,
Cătînd el âncă, curtea-l găsi
Rece ca pétra, fără suflare.

O NÓPTE LA MORMINTE

Mergém pe căi sélbatice,
Cătam adăpostire;
Far fantasme lunatice
Ridéu p'o monastire.

Lătra departe căinele
La duhurî neguróse,
Scotéu din grópă măinele
Scheletele hidóse.

Pe muntî regina noptilor
Păruse gălbenindă,
Aşa cum fruntea morţilor
Se vede suferindă.

Atunci trecură ielele
De mâini în horă priuse;
Ș'un abur tóte stelele
Îndată le coprínse.

Țipa în sînul norilor
Vulturí cu grele pene;
Și vuetul prigorilor
Se auzía a-lene.

Un fulger!.. norul fumezá;
Ear tunetul respunde,
Și plóea cade, spumegă,
În turburóse unde.

Apoi s'aud resunete
De vaete, suspine;
Înspaímántat de tunete.
Un mort veni spre mine.

În prejma monastirelor
Umblând, mă rătăcisem;
La locul cimitirelor
Veduiú că mă oprisem.

Mortul.

„Dehideți, schelete, aceste mormânturi,
 Căci plóea se vérsă pírae din nor,
 Căci véntul mă bate, și căni mă 'nconjor,
 Și ielele albe duc hora pe vénturi.

Aséră când umbra cădea pe pămént,
 Eșiiú sě vęd luna jucând pe ruine,
 Căci douě schelete geméú lângă mine
 Și-un verde balaur sbura prin mormént.

Dar luna s'ascunde d'o dată 'n furtună
 Și, astfel ca spicul de vénturi uscat,
 Vértéjul pe mine în văi m'a sburat
 Pe unde infernul sabatul adună.

„Schelete tăcute, am fost împérat:
 Cum sórele trece din lume în lume,
 Din poluri în poluri sbura al méú nume;
 Din poluri în poluri eram láudat.

Precum un lucéfér străluce prin stele,
 Luciam printre prinții din epoca mea;

Dar vai! amăgire! virtutea-mă lipsea
Și sceptrul se sparse în mânele mele!

Toți imi spunea mie că lumea e-a mea,
Că pot p'un capriciū s'o calc în piciorē;
Că ori ce dorință, de reū voitōre,
Un semn, și 'mplinită să-mi fie putea.

Dar ochii Satanei în nópte lumină,
Ca două steluțe ce 'n nori strălucesc,
Ca doi cărbuni roșii ce 'n umbră roșesc,
Și negrele-ī aripi pe capu-mă se 'nclină!

Credēm eū acestea, și-așa am urmat!
Pirae de sânge vĕrsam cu cruđime,
Și-acést' omenire ce geme în crime
Un cap vrēm să aibă ca eū să-l abat.

Dar câniī mă latră și corbiī crocnesc!
Colo pe morminte joc albele iele,
Ce rīde cu hohot de ósele mele,
Ear ochii Sataniī în nópte lucesc!"

În cele din urmă furtuna trecuse
Și tótă natura cu 'nctul tăcuse;

Scheletul acela ce morții rugase
La locul său umed intrarea să-î lase,
 În grópă intră,
Ear echo departe apoi repetă:

„Dar ochii Satanei în umbră lumină,
Ca doi cărbuni roșii în nópte roșesc,
Ca două steluțe ce 'n nori strălucesc,
Și negrele-î aripă pe capu-mă se 'nclină!“

MÓRTEA

Întă, mări, étă!
Mórtea se arétă
Cu periî sburliî,
De lacrimi stropiî,
De șerpî impletiî;
Naltă și uscată,
De bóle urmată,
Bóle furióse
Bóle gălbigíóse,
Din aripî plesniind
Ca esme rânjind.

RADU DOMNUL ȘI FATA DIN CASĂ

„Vin de mă sărută, dulce copiliță,
Și-ți voi face ție salbă și rochiță!

— Salbă și rochiță, pentr'un sărutat,
Nici odată, Dómne, eú nu am purtat.

— Dă-mi o sărutare, mândră fetișoră,
Său te leg de códa unui cal ce sbóră?

— Printre cai sêlbateci tu mă vei lega
Dar pe tine, Dómne, nu te-oiú săruta.“

Calul se aduce; suflă, bate, sare...
„Dragă copiliță, dă-mi o sărutare!

— Pe-acest cal ce sbóră tu mă vei lega
Dar pe tine, Dómne, nu te-oiu săruta!“

Radu domnu însă curtea sa adună,
Și cu mândra față vesel se cunună.

DINA-DÓMNA

Dina Dómna se cobórá
Pe-ale sereí dese scări,
Scuturând din aripíóră
Ale luneí sărutări.

Printre valurí fugétóre
De lumină ce trecéú,
Și sub albele-í picíóre,
Criní de aur se spărgéú;
Pe cosíțele-í ridénde
Mií de rađe s'aninaú
Și în aurele blánde
Gracios se legánaú.

Mii de paseri poleite
Cântă 'n arbori înfloriți,
Uni 'n råde aurite,
Alții înc' abia înverziți.
Ear pe unde ea se duce,
Unde pași-î rătăcesc,
Pasările cânt mai dulce,
Florile îmbobocesc.

Alba, juna dinuliță,
Șede sub un pleop d'argint,
Și ascultă în cosiță
Vântul nopții murmuind.
Dar mai colo 'n depărtare
Audiți un dulce cânt,
Răsunând cu desfătare
Printre pomi și printre vânt?

„Stele dulci și drăgulițe!
Unde este dina mea,
Ce vă pörtă în cosițe
Și vă are tot cu ea?
Spuneți mie, viorele,
Care 'n ochi-î străluciți?
Spuneți mărgăritărele
Ce sub buze-î înfloriți!

Cosicióra-î strélucesce
 Ca-arcul plóei printre nor;
 Şi pe faţă-î pânguesce
 Floricica de bujor.
 Este mândră şi uşoră
 Ca un flutur aerós
 Scuturând din aripíoră
 Roua plaiului voios.

— Spuneţi mie, florióre!
 Aţi văđut un păstorel
 Ce-are 'n plete florí din sóre
 Şi la brăú un fluerel?
 El e viaţa vieţii mele:
 Pentru dânsul am venit
 Printre florí şi printre stele
 Din eterul înflorit.“

La lumina călétóre
 Étä trece un păstorel
 Ce-are 'n plete florí din sóre.
 Şi la briú un fluerel.
 „Vino, dulcea mea iubită!
 Şi pe ani-mí rîđetóri,
 Din cosiţa-ţi înflorită
 Scatur' ale vieţii florí.“

Dina Dôмна se uîmesce;
Turnă chipu-î rumenel;
Alba-î mână rătăcesce
Printre përu-î aurel.

„Du-te! dute de la mine!
Du-te! eû nu te iubesc!“
Şi se 'necă în suspine;
Lacrimile-î rîuresc;
Şi c'o vorbă înfocată:
„Vino! vino! dîse ea,
Şi din viaţa mea te 'mbătă
Tu esci fericirea mea!“

Dice, şi cu resfăţare
Îi dă scumpele-î comori,
Sinul ei de desfăţare
Şi guriţa ei de flori.

Printre umbrele tăcute
Mii de rađe se streacor:
Sbor ca visele plăcute
Într'un negru viitor.
Stelele scânteietóre
Legămate strălucesc,
Şi 'n cerésca lor vulvóre
Se topesc şi infloresc.

Ear în vânturi profumate
Fluturii auriți
Peste florile rotate
Se balanță adormiți.
Printre flori și printre rouă
Ținele voiose sbor,
Și din genele lor plouă
Un torent scânteietor.

DOMNUL DE ROUĂ.

I.

Luna ca o sferă dupe-o stâncă verde
Versă dulci lumină.
O copilă jună trece și se perde
Printre verđi grădină.
Fața ei e dulce ca lumina nouă
Lunii pe un nor:
Ea 'mpletește 'n rađe și își scaldă 'n rouă
Părul bălăior.
Pórtă o cămașă spléndidă ca focul
Sórelui pe riú;
Ca un arc in ceruri îi strângea midlocul.
Stréluciosu-í briú.

II.

„Oh! ferice fie calul ce aduce
 Pe amantul meu!
 Căci de șapte zile fața lui cea dulce
 N'o vădusem eu.
 — De n'ai fost tu bine, ȃise cu mustrare,
 Mult imi pare rău;
 De-a fost ne'ngrijire, și mai rău imi pare,
 Suflețelul meu!“
 Apoi plécă fruntea ca să o sërute
 Domnul cel frumos!
 Fața ei cea albă cu trăsuri plăcute
 Luce gracious.
 Ear la focul lunei sclava cu plăcere
 Plimbă calul alb,
 Ce sub mâna-î mică, merge în tăcere
 Peste plaiul dalb.

III.

„Lasă-m' a purcede! nu veđi tu, fetișă,
 Rađele de ȃori?
 — Nu e rađa ȃilei; ci a mea gurișă
 De vermeliî florî.
 — Nu... acésta-î ȃioa!... trebuie-a mă duce.
 O amanta mea!
 — Nu! veî sta cu mine, viața este dulce!
 Fata îi ȃicea.

— Printre vise rele trista mea ursită
Una dată-a ȃis:

„Lero împ rate! tu iubesci o Scit 

„Dulce ca un vis;

„Cum se face nópte de la Istrul mare

„Către Olt te duci,

„Ca să stergi de lacrimi cu o s rutare

„Ochii ei cei dulci. . .

„Află că o dată sórele pe cale

„De te va găsi,

„ ntr'o rouă dulce cu ȃilele tale

„Te va r sipi!“

— Este încă timpul, mirele meu dulce!

ȃioa n'a sosit. . .“

Să aducă calul! . . Calul se aduce;

Stelele-a  albit:

Pe un drum de p tr  ȃomnul  si repede

Sprintenu-  fugar;

Dupe-un v rf de st nc  draga lui il vede

L crist nd amar.

„Nópte-opresce- i sborul! stele m ndriore,

Ma  sta i în eter!“

Astfel rógă  nc  juna pl ng tore

C ut nd la cer.

 r  printre umbră o cetate-albesce;

El s'a bucurat.

Însă, o, durere! sórele luceste. . .

ȃomnul s'a 'nroat!

CORNUL

Nóptea cu inectul văile-aburia,
Și trăsura nóstră pe un del suia.

Suspinând, o fată, dulce creatură,
Mă 'nsoția în cale până la trăsură:

Pe străine țermuri fiind a pleca,
Unde nici un suflet nu mă ascepta.

Îmî era ea mie mai mult de cât soră:
A ȝilelor mele dulce auroră.

P'ale ei cosițe luna se juca,
Ș'o rouă de lacrimi din ochi-î cura.

Un corn în departe s'aușia p'o stâncă
Revărsând în nópte o 'ntristare adâncă.

„Sunetul acesta când vei auși
„În străinătate unde tu vei fi,

Đise copilița revărsând suspine,
„Cel pucin atuncea, cugetă la mine!“

Đile, anī trecură, tóte s'aũ schimbat;
Sufietu-mī în dorurī, vai! s'a întristat!

Nu mă mai cunósce dulcea mea iubită:
În străine brațe ea e fericită.

Dar când sună cornul nu sciũ ce simț eũ
Că un riũ de lacrimi udă sinul meũ!

DÓMNA LUÍ NEGRU ȘI BARDUL

È splendidă masa și vinuri străine
Se vérsă spumând
Prin cupe de aur; iar Domnul riđend
Voescé să 'nchine.
Aici cavalerii, vestiți în bătae
Prin luptele lor,
Cu tinere dame, brunete, bălae,
Vorbiau de amor.
Iar Dómna frumósă și jună soție,
Cu ochii în jos,
Lăsa să se védă a sa bucurie
Riđend gracios.

„Să vie străinul ce cântă afară,
Să cânte aci!“

Așa vorbi Domnul și toți așteptară;
Străinul sosi.

„Cu voi bucuria și dulcea plăcere,
Óspeți străluciți!“

Iar viața-vă cure ca riul de miere,
Să fiți fericiți!

Dar ce ai tu, Dómnă? ce iute schimbare?
Ce-ai tu de suspini!

Ca spicul cel galben tu fruntea înclină,
O, dulce suflare!

De ce tăceți, óspeți? o, dómne frumoase,
De ce stați tăcând?

— Ia harpa, străine, cu bucle-auróse,
Ia harpa curând!

Și pentru acésta să dați lui îndată
Tot ce-am mai scump e;

Să-i dați lui chiar cupa-mă în aur lucrată
Și chiar calul meu!

— La alții dă cupa, la alții dă calul!
O Dómne, eú cânt,

Cum fâșie plopul, cum vijie valul,
Cum vuvae-un vânt!“

Străinul începe o tristă cântare.
Óspeți, uimiți,

Se 'ncânt d'armonie, deșértă pahare,
Se cred fericiți.

„Mie credință tu mi-ai jurat
 Pân' la morminte unde tot móre.
 Oh! frumuseții putem noi óre
 A nu îi crede cuvântul dat?
 Pentru mărire mi-ai făcut reu;
 Jerfind iubire și resfățare
 Viața ta trece în întristare:
 Cerul resbună pe bardul seú.
 Vai pentru tine eú pătimesc!
 Viața-mi se scurse fără junete
 Plină de lacrimi și de tristețe;
 Cu tóte astea eú te iubesc!
 Amorul arde în sînul meú
 Bătut de doruri apăsátore,
 Ca roua dulce p'o tristă flóre
 Ce se înclină sub doru-í greú.
 Adesea chipu-ți desfătător
 Ca o lumină printre morminte,
 Vine, suride, mi-aduce-aminte
 D'acele timpurí de sânt amor!
 Astfel aruncă ochii pe flori
 Pasérea blândă pánă ce móre;
 Murind ea áncă ar vrea să sbóre
 Pe o ghirlandă de sêrbători.
 O rugăciune voiú să-ți fac eú,
 Și a mea frunte să se încline!
 Revérsă două lacrime lîve
 Căci adí mă lasă sufletul meú!“

Străinul precurmă cântarea-î îndată,
El nu măi putea,
Să cânte de lacrimî; iar Dôмна zimbea
Prin plâns astă dată.
A două-đi însă pescariî găsiră
În Argeș pescând,
Un june cadaver și apoi o liră
Aflară cătând.

N'AUDE, N'A VEDE,
N'A GREUL PĂMÎNTULUI.

I.

„Unde rătăciți voi óre,
Spuneți mie, copilași?
De ce sunt în lacrimióre
Ochii voștri drăgălași?”

Nu vă temeți: spuneți nouă,
Spuneți, tinerelor flori!“
Astfel florile în rouă
Întreabău pe călători.

Copilița mai istetă,
 Vorba repede-a găsit,
 Și cu vîersuri de dulcetă
 Aste vorbe a vorbit :

„Flori cu veselă cunună!
 Suntem fii de împărat;
 Dar o vitrigă de mumă
 De-a casă ne-a alungat.

— Veđi tu, soră mândruliță,
 Păserele ce sbor?
 Taie-o viță din costiță
 Să fac arc ucidător!“

Iar copila albióră
 Smulge vițe din costiți,
 Și fac arcul ce omóră
 Porumbele și merliți.

II.

Dimineta aurită
 Se arată printr'un nor.
 Pe o vale înflorită
 Dórme micul vênător.

Sorióra-î se trezesce;
 Spelă fața-î la isvor;
 Și de rose despletesc
 Părul ei strălucitor.

Cosiciórele-î pe undă
 Jócă 'n aurite florî,
 Și voióse, se confundă
 Cu luminele de dorî.

Ea își vede alba-î față
 În torentul argintos,
 Ca un vis ce se răsfață
 Într'un suvenir frumos.

Iar privindu-și fața dalbă,
 Frăguitu-î sînișor,
 „Mult sunt mândră, mult sunt albă!“
 Dice suspinând cu dor.

III.

Étă colo pe potică
 Un domn tēnēr că trecea.
 Ea 'nvēlesce în cosică
 Fața ei ce strălucea.

„Mult ți-e fața rumeoră!
 Mult ți-e ochiul infocat!
 Esci tu tînără fecióră,
 O dorință ce-am visat?

— Dute!... ȃise măriósă
 Și roșind plăcut, ușor.
 — Tu esci bună și frumósă
 Pentru ce voesci să mor?“

IV.

„Sorióra mea frumósă!
 Cine óre te-a răpit?
 Urs, Lup, Vulpe credinciósă!
 Ce și voi m'ați părăsit?“

Astfel plânge vênătorul,
 Ce se vede singurel...
 „Nu te turbura cu dorul!
 Îi respunde-un voinicel.

Sora ta desfătátóre
 Dupe mine a venit...
 Hiarele-ți sunt în prinsóre;
 Să-ți iaú viața am sosit!

— Sunt copil și n'am putere
 Pept la pept a ne lupta;
 Dar, o dómne! pot a-ți cere
 O cântare a-ți cânta?

O! N'aude! o N'a-vede
 N'a greul pământului!..“
 Hîarele prin crânguri verde
 Vin' cu sborul vântului.

v.

„Mândrulică sorióră,
 Am ucis pe-al tǎu iubit.
 Astfel ași dori să móră
 Toți cei ce m'aũ amăgit.

Însă ătă-ți daũ ertare,
 Ca să plângi, să te căesci;
 De-ai perdut a vieții flóre
 Sufletul să-ți curătesci!“

FĚT-FRUMOS

Într'o ȝi cu dulce s3re,
Drăgălașul FĚt-frumos,
Prin troene de nins3re
Trece mândru și voios.
Pentru dalbe păserele
P3rtă arc săgetător,
Pentru fete tinerele
P3rtă-n față florī ce-omor.
El zăresce-o porumbiță
Cu cap mic și poleit;
Și sub aripa-ī liliță
Cu săgeți o a rănit.

Pe troene de ninsóre
 Sângele s'a 'mprăsciat,
 Și la rațele de sóre
 În flori dulci a inviat.

„De-ași avea o fetișóră
 Cu cosițe gălbiori,
 Rumenă și albióră
 Ca cel sânge scurs în flori;
 Și s'o fac să mă iubescă
 Măcar numai într'o ȕi;
 Apoi mórtea să sosescă,
 Că ferice ași muri!

— De te-î ține de cuvinte,
 Eú pe fată țî-o voiú da!“
 Ȑice-eșind ca din morminte
 Un om negru în manta.

„Dă-mí copila ce-mí lipsesce
 Într'o ȕi, apoi să mor!
 — Aí cu mine, ș'o găsesce,
 Și te 'mbétă de amor!“

Omul negru îl conduce
 Sub o stâncă 'ntr'un palat
 Către-o fată albă dulce
 Precum el a fost visat :
 Rumenă și albuliță
 Și cu perii bălăiorî,
 Cu grumazi de porumbiță
 Și cu flori pe sinișori.

„Vin', cerescă 'nchipuire!
 Strigă albul vênător.
 Să mă 'mbeți cu-a ta iubire,
 Apoi fericit să mor!“
 Copilița rușinosă
 Plécă ochii suspinând,
 Și pe fruntea ei frumósă
 Trece mâna-î cugetând.

* * *

La palat e nuntă mare:
 Preoți, óspeți sunt chemați.
 Junii miri de desfătare
 Și de-amor sunt îmbętați.

Dar, minune negândită!
 Omul negru a sosit.
 „Étä pofta-ți împlinită!
 Dîse mirelui iubit.
 Scii tu vorba de-altă dată?
 Étä fata; esci iubit.
 Eü sunt Mórtea ne 'mpăcată:
 Dupë vorbă, am sosit!

— Mórte! 'ncétă de-a mă cere!
 Alți 'n lume te-aü chemat;
 Mergî de curm' a lor durere,
 Al lor plâns neîmpăcat?
 Eü sunt june, sunt ferice;
 Nu voiü äncă ca să mor!
 Bucuria änc' aice
 Înfloresce cu amor!“

L'ale candelor flacări
 Tot în negru se 'mbrăca;
 Florile se schimbă 'n lacrimî;
 Cîntecele înceta.

DOMNUL TIGHINEI

Domnul Tighinei șede la masă
Cu dame june și cavaleri;
Viața lor fuge pe dulci plăceri.
Domnul, durerii sufletul lasă.

Ochiî în lacrimi pururea sunt;
Inima 'n gânduri tristă se duce
Către-o feciôră jună și dulce
Stinsă sub vëlul cel de mormânt.

Astăzi e dioa de sêrbătore
A junei fete ce-a fost perit;
Altă femee n'a mai iubit
În cursul vieții cei fugătore.

Fruntea-î pe mână-î cade, răpită,
 Ochiî de line lacrimi lucesc;
 Dar el ascunde plânsu-î ceresc
 În alba-î mantă cu-aur mândrită.

În sală-apare nouă cavaler!
 Vorbe, vestminte se par străine.
 „Dómne! scăpare cer de la tine,
 Cer de la ceea ce-astăđi e 'n cer!

— Orî care fapta-ţi póte să fie,
 Orî care fie ceî ce te vor,
 Tu chemî un nume desfătător
 Astfel scăpare plină daŭ ție!“

Doî soli veniră de la Tătari.
 Cer descortorul cu-ameninţare;
 Óste străină stă la hotare
 Să prade 'ndată ţerile-amar.

Domnul raspunde: „Téra căđută,
 Cu timpul încă vom desrobi:
 Numai onórea de va peri,
 Pe tot d'auna va fi perdută.

Românul încă n'a fost trădat
Străinul care scăpare-î cere;
Nu va fi 'n lume, bunuri, durere,
Care să-mi schimbe vorba ce-am dat!"

Țice, se 'narmă, pasă, combate,
Pune pe fugă străinii răi;
Dar în bătae mulți per d'ai săi,
Și domnul însuși, rănit, s'abate.

De cruda mórte crud el coprins,
Scóte din sinu-î flóre trecută,
O scaldă 'n lacrimi, dulce-o sêrută,
Și 'n sărutare-î viața-î s'a stins.

SENESLAS

Consolul Seneslas strigă în orgie:
„Lumea-î fericită numai sub robie;
~~Lumea se coprinde de prosti și ipocriți;~~
Ceî d'ântêiū sunt prada, ceî alți folosiți.
Cine crede 'n altfel, vie-aici pe dată,
Vie să-mi răspundă, vie să combată!”

Étă pare-un june d'arme coperit. . .
„Dómne, fie-ți bine; dar eū am venit!

— Vom lupta pe dată! consolul răspunde,
Dar alină dorul care te pătrunde:

Bea din astă cupă d'aur și rubin!
— Setea ce mă 'nceinge, nu-î sete de vin:
Dar onórea sântă-a mândruliței mele,
Cere să se spele cu țilele tele!"

Ei se-apuc la luptă. Spadele răsun;
Domnul cade 'n sânge, țilele-î apun.

PEȘTERA MUSCELOR

I.

În dumbrăvi poetici, în basin săpat
În granit cu fețe,
Se scâlda fumósa fată de 'mpërat
Cu-ale sale sclave rari în frumusețe.
Sórele se culcă 'n aburi de rubin
Și se vérsă dulce
Pe-ale lor cosițe ce mundéză lin.
Apa 'n bobisóre, p'al lor fraged sin
Ca roua 'n crini luce.
Peste-aï lor albï umeri care strălucesc,
Sub a lor ninsóre,
Gracióse rose răpede 'nfloresc,
Și lucesc la sóre.

Sclavele Domniței par în acest loc
 Astfel cum pe mare
 Printr'al lunii pline briu voios de foc,
 Miriade rațe scânteie, se joc
 Fără de 'ncetare.
 Dar un smeiu sosese p'un fugar spumos,
 Întră în grădină;
 Caută din dosul unui pom ștufoș,
 Sclavele frumoșe ce se joc voios
 Cu-alba lor regină.
 Ochiș lui se lasă pe regina lor
 Și-aș seș ochiș se 'ncântă.
 Dupe cal coboră, și pășese-ușor.
 Stă, privesce, ascultă, și c'un iute sbor,
 Pe basin s'avântă.

II.

Smeul încalecă, fuge cu vergura,
 Fuge pe vale;
 Calul se turbură; sboră, se spumegă,
 Mușcă 'n zabale.

Smeu 'i ia frânele, răpede-ș sângeră
 Căsta spumășă;
 Calu-ș se 'naripă, fuge ca negura
 Vijeliășă.

Cerul se scutură, munții se légănă. . .
 Brații săltară;
 Cerul cu stelele, brații cu stâncele
 Se confundară.

Văile murmură, frunzele frémetă;
 Aerul sună;
 Pletele verginei, sparte, sub aure
 Scânteî la lună.

Însă la peștera stâncilor alpice
 Calul atinge;
 Sforăe, nichéză. Smeul cu vergura
 În umbră se stinge.

III.

Regele preurmă, cu călări d'ai seî,
 Calul lor ce sbóră.
 Dar din peșteri smeul vérsă pe flăcăi
 Musce veninóse ce 'n acele văi
 Caii lor omóră.

De atunci când pasă turmele pe plai,
 Lângă grota lată,
 Smeul socotesce că 's ostași pe cai
 Și revérsă musca care-ucide, vai!
 Ori-ce vită 'ndată.

HEROL

Herol la morminte se duce și plânge
Promisa lui murtă cu fruntea sub flori.
Din fruntea lui cură sudore de sânge;
Iar stelele d'aur se 'ngână cu nori.

O rară minune! mormântul tresare,
Și 'ndată deschide și sinu-î de lut.
Frumoasa promisă pe marmură pare,
Iar luna lumină din spațiul tăcut.

Pe mantia-î albă, coșitele-umbróse
Ca nóptea cu dioa se 'ngână, apărând,
Și briul ei d'aur cu rađe lucióse,
Încinge ferice midlocu-î plăpând.

Dar fața-î străluce d'acea frumusețe
 Ce nu-î cunoscută la ném omenesc,
 Și rosele 's stinse pe dulcele-î fețe,
 Cătarea-î perdut-a cel foc fecioresc.

„Părinți-mi nu vrură să fiu eă soție
 Acelui ce 'n viață-mi atât am iubit!
 D'atunci în durere, plăpânda-mi junie
 Se stinse cu viața, cu tot ce-am dorit.

Dar relele tele mă turbură fôrte
 În lumea de pace din care sunt eă,
 Și viă să te mustru de ce lași spre môrte
 Să cad'al teă suflet, o sufletul meă!

Acela ce móre se perde 'n uitare:
 E lege-a naturei ce tot a coprins;
 Un om nu se perde căci alt om dispare;
 Un crin nu se fană căci alt crin s'a stins!

— Prea dulce fantasmă! pe lumea de doruri
 Sunt singur... d'acuma, vai! nu mă lăsa!
 Când esci în locașul cerescilor horuri,
 O di de plăcere mai pot eă gusta?

Oh! fără de tine tot este durere;
 Pământul și cerul în doliu îmi par;
 Și sufletu 'n viață nimica nu cere,
 Ori-care plăcere se schimbă 'n amar.“

Într'asfel amantul fantasmei vorbese;
 Fecióra-l ascultă pătrunsă de dor;
 Rădică la ceruri, ce 'n aur lucește,
 Cătarea sa plină de plâns și de-amor.

„Vai! dacă crezi însuți, mai duse răpită,
 Că nu poți 'n viață să fii fericit,
 Dorința ta dulce, să fie 'mplinită!
 Pe brațele mele dormi, suflet dorit!“

Pe sânul fecióreii el capul înclină,
 Se 'mbătă de vise și dulci resfățări;
 Și 'n noapte s'aude șoptire divină
 De blânde complângeri, ceresci sărutări

Dar când aurora prin noapte s'arătă
 Și vearsă flori d'aur pe tristul pământ,
 Drumașii găsiră cu fața 'ntristată
 Un june cadaver zăcând p'un mormânt.

PAGIUL BĂTRÂN

Când aurora riură 'n țeri
Valuri largi de aur și de purpură,
În depărtare tôte-mi părură
Pline de viață și de plăceri.

Văduiū eroiī cei străluciți;
Armii de lauri încununate;
Cetăți și sate nenumărate;
Populi, de dulce pace răpiți;

Văduiū palatul împărătesc;
Domni, cavalerii plini de mărire,
Văduiū regina lâng' al ei mire,
Pletind cu rose traiu-ī ceresc;

Sângele tînăr pe fața sa
Cura 'n dulcîi valurî pe lină-albețe;
Tinerî suriderî p'a sêle fețe,
Voia cea bună le semăna.

Dar către séră tot se stingea;
Palatul mândru se părăsise:
În sala dalbă tronul perise,
Regina dulce nu mai era.

Timpurî ce-abateți tot pe pămînt,
Cu-acele visurî îmbătătoare,
Răpiți și viața-mî apăsătoare,
Căci ați sunt singur p'acest pămînt!

CERBUL

Împăratul.

„Cerbulețe, mai privesce
Sórele ce pare 'n nori,
Căci cu ȱioa ce-asânȱesce
În lungi doruri ai să mori!

Ai să mori căci porȱi un nume
De divin saũ prooroc...
N'ai sciut c' aici în lume
Prin tăcere ȱi-faci un loc?“

Cerbul.

„Dómnne! lasă-mă cu viață
Pân' ce crinii vor păli,
Pân' ce merla cu dulcătă
Printre florī va ciripi!

Dómnne! sunt atât de june,
Sunt atâta de frumos!
Pentru ce mă vei depune
În mormântul dureros?

Viața trece-așa de lină!
Sórele-ī strélucitor!..
Dómnne! n'am eu nici o vină,
Nici o vină ca să mor!“

Împăratul.

„Cerul cu-umbre dulci se 'ncinge...
Dragă, nu măi suspina...
Plânsu-ți inima-mă atinge...
Și nu pot a te scăpa!

Mórtea-ți Dómnei mele place...
 Sterge-acele lăcímiorí...
 Morí ca să rămân în pace!
 Pentru mine, dragă, morí!"

Cerbul.

„Voia ta 'mplinită fie,
 De te face fericit!
 Dar ascultă-o profeție
 De la cerbul tǎu iubit;

Pân' ce sórele v'apune
 Două petre rădicați.
 Una pentru cerbu-ți june,
 Alta pétră de 'mpěrați!

La lumina de la stele
 Împreună vom peri,
 Tu de mâna Dómnei tele
 Ce cu-amantu-í va domui.

Din mormentu-mí o să crească
 Brădiór cu vârful lin

Cu-a lui ramuri să umbrască
Dómne, grópa-ți de străin.“

Anul încă nu trecuse
Și pe câmpul uscăcios.
Peste un mormânt crescuse
Brădiu de munți frumos.

Bradul se pleca 'n durere
Peste-un alt tăcut mormânt,
Ca sinceră mângâere
Pentru cei ce nu mai sunt.

UMBRA RESBUNĂTÓRE

„Frate-meu spre tronu-mi cată,
Ómeni m'aú credințat. . .
Capul seú dar să se-abată
Astă nópte la palat!“

Ast-fel Domnul își ȃicea
Și pe cer o stea pălea.

Étă fratele cel june.
„Dulce frate, de te chem,
Sunt coprins de-amărăciune. . .
Umpleți cupele să bem!“

Viața-î plină de 'ntristare.
 Fericirea pe pământ
 Trece ca și-o sărutare
 Ca și-o flóre pe mormânt!

Fratele mai mic dicea:
 „Dómnne! ține cupa mea!“

Fratele cel mic murise
 De venin omoritor;
 Dar din ora ce perise
 Domnul suferă greú dor.

Somnul ochiî nu-î atinge,
 Visele plăcerî nu-î port,
 De cum sórele se stinge
 Vede fratele lui mort.

Mána fantasméi ce plânge,
 Îî arată când și când
 Hârcă plină cu-al lui sânge,
 Cu-al seú sânge fumegând:

Și-î vorbesce: „Dómne, bea,
Sângele și viața mea!“

Domnul caută scăpare
În ospățuri și 'n orgii,
În noui crime și turbare,
În turbate bătălii;

Dar în lupte-omorítóre
Bravi-alături toți s'abat;
Numai el stă pe picióre,
În cadavere 'ngropat;

Și 'n orgiile turbate,
Când meseniî vérsă vin,
Umbra junelui său frate
Pare printre cei ce 'nchin,

Și-î mai dice: „Dómne, bea,
Sângele și viața mea!“

Iar pe patu-î de zăcere,
Unde capul și-a turnat,
Vede-a fratelui părere
Ce-ocolesce tristul pat,

Și-î vorbesce: „Dómnne, bea,
Sângele și viața mea!“

CAPUL AVARILOR

Prin văile Carpaților
Misterici, neguróse,
Trecea capul Casacilor
Cu garde numeróse.

Zăresce lâng' o pesteră
Dărămături romane,
Un templu de-albă marmură
Al Junei daciane:

Iar luna, suflet umbrelor,
Pe-o négră stâncă-apare
Și vérsă foc pe fețele
Columnelor bizare.

În vestibulul templului
Se vęd mai multe stane,
Cu chipul guvernorilor
Aï Daciei traiane,

Dar turma călătorilor
Vędându-le, hulesce;
Și capul lor, cu furie,
Descalcă, vorbesce:

„Cât mă-or lovi vederile
Aceste chipuri mute,
Nu pot să 'mpac eū inima-mă
Cu visele-mă plăcute!“

El ăice, trage paloșul,
Spre chipuri apoi trece,
Lovesce-o stană repede
Pe sînul eï cel rece.

Antunci în aer stelele
Cu nori apoși se 'ngână,
Iar stana 'nalță repede
Pe dânsul recea-î mână.

Se mișcă tóte stanele,
Pășesc spăimântátóre,
Și 'n nópte, calcă, sfarămă,
Barbari sub picíóre.

MUREȘUL ȘI ALUTA (OLTUL)

I.

„Dă-mi o florică din a ta costiță
Să mă lecuiască de-al meu aspru dor;
Căci așa se țice, dulce copilică,
Și-ar fi rău, rău foarte să mă lași să mor!

— Mureșe! dă-mi pace; nu-să vindecătoare:
Din a mea cunună nu daș nici o flóre.“

Ți-dice. Noptea desă cade peste vale.
 Ei se perd sub măguri, dupe brați stufoși.
 Iar Aluta plânge: lacrimile sale
 Cură 'n caldă rouă din doi ochi frumoși.

Sub un ulm Aluta cată să se culce,
 Și cu flori de munte face fraged pat.
 Mureșul îi Ți-dice: „dalbă mî-esci și dulce.
 Oh! fii bunicică, dă-mi un sărutat!
 — De-Ți dormi cu pace și te-Ți descępta,
 Măne mai în urmă pöte că-Ți voiü da.“

Amędoi se culcă; fata 'n floriöre;
 El mai pe departe sub un plop umbros.
 Amędoi s'ascultă cine dörme öre,
 Până ce-Ți răpesce somnul mângaios;
 Dar Aluta dulce, se descęptă lin,
 Plęcă și pe cale-Ți Țorile lumiu.

II.

Sörele sărută Mureșul pe gene.
 Mureș se descęptă, chiamă mândra sa;
 Nimeni nu-Ți respunde, numai cödru geme,
 Numai al seü suflet dulce suspina.

El alérgă plaiul fără s'o 'ntálnéscă,
Via lui durere cresce ne 'ncetat.
Ursitórea vieței, ca sě-î îndulcéscă
Dorul ce pătrunde sufletu-î curat,
P'améndoî îi schimbă 'n două riurî late,
Mureșul și-Aluta pucin depătate.

Aste două riurî de atunci țintesc
Ca să se ajungă și nu se 'ntálnesc.

DOCHIA

Candela licurătoare
Strălucesce 'ncetișor...
Ascultați?... un pas ușor!..
Luna măi dând o vulvóre
Se asunde într'un nor.

Umbra Dochiei ușorã,
Pătrundënd închise porți,
Vine-apare, se strecorã
În camer' acestor soți.

E frumósă băta fată!
Însă chipu-î e pălit;
Într'un giulgiu e înfășată,
Ca un om ce a murit;

Umbra candela aprinse,
La oglindă s'aședă,
Și din suflet suspină;
Apoi fețele ei stinse
Ea cu lacrimi le spălă.

Domnul se descéptă 'ndată,
Și de-o dat' a tresărit
Ca tot omul fericit
Ce al morței glas de-odată
Împregiur a audit.

„Fugi, o umbră întristată!
Fugi! eă nu te mai iubesc;
Ah! mă lasă să trăesc.
Étă dioa se arată,
Umbrele se risipesc!

— Dar eă sunt a ta Dochie;
Lângă tine-î locul meă...

Scólă, dragă; eă sunt, eă...
 Pe-a ta viață și junie
 Mă-ai jurat, sufletul meu!

— Fugă, o umbră! și mă lasă:
 Să nu scolă mirésa mea.
 Ți-oi da aur cât vei vrea;
 Dar te du din astă casă
 Să nu se sperie ea.

— Morții nu aă trebuință
 De-avuție pre pământ.
 Viu din tristul meu mormânt
 Ca se-ți cer a ta credință,
 Al tēu dulce jurământ.

— Fugă! și peste piatra-ți rece
 Candele voiă atârna;
 Mândre floră voiă semēna,
 În cât cela ce va trece
 S'a opri și-a lăcrima!

— Oh! nu! eă voiă, drăguliță,
 Lângă tine să trăesc;

Mi-este frig, ș'acum voesc
 Înghiețata mea guriță
 L'al tēu foc s'o desmorteșc!"

Țise, și c'o mânușiță
 Ea vesmintele-și strângea,
 Să se culce se gătea:
 Și din mândra ei cosiță
 Floricelele scotea.

„Fugi, o umbră fericită!
 Nu-e aicea locul tēu
 Du-te in mormentul rău!
 Pe-a mea inimă răpită
 Alta 'nclină capul seū.

— Nu-ți mai sunt eū dragă ție,
 Viața sufletului meu?
 Ah! dar ce ți-am făcut eū?
 Dómne, dómne, spune-mi mie
 Care fu păcatul meu?

Dar tu plângi, o mândrióre?
 Ah! tu plângi? mai țise ea.

Pentru ce, inima mea,
Curg aceste lacrimióre
Ce-ard ca focul mâna mea?..

Te mähnesce-a mea mustrare?
Nume dulce ce iubesc!
Spune să nu-ți mai grăesc
Vorbe aspre și amare,
Lucruri care te mähnesc?

Vino, vin': să ne cunune,
Drăgușorul meu bărbat!
Ah! tu nu sciï ce am răbdat,
Al meu mire drag și june,
Să te vedü tot depärtat!

Când gândesc că o femeie
Capul ei și-a odihnit
Pe-al tēu sïn, al meu iubit,
Sóre, stele-așü vrea să pee
Intr'un cés nefericit!

Marturi sunt in nopți senine
Stelele la al meu dor;

Morții care mă 'ncongior,
Și la tristele-mi suspine
Se deștept din somnul lor.

Mórtea cea fără 'ndurare
Vedënd cât am suferit,
Însuși ea s'a imblëndit;
Ca să curme-a mea 'ntristare
Către tine a venit.

A venit... ea ne cunună...
Vino, scumpul meu bărbat!
Vin' căci ora a sunat,
Să trăim d'aci 'mpreună
În al mormintelor pat.

Vin' căci umbrele se 'ndesă...
Veđi? ce bine m'am gătit!
Cum mi-e përul impletit!
Veđi ce tânără mirésă
A'i tu, mândrul meu iubit!"

Ea vorbesce cu căldură,
Și pe sinu-î se pleca,

Calde lacrimi revêrsa.
Iar micuța-î rece gură
A lui frunte săruta.

Dar cocoși 'n luncă cântă...
Umbra-atunci a tresărit...
„Ah, te las al meu iubit!
Căci se-arată ȝioa sântă,
Și 'n cer ȝori aŭ rumenit!“

FLUTURELUL

Într'o vale lată
Cu flori semănată,
Trece-un fluturel
Mic și sprintenel.
Iată se opresce,
Stă, se odihnesce;
Vede-o viorea;
Merge lângă ea.
„Viorică, lică,
De-ai fi bunicică,
Cât ești frumușică,
Tu m'ai ospeta
În foița ta!

— Dute; fluturel,
Mândru, mititel.
Cu-aripă pestriță
Cu puf pe guriță,
Flutur resfățat
De florî sărutat!
Căci mi-î săruta
Cu gurița ta.
N'am credință 'n tine;
N'am credință 'n mine;
Căci mi-ești frumușel
Ca un ângerel,
— Viorică, lică,
Lasă-mă! mi-e frică!
Vântu-o să mugăscă,
Ș'o să mă răpescă;
Cât sunt de frumos
Sunt și de fricos;
Voiu fi înțelept
Culcat p'al tĂu pept;
Nici nu voiu sufla,
Nu te-oiu săruta;
Și voiu fi tăcut
Împetrit și mut.
Iar de vreî măi bine,
Voiu vorbi cu tine
Și voiu spune ție

Dalbă istorie
Ce nime nu știe.

Dă-mi, o viorică,
Bună, frumușică,
Loc în sînul tău!
Căci e césul rău:
Morții s'aú trezit,
Din grópi aú ęsit,
P'aici aú sosit!
Elele pornesc
Saltă, dăntuesc,
Mi-e frică de mor
De sgomotul lor.

— Dacă este așa,
Vino! ęise ea,
Șirétă ce-era!
Vino pe-al meú pept;
Dar fii înțelept
Și imi spune mie
Dalbă istorie
Ce nimeni nu știe!

Flórea a primit
Fluturul aurit.

— Viorică, lică,
 Lică, mititică,
 Dă-mi un sărutat
 Că-să de ploii udat,
 Și voiți spune ție
 Acea istorie
 Ce nime n'o știe.“

Cu un sărutat
 Ea mi l'a uscat.

„Mândră răsuriică
 Fost-aă o fetică;
 Sorele 'ntr'o di
 Trecend o 'ntalni
 Pe un verde plaiu.
 Fata cea de craiu
 El că mi-o vedu
 Și aci stătu;
 Aci se opri
 Cât nu trebui,
 A mi-o căuta
 A mi-o săruta,
 Pe a ei guriță,
 Pe a ei cosiță,
 Răpit de iubire
 Și de fericire,

Cerul supărat
P'acest împărat
Că a 'ntârziat
Schimbă pe fetică
Într'o răsurică:
D'atunci, surățică,
Mândra răsurică
Când se 'naltă sóre
Plânge 'n frunzişóre.

Iat'o istorie
Ce nime n'o ştie."

Ast-fel a vorbit
Fluturul aurit,
Cu aripă pestriță,
Cu puf pe guriță,
De florî resfățat,
De florî sărutat.

CAVALERUL ȘI FLUTURUL

I.

O albă feciără, pe vale de munte
La rece pârîu
Adapă fugaru-î cu stemă pe frunte
Cu aur pe frîu.

O rouă de lacrimă scânteie în față
Pe roze și crini;
Cosîța-î rîdîndă, săltînd se resfață
De austrul lin.

Cu ochii în unda ce trece spumósă
 Viséză tăcënd;
Iar calu-î privesce pe dómna-î frumósă
 Ce-o vede plângënd.

E timpul când ȝioa și umbrele mute
 Pe piscuri se joc;
Iar văile 'nótă în valuri tăcute
 De umbră și foc.

Atunce din umbre o umbră s'arată,
 Un june ostaș:
El plécă genuchi-î, la timida fată
 Cătând drăgălaș.

„O, albă regină! tu ești graciósă
 Ca visul din ȝori
Ce scutură dulce pe-o frunte umbrósă
 Aripa-î de flori!

Când ochi-mi vėdură la cea dintăi óră
 Al tėu chip frumos,
Mî-erai cunoscută, o dulce fecióră!
 O vis gracios!

Cu hora de vise, voios legănată
 Pe caru 'nflorit,
 Să ștergi de plâns ochi-mi, mai mult de odată
 La mine-ai venit.

Ca 'n visele-acele, o! vino, mă 'mbătă
 Și adî de amor!
 El dice și fața-î de lacrimi rouată
 Esprim' al seû dor.

L'aceste cuvinte, feciôra uimită
 Roși tinerel:
 Distractă, răsfată cu mâna 'nflorită
 Al ei călușel.

„Nu... nu... nici odată!...” ea dice, ș'ușoră
 Pe cal s'arunca;
 Iar calu-î prin nópte ca vulturu ce sboră
 Voios inota.

II.

„Străine! Știu tóte secretele tele!
 Îi dice sburând,
 Un flutur de aur cu micî aripele,
 Gingaș și plăpând.

Pe-o rosă 'nflorită aprópe de tine
 Dormiam legănat,
 Când vorbele tele trerupte 'n suspine
 Din somn m'aú sculat.

Ea nu te iubesce, sărmane străine!
 Dar trebuí să mori!
 Mai bine o uită... fă, frate, ca mine
 Cu dulcile flori!

Poți încă să afli atâte fecióre
 Cu sinií de crin.
 Se perde din lume acela ce móre,
 Sărmane străin!

— Dar póte, sərmane! ea însuși rėspunde
 La tēneru-ți dor.
 Adesea femeia iubescce ș'ascunde
 Simțirea-í de-amor.

Oprește dar doru-ți! aprópe de sine
 Eú merg a pāndi:
 Pe dulcea eí față, pe-ale eí suspine
 Voiú ști a ceti."

III.

„Străine! te scólă și dute îndată
Căci esci asceptat.
Veđi; gura mea-ı ăncă cu drag profumată
De-al ęi sărutat!

La dragul tęg nume răsuri tinerele
Pe frunte-ı născęū.
Veđi ș'aripa-mı udă de dulci lăcrimele
Ce 'n gene-ı ardęū!

Dar vino cu mine; ın valea 'nflorită
E albul ęi cort!“
Iar tęgnerul tace — la vestea dorită —
Căci el era mort!

STRAINUL

~~~~~

Lâng' un riuleț
Briū de câmpuleț,
Briuleț d'argint
Ce cură mugind;
Tristul călător
Se opresce 'n dor,
Și acolo plânge
Cu lacrimi de sânge,
Plânge fără sémă
Și pe mórte chémă.

Étä, măre, étă!
Mórtea i s'arétă
Cu periī sburliți,
De lacrimi stropiți,

De șerpî implețiți;
 Naltă și uscată,
 De bóle urmată,
 Bóle furióse
 Bóle gălbigýóse,
 Din aripî plesnind
 Ca esme rânjind.

„Étă-mě am venit,
 Voinicel iubit!
 Puțintei în lume
 Chémă al meü nume;
 Care-ı dorul těü
 Atâta de rěü?
 — Mórte! sunt străin;
 Curmă al meü chin!
 — Sciı cine sunt eü,
 Voinicelul meü?
 Al meü sărutat
 Este înghețat,
 Vorba-mı fiorósă,
 Mâna-mı sângerósă...
 Cine a intrat
 Într'al meü palat,
 Nu a mai eșit
 Nu a mai simțit,
 A purure-a stat
 Mut și nemișcat.

— Cine a intrat
Într'al tău palat,
Nu a mai eşit,
Nu a mai simţit;
A purure-a stat
Mut şi nemişcat;
Dar nu eşi mai rea
De cât viaţa mea!
Nici o bucurie
Nu-mi mai ride mie.
— Ah! de este-aşa
Vin, inima mea!
Sărbătore-ascéptă;
Morţii se descéptă.
Ét'o cade, nea!
Vin, inima mea!"

Astfel ei vorbesc
Bólele răcnesc,
Saltă se 'nvértesc
Din aripi bătând
Împregiur săltând,
Asupra-î sărind
Ca esme rânjind.

I E L E L E

I

„Veți spune voi mie, o dulci aurele!
În ce loc se află frumoșele Iele,
Ca să le sărut
Pe sinul plăcut?
Căci cin' le sărută îi dau cu plăcere
Ce ochiul dorește și inima cere:
Și am să le cer
Ați maichi-ochișori
Ce-i țin' în ulcer
Smăltat tot cu flori!“

Întrebă pe aurii ce umblă perdute
 Prin flori și prin umbre, pe căi nebătute,
 Păstorul cel dulce
 Cu pěr aurit.
 O aură 'l duce
 Pe plaiu 'nflorit.

II.

În dumbravă la rēcóre
 Ielele cobor din cer,
 Scuturând din aripioře
 Rađe dalbe din eter.
 Pe cămeșile lor albe
 Și cusute 'n flori d'argint,
 Brâne lungi de rose dalbe
 Cing miđlocul lor lucind.
 Iar din cómele lor plouă
 Rađe d'aur și de foc
 Și bobite dulci de rouă
 Peste sinul lor se joc.
 Hora lor se învirtsce
 Peste albul păstoraș,
 Ce se face c'aromesce
 Printre iarbă drăgălaș.
 „Cântă, june păstorele,
 Cu-al tēu fluer înflorit,

Printre flori și printre stele
 Să jucăm neconținut!
 Voiu cânta, o dulci fecióre;
 Dacă voi mă veți erta
 Florile din fețișóre
 Câte un' a săruta!
 — Nu se póte, păstorele,
 Căci esci om de pe pământ!“
 Aũ mai ȃis albele Iele
 Legănându-se pe vânt.
 Iar de vrei, cântă-ne nouă
 Și ȃi-om da un cal c'un friũ
 Splendid ca lumina nouă
 Ce se scaldă peste-un riũ.
 — Nu se póte, albe ȃine!
 Căci eũ flueru-am perdut;
 Iar de vrei, veniȃi cu mine
 Lângă plopul cel căduť,
 Ca să-l spargem împreună
 Și să facem flueraș“.

Vesel Ielele s'adună
 Lângă mândrul păstoraș.
 Colo plopul se despică
 Fără a se deslipi.
 „Pune mâna, ȃinulică!
 Toȃi cu toȃi!... eat' aci!...“

Dar abia prin tăctură
Ele mânele-aū intins,
Că el trage-a sa secură,
Și copaciul s'a închis.

Hora Ielelor se plânge,
Și se rógă de păstor ;
Căci sunt sclave și le stânge
Plopul verde mâna lor.

Dar pe mica lor guriță,
Pe-al lor sîn de desfătări,
Și pe lata lor cosiță,
El adună sărutări.

BUJORUL

„Frumușică copiliță,
Cu dulci stele în cosiță,
Fii-mi mie draguliță;
Căci de când tu ai venit
Din locașu-ți înflorit
Nici odată n'ai iubit.
Să te fac nemuritoare
Prin cântări desfătătoare,
Prin iubiri resfătătoare!“

— Nu se poate, voinicile,
Să dau flórea vieții mele
Pentru cântecele tele.

Să am inimă de dat,
Buze dulci de sărutat,
Aș alege-un împărat!
Astfel ȕice, apoi sbórá
Ca o stea ce se cobórá,
Iar voinicul făr' noroc
Vérsă lacrimi de foc,
Pân' ce dreptul ursitor
Îl preface în isvor;
Iar pe fata făr' amor
O preface în bujor;
Flóre mândrá, răpitóre,
Însă nemirositóre.

De-atunci câte fetișóre
Aũ un suflet uricios,
Se fac tóte florióre,
Florióre făr' miros.

LĂUTARUL

Într'o nópte furtunós
Prințul cu-ai sēi cavaleri
Într'o sală luminósă
Se 'mbētaū de ūlcī plăceri.

Cupele de aur sună
Candelele strălucesc;
A plăcerilor cunună
Damele drag o 'mpletesc.

Nóptea este fórte rece;
Iar afar' un călător,
Prin furtuna nopții trece,
Întonând cântări de dor.

„Aduce-ți îndat' aice
Pe drumașul lăutar!“
Scutierilor le ȳice
Domnul casei cel barbar.

Lăutarul se aduce
Cómele-ı voios se joc;
Fața-ı palidă și dulce;
Ochi-ı vėrsă dulce foc.

„Cântă nouă, lăutare,
Tu ce 'n lume ai născut
Pentru-a noastră desfătare,
Pentru-al nostru traiü plăcut!“

Lăutarul cu mândrie,
Sparge harpa de pămēnt,
„Pentru inimı de robie,
Nu voiü, Dómnne, eü să cānt!“

Daca cānturile mele
June suflete răpesc,
Ale vóstre inimı rele
Inimı mórte, nu 'nfloresc.

Astfel vântul desvêlesce
 Cu-al sêu fraged sărutat
 Crinul care 'mbobocesce
 Dar nu crinul cel uscat!"

Țice și pe loc dispăre;
 Dar prin vânturi care gem,
 Óspetii cu 'nfiorare,
 Audiră ast blestem:

„Voii ce tartarul v'a revêrsat
 În nopți fatale de voluptate
 Cu nori de crime și de păcate
 Pe fața lumii ce-ați insultat;

Voii ce dați mórtea chiar în amor
 Ca șerpî ce 'n ora lor de 'nrodire,
 De voluptate și fericire,
 Turbați omórá compliciî lor;

Voii ce cu hulă la cei mai tari,
 Târâți josita vóstră cerbice,
 Și pentru omul cel neferice
 Aveți disprețuri crude barbari;

Fără de cuget nici Dumneșeu,
Fii de minciună și injosire,
Astă-ți cu cruda-mi desprețuire,
Pe voi să cadă blăstemul meu!

S'aveți răpaos într'un mormânt
Numai când corpul ars de durere,
Răci-va 'n lume ori ce plăcere
Prin desecatul său osământ!

S'aveți vedere, rău să zăriți!
Auz, ș'auzul să vă înșele;
Gură, și vorbe fără de cale;
Inimă, și numai chin să simțiți!

Pe cât trăi-veți p'acest pământ,
Fapta cea bună ce-ți face 'n lume
Să se topescă fără de nume
Cum pere 'n spaciū urma de vânt!"

Astfel cântă cu durere
Lăutarul rătăcit,
Iar în sala de plăcere
Candelele au pălit.

Mâna 'nghetă pe pahare
Florile se sting pe loc;
Iar în sala lată pare
O columnă grea de foc.

Pe columna 'nflăcărată
Aste litere diceau:
„Viața voastră 'i blăstemată!..“
Ôspeții amar plângeu.

NOTE

N O T E*)

LEGENDE ISTORICE

Cea din urmă noapte a lui Michaiū.

D. Aman, un june pictor ce dă cele mai frumoase speranțe, a făcut un tablou din această legendă. Ea este scrisă în 1846 la Paris.

Michaiū vitezul favoritul românilor din Valachia fuse eroul ce poetul Dim. Bolintinénu cântă mai cu simpatie. Când autorul acestor legende deveni ministru al cultelor, ceru de la adunare un credit ca să se aducă capul lui Michaiū vitezul de la monastirea Délul la Bucurescī, unde se i se facă un monument. Camera trecută votă de urgență cu aplaud. Vedem însă cu destulă durere că următorii d-lui Bolintinénu la acel minister nu aū esecutat acel vot național! Se temură ei să nu supere susceptibilitățile înamicilor măririi trecute a românilor? O săracă, săracă Țără-Românescă! tu ești destinată a nu putea trăi decât de viața trecutului prin suvenire!

*) După edițiunea din 1865.

Muma lui Stefan.

Acest episod din viața lui Stefan cel bun e povestit de un chronicar moldovan. Din toate legendele istorice aceasta este aceea ce a putut să se coboare mai mult în populațiune. Pusă în musică, musica singură a avut privilegiul să o introducă în coliba țeranului și să o tipărească în memoria sa, ceea ce nu poate face tiparul încă.

Fata de la Cozia.

Acastă legendă fu scrisă în Samos. Subiectul e tras dintr'o cronică bizantină.

Dómna lui Négu (Dómna Kiazna).

Este dómna lui Négu care a zidit monastirea Curtea de Argeș, acest mic, dar rar și unic monument al țării noastre, în stil byzantin și arab. El poate trece ca al treilea cap-d'operă printre monumentele Orientului de acest gen. Se sdrobesc inima Românu-lui când vede, acest monument ce s'ar putea ridica astăzi cu zece milioane, ruinându-se; și cu totă marea avere a clerului, cu toate legatele înadins ale răposatului episcop de Argeș pentru a sa repara, neluându-se nici o măsură pentru reparare! Oare a murit în inima Românilor orî-ce simțimânt pentru frumos, pentru mare, pentru artă, până a-l refuca chiar și templului lui Dumneđeű? Oare nu mai avem noi credință în viitorul țării, ca să lăsăm, ca monumentele țării să se ruine? Cine ne vede făcënd ceea ce facem, ar crede neapărat, că România are conștiința unei morți apropiate și nu mai cugetă de cât a benquetui în ajunul pierderii sêlc. O, generațiune materialistă! mare va fi răspunderea ta înaintea lui Dumneđeű și a viitorului!

Este o legendă a lui meșterul Manole apropiată la acest mo-

nument. Dar această legendă se povestese și în Serbia apropiată la o biserică de acolo. Se mai sună și în alte locuri ale Rumeliei.

Cupa lui Stefan.

Lăsat-a Stefan Vodă cel bun, la mănăstirea Putna, după mărtașă
lui, arcul și un pahar ce vorbiau călugării că este de lapis, ce
era în chipul marmorei albe și a farfurii, ca să fie întru pome-
nire la sânta mănăstire, și arcul l-a fost trăgând cu vârtej. La
vremea lui Constantin Cantemir Vodă, fiind răscolă, a venit nisce
cazaci cu leși și moldoveni Joimiri vrând să jecuească mănăstirea.
Deci atuncea a jefuit tot ce a fost a boeri și a neguțetori, iar
a mănăstirii nu a luat nimica, fără numai arcul lui Stefan vodă;
iar paharul a fost până la al treilea domnie a lui Michaiu Ra-
coviță, și scoțându-l din turn un călugăr pre anume Misail Chi-
săliță, și vrând să se fălăsească, a beut la masă cu acest pahar a
lui Stefan Vodă cu nisce zlătași, și bând mult cu acest pahar, a
stricat un lucru scump de minune ca acela.

Letop. mold. Ion Neculcea, pag. 189, tom. 2.

Sora Ana.

Este un fapt menționat în cronicile țerei.

Daniel Sihuștru.

Stefan Vodă mergând de la cetatea Némțului în sus spre Mol-
dova, a mers spre Voroneț, unde trăia un părinte sihuștru anume
Daniel, și bătând Stefan vodă în ușa sihuștrului să-și descuie, a
răspuns sihuștrul: să aștepte Stefan Vodă afară până va isprăvi
ruga, și după ce și-a isprăvit sihuștru ruga, l'a chemat în chi-
lie pe Stefan Vodă și s'a ispovedit Stefan Vodă la dânsul, și a

întrebat Stefan Vodă pe sihastru ce va mai face că nu poate să mai bată cu turcii. Înclina-va țera la turci aș ba? iar sihastru a Țis să nu o închine, că rășboiul este al lui; numai după ce va isbândi, să facă o monastire acolo în numele sântului George... Deci a și purces Stefan Vodă în sus pe la Cernăuț și pre la Hotin și aș strâns ôste fel de fel de ômenî și aș purces în jos. Iar turcii, înțelegând că va să vie Stefan vodă cu ôste în jos, aș lăsat și cetatea Némțului d'a o mai bate și aș început a fugi spre Dunăre, iar Stefan a început a-i goni până îi trecu Dunărea.

Ion Neculcea, letopisițu mold. pag. 199.

~~~~~

Fiaștriî.

Fiaștriî, fiî vitregî, espresiune veche.

~~~~~

Înturnarea lui Michaiü.

Acéstă legendă este un fapt istoric povestit în chronica lui Șincai la viața lui Michaiü.

~~~~~

Miron Costin.

La velétui 7200, în luna Decembre, Cantemir vodă tăiat-a pre Miron Costin ce a fost logofêt mare și pe frate-seü Velicico ce aș fost vocnic mare, dându-le vină că s'aș ridicat pre domnie asupra lui; însă Miron Logofêtul nefind în Iași în acea dată ci la țera la un sat al lui, ce s'a fost tâmplat de i-aș murit jupânesa, ce vrënd să o astruce, iată a sosit și la el de la Cantemir Vodă armașul al doilea Racoviță, cu un stég de lefegii ce să-l ducă la Iași, ci el se ruga să aibă pășuială până și-o îngropa jupânesa, și să purcédă; și fiind așa iată de sîrg a sosit Macri cu poruncă în ce loc îl va afla, acolo să-i taie capul, și după poruncă așa

într'același cés i-a tăiat capul și l'a astrucat împreună cu jupă-
nésa lui.

Lét. mold. Nicolce, tom. 2.

~~~~~

Monastirea Putna.

Vasile Vodă aprópe de mazilie aú greșit lui Dumneđeú că i s'a
întunecat mintea spre lăcomie de aú stricat monastirea Putna,
gândind că va găsi bani, și n'aú găsit. Și s'a apucat să o facă
din nou iarășî precum aú fost; dar i-aú luat Dumneđeú domnia,
și n'aú isbutit.

Lét. mold. tom. 2, Ion Neculcea.

~~~~~

Bogdan în Polonia.

Dupě multe solii ce trimisese Bogdan Vodă la Craiul leșesc pen-
tru sora-sa Elisafra, pre care o aú cerșut, și veděnd că nu va să
i-o dea, a socotit că are vreme să-și rěscumpere rușinea sa despre
Craiul leșesc cu sânge nevinovat și a început a strânge óste. Bog-
dan Vodă a pripit cu óste și a trecut apa Nistrului vineri, Iunie
29, și a intrat la ruși în Podolia; sâmbătă a sosit la Cameniță și
de acolo a slobozit óstea să prade țera... Decî arđend și prădând
țera, a tras la Liov și a bětut târgul și puțin de nu l'a dobân-
dit, și spun că singur Bogdan Vodă a lovit cu sulita în pórta Lio-
vului, care semn se cunoște și astăđi și nici leșii nu-l tăgăduesc...

Cronica lui Ureche, pagina 149.

~~~~~

Bărlad.

În anul 6983, Sultanul Mehmet, înarmând óste 120,000 de
ómeni, și óste tătărăscă și muntenescă, a trimis asupra lui Ste-
fan Vodă; iară Stefan avěnd gata 40 de mié moldoveni; 2,000

leși și unguri, le au eșit înainte din sus de Văslui, la podul înalt, pre care i-a biruit Stefan Vodă... așa i-au coprins pe turci o negură, cât nu se vedea unul cu altul, și Stefan tocmise pușini ómeni despre lunca Bârladului, ea să-i amăgescă cu buciume și cu trâmbițe. Dând semn de răsboi, atuncea óstea turcescă, întorcându-se la glasul buciumelor și împedecând-o și apa și lunca și acoperind'o și negura, tăia și sfărâma ea să trecă, la glasul buciumelor; iar din dos i-au lovit Stefan Vodă cu óste tocmită, în deuce zile ale lui genarie... Ce așa turcii în desime tăindu-se, mulți au perit, și mulți prinseră vii pedestrirea, ci și pre aceia pre toți i-au tăiat, unde pre urmă, movile de cei morți au strâns și mulți pași și sangiaci au perit... Și stéguri mai mult de o sută au luat...

Maî scrie Icn Stricovschi, cart. 20... «La o sută de miî de trupuri sê fi căduț într'acel răsboi... că a vëduț cu ochii lui grămëdile de óse, unde au fost acel răsboi, viind din țera turcescă în anul de la Christ. 1575 etc.»

Cron. Ureche, pag. 126 și 127.

Codru Cosminului.

Cunoscând sfetnicii lui Crai, mai ales episcopul, gândul lui, că va să facă óste asupra lui Stefan Vodă... îi dicea sê nu facă óste asupra dreptății... Iară Craiul dicea lor: voă vë este lucrul biserica sê păziți, iar nu de răsboi sê grijiiți, că gândul meü voi nu-l scitiți, ci numai eü singur; că de aș pricepe că haîna mea scie gândul meü, în foc aș băga-o...» A eșit dicătóre la leși: «*In zilele lui Olbreht zleahta (óstea) a perit.*»

Și de aci a trecut Nistru pe la Mihălceni cu totă óstéa sa și a venit la Coțmani. Acolo și-a descoperit violenția ascunsă; că a prins pe Tăutul logofétul și pre Isan, de-i băga în obezi. Iar Stefan vodă dacá a înțeleș că Craiul l'a violenit și vine asupră-i și a trecut de Nistru cu opt-deci miî de ómeni, fără de adunătura

cei altă, de sîrg a trimis în tóte părțile sê strângă oști la Roman... I-a venit ajutor dela unguri și dela țera muntenescă... Iar Craiul leșesc a bătut Suceava trei săptămâni și nimica n'a folosit... Birtos, voevodul Ardélului, ce venise cu ajutorul unguresc, a trimis soli la Olbreht Crai să-î spue că va veni singur pentru pace și pe Stefan cu multe cuvinte l'a rugat sê facă pace cu Craiul leșesc, și așa aū intrat la midloc... și s'aū împăcat... Ci Craiul n'a mers pre calea pre unde venise, ci pre altă cale pre unde era țera întregă, spre codru Cosminului. Simțind Stefan Vodă că leși nu merg pre unde venise... a trimis după Craiū de l'aū rostit sê nu ia spre codru, ci pe urma pe unde a venit... ci Craiul... n'a băgat sémă, ci și-a păzit calea spre codru Cosminului... Decī Stefan... a trimis óstea să sê apuce calea la codru Cosminului, sê tăie pădurea, sê o întineze ca sê o pótă porni sê cađă asupra oștii, daca vor intra leși în pădure... Iară singur Stefan Vodă cu tótă óstea a tras după dênșii... și a patra și i-a ajuns intrând în pădure Joi la 26 Oct. și luând ajutor de la Dumneđeū, i-aū lovit din tóte părțile, și năruind copacii cei întinați asupra lor, multă óste lésă aū perit, unii de osteni, alții de țerani ce le coprinsese calea... și alții de copaci întinați. Așa perđend puscele și lăsând stégurile, carele tóte le-aū adunat Stefan vodă; iară leși cine încotro aū putut, așa s'aū risipit prin pădure unde puçini aū mai scăpat afară, și singur Craiul cu puçini ce rămăsese, strângându-se, s'aū adunat într'un ocol la sat la Cosmin și de acolo bulucindu-se, aū eșit la Cernăuți. Iar óstea lui Stefan, cu dênșii de asemenea merge bêtându-se și tăindu-se, cât nici acei puçini leși ce eșise din codru, nu vor fi scăpat, de nu s'ar fi încurcat ai noștri la carele crăești... Acolo a venit veste lui Stefan Vodă că vine și altă óste leșescă în ajutor lui Craiū... a trimis pre Boldur vornicul în potriva acei oști și aū đis sê le dea rêsboiū... Și îndată i-a risipit și pre aceia, cu ajutorul lui Dumneđeū... Trecend Craiul Prutul la Cernăuți, i-a lovit o sémă de óste a lui Stefan Vodă de i-aū risipit și i-aū tăiat, cât abia a scăpat Craiul cu pu-

cină óste a sa. Aflatus'au la acel rsboi periti ómeni de frunte dela leși doi frai Tinceschi i Nicolae, Voevedul Ruschi i Gabriel din Maravi i Herbor; aijderea doi frai Grato: Humischi i Murdelio i alii mulți, cine-i póte scri cu amăruntul pe toi!... alii au cdut la robie; Tucischi; Svigner; Potgomot de Crenau; Brohoschi; Gargovischi i alii... pre unii i-au fost spndurat ai notri câte doi de păr...»

Cron. Ureche, pag. 236, let mold. tom. 1.

Maria Putoianca.

Era o jun Romna fórte vitz ce se bătu contra turcilor. Istorical N. Bălcescu vorbesc de acest fapt în istoria lui Mchail.

Aceste poesii de un gen cu totul nou în limba romna fură gustate de români. Ele mai mult de ct cele alte fuseră puse în musică i cntate de popor. Pentr că poporul găsi în ele o vn naionala resfrngerea inimii lui năbușite de epocel de tiranie, de corupiune i de oegradare naionala.

FLORILE BOSFORULUI

Căi vechi pretind că numele de Bosfor vine de la grecescul *Bos*, bo i *Πόρος*, trecere, numit astfel pentr că trecuse prin unda lui vaca numită Io. Astfel dice fabula. Mai este un bosfor: bosforul cimerian, care este astdi strmtrea de Caffa. Turci numesce Bosforul: *Bogaz bogassi*. Prin acest canal marea Ngra comunică cu Propontida sa marea de Marmara. Lungimea lui este aprópe 30 kilometre, i lărgimea lui se schimbă de la patru la unul. Malurile acesti canal sunt celebre prin frumusețea lor pi-

toréscă, prin grădinele delicioase ce acoperă malurile și delurile vecine și fac loc între ele și marea, unor case, kioskiuri, saraiuri cu formă orientală.

Nu este nimic mai frumos în lume, ca sit, de cât această strîm-tóre. Natura aici are o calitate particulară, aceea de a nu obosi nici odată ochii ce o privesc. Varietatea infinită a tablourilor, produce acest fenomen. Astfel fie ce minut aduce ceva nou, sau în dessemn său în colorile acestui tablou magic. Cerul, sub înrîurirea curintelor de aer ce-și comunică cele două mări, precum și malurile atât de variate în formele lor; grădinele, stâncile, văile, contribuă la această luptă eternă între umbre și între rațe, contribuă la nascerea mării varietăți.

Autorul acestor poezii, espuls din țera sa în anul 1848, compromis în mișcarea politică de atunci, se duse în Transilvania, apoi la Constantinopol, de unde înaintă la Paris spre a-și urma studiile începute acolo în 1846, și întreprinse de revoluțiunea din februarie. După o ședere de două ani în Paris, se înturnă în Constantinopole.

Mișcarea politică din 1848 în Valachia nu fusese ostilă Porții otomane; ea restrîngea vechile legături între români și Porța. Cea mai mare parte de emigrați români găsiră în Turcia o primire grațioasă din partea guvernului otoman.

Autorul acestor opere locui acea țera până în 1859. În această epocă, fericitul succes al armatelor aliate la Sebastopol îi deschise porțile natale. El trecuse mai mulți ani în Turcia spre a visita locurile cele mai pitoresci, Asia mică, Siria, Palestina, Egiptul, insulele Archipelului, Rumelia. În timpul șederii se se pe Bosfor, scrise aceste poezii intitulate *Florile Bosforului*, poezii ce lăsă pretutindenă în urma sa la unii din amicii săi compatrioți, pe care le adună mai târziu și pe care le tipări în Bucuresci, prin îngrijirea poetului G. Sion. Aceste poezii erau un lucru nou în literatura română ostenită până aici sub greutatea figurilor mitologice, ale zeilor și zeelor din Olimpul antic, și perđend seva și

flacăra sub săgețile unui Cupidon îmbătrînit și cu întristare usat. În acest gen de poezii abundă descripțiunile mării. Afară de această operă, poetul are o colecțiune de poeme numai despre mare, poeme inedite, fruct al escursiunilor sale în insulele Archipelului.

O parte din Florile Bosforului aici publicate, s'aũ tipărit acum pentru prima oră, precum: *Întorcerea*; *Nopte de amor*; *Ți-aduci aminte*; *Esmé*; *Neguțetorul de sclave*; *Singurătatea*; *Dorința*; *O nopte de vară*; *La Ziule*; *Halaica* și altele.

Esme.

Ghiul. Nume ce turcii dau rosei sau trandafirului.

Nihor. Unul din cele mai frumoase sate pe malul Bosforului, partea Europei. Turcesce *Enikei*, *Sat-noi*.

Ghiauri. Nume ce musulmanii dau creștinilor în genere, este luat când în accepțiunea inofensivă ce desemnă un *necredincios*, adică pe cel ce nu este de religiunea lui Mahomet, și când iară ca un epitet injurios.

Frenci. Nume ce dau europenilor în genere, și mai ales celor de viață latină. Grecii și armenii se servă de o potrivă cu acest cuvânt ca se desemne pe europeni.

Iaşmak. Vélul cu care se acopere femeile turce.

Şam. Bagdat.

Fîca lui Osman. Spre a desemna o turcă, Osman fiind fondatorul acestui imperiu.

Feredjéoa. Mantila sau un fel de domino, de diferite stoffe și culori pe care femeile turce o pun pe d'asupra celor alte vestimente când es la preâmbulare. Această mantilă de și de multe ori este purtată cu puțină grație, damelor elegante ce știu să o pórte le vine foarte bine.

Kiahiul. Tótă partea vestimentului ce coperă bustul femeii musulmane, sau peptul.

Cerkez. Un fel de tunică scurtă ce femeia turcă pórte pe d'a-

supra unei alte tunici numită Dalgali-Eleg. Este o tunică de preț mare și de formă Circasiană pe care o pune în zile de sărbători.

Dalga. Alt-fel de tunică ce înlocuesce de multe ori Cerkezul, este o tunică de stofă de mătase de orient, cu ciucuri sau colți de fir său de mătase.

Selemie. O stofă de mătase din Orient.

Geanfesz. Stofă de mătase de Orient foarte scumpă din care se fac cei mai eleganți șilvari de femei.

Sîrmali-Elek. Iară o tunică scurtă cu sârmă.

Femeile turce taie o parte din părul lor la temple și îl lasă de cade în bucle scurte. Cel alt păr, îl împletesc în mai multe coștoare, în lungime naturală, și când sunt în casele lor, femeile turce, îl lasă de cade pe spate astfel împletit; când es la preambulare, ele rădică toate acele codițe pe crestetul capului unde le agață cu ace de diamant făcute înadins său de alte pietre mai puțin prețioase, dupe averea și gustul lor.

Rabie.

Acesta este un subiect istoric.

Kasseki-Rabié, Ghiulnus, ceea ce va să zică *băutura de roă a primăverii*, este numele sultaniî ce figură în capătul acestiî poeme. Era sultana favorită a lui Mohamet al IV-lea care, fermecat de frumusețea și inteligența ei superiôră, îi lăsase în voie guvernul imperiului. Veđi istoria Turciei de Hammer, viața lui Mahomet al IV-lea.

Acéstă poesie fuse scrisă pe malul Bosforului la Babek în casa unuia din amicii autorului, d. Ion Ghica, asemenea espatriat, și care îi dase ospitalitate pentru cât va timp în locuința sa pe mare. Acéstă poesie autorul o citi d-nei Sașiî Ion Ghica, femei cu educațiune și inteligență superiôră. Acéstă damă fuse încântată și angajiă pe poet a esploata frumusețile Bosforului, scriind o serie de poesiî sub titlu de *Florile Bosforului*.

Lial. Noptea.

Iscudar. Sentarî, o parte de oraş din Constantinopol situată pe malul Asiei.

Ilbahar. Primăvara.

Marmara. Marea de Marmura sau vechea Propontide.

Hadin. Eunuc. Negri însărcinaţi cu garda haremului turcesc.

Căslar-Aga. Şeful hadinilor sau eunucilor. Acastă funcţiune este foarte considerabilă în Turcia.

Candili. Un sat cu o poziţiune desfătătoare pe malul Bosforului în Asia.

Almea. Nume ce se dă dăntuitoarelor.

Bogazul. Bosforul.

Odalisce. Femei din haremul sultanului. În ierarhia lor, ele sunt asupra halaicelor şi în urma sultanelor.

Hanimă. Damă turcă de consideraţie.

Biulbiuli, Biulbiul, privighietorea.

Kiparişii. Un arbor frumos şi verde ce se află în toate cimitirile turcesci şi care formeză păduri, el începe a se arăta de la Varna înainte.

Handjar. Cuţit ce turcii purtau mai înainte la brâu.

Leili.

Chronicile turce vorbesc de această tragedie. După aceste cronici, Hammer însuşi raportă faptul cu ocaziunea lui Kiupriuli şi Mustafa II; istoria lui Joinicin şi Jul-Van-Gaver, pag. 315, încă îl însemnează. Cu diferenţă că ei die numai că Ali-bei sau Kiupriuli-zadé, nepot al vestitului vizir Kiupriuli, fuse condamnat la morţe de Mustafa II şi executat, cu toate că unchiul său fuse atunci atât de putinte. Crima lui a fost numai că a privit dulce la o sultană.

Hurióra. Huria. Spirit ideal, femce ce locuesce în Eden, d'o

albețe strălucitoare, menită a desfăta pe cei dreapți cu un amor ideal după morțe.

Halaica. Selavă a hanimelor.

Namazul. Rugăciunea către Dumnezeu pe care musulmanii trebuie a o face de cincă oră pe zi.

Suspînul Bosforului.

Ai. Luna.

Pescariii în caice. În tôte serile, pe unele părți ale canalului se înșiră mulțime de caice de pescari și se pun la pândă.

Ca crinul din Tabor. Crinul din muntele Taborului.

Cafasul. Un fel de jalușie său persiană de speteze de lemn, transparente, zugrăfit cu fețe, care astupă ferestrele de la haremură, și prin care, din casă se vede afară, iar de afară nu se vede în întru.

Mehrube.

La sêrbătorea Bairamului după ceremonia de la Giamia sultanii primău de la sultana validé, mumă, o feciără jună și frumósă, și sgomotul tunurilor vestéu tótă nóptea, capitalei, că sultanul se desmêrdă cu prada sa. Acéstă datină barbară și rușinósă nu mai esistă. În timpul când se trece subiectul poesiei acestia, sultana validé oferise fiului seú o feciără română, răpită de la Dunăre.

Legiver. Azur.

Latif Iel. Zefrul.

O nópte de vară.

Revarsă ici și colo torinte de fosfor.

Cine a plutit nóptea pe mare scie că sub lovirile lopeții, prin-

tre spumă, se ved scântei ca scânteele focului: sunt scanteile fosforului ce există în apele mării.

~~~~~

Kiz-Kulessi.

Kiz-Kulessi sau Turnul fetei. Acest turn se află în apropiere de malul de la Scutari la intrarea în Bosfor din marea de Marmara, pe o mică stâncă în fața apei. Turnul e zidit de bizantini. O tradițiune otomană spune că acest turn fu ridicat de un sultan ca să închiadă acolo pe fica sa, și să o scape de mușcătura unui șerpe care trebuia să o musce neapărat ia 15 ani ai vieții ei.

Alah. Dumneșeu.

Ghiun-agarmassi. Dorile.

~~~~~

Sânta Sofia.

Acastă poemă are un subiect istoric. Fu scrisă la Ghemlek în anul 1852.

~~~~~

Sclavele în vîndare.

Copta de Missir. În Egipt este un popor creștin care se cheamă Coptes. Se crede că acest popor ar fi coborînd din adevărații egipteni; dar acesta nu este destul de dovedit.

Şair. Poet.

Iemen. O parte a Arabiei.

Ispahan. Oraș în Persia.

Beghir. Cal.

Guegua. Femeie dintr'o seminție albanesă.

Madjarî. Nume ce turcii dau galbenilor austriaci.

Askerî. Ostași.

Palicarî. Voinici.

Fakiol. Legătura capului a femeii crestine în Orient.
Anadol. Asia mică.

~~~~~

Ghiulfar.

Acastă poemă coprinde un subiect tras din istorie. Hammer vorbesce în istoria Turciei. Sultan Selim fiind detronat de partida clerului și de ianiciari și aruncat în închisore, căci voise a regenera patria sa, Baraictar-pașa ce se afla la Rușciuk, amic devotat al lui Selim, luă hotărîrea de a restabili pe tron pe Selim. Puindu-se în capul unei mari armate, merse asupra Constantinopolului și bătu pe rebeli; dar acești din urmă sugrumară pe Selim în închisore. Tot această sórtă avu și Mustafa. După acest eveniment, Mahmud se urcă pe tron prin voința lui Baraictar-pașa. În recunoscința acestui serviciu, sultanul îl numi satrazan al seú. Cât va timp în urmă acest mare vizir uită datoriile către patria sa și se lăsă să cađă cu totul într'o rușinosă viață de moliciune. Nu se mai ocupă de trebile statului. Dilele și noptile el le trecea lângă o róbă frumósă. Ianicerii se revoltară din nou, vizirul, vędënd că nu póte a-i învinge, se hotărî să móră cu róba sa frumósă pe care nu voia să o vađă căđënd în mâna rebelilor. Puse el însuși focul la kioskiul în care se afla cu róbă frumósă și arse împreună cu ea.

~~~~~

Sandalul.

Sandal. Nume ce turcii daú la un fel de barcă.

~~~~~

Fatme.

Acastă tristă istorie este fórte cunoscută la Constantinopol. Se đice că una din surorile sultanului Abdul Medjid, măritată

după un pașă, născuse un prunc și găsisese pruncul sugrumat în lăgăn, că această pierdere fu cauza morții tinerei mume și că înainte de a muri cheamă pe sultanul și îl rugă a desfînța barbara datină de a ucide copiii de parte bărbătească ce nasc în familia imperială; că sultanul promise a o face și își ținu promisiunea.

~~~~~

Dorința.

Talice. O trăsură elegantă de lemn a femeilor turce.

Keat-hané. Loc de preâmbulare numit și Apele-dulci din Europa. Acolo sultanul are un castel și o frumoasă grădină. Aici merge, în timpul primăverii, totă capitala, vinerea, în preâmbulare. Vara nu mai merge nimeni în acest loc, din cauza miasmelor frigurose. Vara se duc la Apele-dulci din Asia pe Bosfor.

Deniz. Marea.

Djaruri. Șaluri.

Șah-zade. Fiū de sultan.

~~~~~

La Luisa.

O damă polonă de o distincțiune superiōră ce locuesce Constantinopoli; d-na Luisa Gropler.

~~~~~

Hial.

Turcii prin această vorbă înțeleg o fantasmă:

Idealul. Ceea ce ține deidee, de spirit. Aceste versuri sunt scrise în anul 1852, la Bebek.

~~~~~

Dilrubam.

Această dramă este adevărată. Totă Brusa cunoște trista mōrte

a acestei femei. Acela care a ucis-o cu propria sa mână, este un mare demnitar.

Şeik-Islam. Capul religiunii.

Cavazi. Agenţi esecutori ai poliţiei.

Naide.

Imamul ce cântă sus pe minarea de cincă ori pe ăi ăice ver-sele în limba arabă, cu care începă această poemă.

B A S M E

Basmrele sunt nisce fabule ce ne povestesc în copilărie doicile. Ele nu sunt scrise, nici cântate ca cântecele de dor şi cântecele de tâlharî, ci sunt spuse. Aceste basme se perd în tôte ăilele.

Fata din Dafin.

Acest basmu pare să aibă mai mult o origine orientală de cât locală.

Domnul de roă.

Acest basmu se cântă în judeţul Romanaţi, sub altă formă. Dom-nul de roă este numit *Lero Dómne*. Se crede că este o legendă âncă din timpul colonilor Romani.

Domnul Tighinei.

Înainte de înființarea principatului Moldovei, acest stat era despărțit în mai multe republici cu duci în capul lor. Bârlad, Galați, Tighina erau din numărul acestor republici, și, negreșit este vorba aici de unul din acești duci tot-d'auna în luptă cu tătarii.

Pescerea Muscelor.

Nu departe de Căineni, în Carpați, în Valachia, este o pesceră care în timpul verii, la unele epoci, varsă valuri de musce. Pîcătura acestii musce este veninôsă și produce mörte asupra viteilor. Guvernul are tot-d'auna grijă de a astupa cu zid de piatră intrarea pescerii ca să oprêscă musca de a eși. Către acestea când epoca revărsării lor ajunge, musca sparge zidul și ese. Poporul a inventat acest basmu.

Umbra resbunătore.

Acêstă. poezie pare a se raporta mai mult la un imperator de la Byzanț. de cât la un domn român.

Mureș și Aluta.

Acest basmu este cunoscut în Transilvania. Cele două râuri, Mureșul și Aluta, sau Oltul, alêrgă peste un têrêm lung nu departe unul de altul și nu se pot împreuna. Poporul prin acest basmu a cređut să esplice cauza acestui fenomen.

